

VLASTIMIL VONDRUŠKA

Stříbrná maska

Hříšní lidé Království českého

MOBA

Kniha byla zakoupena na serveru alza.cz.

Kupující: Martina Skodova

Adresa:

ID 20110-28305889053153222112-420544-244

Upozorňujeme, že kniha je určena pouze pro potřeby kupujícího. Kniha jako celek ani žádná její část nesmí být volně šířena na internetu, ani jinak dále zveřejňována. V případě dalšího šíření neoprávněně zasáhnete do autorského práva s důsledky dle platného autorského zákona a trestního zákoníku.

Neoprávněným šířením knihy poškodíte rozvoj elektronických knih v České republice. Tak nám, prosím, pomozte v rozvoji e-knih a chovejte se ke knize, k vydavatelům, k autorům a také k nám fér.

Automatizovaná analýza a trénování textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu nositele práv zakázána.

"

Vlastimil Vondruška
Stříbrná maska
Hříšní lidé Království českého

Vydala Moravská Bastei MOBA, s. r. o., Brno 2025

www.mobaknihy.cz

www.facebook.com/moba.cz

© Vlastimil Vondruška, 2025
© Moravská Bastei MOBA, s. r. o., Brno 2025
Elektronické formáty [DRUSALA](#), s. r. o.

ISBN 978-80-279-2045-7 (epub)
ISBN 978-80-279-2046-4 (mobi)

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu nositele práv zakázána.

Alence

Píše se druhá polovina 13. století. České království patří k nejmocnějším v Evropě. Právem, ale také s trochou závisti označují současníci českého krále Přemysla II. Otakara „králem železným a zlatým“. Kutnohorské doly chrlí neuvěřitelné množství stříbra. Obávaná česká vojska porázejí v krvavých bojích nejednoho nepřítele. Český král soupeří s Habsburky o titul římského císaře.

Za pozlátkem slávy se však skrývají trhliny. Doma, v Českém království, zápasí Přemysl II. Otakar s vlastní odbojnou šlechtou. Páni si za časů jeho předků až příliš zvykli na slabou vládu a nyní jim pevná ruka vadí. Bojují každý s každým a všichni společně proti králi. Všem jde o jediné – ovládnout co největší majetek, urvat pro sebe co nejvíce moci. Je to doba nebezpečná a neklidná.

Aby upevnil svou moc, buduje panovník nová královská města a také hrady. Jedním z nich je i nedávno založený Bezděz v severních Čechách. Výstavbou hradu a dohledem nad odbojnou oblastí je pověřen mladý královský prokurátor Oldřich z Chlumu. Zastupuje panovníka, velí královské vojenské posádce, vybírá daně, stará se o bezpečnost na cestách a také hájí zemské právo. Vyšetřuje hrdelní zločiny, soudí a vynáší rozsudky. I když všechny své povinnosti plní jistě svědomitě, vyniká především při řešení detektivních případů.

I. KAPITOLA

Panoš Ota bezcílně bloumal uličkami Starého Města pražského a přemýšlel, co by se dalo dělat, neboť byl sám a prakticky bez peněz. Za to, že byl sám, mohl jeho pán Oldřich z Chlumu, který se musel narychlo i s Divišem vrátit na Bezděz. Jeho tu nechali, protože ještě nedokončili pátrání, o které je požádal staroměstský rychtář. A že byl bez peněz, za to mohla jeho nová halena, kterou si koupil na sobotním jarmarku. Byla příšerně drahá, ale Ota cítil, že bez ní nemůže být. Říkal si: No co, tak nebudu mít peníze. Spousta lidí je nemá. Ubytování a jídlo zaplatil pán, hlady nezemřu. To byla pravda, jenže co s plným žaludkem, když se zoufale nudil? Ty dvě nebo tři holky, které měl rád a ony jeho, nemohl navštívit se třemi stříbrňáky, které se krčily ve smutně visícím váčku u pasu. Ne že by si nechaly za zábavu s ním platit, nebyly to poběhlíce, ale slušné měšťanské dcery, jenže musel je přece pozvat na číši vína nebo jim koupit malý dárek. Dělával to vždycky, a i když by to tentokrát nejspíše oželely, neoželel by to on. Čest rytíře a svůdce by mu nedala.

Zabočil do úzké uličky, která vedla k nedávno zastavěné čtvrti u hradeb. Žili tam bohatí němečtí patricijové a kupci a říkalo se jí Nové Město u Svatého Havla. A ono to svým způsobem tak i bylo, protože mělo svou vlastní městskou radu a rychtáře.

Skoro vrazil do jednookého biřice, který se opíral o zeď domu, byl skloněný a masíroval si ztuhlá lýtka. Znali se, a tak se s ním zastavil na kus řeči. Jindy by ho asi jen pozdravil, biřicové nevynikali duchaplností a vtipem, jenže nebylo co dělat. Slovo dalo slovo a panoš Ota se dozvěděl, že biřice sem poslal staroměstský rychtář, aby dával pozor na pořádek.

V havelské čtvrti se totiž konaly okázalé zásnuby syna nesmírně bohatého patricije Eberharda, který město kolem kostela svatého Havla jako lokátor založil. Samozřejmě se hodovalo, pilo a tancovalo, a to znamenalo, že po setmění může rozkurážená mládež tropit výtržnosti. Biřic měl za úkol všechny takové zahnat zpátky na Havelský rynek. Tam ať si křičí, ale na Starém Městě ne!

Panoš Ota ho pochválil, že dělá dobrou věc, a pokračoval uličkou dál. Dolehl k němu tlumený hlas píšťal, bubínků a dud. Bylo krásné letní

odpoledne, tedy ideální počasí, aby se slavilo venku. Jenže když došel na konec uličky a před ním se otevřel Havelský rynek, cestu mu zastoupil jiný biřic, místní. Toho neznal.

„Co tu chceš? Tohle je slavnost jen pro pozvané hosty.“ Panoš Ota vytáhl pergamen s glejtem českého krále. Jím se prokazoval při vyšetřování a vždycky mu otevřel dveře. Ani tenhle biřic se nezajímal o text, stačila mu velká královská pečeť. Nepatrně se uklonil a poodstoupil stranou.

Na rynku stálo několik stánků, v nichž se zadarmo čepovalo pivo a rozdávaly se placky plněné sýrem, masem nebo cibulí. Pár kroků od pranýře stálo sedm hudebníků a kolem nich poskakovala mládež, protože ctihodní měšťané byli od rána už zjevně uondaní. Ota si vzal malý džbánek a v ruce s ním zamířil k pranýři. Zastavil se pod košatým stromem a chvíli ruch na rynku sledoval. Nejméně tři dívky poznal, i když do téhle části Prahy zabloudil jen zřídka. Byl to svět sám pro sebe. Poznal i sklepnici, která v jednom ze stánků čepovala. Přátelsky na sebe zamávali. Pohodlně se opřel o kmen stromu, upíjel dobrý hořký ležák a se zájmem sledoval tančící páry. Nedíval se ani tak na dívky, jako spíše na jejich partnery. On sám tančil výtečně, a i když tohle nebyl dvorský tanec, spíše poskakování, bavilo ho sledovat je a v duchu kritizovat. Většina jeho přísným soudem neprošla. Hlavně proto, že se tanečníci vůbec nedrželi rytmu hudby, který udávaly bubny a vozembouch s rolníčkami.

„Co tu postáváš?“ ozvalo se vedle něj. Ani si v tom zaujetí nevšiml celkem pěkné dívky asi tak v jeho věku. Měla hnědé vlasy, modré oči a plné rudé rty. Jako všichni kolem byla oblečena do svých nejlepších šatů a už rozkurážená tancem a vypitým pivem. „Civíš, jako bys viděl tanec poprvé v životě. Ty to moc neumíš, vid’?“

„Trochu to umím,“ odpověděl pobaveně a rychle ji přejel pohledem. Líbila se mu. Proto pokračoval: „Možná bych se ale mohl od tebe něčemu přiučit.“

„Na to zapomeň,“ odmítla to nekompromisně. Přesto se však neměla k odchodu, protože se jí panoš Ota zjevně líbil. Byl vysoký, urostlý, vlasy nakadeřené podle německé módy a hovořil velice kultivovaně. Na sobě měl novou, ne zrovna levnou halenu a co víc, u pasu mu visel meč.

„Tak se nedej prosit,“ řekl hlasem, který měl v podobných situacích prověřený. Byla v něm drzost, výzva, prosba i něha současně. Popadl ji do náruče, snadno zvedl a udělal s ní rychlou otočku. Ve vyšší společnosti se tanečníci navzájem vůbec nesměli dotýkat, ale tady se tančilo po způsobu

prostého lidu. Přitiskl si ji k sobě a začal křepčit. Ovšem do rytmu, pružně a velice ladně. Dívka vypadala na okamžik pobouřeně, ale pak se mu přizpůsobila. I ona to uměla.

Odtančili asi čtyři skladby a pak ho celá zadýchaná požádala, aby ji nechal vydechnout. Sama ho popadla za ruku a odtáhla k nejbližšímu stánku. Vzali si džbánky a na místě je žíznivě vypili. Teprve tam se jí představil, ovšem řekl jen své jméno a neurčitě dodal, že slouží jednomu rytíři.

„Já nesloužím nikomu,“ pochlubila se pyšně. „Jmenuji se Dobromila, ale klidně mi říkej Bona. To znamená latinsky dobrá, pokud bys nerozuměl.“

„Ty umíš latinsky? To tě teda obdivuju,“ polichotil jí trochu pokrytecky. Předpokládal však, že se mu vstřícnost vyplatí.

Zůstali spolu až do večera a pak si ho odvedla do své jizby. Nacházela se ve snad nejhonosnějším domě na rynku, naštěstí ale v přízemí. Podle toho ji Ota odhadoval nikoli na dceru bohatého patricije, ale spíše příbuznou, protože na služebnou měla příliš drahé šaty. Patřila zjevně k moderní mládeži, která okázale opovrhovala ideály chudoby, umrtvení a půstů, které hlásili minorité. Mladí život nepovažovali za slzavé údolí, v němž by trpně čekali na cestu ke spasení, ale za voňavou rozkvetlou louku, která lákala k rozkoším. Křesťanský svět se vším, co ho v posledních letech trá pilo, nebyl místem pro bezpečný a spokojený život. Proč tedy myslet na budoucnost? Dneska tu jsme a zítra být nemusíme, to bylo jejich heslo.

I když Ota rozhodně nebyl její první, umění skutečného milování jí bylo cizí. Ota jí ho ochotně ukázal, a když pozdě v noci usínala stulená do jeho náruče, pošeptala mu pár zamilovaných hloupostí, které už moc nevnímal.

Když se ráno vzbudil, byl na lůžku sám, protože se právě vracela z mázhauzu. Nesla misku s kaší, a když viděla, že je vzhůru, rychle si přiložila prst k ústům na znamení, aby byl zticha. Pečlivě zavřela dveře, misku postavila na stůl a sedla si na kraj lůžka. Sklonila se a s požitkem ho políbila. Vzápětí starostlivě dodala: „Nikdo tě tu nesmí vidět. Strýček je trochu staromódní, ale když ho požádám, možná by tě přijal do svých služeb. To by bylo fajn, nemyslíš?“

„Sloužím jednomu rytíři.“

„Kolik může rytíř platit? Pokud jsem si stihla všimnout, měšec máš skoro prázdný. Meč máš, budeš se nám hodit.“

„Cosí vyšetřuju a nemohu utéct od rozdělané práce,“ opáčil bezmyšlenkovitě, protože už myslel víc na tu kaši na stole. V žaludku mu

kručelo hladem, včera večer se ani nestihl najíst. Vzápětí by si pro tuhle prostoreklost dal nejraději pohlavek.

Dobromila se totiž celá rozzářila. „Ty vyšetřuješ a chytáš zločince?“

„Tak trochu. Jsem v tom začátečník,“ snažil se zmírnit to, co na sebe právě prozradil, ale nepomohlo to.

„Tak to s námi pojedeš do Jihlavy. Stala se tam taková ohavná věc a strýčka to velice zasáhlo. Kdosi znesvětil hrob jeho první ženy, kterou moc miloval. Já ji nepoznala, ale byla prý krásná a chytrá. Do rakve jí strýček dal stříbrnou masku, protože... Ale to je jedno. Prostě tu masku musíme najít. Pomůžeš nám!“

Povzdechl si, protože bylo na čase tu hru skončit. Ostatně, opravdu měl práci a rád by pátrání skončil dřív, než se jeho pán vrátí. Ta holka byla sice pěkná, ale teď se chovala tak pánovitě, že ho začala nudit.

„Milá Bono, mým pánem je správce severních Čech Oldřich z Chlumu. Já nemohu o svých krocích rozhodovat tak, jak bys chtěla. Můj pán i já podléháme přímo našemu králi. Jasně?“

„Oldřich z Chlumu? Před časem tu vyšetřoval něco kolem jakéhosi falešného testamentu. Strýček říkal, že je to vynikající vyšetřovatel. No to je nápad! Pojede s námi taky.“

„Když myslíš, že tě poslechne...“

„Mě určitě ne, ale krále snad ano? Na strýčka Eberlina náš panovník dá. A budeme spolu. Ale drž se stranou, jak jsem řekla, strýček je staromódní.“

Panoš Ota s ní dál nediskutoval. Natáhl si nohavice, snědl kaši a na rozloučenou ji objal. Dobromila opatrně vyhlédla pootevřenými dveřmi do mázhauzu, a protože byl prázdný, rukou mu dala znamení a Ota rychle vyběhl na rynek.

I když byl jindy nesmírně vnímavý a bystrý, tentokrát ho omlouval fakt, že už myslel na svůj úkol. Jinak by mu určitě došlo, že Eberlin je důvěrná zdrobnělina pro mincmistra Eberharda, jednoho z nejbohatších a nejmocnějších českých patricijů.

Hned následující den se ukázalo, že král Přemysl na mincmistra Eberharda skutečně dá. Oldřich z Chlumu měl jako vyšetřovatel vynikající pověst a král mu svěřoval ty nejzapeklitější případy. Dovoloval však, aby jeho služeb využívali i nejvlivnější mužové jeho království, zvláště ti, které považoval

za přátele nebo je potřeboval. Někdy Oldřich z Chlumu sarkasticky říkával, že ho i s jeho pomocníky půjčuje jiným.

Do zájezdního hostince U Zlatého kola, kde se Oldřich z Chlumu vždycky se svými pomocníky ubytoval, přišel za Otou staroměstský rychtář Bonifác. Už to samo bylo neobvyklé. Obvyklý nebyl ani jeho rozmrzelý výraz, protože jinak to byl muž veselý a dobromyslný. Ted' se tvářil ustaraně a vážně.

„Jak jsi daleko s pátráním?“ začal bez úvodu.

„Peníze z městské pokladny nezcizil žádný pobuda. Bylo to šikovně nahanané. Podle mě to má na svědomí městský notarius Wohlmüt. Zbývá ho jen usvědčit a odsoudit.“

„Tak to už bude na mně. Ty musíš odjet. Ale řekneš mi, co jsi zjistil? A jak na toho zloděje?“

„Mám se vrátit na Bezděz?“ zeptal se trochu rozladěně panoš Ota. Těšil se, že tenhle případ dotáhne do konce sám, aby jeho přítel Diviš viděl, že si umí poradit i bez něj. Navzájem se totiž s oblibou hecovali svými úspěchy.

„Ne, ráno odjíždíš do Jihlavy!“

„Kam?“ vyhrkl nechápavě, ale vzápětí se mu vybavila Bona. Okamžitě mu samozřejmě všechno došlo. Podvědomě zabručel: „Zatracená holka!“

Rychtář Bonifác se usmál, protože panoše Otu dobře znal a musel občas přimhouřit oči nad jeho milostnými dobrodružstvími. Naštěstí si na něj nikdy žádná žena u jeho úřadu nestěžovala. Řešit musel jen obvyklé pomluvy žlučovitých bab, které však žádnou právní platnost neměly a většina měšťanů je nebrala vážně. Ne že by jim nevěřili, ale týkaly se často i jich. Kdyby se měl zabývat všemi nocemi, které strávili na lůžku lidé, kteří podle církve hřešili, zbláznil by se. Ota byl navíc rytíř a v tomto ohledu pod jeho pravomoc stejně nespadal.

„Jo, zatracená holka,“ potvrdil Bonifác dobromyslně.

„Neboj se, nejsi v tom sám. Až se do města vrátí urozený pan Oldřich z Chlumu, pojedou do Jihlavy taky.“

„Ten mi dá,“ truchlivě si vzdychl panoš Ota. „Sedneme si dole v šenku? Zaplat' džbánec vína a já ti všechno o té krádeži povím.“

„Nebudu tu zbůhdarma utrácet. Zvu tě na rychtu na oběd. Pivo mám ve sklepě taky. Ted' stejně nemáš čas, pokud to nevíš. Pan královský podkomoří, který mne navštívil s příkazem ohledně tebe, řekl ještě, že se máš neprodleně dostavit k mincmistru Eberhardovi. Budeš ted' pátrat v jeho službách. Nebo ve službách jeho neteře?“

„Kdo ti o ní pověděl?“

„Nejsem rychtářem první rok. Na té slavnosti jsem měl samozřejmě svého člověka. Je užitečné vědět, co se v Havelském městě děje. Takže vím, kde jsi přenocoval,“ dobromyslně vykládal Bonifác. „Ale neboj se, panu Oldřichovi ani slovo. Tedy za předpokladu, že mi poradíš, jak tu krádež sprovodit ze světa. Notáři Wohlmüt je zatraceně vychytralý člověk.“

Už dlouho nebyl panoš Ota tak naštvaný jako teď, když krácel Caletnou ulicí a pak zabočil na Havelský rynek. Připadal si jako čamrda, kterou děti pohánějí pro svou zábavu a ona se točí tak, jak si umanou. Snad popáté tiše zaklel:

„Zatracená Dobromila!“

Pak si ale sebekriticky řekl, že si to vlastně zavinil sám. Porušil zásadu, že noci tráví na lůžku jen s ženami, které zná nebo má možnost poznat tak, aby věděl, co od něj očekávají a nezpůsobí mu problémy. Pomilovali se a v dobrém se rozešli. Ženit se nechtěl a ani nemohl, neboť to vylučovala jeho služba u královského prokurátora. Svým milenkám nikdy nic nesliboval, protože jim nechtěl lhát. Proto byly nejbezpečnější šenkýřky a sklepnice a pak různé služebné a venkovské děvečky. Ani ty se nesměly vdávat. Církev pranýřovala smilstvo, ale současně zakazovala chudým, aby přijali svátost manželství. Tak co měli dělat než tajně hřešit? Mnohem opatrnější musel být v případě svobodných urozených a měšťanských dcer, neboť většina myslela jen na vdavky. Těm církev s ohledem na věno překážky nekladla, samozřejmě za předpokladu rodičovského požehnání. Ale i mezi nimi se našla spousta podle Oty rozumných, které s ohledem na jeho pověst nechtěly nic jiného než se pobavit. Obával se, že Dobromila do téhle kategorie nepatří. Proč by jinak chtěla, aby ji doprovodil do Jihlavy? Jejím zájmu o vyšetřování ve jménu nějaké ukradené masky nevěřil ani na okamžik.

Na Havelském trhu se na cestu ptát nemusel a zamířil k honosnému domu, kde strávil noc. V mázhauzu ho zastavil strážný. Byl to ten samý, který ho nechtěl předevčírem pustit na rynek. Ota se na něj v duchu zlobil. Kdyby konal svou službu pořádně a Otův pergamen si přečetl, nepustil by ho na oslavu a tyhle komplikace nemusely vůbec nastat. Eberhard byl důstojně vypadající muž. Byl střední postavy a rozhodně starší než Oldřich z Chlumu. Bradu mu zdobily vousy, měl chytré oči a klidné sebevědomé vystupování. Na sobě měl suknicí tradičního střihu z narudlého sukna, na okraji stříbrně krumplovanou. Otu přijal ve své pracovně. Nenechal ho čekat a ze své jizby

vykázal jakéhosi kupce, s nímž právě jednal. Nařídil mu, aby zatím počkal dole v mázhauzu, pak že jednání dokončí.

„Nevím ještě přesně, co se stalo, ale ať už šlo o cokoli, zhanobení hrobu mé drahé ženy je zločin, který musí být co nejpřísněji potrestán,“ začal bez jakéhokoli úvodu. Teprve pak ukázal rukou na volné křeslo, které stálo u jeho stolu a sloužilo návštěvám. Před chvílí v něm seděl onen kupec.

„Byla šťastná náhoda, že tě neterš na zasnubách mého syna potkala. Naštěstí o tom, že jste se nepohodli, řekla mému správci a ten mě na tebe upozornil. Přiznám se, že mě jméno pana královského prokurátora vůbec nenapadlo. Ano, on je ten pravý, aby celou věc rychle vyšetřil. Proto ti odpustím, že ses k ní choval nevhodně. Ať už se to neopakuje!“

„Jistě,“ opáčil panoš Ota. Bylo mu jasné, že jde o nějakou Dobromilinu hru a věřil, že mu to později vysvětlí. Proto mlčel a čekal.

„K té krádeži došlo před několika týdny. Nechápu, proč mě urburér nebo purkmistr neinformovali hned. Proto pátrání bude s odstupem času hodně těžké. Zítra ráno odjíždíme. Čekám tě tady po ranní bohoslužbě. Vezmi si věci, koně ti zapůjčím. Tady máš jako závdavek patnáct denárů.“

„Co vlastně od mé přítomnosti očekáváš, pane Eberharde?“

„Příjezd tvého pána,“ opáčil patricij suše. „Promeškalo se už hodně času. Abychom neztráceli další, zatím obhlédneš místo činu a můžeš vyslechnout služebnictvo a také pracovníky v mé mincovně. Ten zločin se nejspíše dotýká i jí. Z rakve mé nebohé ženy se totiž ztratila stříbrná maska. Je to mužská maska a není z našich časů. Při otevírání důlního díla jsme našli pohanský hrob a ona tam ležela. Přinesla mi při dolování stříbra štěstí a mé ženě, dokud žila, rovněž. Přála si, aby byla pohřbená s ní, a já jí vyhověl.“ Když tohle říkal, Otovi se zdálo, jako by se mu trochu zadrhl dojetím hlas. Pochopil to a ani se neurazil pro povýšený způsob, jímž s ním Eberhard jednal. Lidé, kteří zbohatli příliš rychle, to někdy dávali okatě a zbytečně najevo. Vyslechl si ještě naučení, aby se choval řádně a myslel na to, proč ho doprovází. Ještě než ho mincmistr propustil, úplně jiným hlasem dodal: „Spoléhám na tvého pána. I na tebe! A teď jdi!“

Když seběhl po schodech do mázhauzu, čekala tam Dobromila. Protože byla zadní vrata do dvora otevřená a dva služebníci tam nakládali do povozu truhlice určené pro zítřejší cestu, popadla ho za ruku a zatáhla ho do své komnaty. Objala ho a políbila, ale hned se z objetí vymanila a přísně ho pokárala za hříšné chování, i když nic nedělal. Pak se pousmála a řekla: „Teď ne! To má čas.“ Bylo zřejmé, že je to rozmarná dívka mnoha tváří.

„Prý jsem se k tobě choval nevhodně, Bono. Vysvětlíš mi to?“

„Strýc je přísný a dohlíží na mravopověstnost ve své domácnosti. Musíme před ním hrát divadlo, že se nesnášíme a hádáme se. To aby nás nezačal podezřívat, protože budeme často spolu.“

„Jak daleko v tom nesnášení mohu zajít? Asi bych si měl udržovat uctivý odstup. A spíše se ti vyhýbat než tě vyhledávat, nejspíše i v noci, tak jsi to myslela?“

„Opovaž se,“ zasmála se pobaveně. „Jsi uličník a víš dobře, jak jsem to myslela. Stačí, když se před ním občas chytíme. Jinak doufám, že se mi budeš náležitě věnovat. Pokud to dopadne dobře, budeme v Jihlavě spát ve strýcově domě. Nemyslím si, že bude mít čas na nás neustále dohlížet. Má spoustu obchodních jednání a mnohdy zůstává na noc u svých milovaných stříbrných dolů. V perkhausu má dokonce svou jizbu. A teď už běž!“

II. KAPITOLA

„Když už jsem se konečně vrátil domů na Bezděz, naivně jsem si myslel, že budeme chvíli spolu,“ povzdechl si Oldřich z Chlumu, když dočetl list, který mu doručil spěšný králův posel. Položil ho na stůl a vypadal hodně rozmrzele. Se svou ženou Ludmilou z Vartemberka seděl u okna a zrovna si plánovali, co podniknou.

Ludmila by ráda navštívila bratra Marka a on jí to před chvílí slíbil. Stejně se za ním chtěl vypravit. Hrozilo totiž, že by mohla znovu propuknout válka s Hynkem Berkou z Dubé. Několik zemanů, kteří stáli na straně Ronovců, opovědělo totiž Vartemberkům nepřátelství. Ale sami by si to určitě nedovolili, za tím musel stát Hynek Berka nebo některý z jeho příbuzných. Oldřich potřeboval rychle zjistit, o co jde a zasáhnout. Rodové třenice a drancování dvorců a vesnic bylo to poslední, co by ve svém kraji chtěl.

„Král tě chce zase někam poslat?“ zeptala se klidně. Byla už zvyklá. To ovšem neznamenalo, že by byla spokojená. I ona se těšila, že budou chvíli spolu. Měla vlivného manžela a byla na něj hrdá. Ovšem daní za to bylo, že stála na druhém, ale spíše až třetím místě, pokud plánoval svůj čas.

„Mám okamžitě odjet do Jihlavy,“ řekl mrzutě. „Ta věc se týká mincmistra Eberharda, takže odmítnout nemohu. Pokud tomu listu rozumím, Ota se zapletl do vyšetřování, které jsem mu neuložil. Zatracený kluk.“

„Není kluk, ale rytíř,“ opravila ho s náznakem úsměvu.

„Nemá ten Eberhard náhodou hezkou svobodnou dceru?“

„Ne, jen tři syny, pokud vím. Výjimečně podezíráš Otu neprávem,“ pousmál se. Rozmrzelost však rychle nahradila zvědavost, protože mu bylo jasné, že nejde o žádnou drobnost. Pro nic za nic by ho panovník do Jihlavy nehnal. Král věděl, co v severních Čechách hrozí, přesto dal přednost mincmistrovu problému. Jenže jakému? Určitě šlo o stříbro, protože Jihlava byla klenotem Českého království.

„Našeho Otu je třeba podezírat neustále. On už jiný nebude a ty ještě jeho hříchy hájíš,“ pokračovala dobromyslně. Kdysi ho přísně kárala, nezapřela svou klášterní výchovu, ale časem si zvykla. Navíc musela uznat, že k ní se Ota vždycky choval dvorně jako skutečný rytíř a několikrát ji vysvobodil

z ošemetné situace, když chtěla manželovi v pátrání pomoci a přecenila své síly. Vždycky bral na ženy ohled, což se o většině rytířů říci nedalo. Samozřejmě s výjimkou Oldřicha z Chlumu.

„Nehájím jeho hříchy, ale jeho schopnosti. Bez něj si už ani neumím pátrání představit. Bůh to totiž zařídil tak, že k pravdě se lze kupodivu dobrat i prostřednictvím žen. Je to možná zvláštní, ale je to tak,“ vykládal s hranou vážností, protože věděl, že se Ludmila ozve. Rád ji někdy provokoval.

Aby svou myšlenku rozvinul, přidal známé teologické naučení: „Ženy jsou hříšné, neboť všechny si nesou stigma prvotního hříchu spáchaného pramáti Evou. A právě prostřednictvím tohoto hříchu jednají s námi, s muži. Při jejich výslechu je tedy lepší, pokud je svěřím do péče Otovi, než abych tomu pokušení musel čelit sám. Což by někdy ve jménu vyšetřování dobře nešlo! Jeho hříchy toleruji vlastně jen pro tvé dobro!“

„Chceš se hádat?“ vyjela ostře. Když však postřehla jeho veselé oči, došlo jí, že ji jako vždy jen provokuje. Někdy jí to připadalo zbytečné a hloupé, jindy ji to však pobavilo. Ted' si nebyla jistá, jak to cítí, ale rozhodla se, že si čas do jeho odjezdu nebude kazit. Proto změnila tón a se stejně hranou vážností opáčila: „Opovaž se přebírat povinnosti panoše Oty, protože si nejsem jistá, zda bys dokázal odolat stigmatu nás, slabých a hříšných žen. Nech krásné ženy Otovi a věnuj se důstojnějším věcem, jako jsou výslechy hloupých, hrubých a nevzdělaných rytířů. Jo, a taky nemytých a zavšivených lapků, lupičů a lotrů vůbec.“

„No, no, má drahá! Tvůj bratr Marek je taky rytíř. A ostatně, já rovněž.“

„Existují jistě výjimky. Jak mezi rytíři, tak i ženami. Nebo si snad myslíš, že i já se chovám tak, jako bych nesla stigma pramáti Evy?“

„Chytrá odpověď,“ pousmál se. „Takže mám podle tebe občasné prohřešky našeho panoše Oty tolerovat?“

„Nechtěj rozhřešení, nejsem kněz,“ zavrtěla hlavou.

„Jednej podle svého uvážení. A svědomí. Odjedeš hned, nebo až zítra?“

„Měl bych asi hned, ale myslím, že bude rozumnější si dneska v noci ověřit, jak je to v tvém případě s prvotním hříchem pramáti Evy.“

Trochu se začervenala, ale raději to přešla. Pravda totiž byla, že se na noc s ním těšila, i když považovala za nevhodné o tom tak radostně a sáhodlouze mluvit. Proto raději obrátila list a zeptala se: „Takže pojeděš do Jihlavy. Tušíš, o co jde?“

„Král Přemysl chce, abych se po cestě zastavil nejdříve u něj v Praze. Z toho soudím, že ta věc nebude tak jednoduchá, jak by se mohlo zdát.“

Zmiňuje se sice o nějaké stříbrné masce, ale to by mi mohl objasnit i mincmistr Eberhard. Jde mu spíše ještě o něco, co je důvěrné a možná to s tou maskou ani nesouvisí.“

„Slyšel jsi už někdy o stříbrné masce?“

„Ani v nejmenším.“

„Já ano. I když ne tady v Čechách. Když jsem žila ještě v Burgundsku, vyprávěla nám abatyše o jeruzalémském králi Balduinovi. Byl čtvrtý toho jména na trůnu a byl malomocný. Když mu lepra rozežrala maso na tváři, nosil stříbrnou masku, aby nevypadal tak ohavně. Třeba je tohle něco podobného.“

„Znáš mou zásadu, má drahá. Quod erat demonstrandum. Tedy brát v úvahu jen to, co je zjevné a bylo nezvratně dokázáno.“

„Neštvi mě,“ opáčila a tentokrát opravdu popuzeně. „Se svými pomocníky probíráš donekonečna hypotézy, abys, jak sám říkáš, našel tu správnou cestu. A když ti nějakou hypotézu předložím já, odmítneš ji, aniž bys o ní alespoň chvíli uvažoval. Nemám tě ráda!“

„Promiň,“ omlouval se pokorně. Věděl samozřejmě, že její hypotéza je velice nepravděpodobná, protože nemocní malomocenstvím dožívali ve špitálech před hradbami a bránou by je do města žádná stráž nepustila, i kdyby měli masku zlatou. Ale jeho žena měla pravdu, chtěla mu pomoci a on se choval příliš povýšeně. „Promiň,“ opakoval ještě jednou zkroušeně.

Ludmila ještě chvíli trucovala, ale pak mu dovolila, aby ji objal a na usmířenou políbil.

Po cestě z Havelského města se panoš Ota zastavil na Velkém rynku u chlebných lavic a koupil si slaný preclík.

Měl na něj chuť už několik dní, ale nedostávalo se mu peněz. Teď, když nějaké od mincmistra Eberharda dostal, si mohl zase dopřávat. Čas strádání skončil.

S chutí se do něj zakousl a pokračoval k vratům rychtářova dvorce. U nich postával jednooký biřic a na Otu se už z dálky zubil. „Rychtářka tě očekává,“ hlásil, když k němu dorazil. „Voní to až na dvůr. Máš u ní přáno.“

Panoš Ota chtěl něco lehkého odpovědět, ale pak jen pokrčil rameny a pokračoval dál. Znal biřice, ještě by byly kolem toho řeči. S nedovtipnými lidmi se nevyplatilo žertovat.

Bonifác ho čekal ve velké jizbě, a protože měl hlad, jakmile se Ota objevil ve dveřích, křikl na manželku, aby nosila na stůl. Rychtářka se jmenovala Gertruda, ale říkalo se jí Trudy. Byla jeho druhou ženou a o mnoho let mladší. Měla úzkou protáhlou tvář, trochu špičatý nos a na rtech vždycky úsměv. Ten neztrácela, ani když byl její náladový manžel vzteklý. Dnes však vládla na rychtě pohoda.

Na stůl položila mísu s horkou masovou polévkou a ošatku s vonícím čerstvým chlebem. Rychtář se zapřel a mísu posunul před Otu, aby si jako host vzal první. U jeho stolu se jedlo podle zvyků předků z jedné mísy postupně podle významu těch, kteří se u stolu sešli. Takže prvním býval obvykle Bonifác.

Panoš Ota přikývl na znamení díku, ale snědl jen pár lžic, díky preclíku neměl takový hlad. Navíc předpokládal, že bude ještě jeden chod, protože až na dvůr vonělo kořeněné pečené maso. Chápal rychtáře, chtěl se ukázat. Navíc musel svého hosta co nejlépe naladit, aby mu pomohl usvědčit notáře Wohlmuta.

Když mísu odsunul před Bonifáce, vrhl se na polévku a hltavě si ji házel do pusy, srkal a mlaskal. Trudy povytáhla obočí a trochu nešťastně se podívala po Otovi. Ale ten nepatrně zavrtěl hlavou na znamení, že jeho to neuráží a ani v nejmenším mu to nevadí.

Teprve po hodně chvíli se k míse dostala rychtářka a způsobně ji dojedla. Bonifác se zatím pohodlně opřel v křesle a rozepnul si opasek. Přitom dvakrát spokojeně říhl, ale zdvořile s rozhovorem počkal, dokud jeho žena nedojí. Hovořit při jídle byla neúcta k božímu daru.

„Maso zatím nenos. Dáme si ho k pivu,“ řekl, když vstala a mísu odnášela. „Musím si s naším hostem nejdříve promluvit.“

„Maso vystydne a zlojovatí. Mluvit můžete až pak, při pivu,“ odmítla to. Bylo zřejmé, že v domácnosti má hlavní slovo ona. Obratem byla zpátky a donesla prkénko s nakrájenou plecí posypanou rozmarýnem, misku se šťávou a ošatku s novým chlebem. Usmála se na Otu a dodala:

„Tys tolik nehltal, tobě snad v žaludku ještě místo zbylo.“

„Mně taky!“ opravil ji rychtář. Tentokrát jedli společně. Maso si brali rukama a chléb namáčeli do misky se šťávou, takže jídlo mizelo celkem rychle. Teď jedla rychle i Trudy, protože jí bylo jasné, že by na ni jinak mnoho nezbylo. Když dojedli, mastné ruce si opláchli v míse s vodou a ořeli do lněných ubrousků. Rychtářka smetla drobký ze stolu a donesla tři džbánky s pivem. Nenuceně se posadila ke stolu, i když mělo jít o úřední jednání, ale

panoš Ota věděl, jak to na rychtě chodí. Rychtářova žena měla navíc dobré nápady a u kašny se od ženských často doslechla zajímavé zprávy.

Ota se ujal slova a vysvětloval, jak ke krádeži peněz došlo. „Tu rozedranou a špinavou čapku tam samozřejmě Wohlmuth pohodil, aby zmátl pátrání. I když to mohlo oklamat jen ty, kteří neumějí přemýšlet. Položme si otázku, jak by mohl cizí pobuda vědět, že právě ten den bylo do městské pokladnice uloženo tolik peněz, a že mají být navíc následující den odvezeny na hrad? Krást tedy musel někdo z radnice. Jenže jak jsi mi řekl, městská rada o těch penězích nejednala, takže asi ani většina konšelů netušila, kolik v truhlici je. Ovšem notář Wohlmuth ty peníze přijímal, protože šlo o smlouvu. Ten to věděl zatraceně dobře.“

„To ovšem neznamená, že to nutně musel udělat on. Věděl o nich purkmistr, písař a pár konšelů snad taky. A pak samozřejmě i já.“

„To ale na věci nic nemění. Vyslechl jsem služebné, a pokud to šlo, tak i manželky a dcery všech, kteří připadali v úvahu.“

„Mě ne,“ upozornila skoro dotčeně rychtářka.

„To bych urazil tvého muže. Toho přece podezřívát nemohu. Znáám ho a vím, jak čestný muž to je. Tedy, v mezích možností.“

„No proto,“ přitakal dobromyslně Bonifác. „Nejsem světec, ale ani lapka. Tak dál!“

„Pro jistotu jsem se poptal i po těch chlapech, kteří peníze z Plzně přivezli. Přenocovali ve městě a teoreticky je mohli ukrást i oni. Jenže ráno, když odjížděli, je u brány strážní prohlédli. To už se o krádeži vědělo. Ale nic nenašli.“

„To byla první věc, kterou jsem zařídil. Celý den se brány hlídaly. Ven nevyklouzla ani myš. Prohledali jsme šenky, herberky, prostě místa, kam se mohl ten pobuda ukrýt.“

„Pokud by existoval,“ doplnil s lehkým despektem panoš Ota. „Tehdy se nejvyšší podkomoří obrátil na mého pána a dali jsme se do vyšetřování. Byla to dlouhá a namáhavá práce. Jenže pan Oldřich z Chlumu musel záhy zpátky na Bezděz a všechno zůstalo na mně. Nicméně to on stanovil hypotézu hledat mezi měšťany. Zjistil jsem, že hned několik by připadalo v úvahu, neboť byli tu noc mimo svůj dům. Díky stykům, které mám, jsem si ověřil, že až na jednoho byli všichni s nějakou ženskou. Samozřejmě ne s tou svou. Podrobnosti vám neřeknu, nejsou pro náš případ podstatné. Jediný, u něhož jsem nezjistil, kde se pohyboval, byl notář Wohlmuth. Tak jsem se zaměřil na něj. A představte si, že jeho soused, krejčí Holan, v noci pořádně nespál,

bolel ho zub. Seděl zrovna u okna a dával si studené obklady na tvář. Kolem půlnoci zahlédl notáře, jak vláčí domů těžký kožený vak. Vzápětí vyběhl zpátky na ulici a někam zmizel. O chvíli později se vracel s druhým a nakonec i s třetím. A kolik bylo vaků s penězi v truhlici? Tři!“

„Zatraceně, proč to neřekl mně?“

„Nikdo se nesvěřuje úřadům z dobré vůle. Zvláště pokud jde o tak nebezpečného muže, jako je pan notář. Krejčí i teď odmítá svědčit, pokud by došlo na soud. Bojí se. Já z něj pravdu dostal dobrým slovem.“

„Dobrým slovem?“ usmála se rychtářka. „Říká se, že se zapletl s jednou počestnou měšťankou. Při tvých stycích jsi to jistě zjistil taky.“

„Spolu s ním jsme se dohodli, že to jsou nepodložené pomluvy,“ uculoval se panoš Ota.

„Já už mu rozvážu jazyk! Žádné nepodložené pomluvy,“ rozzlobil se rychtář. „Až si ho podá náš kat, tak...!“

„Na to nemáš právo,“ upozornil ho ostře panoš Ota.

„Nic neprovedl, jde jen o svědectví. A to ještě nevíš, zda opravdu existuje. Co když si vymyslím, abych do toho namočil notáře?“

„Zatraceně, co to plácáš?“

„To jen abys nehrozil torturou, když je to zbytečné. Znáš názor mého pána. Na mučidlech se přizná i světec, tak k čemu to je? Skutečnou pravdu obvykle stejně nezjistíš, jen to, co ti ten nebožák v ukrutných bolestech poví, aby už měl od toho pokoj. Takhle vynucené svědectví by Wohlmuth snadno popřel. A rychle zamete stopy, takže mu stejně nic nedokážeš.“

„Proč ty vaky nosil po jednom? Vždyť tím ztrácel čas?“ zasáhla Trudy, hlavně proto, aby vysvobodila manžela z nepříjemného směru hovoru.

„Jistě!“ vyhrkl ihned Bonifác. „Proč si nevzal kárku?“

„V noci by ho mohl někdo zahlédnout. Kárka navíc může vrzat. Takhle nesl vak v ruce, a když se blížil ponocný, ukryl se v podloubí. Byl tak v podstatě neviditelný.“

„No dobře, ale jak na něj?“ zabručel rychtář, dopil pivo a svůj džbánec podal ženě.

„Vymyslel jsem past,“ přiznal se panoš Ota. Trudy zůstala sedět. Přece nepoběží pro pivo, když jde o tak zajímavý hovor.

„Máš ve vězení nějakého lotra, který provedl něco, co by se dalo ve jménu vyšší spravedlnosti prominout? Tedy ne vraha nebo násilníka.“

„Uvěznil jsem jednoho kejklíře. Chodí po provaze a tak. Ten svého umění využil a dvakrát v noci vlezl otevřeným oknem v prvním patře do

domu a ukradl nějaké jídlo a pár kusů oblečení. To chtěl prodat, a tak jsme ho chytli.“

„Ten opravdu viset nemusí. Nabídni mu za jeho pomoc svobodu. Musí však na svatý kříž odpřisáhnout, že až splní svůj úkol, bude mlčet a hned opustí Prahu. Za svou svobodu se musí při jednání soudu přihlásit k té čapce, která se našla u otevřené truhlice. O tom, že neříká pravdu, musí ovšem někdo nezúčastněný vědět. Třeba purkmistr. Nicméně pod ztrátou hrdla to nesmí nikomu prozradit! Potřebujeme totiž důvěryhodného svědka, že kejklířovo přiznání není pravda, jen lest.“

„Myslíš, že purkmistr důvěryhodný je? Když se napije, plácá páté přes deváté. Co do té věci raději zasvětit děkana Augustina?“ navrhla Trudy.

„Taky myslím,“ souhlasil její muž. Byl zvědavý a netrpělivě Otu popoháněl: „Tak dál!“

„Notář Wohlmutter bude samozřejmě vědět, že ten kejklíř nemá s nalezenou čapkou nic společného a vyleká se. Hned jak tohle během jednání soudu zazní, udeříš na kejklíře, kam peníze ukryl. Tu odpověď se musí dobře naučit. Kejklíři jsou zvyklí hrát divadlo, to určitě zvládne. Musí neochotně říci, že do jednoho domu, neví, čím je. Měl naspěch, protože ho honili jiní pobudové. Je to sice nesmysl, ale nikdo to v tu chvíli zkoumat nebude. Všichni začnou samozřejmě křičet, ať jim ten dům ukáže. Musíš trvat na tom, že je to třeba provést hned, neodkladně. Navrhneš, aby všichni šli s tebou, že ten dům společně hned prohledáte. Kejklíř vás odvede k Wohlmutterovu domu, a i když bude asi notář pouštět hromy a blesky, bude si ten vězeň stát za svým. Tak získáš právo vstoupit do notářova domu úředně a bez nebezpečí, že by tě mohl nařknout z bezpráví. Najdete peníze a moc bych se divil, kdyby alespoň část z nich nebyla ještě v původních kožených vacích. Ty se zaměnit nedají, je na nich znak města Plzně.“

„Dobře, tak najdeme peníze, ale Wohlmutter se bude bránit, že mu je tam podstrčil ten kejklíř.“

„Vrátíte se na radnici. Tam nejprve přednese svědectví děkan Augustin, že šlo o past. Pak všem vysvětlíš, že tři vaky najednou nemohl kejklíř unést, utíkat s nimi, a ještě je nepozorovaně ukrýt. Prohlásíš, že máš navíc svědka, který Wohlmuta v noci viděl, když stěhoval peníze domů. Pokud se ani pak notář nepřizná, předvoláš krejčího. Řekneš mu, že spadla klec a Wohlmutter bude za svůj zločin viset, takže už se ho bát nemusí. Ale i kdyby dál mlčel, vysvětlíš mu, že chránit zloděje je hrdelní zločin a mohl by skončit na popravišti.“

„Nu, tohle sice taky není úplně přesně v duchu zemského práva, ale budiž. Jenže co když tam ty peníze nenajdeme? Umíš si představit, jaký pan notář ztropí povyk? A všechno padne na mou hlavu!“

„Proč by? Mohla za to křivá výpověď toho kejklíře, ne? Pak se samozřejmě o nějaké pasti mluvit nebude, to dá rozum. Tys v dobré vůli udělal pro nalezení peněz, co šlo. To jistě Wohlmüt pochopí, budeš vykládat pokrytecky. Neříkej, že tohle bys nesvedl! Ovšem město bude muset ztrátu peněz oželeť. Tak, Trudy, a teď můžeš dojít pro pivo. Já už mám džbáněk taky prázdný. Ale upřímně, myslím si, Bonifáci, že to dopadne přesně tak, jak jsem teď popsal. Ty vaky hledejte ve sklepě za sudem se zelím.“

„Zatraceně, jak to víš?“

Panoš Ota se nevinně pousmál a skromně dodal: „V noci jsem se do jeho domu vloupal a našel jsem je tam.“

III. KAPITOLA

Eberhard se svým doprovodem nespěchal, protože plně naložené vozy v mírně zvlněné krajině kolem Jílového jet rychleji nemohly. Panoš Ota klusal na koni, stejně jako pár ozbrojenců v barvách zemského mincmistra, ale Dobromila, sekretář Vašut, dvě služebné a několik nádeníků, které Eberhard v Praze pro doly najal, cestovali ve vozech spolu s truhlicemi a vaky. Na korbě vozu odpočíval i sám Eberhard. Byl výtečný jezdec, jenže během zásnub svého syna si nepatrně pochroumal kotník a ranhojič mu nařídil klid. Sázavu přebrodivili v Týnci pod starobylým hradem, kudy vedla jedna z nejčastěji užívaných cest na Moravu. Před soumrakem dorazili do Benešova. Víc se s těžkými povozy ujet nedalo. Kdyby jel Ota sám, byl by v Jihlavě na koni za necelé dva dny. Takhle jim to bude trvat nejméně tři.

Přenocovali v minoritském klášteře nedaleko panského dvorce Benešoviců. Před večeří se Dobromila před zraky svého strýce s Otou pohádala kvůli tomu, že jí nepomohl při vystupování z vozu.

„Nejsm tvůj služebník,“ odsekl ostře. Tahle role se mu docela líbila, protože mohl té holce beztestně od plic říci, co si o ní doopravdy myslí. To ona ho zatáhla do téhle hloupé záležitosti. Navzdory tomu, že jí spílal, byla spokojená. Ovšem na sobě to rozhodně znát nedala.

Uraženě mu vyčítala: „Já myslela, že jsi rytíř. Kde tě to vychovávali? Na královském dvoře určitě ne.“

„A kde vychovávali tebe, že tu ječíš jako hauzírnice na jarmarku? Když si tě všímám, žaluješ strýci. Když ne, rozčiluješ se. Tak co bys vlastně chtěla?“

„Tak dost!“ zasáhl do jejich hádky Eberhard. „Oto, má neteř má pravdu. Zdvorilost není obtěžování. Chovej se jako rytíř, a všechno bude v pořádku.“

Panoš Ota pokrčil lhostejně rameny, a když odcházel, všiml si spokojeného Dobromilina pohledu. Dokonce na něj stihla nenápadně mrknout. Ji ta hádka mimořádně bavila.

„Nic si z toho nedělej,“ utěšoval ho její bratranec Martin. Bylo mu sedmnáct let a byl Eberhardovým druhorozeným synem. Vypadal trochu jako Ota. Měl stejně pečlivě nakadešené vlasy, širokou pěknou tvář, ale nebyl zdaleka tak urostlý a svalnatý. Na sobě měl drahé oblečení, protože si na

vzhled nesmírně potrpěl. Jak si Ota stačil všimnout, k oběma služebným se choval více než důvěrně. Když jim pomáhal vystoupit z vozu, jeho ruka po nich přejela rozhodně ne zrovna cudně a obě to přijaly jako samozřejmost.

„Ale já si z toho opravdu nic nedělám,“ ubezpečoval ho přátelsky. „Mám rád holky, stejně jako ty, ale tvá sestřenice není pro mě, i kdyby se usmívala jako med.“

„Což ona neumí,“ potvrdil Martin. „Nechceš si zajít na džbánec vína?“

„Tady v klášteře?“

„Ale ne, na rynku je dobrý šenk. Jezdívám tudy často, znám to tam.“

„Tak jdeme,“ souhlasil panoš Ota. Když už tu musel trávit čas, chtěl si cestu zpříjemnit, jak jen to šlo. Ten šenk znal totiž taky. Navíc se mohl od toho mládence dozvědět spoustu užitečného pro své pátrání. Než se vydal ke klášterní fortně, upozornil ještě: „Ale platíš ty! Já mám prázdný měšec.“

„To je samozřejmé. Za předpokladu, že budeš zábavný společník.“

„A když nebudu?“

„Tak zaplatím taky, ale už tě nikdy nepozvu,“ zasmál se Eberhardův syn lehkomyšlně a vyrazili do zšeřelého města.

Jakmile se usadili u masivního dubového stolu, přihnala se zrzavá sklepnice, zastavila se u nich a vyzývavě se zhoupla v bocích. „Dlouho jsi tu nebyl, stýskalo se mi,“ řekla mazlivě. To patřilo k řemeslu.

„Třeba ti to dneska vynahradím,“ opáčil Martin potěšeně. Ale panoš Ota věděl, že ta slova patřila jemu. Znal ji, a pokud si vzpomínal, jmenovala se Věnka. Nicméně sklepnice se zachovala profesionálně a Martinovi přitakala, že se už teď těší. Platil přece on. Lehce ho políbila na tvář a zeptala se, co si dají k pití. Když odcházela, alespoň bokem se o Otu otřela a vrhla na něj krátký zpytavý pohled. Jeho by samozřejmě raději, jenže obchod byl obchod. Chudá holka nemohla chodit s hlavou v oblacích.

Když před nimi přistály dva zeleně glazované džbánky, z nichž příjemně nakysle vonělo bílé víno, připili nejprve na zdraví českého krále. Vzápětí ale Ota rozverně dodal:

„Ale taky na všechny krásné holky v tomhle požehnaném království!“ Přitom se upřeně zadíval na Věnku. Ta pochopila a mnutím prstů naznačila, že se nedá nic dělat, ale peníze jsou důležitější než lichotky.

Pak už si jí Ota nevšímal a navrhl další přípitek na statečné české rytíře. Předpokládal správně. Ještě ani nedopili první džbánek a na Martinovi bylo už vypité víno znát. To byla ta správná chvíle, aby ho začal zpovídat.

„Víš, ale stejně mi nejde do hlavy, proč mě tvůj otec vláčí s sebou. Má služebníků jako mraků na nebi, k čemu mu budu? Třeba jeho sekretář mi připadá velice chytrý.“

„Až moc chytrý,“ opáčil trochu nejistým jazykem Eberhardův syn. „Věděl jsi, že původně sloužil pánům z Lichtenburka? Ale musel od nich odejít. Říká se, že dokonce utéct.“

„Myslíš Smila z Lichtenburka? Ten také těží stříbro a tvůj otec mu v tom dokonce pomáhá.“

„K nelibosti Jihlavských,“ zasmál se Martin. Už nedokázal udržet souvislý tok hovoru, a tak se panoš Ota vrátil k otázce, proč musel sekretář Vašut služby pánů z Lichtenburka tak narychlo opustit.

„Je to snadné. Rád se napije a tu a tam si zahraje kostky. Když mu chybějí vlastní peníze, vypůjčí si panské. Ne že by je ukradl, vždycky je pak vrátí, jakmile je zase vyhraje zpátky. Tehdy se mu ale nějak nedařilo, tak raději vzal nohy na ramena.“

„Proč ho však s takovou pověstí zaměstnal tvůj otec?“

„Protože nikdo nerozumí dolování jako Vašut. V Jihlavě jsme začali díky němu dolovat i v podzemí. Rozumíš, ve štolách jako krtci. Tohle zatím nikde jinde v Českém království nezkusili. Všude jsou jen jámy. Vašut se dolovat v podzemí naučil v Sasku.“

„Takže je spíše těžař, ne?“

„To taky. Ale on umí i skvěle počítat. To je při zpracování rudy důležité. Vážít, počítat. Jinak tě všichni okradou.“

„A Vašut ne?“

„Asi ne, když ho otec zaměstnává. Už druhým rokem! Víš, při šmelcu je přísná kontrola. Hned několik úředníků všechno váží a zapisuje. Takhle to vymyslel otec, toho tak snadno neošidíš! Hej, děvče, dones nám ještě dva džbánky vína!“

„Nemáš už dost? Jestli si s tou holkou chceš užít, měl by ses držet zpátky. Jsi ještě skoro dítě,“ provokativně mu radil panoš Ota. Předpokládal správně. Martin se nafoukl a pil, aby dokázal, že je chlap. Zpil se do němoty a usnul u stolu.

Když šenk zavíral, Věnka Martinem zalomcovala a požádala ho, aby zaplatil. Těžce zvedl víčka, něco zablekotal, ale protože nedokázal rozvázat svůj měšec, udělala to za něj. Nevzala z něj však nic, to by byla krádež. Podala mu ho a přitiskla se k němu. Nejistýma rukama vysypal na stůl pár stříbrňáků.

„No tak, proč na mně šetříš? Přidej a udělám ti pomyšlení!“

Vysypal další, na desce stolu ležela už slušná hromádka mincí.

Přikývla, stáhla je do dlaně, schovala do svého váčku. Pak jeho měšec zavázala, položila na lavici a podala mu džbáněk. „Na mou krásu! Pij!“

Poslechl, a když dopil, džbáněk mu vypadl z ruky a na podlaze se rozbil. Martinovi padla hlava na stůl, až to zadunělo.

Věnka ho nejprve starostlivě uložila na lavici, aby se nesvalil na zem. Pod hlavu mu složila jeho plášť a mateřsky ho pohladila po tváři. Pak se obrátila na Otu a řekla:

„Ten se hned tak nevzbudí. Zaplatil za pití, ale i za to ostatní. Jdeme?“

Nedal se pobízet a těšil se, jak se zítra s Dobromilou pohádá, proč se do kláštera vrátil až k ránu.

Do Jihlavy dorazili třetího dne skoro až za tmy. Většina družiny však zůstala v osadě před hradbami. Té se říkalo Staré Hory. Tady se totiž stříbro před čtyřiceti lety našlo a kolem těžebních jam rychle vyrostla hornická osada. Poblíž se nacházel brod přes řeku Jihlavu a nad ním na návrší starobylý kostelík svatého Jana Křtitele. U něho od nepaměti stávala tržní osada, původní Iglau, čili Stará Jihlava. Vlastní město bylo až později přeneseno na protější břeh řeky, kde byl mírně zvýšený terén chráněný před povodněmi a umožňující vybudovat fortelné opevnění. Jihlava byla obehnána kamennou hradbou, vysokou jako čtyři dospělí chlapi, před ní byla nižší parkánová zeď a ještě příkop. Hradby byly zpevněny věžicemi a podsebitím. Takhle výtečné opevnění mělo snad jen Staré Město pražské. Na nákladech se tu totiž nešetřilo, protože těžba stříbra byla hlavním zdrojem panovníkova bohatství a Jihlava byla považována za druhé nejvýznamnější město celého Českého království. Panoš Ota chápal, že tu panovník nepokoje nechce. A ty by kvůli znesvěcení hrobu vypuknout mohly.

Nikdo kromě vojáků nebyl pověřivější než horníci.

Hornická osada vypadala na pohled chudě a nevábne, určitě působila nepřívětivěji než většina předměstí. Stály tu prosté chatrče, ale také zemnice a jen pár roubených srubů. Ty stavby vznikaly chaoticky a byly rozhozeny po široké ploše. Neřídily se však cestami, ale jámami, v nichž se těžilo. Mezi chatrčemi ležely hromady vytěžené hlíny a odpadky.

Jámám se říkalo verk a každá patřila některému z těžařů, který si horní díl pronajímal za podíl z vytěžené rudy od Eberharda. A ten pak zase ze svého zisku platil českému králi urburu. Na to, aby platil králi, co jeho jest, dohlížel úředník zvaný urburéř sídlící přímo v Jihlavě.

Každý verk byl svým způsobem samostatným hospodářstvím. V jeho blízkosti stály chatrče dělníků. Horníci pracovali v podzemí a nádeníci na povrchu. Byly tu přístřešky na vytěženou rudu a nářadí, kovárna, kde se ostříla želízka na kutání, nikdy nechyběl šenk s kuchyní, neboť dělníci dostávali najíst a mohli si koupit pivo.

Na pracovnících těžaři šetřit nemohli, protože horník, který byl ochotný pracovat v podzemní štole, se sháněl těžko. Ne každý nádeník si totiž troufl do podzemí vlézt. Horníky tam čekala nejen dřina v prachu a stísněném prostoru, někdy byly štoly tak nízké, že se jimi museli plazit a rubali vleže. To by snad ještě tolik nevadilo, ale na hlavu neustále kapala voda, hrozily závaly, a především podzemí chránili krutí démoni a potměšilí permoníci.

Do města pokračoval jen mincmistr Eberhard, jeho syn Martin, neter Dobromila a dva ozbrojenci jako doprovod. Hodlali přenocovat v mincovně, která stála na rynku za dominikánským klášterem. Ostatní, včetně panoše Oty a sekretáře Vašuta, se odebrali ke dvorci s patrovým roubeným domem. Stál hned u cesty ke kostelíku svatého Jana Křtitele. Horníci mu říkali perkhaus, protože se tu nacházel úřad perkmistra, šenk a také herberk pro významnější hosty. Pro doprovod panstva bylo dost místa v čeledníku za domem. A pro jejich koně tu stály hned tři maštale, u nich seník a řezárna na přípravu obroku a přístřešek pro povozy. Perkmistrem tu byl podsaditý vousatý chlap jménem Rolf, který přišel spolu se sekretářem Vašutem ze Saska. Byl to na první pohled neurvalec a hrubián, který nešel pro drsné slovo nebo i ránu daleko. Jenže jinak se v horním revíru jednat nedalo. Těžaři byli ochotní pohádat se i o zrnko rudy, které podle nich patřilo jim a ne sousedovi. A horníci? Většinou zamračení chlapi, kteří si chtěli užívat, dokud si je Pán nejvyšší nepovolá k sobě. Nesnášeli, pokud je někdo omezoval, a díky síle si rádi vyřizovali své záležitosti pěstmi. Udržet pořádek byl téměř nadlidský úkol. Jenže perkmistr Rolf měl autoritu a tuhle práci zvládal velice dobře.

Žádný horník tu neměl rodinu, většina dělníků byla svobodná. Pro ně tu byly ženštiny, které přespávaly, kde se zrovna dalo. Většina z nich poskytovala své služby jen za jídlo a pití. Sem se žádná slušná nevěstka nehrnula, tady žila skutečná spodina společnosti.

Panoš Ota byl trochu zklamaný, když se rozhlížel kolem sebe. Neuměl si představit, jak tu bude pátrat. Ale hlavně, neuměl si představit, že by někdo z těch lidí znesvětil hrob, aby ukradl stříbrnou masku. Pokud by to však udělal, už dávno by byl s ní pryč. Horníci byli lidem toulavým, pro ně nebyl problém zmizet, pokud porušili zákon. I když převládali domácí, pracovali tu chlapi i ze Slezska, Saska, Bavorska, Tyrolska, našlo se tu i pár Vlachů. A to jak mezi horníky a nádeníky, tak i mezi těžaři.

„Pán nařídil, abych tě zasvětil do místních poměrů,“ oznámil Otovi celkem přátelsky sekretář Vašut. Byl to hubený zrzavý muž s tváří posetou pihami. I kdyby to o něm nikdo nevěděl, každý poznal při pohledu na jeho zrzavé vlasy a zaslechl jeho špatnou češtinu, že je ze Saska. V domácnosti mincmistra se stejně jako v pražském Havelském městě a v jihlavském horním revíru hovořilo skoro výlučně německy. Sekretář chvíli klidně neposeděl a při hovoru skákal lidem do řeči. Někdy i svému pánovi. Zdvořile však nabídl: „Chceš se ptát, nebo mám mluvit já?“

„Mluv ty, ale když budu potřebovat něco vysvětlit, skočím ti do řeči,“ navrhl s nevinným výrazem panoš Ota. Správce však jen lhostejně pokrčil rameny a začal.

„Kdysi žil v téhle osadě, to se ještě nejmenovala takhle, a možná se nejmenovala nijak, hrnčíř. Na kruhu vytácel skvělé hrnce, jenže při pálení v peci mu neustále praskaly. Byl už z toho zoufalý. Jednou tudy projížděl jakýsi kupec a hrnčíř se mu se svým trápením svěřil. Ten kupec se náhodou v práci s hlinou vyznal a hned mu došlo, že na vině budou kovové příměsi. Prozkoumal hlinu a našel v ní nepatrné kousky stříbra. Přesvědčil hrnčíře, že tohle místo je asi prokleté, a jeho dům koupil i s hliníkem, kde materiál pro své hrnce těžil. Dům i pec zboural, začal kopat a narazil na první stříbrnou žílu. Pozval sem horníky, tak to celé začalo.“

„Zajímavá pověst, ale s mým pátráním nesouvisí.“

„To se tedy hluboce mýlíš,“ nenechal ho správce netrpělivě ani domluvit. „Určitě jsi slyšel, že tu ukradenou masku našel pan mincmistr. Ale to asi nebude pravda. Tu masku prý našel už tehdy na začátku všeho ten kupec a daroval ji jedné ženě. Jak se dostala do rukou pana Eberharda, to netuším. Vím jen, že vnuk té ženy se tu před dvěma nebo třemi měsíci objevil a po té masce se sháněl.“

„To je zajímavé. Kdo s ním hovořil a o čem?“

„Pokud já vím, s nikým se tu nesešel. Jen zanesl list na radnici. V něm tvrdí, že maska byla jeho rodu ukradena. Kdo to ale je, to nikdo neví.“

„Musel se přece nějak podepsat.“

„To ano, jinak by se tím listem pan purkmistr Rajmund nezabýval. Podepsal se Jan ze Lhoty. Víš ty, kolik je tady v okolí Janů a Lhot? V tom listu stojí, že se ve vhodnou dobu sám připomene. List osobně položil před vrata radnice, bohužel ho však při tom nikdo nezahlédl, a tak netušíme, jak vypadá. A je-li to vůbec muž. Může to přece být i žena.“

„To bylo před nebo až po znesvěcení hrobu ženy pana Eberharda?“

„Asi tak týden předtím. Pak už se ten Jan radnici neozval. Vzápětí se totiž ta maska opravdu ztratila.“

„To vypadá dost výmluvně. Ale že by bylo vysvětlení té krádeže tak jednoduché, tomu snad sám nevěříš?“

„Ani můj pán ne, proto tě povolal. Podivných okolností je totiž více. Někdy v době, kdy dostal jihlavský purkmistr list od onoho Jana, obdržel list i pan mincmistr. Ten ovšem nebyl tak uctivý. Stálo v něm, že bude za své hříchy pykat. To se samozřejmě mohlo týkat čehokoli. Pan Eberhard je nesmírně poctivý muž, ale důsledný. Má mnoho nepřátel, protože většina těch, kteří se snaží na těžbě stříbra zbohatnout, poctivých není.“

„Jistě znáš dobře místní poměry. Řekni mi pár jmen.“

„Pomluva je hrdelním zločinem, ale to ty víš samozřejmě nejlépe sám. Jména nechtěj. Možná později. Povím ti však ještě něco. Mezi lidmi se šeptá, že se tu část stříbra nějakým záhadným způsobem ztrácí. I proto sem přijel pan Eberhard osobně. Ty budeš pátrat po té masce a on se bude tvářit, že ti v té věci pomáhá. Ve skutečnosti bude spolu se mnou hledat, zda je to pravda a kdo to má na svědomí. Lidé si totiž vždycky myslí, že se krade a úředníci jsou nepoctiví, to by ho asi netrápilo. Jenže výnosy dolů od loňského roku opravdu klesly, i když není důvod. Snad jen ta povodeň na jaře. Ale škody nadělala nepatrné.“

„Rozumím. Vrat' se zpátky k tomu výhružnému dopisu, který pan Eberhard obdržel. Co tam stálo ještě?“

„Že poteče krev!“

IV. KAPITOLA

Ráno, když už většina nocležníků vstala a oblékala se, vrazil do jizby, kde spal i panoš Ota a správce Vašut, posel z Jihlavy. Byl zadýchaný, na prahu se rozhlédl a hned se hnál ke správci. Sklonil se k němu a chvíli něco šeptal. Ota postřehl jediné slovo: „Mord.“

Sotva posel skončil, zjevně vyděšený správce vstal a přes celou jizbu na Otu zahalekal: „Pospěš si. Musíme do města.“

„Co se stalo?“

„Ta výhružka v listu, o kterém jsem ti včera vyprávěl, se naplnila. Tekla krev!“

„Čí?“

„To se dozvíš tam.“ Pak se obrátil na posla a nařídil mu, aby jim rychle nechal osedlat dva koně. Oni se zatím obléknou.

Z perkhausu vyrazili za chvíli. Bylo příjemné počasí, vál slabý větřík, který od verků přinášel tlumený hluk kopání a slabý zápach tlejících trámů a odpadků. Cesta ke Špitálské bráně byla široká, vyježděná a už od rána plná povozů a lidí.

„Uhněte!“ křičel na ně mincmistrův posel, který cválal pár kroků před správcem a Otou a ratištěm kopí neurvale trestal ty, kteří ho hned neposlechli. Celkem se mu dařilo razit cestu, i když museli jet za sebou.

Panoš Ota nemínil čekat až do Jihlavy. Musel vědět, co se děje. Jakmile se před nimi cesta na chvíli vyprázdnila, dohnal správce a zařadil se po jeho bok. Naléhavě řekl:

„Já vyšetřuji, a tak musím vědět, koho zabili. Je to někdo z rodiny?“

Správce zaváhal, ale Otův argument uznal a polohlasně řekl: „Naštěstí ne.“

„Souvisí to tedy nějak s výhružkou, kterou pan Eberhard obdržel?“

„Až zatraceně moc! Kdo ví, o co vrahovi jde. Nejspíše je to teprve začátek!“

Víc se Ota nedozvěděl, protože objížděli kupecký vůz, kde bylo málo místa, a tak musel zpomalit a zařadit se za správcova koně. Hned jak vůz minuli, Vašut povolil svému koni otěže a popohnal ho do cvalu. Panoš Ota byl výtečný jezdec a neměl by problém ho dohnat a třeba i předjet. Ale

nechtěl riskovat, že někoho z lidí před sebou srazí, a tak pokračoval v závěsu za ním. Bylo stejně jasné, že mu správce asi víc nepoví. Mincmistrův posel mu nejspíše vyřídil, že má o mordou pomlčet. O to zvědavější byl, co se stalo, že je Vašut tak vyděšený.

Bránou projeli, aniž je strážní zastavili, protože správce znali a panoš Ota měl na plášti erb českého krále. Pokračovali kolem dominikánského kláštera, který přiléhal k hradbám a tvořil součást městského opevnění. Před klášterní fortnou byl stísněný plácek s kašnou a ulice za ním pokračovala mezi výstavnými domy dál k velkému rynku. Mincmistrův posel odbočil podél barevných průčelí měšťanských domů vlevo a zastavil před rozložitým dvoupatrovým stavením. Zatímco jiné domy měly v patře jen tři okna, tehle jich měl šest. Protože plochu města lokátor přesně rozměřil, aby každý měšťan dostal stejně velký pozemek, znamenalo to, že tehle dům stojí na dvou. Erb nad vraty nepřipouštěl pochybnosti, tohle byla jihlavská mincovna pana Eberharda. Průčelí měla zelené, kamenná ostění oken červená a erb se zkříženými hornickými kladívky byl zlacený.

Seskočili z koní, otěže hodili jednomu ze služebníků před vraty a spěchali dovnitř. Klenbu mázhauzu podepírala žebra s kamenicky zdobenými svorníky a na podlaze byly dlaždice s postavami císařů, andělů a bájných nestvůr. Tam na ně čekala Dobromila, a i když by mohla na Otu vyjet, proč se tak loudá, byla skleslá a úplně zapoměla na svou roli. Padla mu kolem krku a rozplakala se.

Ale to už po schodech sestupoval Eberhard. Za ním krácel muž spíše mladší než středního věku, velice příjemného zevnějšku, oblečený v modrém, stříbrem protkávaném kabátci a s nádhernou dýkou u pasu. Správce Vašut se naklonil k Otovi, který se zatím ohleduplně vymanil z náruče mincmistrovy neteře, a pošeptal mu: „To je jihlavský purkmistr Rajmund. Vzpomínáš? Včera jsem ti o něm vyprávěl. To on dostal list toho údajného Jana ze Lhoty.“

„Oto, kdy asi dorazí tvůj pán?“ zeptal se rozčileně Eberhard. „Měl by si pospíšet. Ta věc nám už přerůstá přes hlavu.“

„Kdy dorazí urozený pan Oldřich z Chlumu, královský prokurátor a správce severních Čech, to samozřejmě netuším,“ opáčil úmyslně břitce. Jeho pán nebyl jen tak někdo, aby si nějaký patricij, byť jakkoli zámožný, mohl takhle poroučet. Chtěl ještě říci, že dorazí, až prostě dorazí, ale ovládl se a mlčel.

K jeho překvapení Eberhard pokračoval podstatně vstřícněji: „Nu, budeme muset být trpěliví. Zatím se té věci musíš ujmout ty, Oto. Jsi jediný,

kdo má s vyšetřováním zkušenosti a vím, že jsi pro pana Oldřicha neocenitelným pomocníkem. Tenhle zločin, to není případ pro rychtáře nebo snad městskou radu. Je to hrůzné a současně nepochopitelné.“

„Pokusím se. Nejdřív však musím vědět, co se vlastně stalo,“ požádal panoš Ota. Kolem vládlo hmatatelné napětí a zděšení. Bylo mu jasné, že se muselo stát opravdu něco mimořádného. Sice si věřil, protože v případě běžných zločinů si uměl vždycky poradit, ale současně se obával toho, co ho možná čeká. Na nevysvětlitelné záhady tu byl Oldřich z Chlumu.

„Nad ránem zamordovali mou drahou manželku Johanu,“ ujal se slova purkmistr Rajmund. Hovořil chraptivým hlasem, jako by měl žalem stažené hrdlo. „Vrah jí podřízl krk. Stalo se to na dvoře za naším domem, když se šla umýt ke korytu. Toho vraha zahlédla z okna v kuchyni moje služebná.“

„Takže víme, kdo to udělal. Nebo snad ne?“

„Ten vrah měl...,“ purkmistrovi se zadrhl hlas a musel si oči zakrýt dlaněmi, protože se neubráníl slzám.

Zprávu o hrůzném zločinu proto dokončil Eberhard:

„Ten zlosyn byl zahalený do širokého černého pláště a do tváře mu ta ženská neviděla. Měl na ní totiž nasazenou stříbrnou masku. Tu, kterou ukradl v hrobě mé nebohé ženy.“

Mincmistr Eberhard požádal purkmistra, aby Otovi vystavil glejt, že má právo vyšetřovat v Jihlavě, jak uzná za vhodné, a aby mu dal k ruce někoho, kdo zná město a lidi. Bude ho všude doprovázet a podle svých možností mu bude pomáhat. Než se ale Rajmund rozhodl, koho určí, nabídla se Dobromila.

„I když mě ten namyšlený mládenec štve a neumí se chovat, budu ho s tvým svolením doprovázet já. Vyrostla jsem tu a znám město i lidi stejně dobře, jako bych byla místní.“

„Zvaž to, Bono. Znáš se, za chvíli tě to bude obtěžovat a nudit. A pak, co si lidé pomyslí, sama s mladým mužem?“ mírnil její nadšení strýc. Hovořil však trochu nesoustředěně, bylo zřejmé, že v hlavě má své další povinnosti. Na dnešek si naplánoval kontrolu v mincovně a zítra chtěl projít perkmistrovu knihu počtů.

Tak se nazývaly knihy, do nichž se zapisovaly váhy stříbra. Bylo jich několik. Svou vedl perkmistr a tři další byly v mincovně. Údaje v nich se

doplňovaly a musely si navzájem odpovídat. Doprovázet ho měl sekretář Vašut, a proto byl rád, že může pátrání svěřit Otovi, aby jihlavská městská rada neřekla, že se o pořádek ve městě nestará. To, že se mord stal v ukradené masce, považoval pro sebe za dobrou zprávu. Byla stále ve městě a nepochyboval, že se najde.

„Tohle mě rozhodně nudit nebude,“ odmítla jeho výtku Dobromila. Panoš Ota na ni vrhl rychlý pohled. Když tohle říkala, nepostřehl jediný náznak, že by tím myslela něco jiného. I když by to jako dvojsmysl vtipné bylo.

„Máš však pravdu, sami bychom být neměli. Dej nám k ruce někoho ze své družiny,“ pokračovala věcně. „Bude mě na každém kroku doprovázet a chránit. Přece jen, jde o mord a panoš Ota nemusí být se mnou vždycky. Pokud by bylo třeba zasáhnout, bude po ruce. Co třeba Víšek? Na toho je spolehnutí! Ohánět mečem se umí, a navíc bude chránit mou čest, aby někdo nemohl tvrdit, jak sám říkáš, že se potuluji se svobodným mládencem úplně sama. Je ti snad jasné, proč se chci vyšetřování zúčastnit?“

„Chápu tě a souhlasím. Oto, i když s ní bude Víšek, odpovídáš mi za ni!“ Na jeho mínění či na názor purkmistra se Eberhard nezeptal, prostě rozhodl, jak byl zvyklý.

Rajmund vypadal hodně nespokojeně, jenže postavit se proti mincmistrovi nemohl. Uklonil se a slíbil, že hned nechá vyhotovit příslušnou listinu a zpraví o ní konšely a rychtáře Másla. Nicméně udělal poslední pokus, aby město nebylo při pátrání zcela mimo hru, a nabídnul Otovi pomoc jejich rychtáře.

Dobromila ji okamžitě odmítla, ale panoš Ota ji přijmout chtěl. A tak se znovu pohádali. Tentokrát však dal Eberhard zapravdu Otovi. „Má drahá, vyšetřování povede on. On bude rozhodovat a ty, ať se ti to líbí nebo ne, ho budeš poslouchat. Máš ho doprovázet a pomáhat mu, ale ne se plést do pátrání, jasné? A ne aby ses s ním pořád hádala!“

„Když myslíš, strýčku,“ připustila poslušně.

S tím je mincmistr opustil. Odešel i správce a také Eberhardův syn Martin. Otce doprovázel na každém kroku, aby se seznámil s prací, kterou jednou s bratry převezme.

Teprve když za nimi zapadla vrata a oni se ocitli v rozlehlém mázhauzu sami, zeptal se Ota: „A teď mi to laskavě vysvětli. Mám nejasný pocit, že ti jde o víc než o to, co jsi ode mě očekávala v Praze.“

„Nejsi hloupý,“ ušklíbla se. Už zase s ním jednala trochu panovačně. „Ta zavražděná byla má teta. U ní jsem tady v Jihlavě jako dítě po smrti rodičů

vyrůstala.“

Dobromiliny nálady byly jako u každé mladé dívky tak trochu podobné jarnímu počasí. V jedné větě ho peskovala a při druhé jí vyrazily z očí slzy. Tetu Johanu měla zjevně ráda. Teď také Ota pochopil smysl toho, co strýci říkala. V tu chvíli nemyslela na spravedlnost, ale na pomstu.

To ovšem nebyl podle Oty ten nejlepší postoj. Touha po pomstě mohla při hledání pravdy zatemnit úsudek. City a emoce do vyšetřování nepatřily, protože hledání zločince byla činnost stejně logická jako třeba aritmetika. Ne že by Ota aritmetiku miloval, ale uznával, že čísla odrážejí boží řád. Nadčasový, pevný a nestranný. Často si tuhle starou pravdu připomněl, když se při vyšetřování začal na podezřelého, nebo lépe řečeno na podezřelou, dívat s citem a pochopením. Pravda však byla, že jeho pán mu vždycky říkal, aby se emocím nebránil, protože i ty patří ke křesťanskému rozsudku.

„Mám návrh,“ řekl. „Začneme naši spolupráci v nějakém šenku. Já ještě nejedl a předpokládám, že ani ty. V klidu všechno probereme. Pověš mi o Johaně a poradíme se, kde a u koho začít hledat.“

Mlčky přikývla, ale pak ho objala a políbila. Byla v tom současně vášeň i neskonalý smutek. Se ztrátou někoho, koho máme rádi, se lidé většinou smiřovali těžko. Mnohým jen málo pomáhala křesťanská víra v to, že jejich blízký odešel do světa spravedlivějšího, kde necítí bolest těla a nepronásleduje ho zlo. Zvláště pokud odešel rukou vraha. Dobromila zavolala Víška, který už věděl, jakou službu mu pán určil. Vyšli na rynek a zamířili přes protáhlé náměstí na protější stranu k domu, na němž visel štít s červeným rakem a nad vraty zelený věnec na znamení, že tu čepují novou várku piva. Po ránu bylo uvnitř skoro prázdné, jen dva venkovani, kteří přinesli na trh vejce a sýr, rychle dopíjeli pivo. Z domova odešli ještě za tmy a chtěli se posilnit, než se vydají za obchodem.

Víšek se usadil u vedlejšího stolu zády k nim, aby nepřekážel. Věděl, že to je nejlepší způsob, jak něco dostat. Bělovlasý šenkýř, který napadal na levou nohu, si ho nevšímal a došel ke stolu, kde seděl Ota s Dobromilou. Objednali si dvě misky prosné kaše se slaninou, řeřichový salát a dva džbánky ječného ležáku. Třetí poručila mincmistrova neteř pro Víška. Věděla, že se v čeledníku už najedl.

Připili si a panoš Ota začal: „Pokud tě teta vychovala, nemohla být moc mladá. Byla asi starší než purkmistr.“

„Máš pravdu, o dobrých patnáct let. Rajmunda moc neznám. Když jsem tu vyrůstala, byl naživu ještě její první manžel. Opravdu dobrák. Byl mnohem

starší než má teta. Tak to prostě chodí. Starý a bohatý si vezme krásnou a mladou dívku. A když zemře a vdova zestárne, vezme si pro potěšení mladého muže. V tomhle případě však byla má teta zámožná, už když si svého prvního manžela brala. Ani Rajmund nebyl chudák, ovšem s mou tetou získal ve městě významné postavení.“

„Jak spolu vycházeli?“

„Byli spolu celkem krátce, jen pár let. Jak říkám, když se brali, už jsem tu nežila. Ale myslím, že spolu vycházeli dobře. S tetou jsem se několikrát potkala, nikdy si nestěžovala. Naopak, chválila Rajmunda, že je šikovný. Býval soukeníkem, těch tu žije spousta, ale dokázal se naučit i práci se stříbrem. Strýc ho jmenoval vardajnem.“

„Čím?“ přerušil ji panoš Ota. Tohle slovo v životě neslyšel.

„Asi bych ti měla odpovědět, že ti to vysvětlím večer, až zavřu šenk. Tohle ti sklepnice říkávají, mám pravdu?“ zasmála se. Pak očima naznačila směrem k jejich doprovodu. Víšek se lenivě rozvaloval na lavici a popíjel pivo.

„Neboj, špatně slyší. Proto si vždycky jako doprovod vybírám jeho. Navíc ví, co se sluší a patří, a já taky. Když na to přijde, umí být i tak trochu slepý.“

„Nezamlouvej to. Jak víš, co by mi navrhla nějaká sklepnice?“

„Ale dělávají to, ne? Já ti samozřejmě odpovím hned. Ovšem předpokládám, že se v noci uvidíme. Co jsme odjeli z Prahy, vyhýbáš se mi. Co bylo v Benešově, po tom raději nepátrám, ale tady v Jihlavě, opovaž se mi udělat stejnou ostudu!“

„Nezdá se ti, že hádat se máme jen před tvým strýcem? Tady je to snad úplně zbytečné.“

„Já se nehádám, jen tě varuji! Takže co je vardajn? Mincovnu vede mincmistr. Samozřejmě to není můj strýc. Ten je nejvyšším mincmistrem Českého království. Stejně jako není nejvyšší purkrabí tím, kdo je purkrabím třeba na Bezdězu. Aby se to ale nepletlo, tady říkají tomu, kdo mincovnu vede, šmitmajstr. Vardajn je v mincovně po šmitmajstrovi druhým nejdůležitějším mužem, protože provádí kontrolu stříbra. Kromě nich má právo kontrolovat ražbu mincí ještě urbureř. Ten odpovídá panovníkovi za příjmy z těžby stříbra neboli urburu. Až vraha chytíme a bude čas, zajdeme do mincovny spolu a všechno ti vyložím. Teď by to však byla ztráta času.“

„Takže manželství tvé tety bylo dobré?“

„Myslím, že ano. Teta rozuměla obchodu a vím, že s manželem často rozprávěla o práci. To sbližuje, nemyslíš?“

Panoš Ota neodpověděl. Ta holka byla chytrá a nepokrytě naznačovala, že stejně i ona s ním diskutuje o vyšetřování. A to není nic jiného než práce, která v manželství sbližuje. Proto se raději vrátil ke smrti její tety.

„Pokud někdo zamorduje vdanou ženu, většinou to udělal její mladší manžel. Alespoň podle zkušeností, které mám.“

„Tak to máš zkušeností hodně málo. Rajmund odešel z domu asi půl hodiny předtím, než k mordu došlo. Jednal s konšelem Havlíkem, když pro něj přiběhli. To strýc ověřoval jako první věc. Nemysli si, on by byl skvělý vyšetřovatel. Ovšem raději se stará o své obchody. To, že byla má nebohá teta zamordovaná někým, kdo měl na tváři stříbrnou masku, svědčí přece o naprosto jiném důvodu.“

„Opravdu? O jakém?“

„Že strýci vyhrožovali, to ti asi náš správce už řekl. Ty to nevidíš sám? Tady jde o pomstu!“

„Já o poměrech v Jihlavě nic nevím, pouč mě!“ navrhl mírně.

„Ve městě žije Heinrich Avis. Neříká ti to jméno nic?“

„Myslíš Jindřicha Ptáka? Pokud se nemýlím, byl asi tak před pěti lety nejvyšším mincmistrem. Pak ho v úřadu vystřídal tvůj strýc.“

„Nejen to. Donutil ho, aby mu prodal svůj dům. Avis, nebo chceš-li Pták, měl u něj dluhy. Teď je tam naše mincovna. Heinrich se dal slyšet, že se za tuhle pohanu pomstí. To on je tím Janem ze Lhoty!“

Panoš Ota sice vstřícně pokyvoval hlavou, nicméně příliš se mu to nezdálo. Pokud někdy vyšetřoval mord, za nímž stála pomsta, pak šlo téměř bez výjimky o pomstu zhrzené milenky či dívky, kterou si někdo vzal násilím a zničil jí tím život. Muž se mstil jinak. Veřejně, aby očistil své jméno, nejčastěji soubojem či alespoň bitkou před očima přátel.

„To je přece důvod?“ nedala se Dobromila, když nic neříkal.

„Možná. Vysvětli mi ale, proč by zabíjel tvou tetu? Ta mu snad nic neudělala. Zabil by spíše Eberharda nebo alespoň některého z jeho synů.“

„Možná chtěl, ale nedostal příležitost. Můj strýc je opatrný a má kolem sebe stále někoho ze své družiny. Výmluvná je ale ta stříbrná maska.“

„Nevidím žádnou souvislost.“

„Minulost vstala z hrobu. Heinrich Avis! Jak se říká, nic není zapomenuto.“

„Měla bys psát básně. Při tvé fantazii by ti to jistě šlo výborně. Jenže skutečný zločin není tak romantický. Je to ošklivá a krutá věc, kterou páchá zločinec z těch nejnižších pohnutek.“

„Tak ty se mi chceš posmívat?“ vykřikla popuzeně. Popadla do ruky svůj džbáněk a chtěla mu do tváře vychrtnout zbytek piva. Jenže před chvílí ho dopila a byl prázdný. Tím výbuchem vzteku se však okamžitě vzpamatovala.

„Promiň,“ špitla zkormouceně. Ať už to myslela doopravdy, nebo to jen hrála, znělo to upřímně.

„Já se ti nevysmívám. Jen se snažím, abys stála nohama na zemi. Vyšetřování je zdlouhavá a někdy nudná práce. Musíš sbírat střípky událostí. Někdy spolu nesouvisejí a do obrazu, který se snažíš sestavit, prostě nezapadnou. A tak je necháš být. Jiný tam zapadne a podržíš si ho. Ale musíš mít fakta, nestačí pouhé podezření. Pokud však chceš, podíváme se na toho Ptáka společně. Platí?“

Vděčně přikývla, a když vstali, lehce ho políbila na tvář.

Jindřich Pták měl dům na dolním konci rynku v uličce, která vedla k farnímu kostelu svatého Jakuba. Od jeho hospodyně se dozvěděli, že pán odjel z Jihlavy před týdnem a dosud se nevrátil.

V. KAPITOLA

„To přece nic neznamená,“ protestovala, když se vrátili na rynek. „Je vychytralý, a proto tak nebezpečný. Heinrich Avis odjel, abychom ho nemohli s tím mordem spojovat. Někomu zaplatil, a ten to udělal za něj. To přece má logiku?“ zeptala se, tentokrát ovšem už opatrně.

„Mnoho událostí má zdánlivě logiku, i když jsou nereálné, má drahá,“ vysvětloval panoš Ota. „Aby za tebe někdo spáchal tak hrůznou věc, jako je mord, musíš velice riskovat. Ten nastrčený vrah tě pak může vydírat, může se někde podřeknout nebo spáchá něco jiného a přizná se při tortuře i k tomu, co spáchal v tvém žoldu. A to nemluvím o skutečnosti, že najít takového lotra není snadné. Zvláště pokud se nestýkáš s podsvětím.“

„Můžeš ho přece poté, co mord spáchal, umlčet navždycky.“

„Máš pravdu. Skoro bych tě začal podezírat, že se v té tvé krásné hlavě občas honí hodně černé myšlenky,“ pokáral ji. Hlavně proto, aby ji varoval, že každá diskuze má své hranice. „Pár podobných případů jsme vyšetřovali. Jenže od každého mordu vedou stopy k vrahovi. Chytře to zařídiš, aby tě nespojovali se zabitím toho prvního, koho jsi chtěla odstranit, ale prozradí tě nějaká třeba i bezvýznamná drobnost, která tě usvědčí z toho druhého mordu. Ne, má drahá. Na tohle bych nesázel.“

„A co láska? Zamilovaná žena by dokázala pro svého milence zabít.“

„Jak starý je Jindřich Pták?“

„No, myslím, že mu bude tak padesát let. Ale je to ještě chlap v plné síle.“

„Do starého chlapa se zamiluje mladá dívka jen pro peníze. Ale to není skutečná láska. Horší je, když se zamiluje žena starší, ta by mohla provést něco nerozvážného. Jenže v takovém případě se určitě nestane nájemným vrahem. Zabíla by jen toho, koho miluje a on ji odmítne. A je tu ještě jedna okolnost, která tuhle hypotézu vyvrací. Surovou vraždu by žena nezvládla. Pokud jsem si z popisu zločinu všiml, tvé tetě vrah podřízl hrdlo. Velice zkušeně a jistě. Ne, to v žádném případě nebyla ženská ruka.“

Dobromila si těžce povzdechla. „Když já bych tak strašně moc chtěla toho vraha najít. Aby strýček viděl, že nejsem tak na nic, jak mi někdy předhazuje.“

„Tak to přece není, má milá. Rozmazluje tě víc, než je zdravo. A to znamená, že tě má ve skutečnosti moc rád. Slova jsou jen slova a říká je jistě proto, aby tě pokáral, pokud uděláš něco, co se mu nelíbí. Jak jsem ho poznal, on si na city nepotrpí a jedná vždycky úsečně. Sám má tvrdou duši a stejně tak se chová i k těm, které miluje. Možná chce, aby ses uměla se životem porvat. Rytíři jsou jiní, dvorní a vedou vznešené řeči, ale o to jsou nebezpečnější. Tvůj strýc sice nejedná laskavě, ale přímočaře.“

„Bolí mě už z tebe hlava,“ řekla mrzutě. „Potřebovala bych si odpočinout. Co kdybychom se vrátili do mincovny? Ukážu ti svou komnatu.“

„Doprovodí nás do ní i Víšek? Já jen, abys nepřišla do řečí,“ opáčil pobaveně.

„Jsi fakt nemožný,“ zaječela, otočila se k němu zády a rozběhla se přes rynek ke strýcovu domu.

Dohnal ji a popadl za ruku: „Tak Eberhard měl pravdu. Za chvíli tě vyšetřování omrzí. Mám požádat rychtáře, aby mi dal k ruce někoho jiného?“

Obrátila se k němu a měla v očích slzy. Jenže tady se nehodilo, aby ji objal a utěšoval, i když to opravdu potřebovala. A tak s ní zašel do mincovny a v její jizbě ji utěšoval skoro až do oběda. Stejně nebylo co rozumného dělat. Ještě nedostal z radnice příslušný glejt, a tak musely výslechy počkat. Dopoledne měli lidé stejně spoustu práce a neradi se vybavovali.

Leželi vedle sebe na lůžku, teď už klidní a trochu i malátní. Přivinula se k němu, položila mu hlavu na rameno a rukou hladila jeho svalnatou hrud'. „Máš nějakou? Myslím nastálo. Takovou, kterou bys miloval?“

Panoš Ota se o svých citech nebavil nikdy. Jeho milenky to stejně nezajímalo. Stačilo jim ujištění, že jsou krásné a že je má rád. Nepamatoval, kdy by se ho na něco podobného některá zeptala. Zbystřil, protože Dobromila byla jiná. Opět si začal vyčítat, že se s ní zapletl. Jenže teď už bylo pozdě.

„Služebník v mém postavení se ženit nesmí. Takže je to otázka zbytečná. Pokud to ale chceš vědět, je tu jedna, s kterou se občas vídám. A co ty? Ty bys měla naopak být už dávno vdaná. Věk na to máš, věno jistě taky. A jak jsem si všiml, miluješ se zatraceně ráda.“

„Záleží s kým,“ opáčila s povzdechem. Byla zřejmě ráda, že si mu může vylít svou duši. „Nevěřil bys, jak těžko se hledá manžel pro život. Strýc mi už pár zájemců nabídl, ale ani jeden se mi nelíbil. Ale má mě asi opravdu rád, protože řekl, že mi nikoho násilím vnucovat nebude. Jednou jsem si našla mládence, byl tak trochu jako ty. Strýčkovi se však nelíbil, tvrdil, že je to podvodník. Nesměla jsem si ho vzít.“

„Měl pravdu? Byl podvodník?“

„Za půl roku ho oběsili,“ opáčila a trpce se zasmála.

„Tak vidíš, jak na tom s láskou jsem.“

Pohladil ji po tváři. Bylo zbytečné cokoli říkat nebo nedejbože slibovat. Bylo by to i nebezpečné, nemohl v ní vzbuzovat naději, kterou by nenaplnil. Službu u Oldřicha z Chlumu nemohl vyměnit za žádnou ženu. I kdyby byla bohatá a snadno by ho uživila.

V tu chvíli se dveře pootevřely na škvíru a ozval se Víškův hlas: „Mohu? Mám zprávu, která nepočká.“

„Pojď dál,“ řekla Dobromila. Rychle přes Otu přehodila přikrývku a sama vklouzla pod druhou tak, že jí byla vidět jen hlava. Bylo to samozřejmě zbytečné, Víšek dobře věděl, s kým je a co dělají. Ale společenské normy byly jako železná košile.

„Dole v mázhauzu je nějaký halama a křičí, že musí okamžitě mluvit s rytířem Otou ze Zástřizlí. Já bych ho vyhodil, jenže je o hlavu vyšší než já a na tváři má jizvu jako nejhorší raubíř. Třeba bych na něj zavolal i městské biřice, jenže on má na plášti erb českého krále.“

Panoš Ota vystrčil hlavu, stejně ho pokrývka dusila, a pobaveně se zeptal: „A nejmenuje se ten halama Diviš?“

„On říkal, že se znáte,“ potvrdil spokojeně Víšek, protože mu bylo jasné, že toho hromotluka vyhazovat nebude muset. „Mám ho sem přivést?“

„Ať tě to ani nenapadne!“ vyděsil se panoš Ota. „Za chvíli jsem dole. Divišovi řekni, že jsem odpočíval v prázdné jizbě v podstřeší. Dělal jsi okolky proto, že ho neznáš a já nařídil, aby mě nikdo nebudil. O své paní ani slovo!“

Jakmile dveře zapadly, políbil Ota mincmistrovu neteř a omluvil se, že tohle musí vyřídit hned. „Ten halama je velitelem družiny mého pána na Bezdězu, správný chlap a můj nejlepší přítel. Předpokládám, že pan Oldřich z Chlumu už do Jihlavy dorazil, a proto mě Diviš hledá. Od téhle chvíle bude o pátrání rozhodovat můj pán. Mohu mu nabídnout tvou pomoc, ale obávám se, že ji odmítne. On nemá rád, pokud se točím kolem hezkých a svobodných dívek. A pokud do našeho pátrání vůbec zasahují ženy. To není práce pro vás.“

I když se tvářil zkormouceně, byl ve skutečnosti rád, protože její pomoc zatím příliš užitečná nebyla. Dobromila to nejspíše pochopila, protože ho objala a smutně řekla:

„Jsi rád, že se mě zbavíš, vid’?“

„Tak to není. Uvidím, co se dá dělat,“ slíbil a myslel to vážně. Ať byla, jaká chtěla, přece jen jí něco dlužil. Minimálně hezké chvíle, které spolu zažili. Panoš Ota nebyl z těch, kdo by jen bral a neuměl by se odvděčit.

Natáhl si nohavice a halenu, připnul meč a utíkal po schodech dolů. Diviš seděl ve výklenku, nohy pohodlně natažené a v ruce držel džbánec s pivem, který dostal, aby přestal křičet a byl trpělivý. Pokud měl pivo, a zvláště zadarmo, trpělivý byl.

„Takže už jste dorazili?“ zeptal se panoš Ota, když se objevil na konci schodiště. Bylo kamenné a do mázhauzu ústilo pět schodů s kamenným zábradlím.

„Jen já,“ oznámil Diviš a vstal. Objali se na uvítanou, ale hned pokračoval. Přitom se tvářil velice pobaveně:

„Pan Oldřich se zdržel v Praze. Král ho totiž nepřijal hned a zřejmě má pro něj nějaké další úkoly. A tak poslal napřed mě, abych na tebe dohlédl.“

„To bylo od něj nejen moudré, ale i laskavé,“ potvrdil s vážným výrazem panoš Ota. Divíše tím zjevně zklamal, protože očekával jeho protesty nebo výmluvy, že on by se přece nikdy nechoval jinak, než se na rytíře sluší. Řeč byla samozřejmě o ženách.

„Zjistil jsi už, kde ta zatracená stříbrná maska může být?“

„Jistě, ráno ji jeden svědek zahlédl v domě purkmistra Rajmunda.“

„Tak si pro ni půjdeme.“

„Nebud' tak hr, Diviši. Ten neznámý ji zase odnesl. Měl ji nasazenou na obličej a přitom, asi aby řeč nestála, podřízl krk purkmistrově manželce Johaně. Zrovna se to chystám vyšetřovat. Na přání pana Eberharda i jihlavského purkmistra. Čekám tu jen na listinu, která mne pátráním ve městě pověří.“

Znělo to tak pravděpodobně a důvěryhodně, že Divíše ani ve snu nenapadlo, že by Otův pobyt v tomhle domě mohl mít ještě jiné důvody. Jak míval ve zvyku, přátelsky přiznal: „Už jsem se na tebe těšil. Jel jsem i v noci. A pořádně jsem se ani nenajedl. Nebude za chvíli čas oběda?“

„Bude, ale problémem je, že u sebe moc peněz nemám. Pan Oldřich mi asi nic neposílá. Tobě však jistě nějaké stříbrňáky na útratu dal.“

Šetrný Diviš si povzdechl, došlo mu, že bude muset oběd zaplatit on. Nadšený sice nebyl, ale Otu samozřejmě pozval.

Na setkání s českým králem musel čekat Oldřich z Chlumu v Praze dva dny. Přemysl měl totiž důležitější hosty. Jako na potvoru se v jediný den objevil papežův nuncius, velmistr Řádu německých rytířů a vyslanec bavorského vévody.

Teprve třetí den ráno uvedl komoří Oldřicha do panovníkovy pracovny. Přemysl vypadal rozmrzele, protože jednání s vyslanci neproběhla tak, jak by si představoval. Nicméně gestem ruky Oldřicha vyzval, aby se posadil do křesla. Byli sami dva a nebylo třeba hledět na formální dvorské zvyklosti.

Tohle považoval Oldřich z Chlumu vždycky za dobré znamení. Přemysl byl náladový a nevyzpytatelný, ale pokud něco chtěl, dokázal hovořit s laskavou otevřeností a srdečností. I když to byla jen chytrá maska. Ovšem Oldřicha si vážil a vždycky s ním jednal o něco lépe než s většinou velmožů. Proto mu také kdysi svěřil správu severních Čech a výstavbu Bezdězu, i když pocházel z bezvýznamného zemanského rodu.

„Je šťastná náhoda, že mne o tvé služby požádal právě mincmistr Eberhard,“ začal král věcně. To znamenalo, že mnoho času nemá. Jinak by se nejprve vyptal na zajímavé případy, které Oldřich v poslední době řešil.

„Už nějakou dobu přemýšlím, jak to udělat, abych mohl zkontrolovat, co se v Jihlavě děje, a neurazil ho. A nejen tam. Smil z Lichtenburka má sice ve svém Brodu právo svobodné těžby, ale protože s ním pan Eberhard spolupracuje, bylo by třeba se i na tohle podívat. Řeknu jen jedno. Výnos z Jihlavy klesl, ale v okolí Smilova Brodu ne. Nic tím nenaznačuji. Jen chci, aby ses na tu věc důkladněji podíval.“

„Já ale těžbě stříbra vůbec nerozumím.“

„V Jílovém jsi uspěl, i když nerozumíš ani těžbě zlata. Předpokládám, že si poradíš stejně dobře.“

„Jenže tam jsem vyšetřoval zločin.“

„Kdo ví, co tě čeká v Jihlavě.“

„Dá mi Tvá královská Milost oficiální pověření?“

„Jak jsem řekl, nechci mincmistra Eberharda urazit. Ničím oficiálním tě proto pověřit nemohu. Dívat se však můžeš i bez něj, nemám pravdu?“

Oldřich z Chlumu si povzdechl. To byl celý Přemysl. Za jeho zájmy museli vždycky riskovat jiní. Měl však na to právo, byl panovník. Proto přisvědčil.

„Výtečně! Jsme tedy dohodnuti. Pokud něco zjistíš, sdělíš to výhradně mně. Slyšení je skončeno.“

„Moment ještě. V Jihlavě problém nebude. Ale proč by mne nechal slídit na svém panství Smil z Lichtenburka? Ten mne o pomoc nepožádal. Jak mu svou návštěvu vysvětlím?“

„Ty už si nějak poradíš. Tvá žena je jeho vzdálená příbuzná, jsou stejného erbu. Navíc pomáháš Eberhardovi. Je logické, že ses k panu Smilovi přijel poradit. Divím se, že tebe, tak zkušeného vyšetřovatele, takhle jednoduché zdůvodnění nenapadlo. Můžeš jít!“

Oldřich se uklonil a hodně mrzutý ho opustil. A to všechno spískal panoš Ota. Po dlouhé době měl opravdu chuť dát mu za uši.

Panoš Ota se s Divišem odebral do stejného šenku, kde ráno seděl s mincmistrovou neteří. Teď tu ovšem bylo plno a chvíli trvalo, než jim bělovlasý šenkýř uvolnil dvě místa na lavici. Nebýt erbů českého krále na jejich pláštích, nepovedlo by se mu to asi vůbec. Dva tovaryši si velice neochotně přesedli k vedlejšímu stolu, kde se museli hosté srazit.

U jejich stolu zůstali sedět jen čtyři vesničané, ale ti se o záležitosti rytířů nezajímali. Hádali se o jakousi krávu.

„Totéž, co ráno?“ zeptal se šenkýř zdvořile. Diviš vrhl zpytavý pohled na svého přítele a nevinně se optal, zda ráno měli oba totéž.

„Jistě, nic jiného než prosnou kaši jsme dneska nevařili. Hosté ji mají rádi. A pivo, že?“

Sotva se odbelhal, řekl Diviš přísně: „Tak ty nemáš peníze? Ale hostit tu nějakou běhnu, na to jsi je měl, co?“

„Za prvé, nebyla to běhna, ale neteř mincmistra Eberharda. Přidělili mi ji, protože tu vyrostla a zná lidi. A za druhé, platila ona.“

Diviš se na něj chvíli zkoumavě díval a pak zabručel:

„No, ale tváříš se nějak podezřele spokojeně. Je ta holka pěkná?“

„Co chceš slyšet? Když řeknu, že ne, budeš si myslet, že lžu, abych vypadal nevinně. Když řeknu, že ano, povytáhneš obočí a přikývneš, že ty víš své, pokud potkám hezkou holku. S tebou je to totiž těžké.“

„Tak se zeptám jinak.“

„Nedělej to, takové otázky se mezi přáteli nedávají.“

„Ha, teď ses chytil. Já se chtěl zeptat, jestli nám ta holka bude pomáhat dál.“

„No vidíš, právě tohle je otázka, kterou bys mi dávat neměl. Ráda do všeho mluví a vymýšlí si víc než ty. To je co říci. A teď jez,“ uzavřel svou řeč, protože před nimi přistály dvě misky s bohatě maštěnou kaší.

Ještě než dojedli, objevila se ve dveřích Dobromila. Ta si ovšem nedělala těžkou hlavu, že u stolu není místo. Prostě k nim došla a na nejbližšího venkovana houkla:

„Seber se a vypadni!“

Mrzutě se na ni podíval, pak něco zabručel, vstal a se džbánkem v ruce se opřel o stěnu, aby ho v klidu dopil. Tak mohl se svými druhy dál o té krávě diskutovat.

„Protože z radnice pořád neposlali glejt, abychom mohli v Jihlavě vyšetřovat, zašla jsem tam,“ začala bez vyzvání. „A víš, Oto, co mi purkmistr sdělil? Že prý mají konšelé pochybnosti, zda je to v souladu s jejich městskými právy. Musí se prý ještě poradit s notářem, ale ten je pryč a přijede snad zítra. Řekla jsem mu, co si o tom myslím, ale nepomohlo to. Musím hned za strýčkem, aby zjednal pořádek.“

„Tohle je ten Diviš,“ řekl mírně Ota a ukázal na svého přítele. Teprve teď ho mincmistrova neteř vzala na vědomí a rychle po něm přejela pohledem. Jeho hromotlucky zjev se jí očividně líbil, protože tady, a zvláště mezi horníky, se chlap s velkými pěsti vždycky hodil.

„Za panem mincmistrem zatím nechod,“ pokračoval Ota. „To vyřešíme s Divíšem sami. Já mám totiž glejt od českého krále, který mi dává právo pátrat v kterémkoli královském městě, pokud tam dojde ke zločinu. Je sice vždycky lepší, pokud nás pověří radnice, ale právo pátrat tu si mohu snadno vynutit.“

„Zatraceně, to jsi nemohl říci hned? Já se tak snažím, ale jsem ti jen pro smích.“

„Ale nejsi, má drahá,“ opáčil s náznakem něhy. „Tohle totiž byla zkouška. Vzpomínáš na mou teorii, kdo bývá v případě mordu stárnoucí manželky prvním podezřelým? Byl jsem zvědavý, zda nám purkmistr při pátrání bude pomáhat. To, že se staví proti, stojí za zamyšlení. I když byl v době mordu jinde.“

Její uražený výraz se okamžitě změnil na obdivný. Ota si v duchu liboval, že ho tahle výmluva napadla a že se umí tak dobře z každé šlamastyky vykroutit.

Dobromila si objednala džbánek piva a jen tak mezi řečí nadhodila, že po té námaze má žízeň jako už dlouho ne. Pak spolu Divišovi vyložili, co se

ráno ve městě stalo.

A Ota ještě dodal pár postřehů, které získal po včerejším rozhovoru se sekretářem Vašutem.

„No, moc toho nemáme,“ připustil Diviš. „Je tedy nejvyšší čas dát se do práce. Já zajdu za rychtářem. Znam ho, kdysi jsme spolu sloužili ve vojsku. A ty, Oto, vyslechni purkmistrovy sousedy, jaké bylo jeho manželství doopravdy.“

Dobromily se nevšímal. Dopil a šenk opustil.

„Mrzout. A pořádně nevychovaný. Ostatně, co může člověk čekat od chlapa, který vypadá jako on,“ postěžovala si.

„To se tedy velice pleteš. To, že si tě nevšímal, byl jeho projev laskavosti, aby mne nemusel kárat pro jisté hříchy. Nedej se oklamat zjevem, je nesmírně vnímavý a chytrý. A ta jizva na tváři? Neznám laskavějšího člověka.“

„Ale stejně. Kdo mu dal právo ti nařizovat, co máš dělat?“

„My to tak nebereme. Pokud jeden z nás navrhne něco chytrého, uděláme to. To, co řekl, chytré je, to snad uznáš? Ovšem nejdříve se zastavíme na radnici. Doprovodíš mě? Nevidím tu však Víška?“

„Za to, že byl před chvílí v mincovně slepý, jsem ho samozřejmě odměnila. Teď někde popíjí. No, risknu svou počestnost a půjdeme bez něj.“

VI. KAPITOLA

Jihlavský rychtář seděl u stolu a dojídal pozdní oběd. S ohledem na ranní mord ho celé dopoledne zdržovali konšelé a purkmistr. Pak vrzly dveře a dovnitř vrazil Diviš. Bodře zahalekal: „Chleba zdraví máslo!“

Rychtář Máslo pobouřeně vyskočil, podobné žerty občas slýchal, ale nesnášel je. Vzápětí však Diviše poznal a hněv ho okamžitě přešel. Vyšel mu vstříc a objali se. Staří spolubojovníci se k sobě často chovali s větší nostalgií, než kdyby se setkali dávní milenci. Odvedl ho ke stolu a řekl:

„Já to dojím a ty mi zatím pověz, co tu děláš?“

„Stříbrná maska,“ opáčil stručně Diviš.

„Mohlo mě to napadnout,“ poznamenal plnými ústy rychtář. Ale neodpustil si, aby mu nevrátil žert s máslem a dodal ještě: „To jim musí téct pořádně do škorní, když poslali zrovna pro tebe.“

„Poslali pro mého pána. Jméno Oldřich z Chlumu jsi snad už slyšel, i když tě zřejmě polévka zajímá víc než zemské zákony.“

„Hltám, abych byl spravedlnosti co nejrychleji k dispozici,“ opáčil rychtář Máslo plnými ústy. „Jo, to jméno jsem slyšel. Radnice asi nadšená nebude.“

„Proč myslíš?“

Máslo nejprve olízl lžící a pak prázdnou misku odsunul stranou. Říhl a napil se ze džbánu. Když postřehl zájem svého přítele, upozornil ho pobaveně: „Je to voda s medem. Nic pro tebe. Proč nebude radnice nadšená? To je jasné, Jihlava je příliš bohatá a pyšná, aby si nechala mluvit do svých záležitostí. Když se ta maska ztratila, dlouho to konšelé tajili. Ani já se to nedozvěděl hned.“

„Proč by to dělali?“

„Obrátili se na pana mincmistra, aby rozhodl on. Přece jen šlo o hrob jeho ženy. O té stříbrné masce se mezi horníky mluví často. Považují ji za svátost, která je chrání a dává jim živobytí. Jak na to přišli, Bůh sud', ale je to tak. Proto na radnici rozhodli, ještě dříve než přiznali její ztrátu, že se musí okamžitě zhotovit jiná, co nejvíce podobná. To pro případ, že by se nenašla ta pravá.“

„Takže ty masky jsou teď dvě?“

„To záleží na tom, kde skončila ta první. Celé dopoledne na radnici diskutovali, zda měl ranní vrah na tváři tu pravou, nebo tu, co nechali zhotovit oni.“

„Zatraceně, o tom snad nemusí diskutovat. Stačí se podívat. Kde je ta druhá uložena?“

„Byla na radnici. Jenže už tam není.“

„A sakra! Kdo o té druhé masce věděl?“

„Městská rada, já, písař, urbureř Matyáš a pak ti dva tovaryši ve šmitně, kteří tu novou masku zhotovili.“

„Kde? Mluv zatraceně česky!“

„To je česky. Šmitna je kovárna v mincovně, kde se stříbrné cány z hutě roztepávají na plechy a z nich se razí mince.“

Diviš přikývl a rychle se snažil ten příval informací v hlavě nějak zpracovat. Celá věc se komplikovala natolik, že se navzdory svým zkušenostem obával, že je tenhle případ nad jeho síly. A nejspíše i Otovy. Už aby tady byl pan Oldřich z Chlumu. Tohle totiž byla záhada pro něj jako dělaná.

„Poslyš,“ řekl po chvilce přemýšlení, „to radnici v noci nikdo nestřeží? Jsou tam peníze, stříbrná maska, listiny a kdoví co ještě. Jak se může stříbrná maska tak snadno ztratit? To nebyla zamčená v truhlici?“

„Tolik otázek najednou. Tys byl vždycky ukvapený. Pamatuješ, jak jsi vyrazil sám proti těm čtyřem Uhrům?“

„Pamatuju zatraceně dobře, ale nezamlouvej to. Střežil někdo radnici?“

„Ne,“ zabručel mrzutě. Na radnici se kvůli tomu pohádal, protože mu to kladli za vinu. Jenže on nikdy nesměl dělat nic o své vůli. Nikdo z přítomných si však nedokázal vzpomenout, že by ho někdy konšelé žádali, aby v noci stál u vrat radnice strážný. Budova stála na rynku, kde se nikdy nekradlo. Takže nakonec purkmistr neochotně uznal, že to není Máslova vina.

„Chápu,“ pousmál se Diviš. Měl své zkušenosti, na neschopné konšely narážel při vyšetřování skoro na každém kroku. „Kde přesně byla uložena?“

„V radničním sále. Když ji před dvěma dny urbureř Matyáš přinesl, purkmistr mu za ni zaplatil a pak ji položil na víko truhlice, aby ji mohl konšelům ukázat. Někteří se na radnici během dne zastavili, aby si ji prohlédli, ale zasedání městské rady mělo být až dneska. Proto ležela stále tam.“

„Co si o tom všem myslíš? Ted' nemluví o masce, to je opravdu záhada, ale o mordu purkmistrovy manželky. Měl někdo důvod ji zabít?“

„Po mně se nechce, abych myslel. Od toho jsou přece naši moudří konšelé. Mám na starosti pořádek v Jihlavě. Nic víc a nic méně.“

„Hele, Máslo, neštví mě!“ varoval ho nerudně. Býval jeho velitelem a podle toho se i choval. Znal ho dobře a věděl, že to není hloupý člověk. Na rozdíl od něj byl jen opatrný. Někdy až příliš.

„Dobře, zkusím si na něco vzpomenout,“ povzdechl si, protože věděl, že jinak se Diviš nezavějí. „Ale ne jako rychtář. Úředně s tebou nemám vůbec co do činění. Teď mluvím jako tvůj dávný přítel, který ani netuší, komu sloužíš. Prostě náhodou jsem potkal někoho, koho jsem znal v mládí. Souhlasíš?“

„Proč ne? Ale hlavně už mluv!“

„A co dělám celou dobu?“ ohradil se nedůtklivě jihlavský rychtář. Neměl rád, když ho někdo honil. Důstojně se napil a rozvážně si otřel rty, aby ukázal, že věci půjdou po jeho. Diviš se ovládl a čekal.

„Paní Johana se do všeho pletla. Kdyby se starala o obvyklé pomluvy, jako jiné měšťanky, bylo by to v pořádku. Jenže ona mluvila hlavně do věcí, které jí nepříslušely. Dokonce si dovolila kritizovat konšely. Vždycky jí to samozřejmě prošlo, protože ji její manžel chránil.“

„Takže purkmistr byl navzdory svému úřadu na její straně? Proti konšelům?“

„Mohl si to dovolit. S ohledem na manželku stál za ním Eberhard a jeho slovo je tu skoro víc než panovníkovo. Ovšem nejvíce zlé krve si paní Johana nadělala tím, že se pořád točila kolem mincovny. Zvláště v poslední době, bývala tam skoro denně. A protože byla příbuzná pana Eberharda, vyhodit ji nemohli. Zvláště šmitmajstr Tobiáš to nesl těžce. Jediný, kdo měl právo ho kontrolovat, byl purkmistr, protože zastával úřad varďajna. Ale jeho žena? Pokud vím, několikrát se pohádala i s urburěm Matyášem. Ten má na starosti dohled nad perkmistrem a těžbou stříbra. Ovšem svým způsobem dohlíží i na mincovnu. Nikoli na kvalitu mincí, ale na to, aby se řádně hospodařilo s vytěženou rudou. Mám dojem, že stříbro dal křesťanům spíše ďábel než Bůh. Co zlé krve tu už nadělalo. A ještě nadělá!“

„Takže někdo z nich může mít prsty v tom mordu?“

„To jsem neřekl! Chtěl jsi vědět, zda vycházela se všemi dobře, a já ti povídám, že ne. Hele, pokud mne chceš do vyšetřování zatáhnout, tak na to zapomeň. Jsem rychtář, mám tu slušné živobytí a dělám svou práci dobře. Víc po mně nechtěj!“

„Vyšetřovat mord, to není tvá práce?“

„Dokud mne tím konšelé nepověří, není. Mord se tu nestal, co jsem tady. Ani bych nevěděl, jak na to. Jo, tu a tam se někdo pohádá a v hádce toho druhého zabije. Lapkové přepadnou kupce a zabijí ho. To jsou zločiny, kterým rozumím a ty objasnit dokážu. Ale víc po mně nikdo chtít nemůže! A to jsem taky na radnici řekl.“

Divíš se s ním nemínil přit, i když s ním bytostně nesouhlasil. Jak říkával jeho pán, spravedlnost byla jen jedna a měla povinnost trestat každého, kdo ubližuje lidem bezbranným, spravedlivým a čestným. Nebyl přece rozdíl, pokud lapka ubije kupce, nebo někdo ve stříbrné masce podřízne krk purkmistrově manželce. Jenže znal Másla. Když tehdy vyrazil proti čtyřem Uhrům, předpokládal samozřejmě, že Máslo, s kterým byl na hlídce, pojede za ním. Jenže ten to neudělal. Divíš naštěstí tu bitku vyhrál, i když si z ní odnesl několik šrámů. Když se pak Másla ptal, proč ho v tom nechal, vysvětloval to stejně. On prý nikdy proti tak velké přesile nebojoval, neumí to. Tak to raději ani nezkoušel.

Purkmistr Rajmund seděl u stolu ve svém domě. Rozpačitě pročítal královský glejt, který mu panoš Ota předložil. Podrbal se na hlavě a stále nevěděl, co říci. Ticho se protahovalo, až to nakonec nevydržela Dobromila.

Původně zůstala skromně u dveří, aby to nevypadalo, že chce do úředního jednání zasahovat. Ale teď popošla ke stolu a chladně se zeptala: „Co je na tom nepochopitelného, pane purkmistře?“

„Bono, nech to na nás,“ požádal ji panoš Ota, ale tím ji ještě víc nabudil.

„Já měla tetu moc ráda. A chci věřit, že ty taky,“ pokračovala k purkmistrovi nesmlouvavě. „Jenže ty se chováš, jako by ti bylo jedno, co se tu ráno stalo.“

„Tak to není!“ vybuchl popuzeně stejně jako ona. „Musíš pochopit mé postavení. Jsem pouhý purkmistr, ne císař! První mezi rovnými. Jednání na radnici řídím, ale mé slovo má stejnou váhu jako ostatních konšelů. Pokud většina z nich řekne ne, nemohu to sám zvrátit.“

„Tak jsi jim to měl vysvětlit! Proč je jim to jedno? Tetu měl přece každý rád,“ rozzlobila se a neměla daleko k pláči. Tenhle její výraz panoš Ota už znal.

„Není jim to jedno, ale dbají na naše městská práva. Johanu měl možná každý rád, ale rozhodně ne každý má rád mě. Konšelé mi závidějí. Pár z nich

si myslí, že by byli lepšími purkmistry. Nebýt tvého strýce, nejsem podle nich k ničemu. Mnozí mi dělají věci naschvál. Chápeš už, že to není tak snadné, jak si představuješ? Svět je zlý a musíš neustále dělat různé ústupky, pokud chceš mít úspěch. Chyby se neodpouštějí.“

„Má pravdu,“ řekl měkce panoš Ota, uchopil ji za dlaň a stiskl ji. Svěsila hlavu, ale už nic neřekla.

„Přijďte večer, svolám konšely a seznámím je s tvým glejtem. Třeba pak přijdou k rozumu,“ slíbil a s tím ho opustili.

Sešli do mázhauzu a než zamířili ven na rynek, protřela si Dobromila oči dlaněmi, protože je měla přece jen trochu zvlhlé. Ota by rád věděl, zda vzpomínkou na svou tetu, nebo ze zlosti, že nebylo po jejím. A znovu si umiňoval, že se musí vůči ní držet trochu zpátky.

„Co budeme teď dělat?“ zeptala se, když se ocitli venku. Nebe bylo jasné, slunce příjemně hrálo a nad hlavou jim zpíval skřivan. Po rynku přecházeli lidé a bylo jim zjevně jedno, co se ráno ve městě stalo. Hovořili, smáli se nebo mlčeli, protože každý měl své starosti a svá trápení.

„Co myslíš? Pokračujeme v pátrání.“

„Nemáme souhlas radnice.“

„A potřebujeme ho? Tvůj strýc mne požádal, abych našel tu stříbrnou masku. Na to právo má a nemusí se ptát konšelů. Budeme tedy pátrat jen po té masce. Ale protože ji měl na obličeji vrah, je logické, že hledáme i jeho. Co nám může radnice udělat? Postaví nás na pranýř? To asi těžko.“

Dobromila se celá rozzářila. Naklonila se k němu a špitla: „Kdybychom nebyli lidem tak na očích, zlíbala bych tě. Nepoznala jsem muže, jako jsi ty. Jsi skvělý.“

„Mám ovšem taky spoustu chyb,“ varoval ji rychle. Přesně tohle nechtěl. Mincmistrova neteř však tuhle poznámku jako by přeslechla. Nedočkavě se zeptala, kde začnou.

„No přece u kašny!“ opáčil s úsměvem.

„U kašny?“ opakovala nechápavě.

„Ty doma asi pro vodu nechodíš, co? Máte služebné. Ženské, které chodí pro vodu, si obvykle u kašny povídají. Nevěřila bys, co všechno se tam dá dozvědět. Právě to je jedna z mých chyb. Umím to s nimi. Ovšem na to musím být sám. Před tebou se budou ostýchat.“

„To myslíš vážně?“

„Teď už tak skvělý asi nejsem, že? Ale věř mi, tohle je obvyklý způsob, jak se v cizím městě snadno dozvím, co potřebuju. Pak ti všechno povím,

neboj se.“

Chvíli si ho zamračeně měřila, pak pohodila vzdorně hlavou a zamířila přes rynek k mincovně. Ušla však jenom pár kroků, zastavila se u chlebných lavic a začala si prohlížet pečivo. Mnoho ho nebylo, protože bylo už pozdě a za chvíli se měly podle rozhodnutí radnice krámy zavírat. Měšťané museli dostávat jen čerstvé zboží. To, co se napeklo ráno, se po druhé hodině odpolední už nabízet nesmělo.

Panoš Ota se usmál, protože od chlebných lavic bylo dobře vidět na nedalekou kašnu, kam dřevěný žlab přiváděl vodu z Jihlavy. Momentálně tam postávaly jen dvě děvečky, ale i to stačilo. Zastavil se u nich, polichotil jim, zažertoval a pak se jich začal vyptávat, odkud jsou, že vypadají tak pěkně.

Mladší z nich, černovláska se dvěma copy, se sice ostýchala, ale její družka měla pusu proříznutou a hned se na něj v dobrém obořila: „Ty jsi mi pěkný ptáček! Proč tě to zajímá? Abys nám v noci lezl oknem do komůrky?“

„A vadilo by ti to?“

„No, no, smilné řeči jsou hřích!“

„Já s tím nezačal.“

„A já snad ano? Jen jsem tě varovala, aby ses neopovážil přiblížit k oknu mé komůrky.“

„I kdybych chtěl, tak nemohu. Nevím přece, kde je,“ škádlil ji a pokračoval: „Hele, já vím, že hezké děvče, jako jsi ty, má nápadníka a je mu věrné. Takže bych tě nikdy neurazil necudnými návrhy. Ptal jsem se z jiného důvodu. Pan Eberhard požádal mého pána, aby našel nějakou stříbrnou masku. Moc o tom nevím, ale někdo říkal, že ji měl na tváři ten lotr, co ráno zamordoval paní Johanu. Slyšela jsi o tom?“

„O tom mluví celé město.“

„To je dobře. No a právě toho chlapa musím najít. Jsi nejen pěkná, ale jak spolu mluvíme, je mi jasné, že jsi i chytrá. Porad', kde bych měl začít?“

Teprve teď se obrátila na svou mladší družku a řekla:

„Dům mé paní je až u minoritského kláštera, ale ty, Cilko, ty bys mohla něco vědět. Purkmistr je váš soused.“

„Já nevím,“ řekla dívka polekaně. Otovi se zdálo, že se dokonce trochu ostychem začervenala.

„Ty tu dlouho nesloužíš, vid',“ řekl otcovsky. „Neboj se, já ti neublížím. Povídáš si někdy se služebnými od purkmistra? Jsou asi nafoukané, že slouží takovému pánu.“

„Vůbec ne,“ špitla. A protože do ní její družka rýpla loktem, o něco odvázněji pokračovala: „Dorka, ta je z nich nejlepší. To je ta, co mord viděla. Když mi o tom vyprávěla, myslela jsem, že se zblázním hrůzou.“

„Takže ona viděla, jak jí podřezává krk?“

„To snad ne!“ vyděsila se. „Říkala, že viděla, jak nad ní stojí se zakrváceným nožem, a když si jí všiml, dal se na útěk.“

„Ale měl tu masku, co hledám. Jsi skvělá! Jaká byla paní Johana?“

„S ní jsem nikdy nehovořila, ale říkala Dorka, že hodně přísná.“

„A pan purkmistr?“

Pokrčila rameny a odvrátila pohled.

„Neboj se,“ povzbuzovala ji její družka. Ale protože se dívka neměla k řeči, ujala se slova sama: „Když se myla na dvoře, přistihla ho, že se na ni dívá škvírou mezi prkny. To víš, s tou svou si toho asi moc neužil.“

„Nebyla přece ještě tak stará. A prý vypadala dobře,“ protestoval panoš Ota.

„Kdyby, tak nebude koukat skrz plot, ne?“

„Jistě,“ přikývl panoš Ota. Věděl, jak lichý je tenhle argument. Cilka měla neobyčejně pěknou postavu, a pokud by byla příležitost, určitě by pohled od ní neodvrátil.

Ještě chvíli s nimi mluvil, ale nic jiného se nedozvěděl. Snad jen to, že město určitě postihne hrozné neštěstí, když se tu stal tak krvavý mord.

Srdečně se s nimi rozloučil a pak se vydal k chlebným lavicím. Dobromila tam na něj čekala. Jako by věděla, co má rád, koupila dva slané preclíky. Jeden mu podala, ale hned ho pokárala: „Viděla jsem, jak ses před nimi nakrucoval a usmíval se. To na mě se nikdy takhle rozjásaně nedíváš.“

„Protože nejsi hloupá služebná, má milá,“ opáčil, a aby ji usmířil, mrkl na ni. Pak se s chutí do preclíku zakousl.

VII. KAPITOLA

„Dvě masky?“ zaúpěl panoš Ota, když mu Diviš předložil výsledky svého pátrání.

„To se mi nějak nezdá,“ nesouhlasila Dobromila. Seděli opět v šenku U Červeného raka, který si zvolili jako svůj velitelský stan. V mincovně byli totiž všem na očích. A i když tam měl Eberhard celé patro pro sebe, nemohla je Dobromila zvát do své komnaty. Ani během dne se to neslušelo, pokud s ní nebyla jiná, pokud možno starší a podle obecného mínění zbožná a mravná žena. Jenže taková naštěstí v mincmistrově domácnosti nežila.

„Strýček by určitě nedovolil městské radě udělat další masku,“ pokračovala přesvědčeně. „Pro něj je to památka na jeho první ženu. To si museli konšelé vymyslet.“

„Nemusel to vědět. Městská rada určitě jednala bez jeho souhlasu. A teď se různě vymlouvá. Konšelé se jistili, kdyby tu pravou nenašli, tak by se třeba pokoušeli podstrčit tu druhou.“

„To by snadno poznal.“

„Jak je to dlouho, co zemřela jeho žena? Od té doby byla maska v hrobě. Nemusí si ji pamatovat do všech detailů,“ hájil Diviš výsledek svého pátrání. Byl na něj hrdý, i když věci zkomplikoval.

„Což nás ovšem přivádí k otázce, kdo všechno o té druhé věděl?“ ujal se slova panoš Ota. Usilovně přemýšlel a okamžitě se mu vybavil případ, který před odjezdem uzavřel na Starém Městě pražském. Klíčem v něm bylo, kdo mohl o penězích v městské truhlici vědět. A přes tuhle indicii se dostal k Wohlmutovi. Tady to bylo stejné.

Diviš poctivě zopakoval jména, která mu pověděl rychtář Máslo. I jemu došlo, že tu krádež asi nemá na svědomí nějaký pobuda. I kdyby se o stříbrné masce dozvěděl, nebude se na radnici orientovat tak, aby ji v noci nepozorovaně odnesl.

„A je tu ještě jedna otázka. Mnohem důležitější,“ pokračoval panoš Ota. „Proč ji ukradl?“

„Chtěl přece zamordovat mou nebohou tetu,“ držela se svého Dobromila. „A na to přece potřeboval masku.“

„Správně, Bono. Proč ale musel riskovat a ukrást tu z radnice? Kdyby měl tu původní, copak ta by mu nestačila? I když je to jen hypotéza, je možné, že ten, kdo vraždil, tu původní nemá. Buď ji z hrobu on sám vůbec nevzal, nebo o ni nějakým způsobem přišel.“

„Proto potřeboval ukrást tu z radnice,“ pochopil ihned Diviš. „Je dokonce možné, že ty dva zločiny spolu nesouvisejí. Někdo ukradl masku a jiný chtěl zabít paní Johanu. Řekl si, že využije masku k tomu, aby podezření obrátil na zločince, který hrob znesvětil. Nebo tak nějak.“

„Pak to musí být někdo z městské rady. Jak už jste sami řekli,“ oznámila Dobromila. „Jedině tohle dává smysl, proč nechali konšelé zhotovit tu druhou. Někdo z nich ten zločin plánoval a ostatní přiměl, aby ji dali vyrobit. Věděl, kde v sále leží a musel ji ukrást dříve, než radnice projedná peníze, které za ni zaplatila. Pak by skončila zamčená v truhlici. Bez ohledu na to, že jsme se tu včera objevili, musela zmizet dneska v noci.“

„Vědělo o ní více lidí než jen konšelé,“ nadhodil opatrně panoš Ota. Nechtěl se s ní zase hádat. „Mohlo to být i tak, že konšelé ji nechali v dobré víře vyrobit, a někoho teprve pak napadlo, jak by se dala k mordu použít. Takže mezi podezřelé musíme počítat všechny z mincovny, zvláště ty, co pracují ve šmitně, urbureře a taky městského písaře.“

„Přesně tak jsem to myslela,“ potvrdila okamžitě Dobromila a usmála se na Otou tak mile, že Diviš povytáhl káravě obočí a něco nesrozumitelného zabručel.

Nicméně Ota pokračoval ve svých logických vývodech dál. „Pak je tu ovšem ještě další možnost. Ten, kdo masku z hrobu ukradl, chtěl i vraždit. Aby to ovšem vypadalo, že mord má na svědomí někdo jiný, vzal i tu druhou. Jak říkává náš pán, zřídka se na jednom místě stanou dva různé zločiny, které by spolu nesouvisely.“

„Zatraceně, musíš to pořád opakovat?“ protestoval nespokojeně Diviš, protože výsledkem těch logických úvah bylo, že mu už logické nepřipadalo nic. „Tak kde chceš vlastně začít, Oto?“

„To kdybych věděl,“ povzdechl si truchlivě, takže Diviš pochopil, že ho jen provokuje. Jako přátelé tohle dělávali často, ovšem teď se mu zdálo, že za to může spíše ta holka. Začít by podle něj měli tím, že se jí rychle zbaví. Rád s Otou o případu diskutoval, ale proč by jim do toho měla mluvit ona? Pan Oldřich se také vždycky snažil, aby do případu nezatahoval svou ženu Ludmilu. Jenže znal Otou, a tak se raději nehádal.

„Za chvíli bude večer, dneska už toho stejně moc nezařídíme,“ konstatoval panoš Ota. „Měli bychom se vrátit do mincovny a promluvit si s panem Eberhardem. Hlavně o tom, kde nás ubytuje. Myslím, že tady ve městě budeme užitečnější než za hradbami mezi horníky.“

„Taky si myslím,“ potvrdila ihned Dobromila.

Než se ale vyjádřil Diviš, otevřely se dveře a do šenku vešel muž středního věku. Na sobě měl bílou halenu, přes ni pěknou vestu a na hlavě švihácky posazený baret s pérem. Zastavil se u jejich stolu a celkem přátelsky se představil: „Jsem písař Kryšpín. Tady nesu glejt potvrzený městskou radou, že smíte v Jihlavě pátrat. Současně vás ale musím upozornit, že nebudete sami. S ohledem na vážnost oněch zločinů bude pátrat i rychtář Máslo a všichni biřicové. Ale půjdou na to svou cestou!“

„No to nás bude. Jen abychom o sebe nezakopávali,“ ironicky to okomentoval panoš Ota a pak ukázal na volné místo vedle sebe, aby si k nim písař přisedl. Ten ho ochotně poslechl. Ota se ho hned zeptal, zda si dá také trochu piva. S tím Kryšpín počítal. Za chvíli už před ním stál džbáněk ležáku. To samozřejmě návrat do mincovny podstatně zdrželo.

„Tady máme náš glejt, takže můžeme ve městě lidi vyslýchat,“ liboval si panoš Ota a zálibně dlaní uhlažoval pergamen, který se stále kroutil. „Začneme tebou, Kryšpíne!“

„Proč?“ skoro se písař vyděsil.

„Protože jsi první po ruce. Nehledej v tom nic jiného. Kdyby nám ho donesl pan purkmistr, začneme s ním. Ale jen mezi námi, ty jsi nám mnohem sympatičtější. Poslyš, co víš o té stříbrné masce? Nemyslím tu ukradenou z hrobu, ale tu, co si nechali zhotovit páni konšelé.“

Na písařově tváři se mihl kratinký údiv, ale byl natolik chytrý, že se nevyptával, odkud to vědí, protože to nebylo vůbec důležité. Věděli to a on nemohl lhát. Uvážlivě se napil, mlaskl a napil se ještě jednou, aby získal čas. Přitom rychle zvažoval. Pokud o té masce vědí, vědí asi i to, že se ztratila. Proto nemělo cenu radnici hájit. Zvláště když ti dva měli pláště s erbem českého krále a ta holka byla Eberhardova neter.

„Pokud vím, městská rada se dohodla, že ji objednájí, ale bylo to tajné. Jaké měli páni konšelé záměry, to netuším, ale předpokládám, že jen ty nejlepší. Chránili pověst města!“

„Víme, že ji zhotovili v pregéřské dílně. Tedy přesněji řečeno ve šmitně roztepali stříbro na plech o správné tloušťce a pak ji nejspíše vyrobil pregěř. Stříhat a tvarovat stříbrný plech, to je jeho řemeslo. Jenže někdo mu musel tu

masku popsat. Nebo ještě lépe, nakreslit ji. Jinak by přece pregěj nevěděl, co má vlastně vyrobit. On určitě tu původní neviděl, když ji před lety ukládali do hrobu.“

„On ne, ale někteří konšelé ano. Dali hlavy dohromady a nakonec ji podle jejich vzpomínek nakreslil na pergamen pan urbureř.“

„Matyáš? Jak dlouho je v Jihlavě?“

„Narodil se tu a on vlastně tu masku spolu s panem Eberhardem našel.“

„Slyšel jsem, že to bylo jinak. Že ji kdysi dávno našel jistý kupec, který se o těžbu stříbra zasloužil. Pak se léta chovala v majetku jeho dědiců, ale ztratila se a nějak se dostala do držení pana mincmistra,“ opakoval panoš Ota to, co mu vykládal správce Vašut.

„Tuhle pověst zná skoro každý,“ trochu povýšeně se pousmál písař. On jako vzdělaný muž vyprávěním prostého lidu pohrdal. „Kdo ví, jak to s nálezem stříbra tam ve Starých Horách vůbec bylo? Prý kupec a hrnčíř. To ale není podstatné. Pan Eberhard by si nevymýšlel, tu masku opravdu našel on, ne ti z pověsti. Byl u toho i pan Matyáš. Zeptejte se ho, potvrdí vám to.“

„Správce pana mincmistra mi ale vykládal něco jiného.“

„Za to já nemohu. Nicméně dějiny města znám určitě lépe než on. Mýma rukama prošly snad všechny listiny od založení Jihlavy.“

„Dobře, věříme ti. Takže pan urbureř tu masku nakreslil, pregěj ji vyrobil a odnesl na radnici. Co bylo dál?“ Písař si truchlivě povzdechl, znovu se s rozmyslem napil, ale pak si řekl, že to dokončí, když už s vyprávěním začal a snažil se říkat holou pravdu.

„Ta maska ležela ve velkém sále na truhlici a pár konšelů si ji přišlo prohlédnout. Já taky, byl jsem zvědavý. Jenže včera večer tam už neležela. Myslel jsem, že ji někdo zamkl do truhlice. Proto jsem se o to dál nestaral. Ovšem ráno se po radnici rozneslo, že ji v noci někdo ukradl.“

„Řekl jsi tohle někomu?“

„Nikdo se zatím neptal. Až vy.“

„Uděláš nám laskavost? Pokud by se tě na to někdo náhodou zeptal, pomlč o tom. Platí?“

„Nevezmou-li mne pod přísahu, proč ne? Ale co za to? Jsem placený radnicí, ne vámi.“

Diviš se nasupil a chtěl podotknout něco ostrého o úctě ke královským úřadům, ale Dobromila mu položila ruku na rameno. I když býval jinak zbrklý a těžko se dal zastavit, zjehl a mlčel. Mincmistrova neteř se vážně zadívala na Kryšpína a zeptala se ho, jakou odměnu by si představoval. Samozřejmě

za předpokladu, že se ho někdo na tu věc zeptá a on jim vyjde vstříc a bude mlčet. Tím ho trochu vyvedla z míry. Pak ale udělal něco, co nikdo z nich nepředpokládal.

Vstal, zvedl nohu a položil ji na lavici. Ukázal na staré a odřené škorně, které držely pohromadě snad už jen silou vůle. Trochu ostýchavě řekl: „Nové škorně bych potřeboval.“

„Máš je mít,“ rozhodla Dobromila. „Ovšem za to budeš poslouchat, co si o mordy říkají páni konšelé. A pak mi to přijdeš povědět. Pokud nám pomůžeš, dostaneš víc než jen škorně. Platí?“

I když se vlastně zavazoval zradit radnici, ještě jí poděkoval. Pak dopil a šenk opustil. Panoš Ota s pobavením sledoval, jaké má tahle holka osobité kouzlo, kterému se jen těžko odolává. Pokrytecky si říkal, že to ho omlouvá. Nicméně rozum ho znovu a tentokrát důrazně varoval: Hochu, dej si pozor. Ztracený pozor!

„Strýčku, tím budou jen ztrácet čas,“ protestovala Dobromila, když po návratu do mincovny Eberhard rozhodl, že se Ota i Diviš mají na noc odebrat zpátky do perkhausu před hradbami.

„Podle regulí nesmějí v mincovně přenocovat lidé, kteří tu nepracují, s výjimkou mé rodiny. To snad víš?“ upozornil ji stroze.

„Až do Jihlavy dorazí urozený pan Oldřich z Chlumu, bude taky spát v perkhausu?“ nedala se.

Eberhard se usmál a dobromyslně jí opáčil: „Jestli si myslíš, že mě nachytáš, tak to jsi na omylu, holčičko! Jako vysoký královský úředník by tu spát mohl, ale protože bude mít družinu a své dva pomocníky, pronajmu pro něj dům U Zlaté růže. Už jsem o tom s majitelem jednal. Momentálně ho nepotřebuje, protože ho chce předat své dceři, až se vdá. Svatbu bude mít někdy na podzim. Do té doby pan královský prokurátor určitě případ uzavře. Ten dům sice není přímo na rynku, vchod má z vedlejší ulice, ale je výstavný. Urozený pán z Chlumu tam bude mít klid na práci a královský majestát rozhodně neutrpí na pověsti.“

„To jsi vymyslel opravdu šikovně,“ pochválila ho bez nadšení. „Já ovšem celý den věnovala vyšetřování a myslím, že jsem s mnoha věcmi pomohla. I radou. Jak to bude zítra?“

„Takže se s tím mláďencem už nehádáte?“

„Hádáme,“ vyhrkla rychle, „ale už to celkem jde. Hlavně díky Divišovi. Je to klid'as a umí panoše Otu srovnat.“

„Takže tu vedeme zbytečné řeči. Nech je odjet a běž se převléknout. Za chvíli bude večeře.“

Dobromila přikývla, protože víc se dělat nedalo. Zaběhla do mázhauzu, kde zatím panoš Ota rozprávěl s Divišem o jejich pátrání. Být to na Divišovi, už dávno byli z města pryč, ale Ota trval na tom, že by bylo nezdvořilé se s Dobromilou nerozloučit. Navíc by si měli říci, jak to bude zítra.

„To víš, že bude s námi. Té se, milý Oto, tak snadno nezbavíš,“ vykládal mu zrovna Diviš, když se objevila. Dobromila se na oba mile usmála a pak jim podala měšec, v němž bylo dobrých třicet stříbrňáků. Ve své truhlici měla peněz dost, a tak nemusela šetřit.

„Tady máte na přilepšenou. Strýc vás ani na večeři nepozval, což považuji za neúctu k panu Oldřichovi z Chlumu. Neříkejte mu o tom, že vás platím. Najezte se a napijte, zasloužíte si to.“

Peníze převzal Diviš a velkoryse navrhl: „Půjdu napřed. Počkám u kašny, než to dojednáte.“

Sotva zmizel, mincmistrova neteř se ostražitě rozhlédla, pak Otu objala a fortelně zlíbala. „Mám jizbu až ve druhém patře, ale i kdyby ses odvážil, nesnaž se vylézt do mého okna! Okolí domu se sřeží ve dne i v noci. To víš, je tu uložena spousta stříbra. Ale neboj se, já už to nějak vymyslím.“

„Už se těším,“ opáčil. Nebyl si jistý, zda to říká jen ze zdvořilosti, nebo to myslí doopravdy. Ta holka totiž opravdu stála za hřích. Protože na schodech zaslechl těžké kroky, poodstoupil od ní, popřál jí křesťanskou noc a vraty vyběhl na rynek.

Diviš na něj opravdu čekal u kašny a pobaveně vykládal: „Sám nevím, proč jsem na tebe dneska tak hodný, že připustím podobné věci.“

„Hlavně jsi pokrytec. Byl bys tak laskavý, kdyby nám nedala ty peníze?“

„Co si o mém přátelství myslíš? Je to dělám kvůli tobě,“ ublíženě vykřikl. Pak se zašklebil a dodal: „Ovšem pár stříbrňáků není nikdy k zahození. Brány se budou zavírat až po večerních modlitbách, takže času je spousta. Zajdeme zase K Červenému rakovi?“

„Abys tam proléval krk zbůhdarma pivem? Když už jsme dostali peníze, využijme je pro naše pátrání. Zašel bych do jiného šenku. Čím více šenků navštívíš, tím více se toho dozvíš.“

„Já ti rozumím. Ta sklepnice U Červeného raka krasavice zrovna není. Čím více šenků navštívíš, tím více sklepnic a šenkýřek poznáš.“

„A to si troufneš zítra před Dobromilu předstoupit s tak černými a necudnými myšlenkami? Jestli jsi to nepochopil, tak teď za mě odpovídáš nikoli našemu panu Oldřichovi, ale jí. A neradil bych ti, abys mi dovolil na hřích jen pomyslet. Jasně?“

„Jakmile se na nějakou usměješ, hned zítra jí to povím,“ sladce potvrdil Diviš. „Neboj se, na mě je spolehnutí!“

Panoš Ota ho přátelsky rukou popleskal po zádech a upozornil, že tu žvaní úplně zbytečně, protože není ctnostnějšího panoše, než je on. Pak zvážněl a dodal:

„Ale pravda je, že tu skutečně nějak moc žvaníme, a co jsme vypátrali? Nic! Takže teď začneme doopravdy a pořádně!“

„Všiml jsem si, že slušně vypadající šenk je na ulici k bráně Matky Boží,“ navrhl Diviš.

„A co chceš ve slušném šenku zjistit? Jak moudří jsou jihlavští konšelé? Ty, takový praktik! Musíme najít nějakou špeluňku, kde si hosté nedávají pozor na to, co říkají. A za džbánek piva ti řeknou víc než deset úctyhodných měšťanů.“

„Samozřejmě, že tohle vím. Jenže to pak musíme mezi opravdové pobudy. Na mě si samozřejmě žádný netroufne, ale o tebe bych se bál,“ vykládal s hranou vážností, aby zakryl rozpaky, protože panoš Ota měl pravdu.

„Pro spravedlnost to nebezpečí klidně podstoupím,“ pousmál se panoš Ota. „Ale mám dojem, že zase zbytečně moc mluvíš. Spíš bychom se měli podívat na to, jak vypadáme. V pláštích s královským erbem tam nemůžeme. S meči u pasu taky ne.“ Rozepjal svůj plášť a Diviš ho mlčky napodobil. Odnegli je do mincovny, tam také odložili meče a požádali strážného, aby jim vše do zítra ohlídal. Svlékli i své haleny a od biřiců si půjčili starší, ne zrovna čisté.

Pak zamířili k hradbám, kde se obvykle šenky pro chudinu nacházely. Prošli kolem několika, ale ani jeden je nezaujal. Až poblíž Špitálské brány narazili na jeden opravdu zanedbaný a na první pohled nedůvěryhodný. Jmenoval se V Jámě, a to jméno mělo zřejmě odkazovat na hornickou práci. Nad vchodem visela dvě kladívka na špinavém provaze.

Uvnitř bylo těsno, hluk a zapáchala tam nemytá těla hostů. Byl jich víc než tucet, ale k dispozici měli jen jeden malý stolek. Stál vzadu u sudu, kterému kraloval obtloustlý šenkýř s umaštěným vousem, který mu sahal skoro až na břicho. Podél stěn však stály poměrně bytelné lavice bez

opěradel, takže si hosté stavěli džbánky s pivem na ně nebo pod nohy na podlahu. Vzadu se dva mládenci bavili s dvěma nevěstkami, hodně intimně, ale ostatním to bylo jedno. Zaujatě diskutovali o ranním mordu. Rušno bylo i u stolku, kde seděli se skloněnými hlavami tři chlapi a hráli kostky.

Když vstoupili, pár hostů se po nich ohlédlo, nikdo je sice neznal, ale zaujala je Divišova mohutná postava. A také to, že oba byli na dané poměry celkem čistí a slušně oblečení. „Co si dáte?“ křikl na ně šenkýř.

„Máš snad něco jiného než pivo?“ ušklíbl se Diviš. „Pokud se dá vůbec těmhle chcankám říkat pivo.“

„Nedá, ale co máme dělat?“ přizvukoval postarší chlap s pod'obaným obličejem. Tím je vlastně přijal mezi ně. Šenkýř se neurazil, byl na podobné řeči zvyklý. A byly mu jedno. Kdo nechce, ať u něj nepije. Víc si vydělal jako překupník kradeného zboží než šenkýř.

Diviš si sedl vedle toho s pod'obaným obličejem, zatímco na Otu zbylo místo vedle mládenců, kteří špásovali s nevěstkami. Ne že by to chtěl, ale prostě to tak dopadlo. Hlavně proto, že ti, co se hádali o ranní mord, se nechtěli dát rušit vzdycháním a přihlouplými řečmi, kterými ty holky své zákazníky povzbuzovaly, aby si vydělaly co nejvíce.

„Opravdu došlo na rynku k mordu?“ divil se naoko prostoduše Diviš. „Určitě tu chudinku oloupili.“

„Démoni loupit nemusí,“ opáčil muž ve špinavé hornické perkytli a rozmáchle se pokřížoval.

„Jací démoni?“ vysmíval se mu jeho soused, podle oděvu rovněž horník. „Udělal to perkmistr, urburěř nebo někdo z konšelů. Paní Johana určitě věděla, co ti lotři provádějí, proto ji museli umlčet.“

„A co provádějí?“ zeptal se nesouhlasně pod'obaný Divišův soused. „Já slyšel, že ji zabil manžel, protože chce mladší.“

„Hloupost. Mladší může mít, a nemusí kvůli tomu zabíjet. Minulý týden jsem ho viděl, jak doprovází od kašny nějakou holku a náramně se k ní měl.“

„Purkmistr je třasořitka. Když poráží čuníka, musí si zjednat rezníka, sám to nedokáže. Říkám vám, byl to někdo, koho se zmocnil démon. Užírá mu duši a on musí mordovat,“ vykládal přesvědčeně muž v hornické perkytli. Panoš Ota je přestal sledovat, protože to byly opilecké řeči k ničemu, ale věděl, že Diviš si s tím nějak poradí. Protože byl pověřčivý, i když se hrdě tvářil, že není, určitě nebude chtít připustit, že by měl v té věci prsty démon. Raději se zadíval ke stolku, kde se hrály kostky. Okamžitě postřehl, že dva hráči jsou smluvení a bezostyšně odírají toho třetího. Ten byl oblečený

o něco lépe než jeho protihráči. Nejspíše to nebyl horník, podle čapky vypadal na tovaryše.

Zrovna prohrál poslední stříbrňák a přemlouval ty dva, aby mu do hry půjčili, že určitě zaplatí, pokud nebude mít štěstí. To se přece musí jednou otočit.

„Když nemáš, tak nehraj,“ pohrdavě ho odpálil jeden z protihráčů.

„Ale já mám,“ vyhrkl zoufale obehraný tovaryš. „Přijmete do hry tohle?“ Rychle rozvázal měšec a na stolek vysázel malé trojúhelníčkové plíšky. Panoš Ota na ně sice dobře neviděl, ale protože je ti dva přijali, bylo jasné, že je to stříbro. Ostatně, co jiného se dalo v Jihlavě čekat? Jako první házel onen tovaryš. Panoš Ota postřehl, že jeden z těch dvou vylovil jinou kostku, kterou měl ukrytou za opaskem. Když pak házel, nenápadně ji vyměnil za tu původní, poctivou. Tu hru samozřejmě vyhrál a plíšky rychle dlaní shrnul do svého měšce. Obehraný mladík se zvedl a potácivým krokem, byl opilý jako většina tady, šenk opustil. Otovi ho bylo sice trochu líto, ale nebyl tu proto, aby proti falešným hráčům něco podnikl. Každý platil za své chyby.

„A mám po zábavě,“ zalitoval panoš Ota. Sledovat nevěstky ho nebavilo a Diviš se zatím dostal do prudké hádky se dvěma horníky. Byl nejvyšší čas vypadnout. Vstal a zamířil ke dveřím. Diviš poslal ty dva ke všem čertům a rychle ho následoval. K bráně dorazili právě ve chvíli, když ji strážní chtěli zavřít. Stihli ještě vyklouznout ven a po široké upravené cestě se vydali k perkhausu.

„Bylo to užitečné,“ hlásil spokojeně Diviš. „Podle jednoho z těch pobudů měla paní Johana milence. Prý urburéře Matyáše.“

VIII. KAPITOLA

Protože byli oba ospalí, o svědectví, které Diviš získal, se vůbec nebavili. Navíc by to asi bylo nadlouho, protože Ota tomu nějak nechtěl věřit. Díky Dobromile si udělal o její tetě jinou představu. Popřáli si dobrou noc a zalehli. Naštěstí byl herberk skoro prázdný a byl tu celkem klid. Navíc stála jejich lůžka u zadní stěny a od ostatních je odděloval nevysoký dřevěný paraván.

Ráno vstal první Ota. Diviš, pokud to šlo, si rád přispal. Říkával, že si tím naspává do zásoby to, o co přijde během nočních hlídek. Asi jako když si medvěd dělá zásoby tuku na zimu. Tiše obešel jeho lůžko a stejně ohleduplně zavřel dveře, jejichž panty jinak nesnesitelně vrzaly. Na dvoře u koryta s vodou potkal perkmistra Rolfa. I když nevypadal příliš robustně, měl všude svaly a autorita, kterou mezi horníky požíval, svědčila o tom, že má i sílu.

Panoš Ota mu křesťansky popřál dobré ráno, na což opáčil: „Pokud se něco nepodělá, tak snad dobré bude. Tobě taky, mládenče.“

„Víš určitě, kdo jsem,“ nedal se jeho drsným způsobem řeči odradit.

„Ale jo. Pan Eberhard mi nařídil, abych se o tebe staral, že vyšetřuješ v jeho službách tu ohavnou krádež.“

„Nenařídil ti taky, abys mi pomohl? Třeba tím, že mi odpovíš na pár otázek?“

„Raději se oběsit než pomáhat každému ocasovi. Tak co tě zajímá?“

„Znáš místní, co si o tom všem myslíš?“

Rolf si odplivl, pokrčil rameny, ale slovy se nevyjádřil.

„Tak jinak. Proč by někdo otevřel hrob, aby se dostal ke stříbrné masce? Jistě, stříbro má svou cenu, ale snad ne tak velikou, aby riskoval trest, který ho za znesvěcení hrobu čeká.“

„Nejde o stříbro, mládenče, ale o moc, kterou ta stříbrná maska má. Hodně těžařů, o hornících ani nemluví, má panu mincmistrovi za zlé, že ji tam dal. Podle nás má být tady a chránit nás. Tak jak to bývalo dříve.“

„Kde tady?“

„No přece v perkhausu! Když ji našli, byla tu vystavená a horníci se k ní modlili, jako by to byl oltář. Modlila se k ní i paní Alžběta. To byla mincmistrova první žena. Moc hodná, škoda jí.“

„Žádal tehdy někdo pana Eberharda, aby ji odtud nebral?“

„Několikrát. Ale... Ech, škoda mluvit!“

„Chápu, když si něco vezme do hlavy, palicí to z něj nevytlučeš. Já sem taky nechtěl jet, ale on si mne vybral, i když mu nepatřím a sloužím někomu úplně jinému. Chtěl bych to co nejdřív vyřešit, abych se mohl vrátit domů. V té masce včera nějaký lotr zamordoval purkmistrovu ženu Johanu.“

„Slyšel jsem, ale nás tady na Starých Horách moc nezajímá, co se děje tamhle za hradbami. Stejně jako pány konšely nezajímá, jak tu živoříme. V zimě bylo po loňské neúrodě málo mouky. Myslíš, že nám Jihlava pomohla? Nebýt pana Eberharda, pochcípali bychom hladem. Ještě že tamhle za kopcem založil vesnici. Pojmenoval ji Eberhardsdorf, ale to se špatně vyslovuje, říkáme jí Hybrálec. Tamní sedláci prodávají jenom nám, nikomu jinému nesmějí. To nám hodně pomohlo.“

„Ale paní Johanu jsi znal, ne?“

„Jo, vím, jak vypadala.“

„Jenom to? Lidé říkali, že sem v poslední době chodívala často. A ráda se dívala do knih počtů. Ty máš na starosti ty.“

„Otravovala tu každou chvíli. Většinou jsem s ní ale nemluvil. Dal jsem jí tu knihu a šel po svých. Upřímně, proč bych ztrácel čas s nějakou husou?“

„Jenže musela mít důvod, proč tu ztrácela čas.“

„To měla. Usmyslela si, že odevzdáváme do mincovny míň, než se vytěží. Taková pitomost! Netvrdím, že je úplně všechno v pořádku. Dvakrát jsem nějaké těžaře přistihl, že mi odevzdávají míň, než by měli. Víš, chlapče, tohle se tady neřeší jako v Praze. Vy byste svolali soud, žvanilo by se a nakonec by dostal slušně vydělat kat. My šetříme. Peníze i čas. Nařezal jsem jim, doplatili, co měli, a už si dávají pozor. Ale i kdyby, tak přece nebudu takový hlupák, abych do knihy počtů zapsal něco, co pak mincovně neodevzdám. Ne, ne, byla úplně mimo. Pokud jí ovšem opravdu šlo o tohle.“

„A mohla mít jiný důvod? Mě nic nenapadá.“

„Ženská může mít tučet jiných důvodů. Nemá cenu se tím trápit. Je mrtvá, tím to končí.“

„Jenže co když její mord souvisí právě s tím, co tu prováděla?“

„Zatraceně, ty drzý pacholku, co tím myslíš?“ rozzlobil se perkmistr Rolf. „To jako že jsem ji zabil já? Týden jsem už nebyl v Jihlavě. A má kniha počtů je v pořádku. Víš co, řekni panu mincmistrovi, že si tě má strčit za klobouk, ty nakadeřená nádhro!“

Dlaní zlostně udeřil do hladiny vody v korytu, že panoše Otu celého zlil. Pak se otočil a s polohlasným klením se vrátil do svého domu.

„Tak jsem z okna sledoval, jak zkušeně vedeš výslech,“ ozval se Diviš, který teprve teď opustil herberk a do poloviny těla nahý se rychle blížil k Otovi. „Impozantní. Zvláště to finále. Dozvěděl ses něco?“

„Pojď blíž, ať to nemusím rvát na celý dvůr,“ zabručel panoš Ota. Řekl to naprosto důvěryhodně, takže Diviš poslechl. Když stál u něj, Ota na něj dlaní vyšplouchl z koryta gejzír vody. Přitom vykládal: „Perkmistr tvrdil, že po ránu není pro jasné myšlení nic lepšího.“

„Ty nasolená tresko, tohle ti vrátím,“ čílal se jeho hromotlucky přítel. Protože neměl rád k jídlu ryby, jejich jména užíval často jako kletby a nadávky.

„Vždyť se snad tak moc nestalo. Jsi skoro nahý a tu vodu by sis na prsa stejně chrstl sám.“

„O to nejde! Ale byla tu pošlapána má čest,“ vykládal s truchlivým výrazem Diviš. Ten samozřejmě panoše Otu varoval, aby byl ve střehu. A taky ano. Vzápětí po něm Diviš chňapl svýma rukama, velkýma jako lopaty. Ota se však bleskurychle skrčil a okamžitě se dal na útěk. Diviš za ním. Oběhli dvůr a teprve pak se zadýchaný Diviš zastavil a mírně navrhl: „Tak já ti to odpustím, ale dneska platíš oběd a pivo ty.“

Na tom se shodli. Opláchli se v korytu a sedli si na dřevěnou lavici, která stála pod nevysokou lípou. Ota poctivě opakoval, co se od perkmistra Rolfa dozvěděl.

„No ale zapadá to do svědectví, které jsem včera vyslechl v tom pajzlu u hradeb,“ pokyvoval hlavou Diviš.

„Jak řekl Rolf, ženská může mít tučt důvodů, proč něco podniká. Kdo jiný by to měl chápat než ty, Oto? Chodit sem a kontrolovat knihy těžebního revíru, to je ideální zástěrka pro smilstvo. Zvláště když jí v tom pomáhal urburěř Matyáš. Mohli se tu tajně setkávat.“

„Moment!“ přerušil jeho nadšený výklad panoš Ota.

„Nějak mi uniklo, kdo tu toho urburěře viděl. Myslím v ty dny, kdy tu bývala paní Johana. Odkud to víš, že sem chodíval?“

„Je to logické,“ nedal si Diviš pokazit nadšení, které z něj vyzařovalo. „Svědky najdeme, o to nemám strach. Jde o prachobyčejné smilstvo.“

„Diviši, Diviši, kdy dostaneš rozum? Proti urburěřovi nemáme jediné reálné svědectví. To blábolení opilců ze včerejška zatím za bernou minci brát nemůžeme, to snad chápeš? Pokud jsem dobře slyšel, urburěřova žena

Vilemína je o dobrých deset let mladší než její manžel. Johana byla naproti tomu o dobrých deset let starší než Matyáš. Vilemína je prý velice půvabná. Proč by měl její manžel pletky zrovna s Johanou?“

„Hřích bývá někdy zvrácený, to nemůžeš popřít!“

„Pak mi vysvětli, proč vrah Johanu zabil? První možnost. Matyášovi se už přejedla a chtěl se zbavit nepohodlné milenky? Ani náhodou. Pokud by podváděl svou manželku, nic by mu nehrozilo a ona by samozřejmě musela mlčet. Druhá možnost. Manžel chtěl potrestat cizoložnici Johanu? Jak už jsme zjistili, purkmistr ji zabít nemohl. I kdyby to měl v úmyslu, proč by tolik riskoval? Pokud by svou ženu přistihl při cizoložství, má podle zemské tradice právo ji sám na hrdle potrestat. Takže by ji mohl zabít legitimně. Byť uznávám, že by to s příbuznou pana Eberharda jednoduché neměl, nicméně potrestat ji podle práva mohl sám. Ne potají mordovat. Tak, milý Diviši, co ty na to?“

„Schválně mlžíš. Je tu i třetí možnost. Urburěřova manželka Vilemína ji zabila ze žárlivosti,“ navrhl okamžitě a bez přemýšlení Diviš. Jakmile vymyslel přijatelnou hypotézu, držel se jí obvykle jako beran.

„Už jsme si řekli, že to, jak vrah paní Johaně podřízl krk, nevypadá na ženskou ruku. Připusťme však, že by to žena zvládla. Jenže podle mých zkušeností žárlivá žena obvykle odpraví za trest manžela. Proč by zabíjela jeho milenku? Kde by měla jistotu, že si záletný muž nenajde jinou?“

„Když jsi tak chytrý, tak mi řekni ty, kdo by mohl nevěrnou ženu zamordovat?“ zabručel Diviš popuzeně.

„Neřeknu. Z jednoduchého důvodu, já v cizoložné chování paní Johany naprosto nevěřím, ba dokonce ani nemíním ztrácet čas tím, že bych hledal svědka, zda ji při něčem hříšném nezahlédl.“

„Co říká náš pán? Morduje se pro peníze nebo pro lásku. Ať už pro hříšnou, nenaplněnou, nešťastnou nebo zrazenou. Tady v Jihlavě stačí kopnout do země a narazíš na stříbro. Myslíš, že tady má smysl mordovat pro peníze, když leží pod zemí na každém kroku?“

„Leží, milý Diviši, ale patří našemu králi. Rozumím tomu, co naznačuješ. Nicméně zatím nemá cenu zkoumat, zda se to stalo pro peníze nebo z lásky, ale spíše musíme objasnit, jakou roli v tom hraje ta zatracená stříbrná maska. Přiznám se ti, že ji už začínám nenávidět. A to jsme ji ještě ani neviděli!“

„Přesto bych urburěře Matyáše vyslechl. S jeho jménem se setkáváme na každém kroku. Ne jako podezřelého, když tak trváš na jeho nevině, ale měl by nám spoustu věcí objasnit. Kdo jiný by měl vědět, jak je to se stříbrem,

pokud se tu nějaké ztrácí? Jestli ti však můj návrh není po chuti, můžeš zatím vyslechnout tu jeho půvabnou ženu.“

„Hele, na to ti neskočím. Půjdu s tebou, abys zase něco nezmotal. Nebylo by to poprvé. Nemůžeme si dovolit chybu. Jen zjišťujeme situaci, dokud se tu neobjeví pan Oldřich z Chlumu.“

„Už by tu měl být. Kde se jen zdržel?“ povzdechl si utrápeně Diviš. Kdyby tu byl, Ota by se netvářil tak přemoudře.

Urburěř Matyáš byl na první pohled nepříjemný muž. Byl hubený, či spíše vychrtlý, kostnatý a obličej kvůli špičatému nosu připomínal tak trochu krysu. Když se usadili v mincovně do křesel v komnatě, která sloužila jako jeho úřad, vrhl panoš Ota významný pohled na Divíše. Ne, toho muže si opravdu neuměl představit jako milence paní Johany.

Navzdory vzhledu, který je někdy k člověku nespravedlivý, protože i dobrým lidem dává výraz ošklivosti, která pak navozuje antipatie, hovořil Matyáš kultivovaně, zdvořile a většinou i chytře. Byl však nesoustředěný a nervózní.

„Vím, že vám jde v první řadě o tu stříbrnou masku,“ začal sám, když ho požádali o rozhovor. „Panu Eberhardovi rovněž a samozřejmě i mně. Určitě jste o ní slyšeli spoustu báchorek, pokusím se je tedy uvést na pravou míru. Není pravda, že by pocházela z časů, kdy se tu našlo stříbro. Proto pan purkmistr ani nereagoval na list, který mu poslal jakýsi Jan ze Lhoty. Byl jsem u toho, když se našla. Otevírali jsme nový verk a přitom jsme narazili na dávný hrob, určitě z pohanských časů. V něm ta maska byla. Nic víc a nic míň.“

„Jak ale došli horníci k přesvědčení, že je chrání? A že tu byla vždycky?“

„Lidská fantazie nezná mezí. Ovšem pravda je, že lidé nepochopitelné události spíše zveličují, než aby sami hledali rozumné vysvětlení. Na to horníci tak chytrí nejsou. Za slávu té masky může vlastně pan mincmistr Eberhard. Když totiž s tou maskou odcházel, zálibně si ji prohlížel a přehlédl krumpáč u vedlejšího verku. On byl tehdy v tomhle řemesle nováček. Zakopl o něj a zřítíl se do hluboké jámy. A co víc, strhl na sebe spoustu hlíny a kamení. Většina lidí by si zlámala vaz nebo by je zabilo padající kamení. Jeho ne. Vyvázl jen s několika boulemi a odřenou rukou. Byl u toho i jihlavský děkan, který hned začal hlásat něco o zázraku a pan Eberhard se

k němu přidal. Proto dal jako dík vystavit nalezenou masku v perkhausu. A tak to celé vzniklo.“

„Jednoduché a logické,“ potvrdil panoš Ota. Tomuhle výkladu věřil, protože tak to bývalo se zázračnými talismany a amulety často. Učenci se samozřejmě přeli, zda může být náhoda náhodou nebo je božím dílem. Podle teologů papežské kurie však náhoda být nemůže, jsme neustále v rukách Páně. Raně křesťanští filozofové, dokonce i ti, kteří patřili mezi tak zvané Otce církve, však rozlišovali mezi božím dílem a náhodou jako událostí nahodilou a nezáměrnou. Byli totiž až příliš ovlivněni pohanskými filozofy a panoš Ota jim rozuměl, protože i on nalézal v Aristotelových spisech mnoho logického a pravděpodobného. Teprve patristikové a scholastikové dokazovali, že vše je záměrem božím, tedy i to, co považujeme za nahodilé. Ani lístek nepadne ze stromu bez božího úradku.

Panoš Ota, stejně jako jeho pán Oldřich z Chlumu, věřili v Ježíše Krista, ale současně se dívali na dění kolem sebe s určitými pochybnostmi a přemýšleli, zda může být opravdu vše spoutáno nekonečnou boží silou. V takovém případě by totiž nemělo smysl, aby se o cokoli snažili, protože by bylo už předem dáno, jak pátrání dopadne. Na druhou stranu uznávali, že lidský rozum není asi schopen rozlišit, co je úradek boží, byť by vypadal jako náhoda, a co skutečná náhoda je. A tak své diskuze, které občas vedli, končovali tím, že prostě budou dělat vše, jak nejlépe umějí, a nebudou se trápit scholastickými polemikami, protože život a teologie se mnohdy nesetkávají na jedné cestě. Život se žije a řeči se vedou.

„Kdo však mohl tu stříbrnou masku vzít? Nebo lépe řečeno, kdo věděl, že je uložena v hrobě mincmistrovy manželky? Předpokládám, že ten hrob je na hřbitově u farního kostela,“ chrtil ze sebe nedočkavě Diviš.

„Začnu od konce, to je nejjednodušší,“ pousmál se urburěř. Měl křivé nažloutlé zuby. „Ten hrob není tam, ale na hřbitově u minoritského kláštera. Je menší, ale ukládají se tam těla hlavně bohatých měšťanů a měšťanek. Snad proto, že tenhle chudobný řád, který si říká žebravý a v kázáních opovrhne majetkem, vybírá za pohřeb mnohem víc než náš farář. Že maska je v tom hrobě, to věděl každý. Nebo skoro každý. A teď k tomu, kdo ji mohl vzít. Víte jistě, že křivé osočení se přísně trestá?“

„Nechci, abys někoho osočil. Ale vyslyšíme tě jako zástupci českého krále, a těm musíš odpovídat podle pravdy.“

„Podle pravdy tedy říkám, že to nevím,“ odpověděl klidně urburěř Matyáš.

„Můj přítel Diviš tu otázku asi nezformuloval přesně,“ usmál se dobromyslně panoš Ota. „On tím nemyslel, kdo ji vzal. Nechceme, abys kohokoli osočil či neprávem nařkl. I pomluva se trestá, v tom máš pravdu. Nicméně na druhou stranu bys měl královské spravedlnosti pomoci. Trestá se totiž i to, pokud kdokoli spravedlnosti nepomáhá. Nikoho neosočuj, jen nám řekni jména lidí, kterých bychom se měli vyptávat dál. Ne že by byli zločinci, ale třeba něco vědí. To nejen můžeš, ba dokonce musíš.“

„Máš obratný jazyk,“ konstatoval zcela klidně urburěř. „Myslím, že užitečné by bylo promluvit si s bývalým mincmistrem. Heinrich Avis totiž žije tady, v Jihlavě. Hodně ví a nemusím jistě podotýkat, jak už to v životě chodí, že nikdo, kdo ztratil úřad, nemiluje toho, kdo úřad po něm převzal.“

„On tu však nebyl, když byla zavražděna purkmistrova žena.“

„O té přece nemluvíme. Ptali jste se na stříbrnou masku. V době, kdy se ztratila, v Jihlavě byl. Samozřejmě jako desítky dalších mužů. Víc ode mě nečekejte!“

IX. KAPITOLA

Prahu opustil Oldřich z Chlumu hned po slyšení u českého krále Přemysla. Z města spěchal, ale po cestě pak nikoli. Ztracená maska, stejně jako pochybnosti českého krále, zda je vše s urburou v Jihlavě v pořádku, nic z toho nebyl zločin z nejtěžších. Podle zemského práva byly sice i tyhle zločiny hrdelní, ale Oldřich z Chlumu považoval za nejhorší mord. Zabít bližního svého byla ta nejhanebnější věc, jaké se mohl křesťan dopustit. V takovém případě se štvál ze všech sil, aby zločince odhalil. Jihlavské události však nebyly podle něj důvodem k překotnému spěchu. Předpokládal, že si s tím Ota s Divišem poradí.

Proto dal přednost návštěvě panství pána z Lichtenburka. Do Smilova Brodu mohl jet sice o něco delší, ale pohodlnější a rychlejší cestou přes Janovice a Habry. Vybral si však druhou, která vedla podél Sázavy. Byla kopcovitá, kroutila se údolím řeky, byla však klidnější a okolní krajina mu tak trochu připomínala jeho mládí, neboť vyrostl u Jizery. Kolem Sázavy žily desítky rytířů, kteří tu měli malé hrádky a tvrze, a ty spolu s podhradím a vesničkami tvořily nesmírně malebný pohled. Samozřejmě by se nikdy k téhle slabosti nepřiznal, většině lidí bylo jedno, jak cesta vypadá. Rytíře nejvýše zajímalo, jaké opevnění mají sídla jiných rytířů. Jemu se však vždycky v duši usadil zvláštní pocit spokojenosti, pokud se setkával s krásou světa.

Navštívil Sázavský klášter, přenocoval na Šternberku a další noc strávil v Ledči u svého dávného přítele Divíše, který pocházel z rodu říčanských pánů. Večer spolu poseděli nad číší medoviny, neboť ji měli oba rádi. I to je dříve sbližovalo. Vzpomínali, ale také si vyprávěli, co nového zažili. Teprve po delší době se na něj Oldřich z Chlumu obrátil s tím, proč do jejich kraje přijel.

„Budu s tebou mluvit otevřeně, vím, že umíš mlčet, pokud tě o to požádám,“ začal, když jeho hostitel dolil prázdné číšky. „Na koni to máš do Smilova Brodu ani ne půl dne jízdy. Jak s pánem z Lichtenburka vycházíš? Aby bylo jasné, na co se ptám, zajímá mě jeho těžba stříbra. Je nesmírně bohatý a určitě to není soused, s nímž by nebyly potíže. Peníze dávají každému pocit moci a převahy.“

„Nu, tak nějak to bude,“ potvrdil opatrně Diviš z Ledče. Věděl, že Oldřichova manželka pochází z markvartického rodu stejně jako páni z Lichtenburka.

„To jsi mi toho řekl,“ usmál se Oldřich z Chlumu dobromyslně. „Já chci ale vědět víc. Víš, nejde mi vlastně ani tak o něj, spíše o Jihlavu. Nejvyšší mincmistr přece panu Smilovi s těžbou pomáhá. Neříkej, že o tom nic nevíš. Doneslo se mi, že i ty se pokoušíš hledat tady v okolí stříbro. Nezkoumám, zda to panovník povolil, rozumíme si?“

„Inu, dávní přátelé by si neměli vyhrožovat,“ zabručel roztrpčeně.

„To jistě. Stejně tak by se ale neměli vykrucovat, když dávný přítel potřebuje pomoc. Nebo možná jen radu.“

„Moc toho opravdu nevím. Možná by tě ale mohlo zajímat, že po Velikonocích musel pan Smil na déle než měsíc zastavit těžbu. To byly ty velké záplavy, voda zatopila všechny jeho jámy. Přesto tu ale byli dva obchodníci a stříbro nakupovali.“

„Měl ho asi uložené ze starší těžby.“

„Je to možné. Jenže podle mých zpráv před Velikonocemi všechno odvezl. Takže to asi staré zásoby nebyly.“

„Máš pro to vysvětlení?“

„Já? Kdo je nejschopnějším vyšetřovatelem v našem království, který najde vysvětlení i těch nejpodivnějších záhad?“ opáčil dobromyslně. „Řekl jsem víc, než jsem chtěl. Víc opravdu nevím, mohu na to přísahat.“

„Od koho máš zprávy ze Smilova Brodu, to mi asi neprozradíš, že?“

„Budeš se divit, ale prozradím. Jak jsi správně řekl, jsme přece přátelé. Navíc tomu muži ublížit už nemohu. Před dvěma týdny zemřel. Kdosi ho přepadl a zamordoval.“

„To vypadá hodně podezřele. Tak kdo to byl?“

„Jmenoval se Oubram a pocházel ze Střelče. Vidím, že ti jméno toho zemanského dvorce něco říká. Ano, i jihlavský urburěk Matyáš pochází odtud. Ba co víc, jsou bratři. Ovšem každý z jiné matky. Od mládí se nenáviděli. Oubram sice mnoho věcí nevěděl určitě, ovšem snažil se zjistit, čím by mohl svého bratra znectít. Vždycky mi naznačoval, že Matyáš čisté ruce nemá. Bohužel neuměl říci, proč a čím si je podle něj zašpinil.“

„Jak věrohodné je potom jeho svědectví o stříbře, které se po Velikonocích prodávalo ve Smilově Brodě? Mohl to říci jen proto, aby bratrovi ublížil.“

„Těžko. Jeho nejmenoval, na to byl zase příliš opatrný. Navíc tou zprávou přece nepoškodil Jihlavu a jejího urburěře, ale pana Smila z Lichtenburka. Je ale pravda, že ani pro něj nehoroval.“

„Co měl vlastně na starosti?“

„Byl ve městě rychtářem. Takže mu záležitosti kolem obchodu uniknout nemohly. A když něco řekl, vždycky dodával, že se to dá snadno dohledat v městské knize počtů.“

„Podařilo se chytit jeho vraha?“

„Ne. Bylo to divné přepadení. Stalo se to v noci na ulici, když se vracel domů. Předtím totiž kdosi přiběhl a hlásil, že zahlédl dvě postavy, jak přelézají městské hradby. Víš, nemají tam pořádné opevnění jako jinde, jen obyčejnou dřevěnou palisádu. Jestli někoho našel, to už se nedozvíme. Ve tmě ho zezadu probodli. Kopím! V té době u sebe skoro žádné peníze neměl. Ve městě se tu noc nic neztratilo a dva pobudy také nikdo nezahlédl. Nepodařilo se ani najít toho muže, který mu zprávu na rychtu donesl. Mord vyšetřuje nový rychtář, ale pokud vím, nehnul se z místa. V šenku se dal slyšet, že ani neví, čím by měl začít.“

„A to ti řekl kdo?“

„Jsi horší než náš farář, když se mě vyptává na mé hříchy,“ ušklíbl se Diviš z Ledče. „V tom šenku slouží jistá sklepnice, se kterou se vídám. Stačí?“

Oldřich z Chlumu přikývl. Jeho panoš Ota měl bohužel pravdu. V šenku se při vyšetřování člověk dozvěděl vždycky hodně, a co se nedozvěděl od hostů, to mu prozradila sklepnice. Proto se vyplatilo udržovat s těmi holkami co nejlepší styky. I za cenu, že si někdy nechávaly zaplatit jinak než penězi. S pocitem, že nedostatečně brání hříchům, jmenovitě porušování šestého přikázání, se potýkal neustále. Jenže svět už takový byl a mnohdy se velké hříchy daly odhalit s pomocí hříchů malých. Člověk musel neustále dělat ústupky, pokud chtěl něčeho dosáhnout.

„Pobuřuje tě to?“ podivil se ledečský pán, protože jeho přítel ztichl a nic neříkal.

„Ale ne. Jen tak přemýšlím o životě,“ přiznal se poctivě. „Vydržíš to se mnou ještě chvíli?“

„Co bych byl za hostitele, pokud bych šel spát dřív, než tu medovinu dopijeme?“ zasmál se Diviš z Ledče. Takhle ho Oldřich znával z mládí. Tahle drobnost mu hned zlepšila náladu. Proto se odvážil vrátit ke své práci.

„Já však budu nezdvořilý a budu se ptát dál na Smila, jeho Brod, stříbro a na mord toho rychtáře.“

„Nějak to přežiju. Hlavně že máme co pít.“

„Pan Smil určitě v Brodu moc času netráví. Kdo je tam jeho správcem?“

„Přišel ze Saska. Samozřejmě kvůli těžbě stříbra. Jmenuje se Wurm, ale říká se mu Wurst. Je opravdu tlustý, rudolící a při jednání velice nepřímý.“

„Určitě má přehled, co se vytěží, a pokud se stříbro prodává, odkud pochází. Pokud se tam dělo něco nezákonného, pak v tom musí mít prsty. Nebo o tom musí alespoň něco tušit, pokud svůj úřad vykonává svědomitě.“

„Jak úřad vykonává, to nevím, ale rád se napije. To vím od té sklepnice, co ses na ni tak tvářil.“

„Netvářil jsem se na ni. Nebudu mravokárcem, ale mám dojem, že ona asi vdaná není?“

„Zatímco já ženatý jsem. Tos chtěl říci?“ utrl se nepřívětivě jeho hostitel. „Tak mám dojem, že přece jen půjdeme raději spát.“

„Máš snad špatné svědomí? Nerozčiluj se hned,“ konejšil ho Oldřich z Chlumu. „Pochop, mým řemeslem je zkoumat lidské poklesky. Tak snadno se toho nezabývám. Navíc mou ženu vychovali v klášteře a mám ji moc rád.“

„Ale to já tu svou taky. Jenže mě v klášteře nevychovali. Hele, mluvmě o něčem jiném!“

„Víš ještě něco o tom Wurmovi? Něco, co by mi při pátrání pomohlo. Zaujal mě mord toho rychtáře. S nejasnostmi kolem stříbra to může souviset.“

„Může a nemusí. On taky nebyl světec podle tvého gusta. Chodil prý za ženou jednoho kováře. Ale to se jen říká. Kromě toho byl dost přísný na některé měšťany. Zvláště na ty, kteří mu neprokazovali úctu. Tím nemyslím, že by se před ním museli na ulici uklonit. Chápeš?“

„Jsem myslím dost bystrý,“ potvrdil nevzrušeně Oldřich z Chlumu. „Máš něco podobného i na toho Wurma?“

„Neřekl jsem ti toho už dost? Já mám svých starostí tady doma až nad hlavu. Nezabývám se pořád jen Brodem. Nedávno jsem tu chytil a oběsil dva lapky. Můj strýc slíbil klášteru na Sázavě oltář. Pak umřel a opat mne teď neustále nabádá, abych přispěl ke spáse duše svého strýce a ten oltář zaplatil já. A budu muset nechat opravit cestu k řece. Tak vidíš, kolik toho mám.“

„Jistě,“ souhlasil dobromyslně Oldřich z Chlumu. Bylo mu jasné, že jeho přítel není z těch povinností tak vyčerpaný, jak se právě tvářil, ale nezlobil se na něj. Aby ukázal dobrou vůli, požádal ho, aby mu pověděl, jak ty lapky

dostal. A za to mu pak vyprávěl o jednom zajímavém případě, který řešil v loňském roce. Spát šli až hluboko za tmy a rozcházeli se u dveří svých komnat v té nejlepší shodě. K ní přispěla i vypitá medovina. Nebylo jí málo.

Brod Smila z Lichtenburka vypadal na první pohled jako větší tržní osada. Měl sice cosi, co se dalo při troše dobré vůle nazvat jako rynek, na něm stálo pár kamenných domů, ale většina ostatních byla roubená ze dřeva a někdy to byly opravdu jen nevzhledné chatrče. Obvod osady chránil dřevěný plot, v němž byla na protilehlých stranách vrata. Tady se jim honosně říkalo Horní a Dolní brána. Poblíž té Horní stál výstavný dvorec pana Smila. Tam také sídlili jeho služebníci, kteří se starali o těžbu.

I když patřil Smil z Lichtenburka mezi nejbohatší české velmože, říkalo se dokonce, že je zámožnější víc než Vítkovci, na zvelebení města zjevně nedal ani stříbrňák. Oldřich z Chlumu věděl, proč to tak je. Smil nebyl lakomý, ale pragmatický. Král Přemysl navzdory svým starším slibům dělal, co jen mohl, aby těžbu stříbra převzal do svých rukou. Proč by mu měl Smil zvelebovat Brod, když nebylo jisté, zda ho udrží. On možná ještě ano, ale co jeho synové?

Podle toho to uvnitř ve městě vypadalo. U brány stál jediný strážný, oblečený do podivného oblečení, které si možná opatřil sám. V ruce držel kopí, ale to byl jediný atribut toho, že je strážným. Neměl ani přilbici, ani drátěnou košili. Ovšem na Oldřicha a jeho malou družinu se zhurta osopil, co chtějí a aby zaplatili mýtné. Královský glejt mu nic neříkal, pro něj byl jedinou autoritou Smil z Lichtenburka.

„Mám ho zabít, nebo stačí, když mu nakopu zadnici?“ zeptal se ledabyle Pokrata, který Oldřichově družině velel. Rád používal Divišova slova, v očích ostatních mu to dodávalo autoritu. Pak seskočil z koně a tasil meč. Nato se strážný otočil a dal se na útěk.

„No, nevím, jestli to je nejlepší způsob, jak vstoupit do města,“ kroutil pobaveně hlavou Oldřich z Chlumu. „Takže teď rychle do dvorce za panem správcem.“

Wurm vypadal opravdu jako dobře napěchovaný a vyuzený buřt. Malá potměšilá očka byla zapadlá v tučných lících a červené žilky na nose potvrzovaly jeho zálibu v pití. Byl to však zkušený správce a došlo mu, že na zástupce českého krále nemůže udeřit zhurta. Navíc Oldřichova ozbrojená

družina, navzdory tomu, že nebyla početná, byla výtečně vyzbrojená a budila respekt.

„Čím mohu sloužit?“ zeptal se, ale ani se nepokusil o sebemenší úklon, protože by to s ohledem na objem svého břicha nezvládl.

„Jen projíždím. Chtěl bych si však promluvit s panem Smilem.“

„Není tu.“

„Je na Lichnici?“

„Na Lichtenburku,“ opravil ho ostře Wurm. Byl Němec a nesnášel české názvy, které podle něj prznily krásná a libozvučná německá jména. „Můžete za ním zajet, protože nepředpokládám, že by se tu v nejbližších týdnech objevil.“

„Zbytečná ztráta času. V tom případě mi musíš pomoci ty. Jsem tu vlastně z příkazu našeho nejmilostivějšího panovníka.“

„O co jde?“

„Povím ti to později. Nejdříve chci ubytovat sebe a svou družinu. A po cestě si trochu odpočinout.“

„Je mi líto, ale ve dvorci vám nemohu nabídnout nic. Musíte se poohlédnout ve městě. Zájezdni hostinec U Bílé ovce je slušný a místa tam bude pro všechny dost.“

„Děkuji za radu. Je to od tebe laskavé. Až někdy přijede pan Smil k nám na Bezděz, taky mu vyberu nějaký dobrý šenk v okolí.“

„Já za to nemohu. Pán nařídil, že v jeho dvorci se nesmí potulovat žádní cizinci. Pochopte, je tu uloženo stříbro, a dokonce se tu razí i mince. Samozřejmě se souhlasem našeho panovníka. V jihlavské mincovně by vás taky nenechali přespát.“

„Zítra tě vyslechnu,“ ukončil Oldřich z Chlumu nepřívětivě rozhovor. Nechal si ukázat, kde podnik U Bílé ovce leží, a odcválal. Ležel hned vedle dvorce, na jedné straně s oplocením zájezdního hostince sousedil. V dřevěné palisádě se nacházela vrátka zavřená jen na petlici. To proto, aby se Smilovi služebníci nemuseli při cestě do šenku zdržovat obcházením plotu. Obava o uložené stříbro zjevně nikoho netrápila.

U Bílé ovce je přivítal šenkýř, postarší důstojně vyhlížející muž s vrásčitým obličejem. Měl dlouhé bílé vlasy spletené do širokého copu a na sobě hnědý kabátec z kvalitního sukna, na němž se blyštily dvě stříbrné spony. Bylo na první pohled vidět, že se mu tady daří.

Uvnitř bylo prázdné, havíři ještě neskončili denní dílo. Ochotně je ubytoval a pak zavolal na sklepnici, aby jim donesla pivo. Ve dveřích

z kuchyně se objevila mladá a žensky obdařená holka. Oldřich nepochyboval, že to je ta, s níž si občas zpříjemňoval život Diviš z Ledče. I když měla hezké oči a milý úsměv, od prvního okamžiku k ní pojal jakousi nechuť.

Když roznesla jeho družině džbánky s pivem, poručil si medovinu. Holka se uměla otáčet a než se pořádně na lavici uvelebil, byla zpátky. Když mu nalávala do číšky zlatavý, medem vonící nápoj, předklonila se rozhodně víc, než bylo nutné, aby mu poskytla pohled na to, čím ji Bůh obdařil. Když však zjistila, že na něco myslí a vůbec si jí nevšímá, zkusila to jinak. Řekla: „Pan Diviš z Ledče taky rád medovinu! Přijíždíte od něj?“

„Jedu. Mluvil o tobě. Jen mi neřekl jméno.“

Mírně se zhoupala v bocích a ochotně se představila:

„Jmenuji se Kateřina, ale můžete mi říkat Káča nebo Katuše, jak se vám líbí. Budete si ještě něco přát? Třeba něco k jídlu?“

„Zatím ne, až později. Doporučil mi tě,“ opáčil stále ještě trochu nesoustředěně Oldřich z Chlumu.

Jeho odpověď ji zjevně potěšila. Sklonila se k němu a důvěrným hlasem pokračovala: „Budete určitě spokojený. I když nejsem levná.“

Teprve tohle ho vytrhlo z úvah. Došlo mu, jak hloupě s ní mluvil, protože se jeho slova dala vyložit různě. Zlostně vyhrkl: „Nechci děvku, mluvím o tom, že budeš svědčit. Vyslechnu tě, ale teď ne.“

Vrhla po něm zlostný pohled, nicméně se znovu zdvořile uklonila a odběhla. Oldřich z Chlumu si okamžitě uvědomil svou chybu, ale bylo pozdě. I takové holky měly svou čest. Nedával si pozor, protože měl mizernou náladu. Za to mohl ten buřt Wurm. Něco před ním určitě skrýval. Jenže co se divil, mohl to čekat.

I když své pomocníky učil, že se musí ke všem lidem chovat zdvořile, sám tohle porušil. A zbytečně! Přemýšlel, jak svou chybu odčinit, jenže omluvit se nemohl, to si vzhledem ke svému úřadu dovolit nemohl. A nic jiného by nepřijala. Leda snad peníze, ale to mu zase nedovolil zemský zákon. Svědkům nemohl za svědectví platit. A dávat jí je jako dárek?

Bohužel tu nebyl panoš Ota, ten by si s ní poradil. Tak se stalo, že se od ní ke své škodě nic nedozvěděl. Pokud lidé z šenku chtěli, uměli hovořit zdvořile, tvářili se ochotně, ale ve skutečnosti neřekli nic. I když to ještě netušil, že její mlčení mu zkomplikovalo další hodiny, které tu musel strávit.

X. KAPITOLA

Ráno se Oldřich z Chlumu v chvatu najedl, protože chtěl vyslechnout Smilova správce ještě jednou a důkladně. Obával se však, že mu o nakládání se stříbrem nic neprozradí.

V tom případě se hodlal ještě dneska vydat do Jihlavy. To však neznamenal, že se sem později nevrátí. Pár podezřelých indicií měl a doufal, že v Jihlavě k nim přibudou další. Možná tak vážné, že mu dovolí jménem svého úřadu zasáhnout. Jistou představu měl, ale to zatím nehrálo žádnou roli. Rozhodovala fakta. A těch měl zoufale málo.

Wurm už ho očekával. Uvedl ho do paláce, jak se tu říkalo kamennému přízemnímu stavení se střechou krytou svazky orobince, který hojně rostl na březích Sázavy. Síň i vedlejší jizba však byly zařízené honosně. Správce ho usadil do nádherného a jistě drahého křesla. Bylo široké a zřejmě v něm jindy sedával on, protože do normálního by se vešel stěží. Na koncích opěradel byly lví hlavy, područky měly podobu stočených vinných rév a opěradlo končilo nad hlavou erbem pánů z Lichtenburka.

„To je pánovo křeslo,“ upozornil zdvořile, ale spíše podlézavě správce. „Mám nařízeno, že ho smím nabídnout jen těm nejvzácnějším hostům.“

Když ne ubytování, tak alespoň křeslo, mihlo se Oldřichovi z Chlumu hlavou. Ač se tomu bránil, stále musel na tu urážku myslet. Nicméně mlčel. Když vyšetřoval, musely osobní pocity stranou. Vždycky to ctil, nechápal, co ho to včera v šenku popadlo, že sklepnici úplně zbytečně urazil. Možná byl rozmrzelý z toho, co jeho přítel z mládí s tou holkou prováděl. A přitom měl tak příjemnou manželku. Čas bohužel měnil i přátele.

Přikývl hlavou na znamení, jak si toho nesmírně váží, a začal se nezávazně vyptávat na město, na to, jak se tu žije s horníky a zda už opravili všechny škody po jarních povodních.

Správce se zdál trochu zaskočený, protože byl připravený na úplně jiný výslech. To, čím královský prokurátor začal, ho viditelně vyvedlo z předstíraného klidu. Oldřich z Chlumu však věděl, jak vést výslech lidí, jako byl on. Klidně a s velkým zájmem se vracel i k nepodstatným detailům a správce se pomalu začal nervozitou potit na čele i na krku. Tušil nebezpečí a nevěděl, jak se má zachovat. Byl zvyklý pouštět hrůzu, nadávat a trestat,

jenže teď si připadal jako školák, který něco provedl. Funěl nespokojeností a přemýšlel, jak to co nejrychleji skončit.

„Nemáš to tu snadné, opravdu,“ s účastí komentoval jeho slova Oldřich z Chlumu. „Ale věř mi, ani já na tom nejsem lépe. Neřekl bys, co práce dá stavět takový Bezděz. Jistě, o všechno se má postarat mistr kamenické hutě. Je obratný, to ano, ale přece jen zázraky nedokáže. Když se zkaží počasí, někdy se ani nedostane do lomu pro kámen. A koho panovník pokárá za zpoždění prací? Jeho ne. Co u vás? Jak ses vypořádal s povodněmi? Slyšel jsem, že tu byly opravdu velké.“

„Nebylo to tak strašné,“ zabručel, už zcela vyvedený z konceptu. Předpokládal samozřejmě, že se řeč povede o vraždě rychtáře Oubrama a o těžbě stříbra. Na to první chtěl ostře odpovědět, že tu věc vyšetřuje nový rychtář a nic nenasvědčuje tomu, že by se podařilo vraha chytit.

Kdo ví, kde je mu konec. A na to druhé mohl po pravdě říci, že do pánových věcí nikomu nic není. Jenže na nevinné otázky nemohl zástupce panovníka odbýt zhurta.

„Nezlehčuješ to trochu?“ vrtěl hlavou Oldřich z Chlumu. „Když se zatopí všechna hornická díla, že se v nich nedá měsíc kutat, to podle mě strašné je. Spousta škod na zařízení. A taky se musí zastavit práce. Kolik stříbra se za měsíc vytěží? O to všechno pan Smil přišel, nemám pravdu?“

„Něco se zatopilo, ale práci jsme rychle obnovili.“

„To však bylo riskantní. Vlhká půda se může sesunout a horníky zavalit. Nepočkali jste alespoň, než vyschne?“

„Protože tu k žádnému neštěstí nedošlo, asi jsme počkali přesně tak dlouho, kolik bylo potřeba. Proto jste sem snad nepřišel?“

„Ne, to máš pravdu, ale zajímá mě to. V okolí Bezdězu se bohužel stříbro nenašlo. Když ho tu vytěžíte, tak se musí ruda ještě zpracovat. Drtí se, čistí, taví. Jak dlouho to po záplavách trvalo, než jste mohli kupcům nabídnout své zboží?“

„Nevím přesně. Snad pár dnů. Možná týden.“

„Tak rychle snad ne? V Jílovém jsem viděl, jak to chodí. Ovšem to jim povodeň nezničila stoupy a hut'. Řekl bych, že reálné jsou tak čtyři, možná pět týdnů. Museli jste přece opravit pece a sehnat nové a suché dřevo. Povodeň je prevít. Není můj odhad přesnější?“

„Možná, musel bych se podívat do knih,“ koktal Wurm. Navzdory své tloušťce a dýchavičnosti bledl a ztrácel půdu pod nohama. Jeho arogantní povýšenost byla ta tam.

„I když se možná mýlím a stihli jste to dříve. Vím, že tu dva kupci těsně po povodních nějaké stříbro dostali. Chci jejich jména. A datum, kdy tu byli.“

„Prodeje zapisuje náš písař Bruno. Řeknu mu, aby to vyhledal, ale bude to složité. Zápisů je hodně. Nemyslím, že by to za dnešek stihl.“

„To nevadí, nechci vám bránit v každodenní práci. Půjčíš mi tu knihu a já si to vyhledám sám.“

„V žádném případě! Tím vás obtěžovat nemůžeme. Nařídím, aby to do oběda udělal. Stačí?“

„No výtečně. Zjistili jste už, proč zamordovali rychtáře Oubrama?“

Wurm si nepatrně oddechl. Zatvářil se starostlivě a řekl:

„Vraha se zatím vypátrat nepodařilo. Ovšem nejsem jasnovidec, abych tušil, proč se tak hrozného zločinu dopustil. Dozvíme se to, až ho chytíme.“

„To je škoda, že vám stále uniká. Nesouvisela jeho smrt náhodou s tím, že je bratrem jihlavského urburáře Matyáše?“

„Opravdu? To jsem ani nevěděl,“ vyhrkl ihned brodský správce. Že lže, bylo zřejmé z hlasu i výrazu tváře. Předchozím výsledkem byl tak popletený, že se neovládal a vůbec nedokázal zopakovat to, co si ráno tak pečlivě připravil. Navíc ho zaskočilo, co všechno Oldřich z Chlumu ví.

„Ale jezdíval sem pan Matyáš, nemám pravdu?“

„Tady byl jen jednou, a to jsme se pohádali. Chtěl kontrolovat naše knihy, jenže král nemá na urburu z našich stříbrných dolů nárok. Proto jsem mu to nedovolil,“ prohlásil Wurm a oddechl si. Doufal, že tím výslech skončí. Probrali přece už všechno. Jenže se mýlil.

„Byl tu jistě i během záplav. Radil vám, jak co nejrychleji obnovit těžbu?“

„Říkám vám, že tu byl jen jednou. S těžbou nám radit nemusel. Umíme si poradit sami. On navíc těžbě stříbra moc nerozumí. Je urburář a má na starosti hlavně výběr peněz, které má náš milostivý panovník dostat. Z toho je zřejmé, že tady neměl vlastně nikdy co dělat. A to jsem mu také řekl!“

„Zamluvil jsi mou otázku. Byl tu v době povodní?“

„Měl jsem starostí až nad hlavu. Někdy jsem u verků i přenocoval. Kdo si má všechno pamatovat! Pokud tu byl, nevím o tom.“

„Jako cizinec tady ve dvorci jistě přenocovat nesměl. Zeptám se U Bílé ovce. Tam si určitě vzpomenou.“

Správce Wurm si oddechl. Z toho bylo Oldřichovi z Chlumu jasné, že tu jihlavský urburář byl, ale v zájezdním hostinci nepřenocoval. Proto jeho

přítomnost popřou. A Wurm samozřejmě prohlásí, že ve dvorci nespál. Takže tu v době povodní být nemohl. Další správce lež. Jenže i kdyby mu dokázal opak, není to nic, čím by ho přitlačil ke zdi. A navíc by bylo hloupé, pokud by se on, zástupce českého krále, zabýval takovou prkotinou. Pokud by ji ovšem nedokázal spojit s podstatně vážnějším obviněním.

Chvilí se ještě vyptával na jiné nepodstatné věci a pak výslech ukončil. Správce řekl, že si teď zajde za novým rychtářem. Až písař najde ten záznam o oněch dvou kupcích, ať mu opis donese do zájezdního hostince a předá jeho mužům. Nejraději Pokratovi. A ještě laskavě dodal:

„I když má tvůj písař hodně práce, ta cesta ho snad moc nezdrží, protože je to hned vedle. Tví muži jistě tu branku v plotě dobře znají.“

Hned potom se rozloučil. Na rychtu šel samozřejmě pěšky. I ona stála na rynku, od vrat dvorce na ni bylo dobře vidět. Rychta byla jedna z mála kamenných budov mezi roubenými měšťanskými domy.

Nový rychtář byl mladík asi tak ve věku panoše Oty. Jmenoval se Matyáš, ale tady na venkově se většinou jména různě komolila, aby šla, jak se tu říkalo, lépe od huby. Představil se jako Mates. Vypadal skromně, byl ostříhaný nakrátko, pečlivě oholený a byl to rozhodně silný chlap. Jiný by ani tehle úřad zastávat nemohl.

„Kačka mi už o vás řekla,“ přiznal zdvořile. Na okamžik se zarazil a pak dodal: „Rychtář se musí zajímat o to, co se děje v šenku. To je známá pravda, kterou mě naučil můj strýc.“

Oldřich z Chlumu přijal místo na lavici, rychta byla zařízena celkem skromně a křeslo tu nebylo žádné. Matesova poznámka mu samozřejmě neunikla. Spíše aby si tu věc ověřil, zeptal se, zda není náhodou synovcem zavražděného Oubrama a co má společného s jihlavským Matyášem, kromě jména, samozřejmě.

„Je také můj strýc, ale nestýkáme se. Mí rodiče ani strýc Oubram ho nemají rádi. Kdysi je při dělení dědictví podvedl, i když je bohatý. V posledním půlroce jsem Oubramovi v úřadu tak trochu i pomáhal. Ale nežil jsem tady. Rodiče mají statek kousek odtud. Jsem druhorozený, a tak jsem mu byl vděčný, protože obživa u něj byla lepší než doma. A ještě vděčnější jsem byl panu Smilovi, který mi ten úřad po strýčkově smrti svěřil. I když Buřt mu navrhoval někoho jiného.“

„To je zajímavé. Posad' se, nebudeš tu přece stát, jako bys byl u výslechu,“ vybídl ho laskavě Oldřich z Chlumu. Potřeboval ho nejen vyzpovídat, ale pokud možno i lépe poznat. I když působil na první pohled

pochtivě, nesměl se tím dát oklamat. Cesty zločinu si totiž někdy vybíraly postranní stezičky, naprosto nepředvídatelné. Vyšetřovatel mohl mít úspěch jen tehdy, pokud se nesoustředil jen na jedinou a zdánlivě logickou cestu.

U každého zločinu platilo známé *qui bono*, tedy komu prospěl. Rychtářův mord mohl prospět správci, pokud Oubram odhalil nějaké nesrovnalosti při obchodování stříbrem, ovšem mohl přinést zisk i jeho synovci Matyášovi, protože získal výnosný úřad. Ovšem jen za předpokladu, že si mohl být jistý tím, že mu ho pan Smil svěří. A to zřejmě s ohledem na postoj správce Wurma jisté nebylo. Mladý rychtář místo na protější lavici přijal, ani se příliš neostýchal. Přitom vykládal: „Dva roky jsem sloužil v družině pana Smila a jednou jsem pomohl zachránit život jeho dceři. Pan Smil mne odměnil a jak to tak bývá, ostatní v jeho družině mi záviděli a začali mě pomlouvát. Že prý jsem začal nadbíhat jeho dceři. Je pravda, že mne od té doby občas vyhledávala, ale o nic nešlo. Jen jsme si povídali. Přesto mě pan Smil poslal domů. Ne že by těm pomluvám věřil, to by mě přece potrestal. Udělal to spíše pro jistotu. A pro klid doma. Ovšem když se stalo strýčkovi to neštěstí, vzpomněl si na mě. Ví, že je na mě spolehnutí.“

„Nepochybuji, že i tebe ten mord trápí. Zjistil jsi už něco?“

„Co jsem mohl a uměl, to jsem udělal,“ povzdechl si Matyáš lítostivě. „Vyslechl jsem všechny obyvatele tady v Brodě. Ověřoval jsem si, kde kdo byl tu noc, kdy strýčka zamordovali. Byla to těžká práce, ale nakonec jsem to přece jen dal dohromady. A tak vím, že to nikdo z místních udělat nemohl, protože nikdo nebyl tu noc na ulici. Naštěstí rodiny tu spí pohromadě, a protože bylo tehdy chladno, v jizbě s hospodářem spala i čeleď. Ovšem kde byli služebníci našeho pána, to jsem zjišťovat nemohl. Buřt mi to zakázal.“

„Ty správce asi moc rád nemáš, co?“

„Jsem Čech,“ opáčil Matyáš hrdě. „A on nafoukaný Němec. Strýček ho už delší dobu sledoval, ale bohužel mi neřekl proč. Ovšem nedělal to jen tak pro nic za nic. Na to byl příliš líný. Takže muselo jít o něco vážného. Já si myslím, že pan správce krade. Havíři si stěžují, že dostávají málo jídla. A přitom do dvorce jezdí plné povozy s moukou, naši dva řezníci tam pravidelně nosí koše s masem a sedláci z okolí vejce, sýry, cibuli a jablka. Víc se tu neurodí. Začal jsem si to zapisovat. Třeba to k něčemu bude.“

„Výtečný nápad,“ pochválil ho Oldřich z Chlumu.

„Nevšiml sis, že by sem občas přicházeli na návštěvu lidé z Jihlavy?“

„Projde tu dost cizinců, ale já nevím, odkud jsou. Dříve se brány nehlídaly. To až já nařídil strážným, aby si nechali ukázat glejt a každého vyzpovídali. Sám však víte, jak to dopadlo,“ povzdechl si a nedokázal skrýt v hlase výčitku.

„Pokud se však dříve brány nehlídaly, mohl se během dne dostat do města kdokoli. I vrah. A ukrýt se tu.“

„Za soumraku strýc vždycky brány osobně zavřel a celé město obešel. Tu a tam se zastavil, poptal se lidí. Vždycky zašel zkontrolovat, kdo se ubytoval U Bílé ovce, to je náš jediný zájezdní hostinec. Věděl by, pokud by se tu pohyboval někdo podezřelý. Bylo tedy pravděpodobné, že se sem ten vrah dostal v noci přes ohrazení. Po pravdě, přelézt ho není problém. Zkoušel jsem to a jde to snadno, pokud jste trochu obratný.“

„Ovšem ve dvorci tvůj strýc nocležníky kontrolovat nesměl.“

„To ne, ale vždycky se Buřta zeptal a ten potvrdil, že nikdo cizí uvnitř není.“

„Kde se pak vzal ten neznámý, který ho přišel před smrtí varovat?“

„Moc jsem o tom přemýšlel. Musel to být někdo, koho znal a věřil mu. Já bohužel tu noc nebyl tady, ale doma. Sestřenice ze sousedního statku se vdávala, a to jsem si nemohl nechat ujít. Pili jsme a tancovali skoro až do rána. Jako by to vrah věděl. Ale protože to nemohl udělat nikdo z lidí ve městě, dospěl jsem k závěru, že to mohl být jen někdo ze dvorce. Vylákal strýce z domu a na ulici ho probodl.“

„To zní logicky. Umíš přemýšlet. Ta úvaha má však jednu podstatnou slabinu. Kolem toho mordu se musel pohybovat ještě někdo třetí. Místní. Jak jinak by se vědělo, že za tvým strýcem přišel kdosi se vzkazem a co mu vlastně řekl?“

Mladý rychtář sebou trhl. Bylo zřejmé, že ho tahle věc překvapila. Pak se dlaní plácl do čela a spontánně sám sobě vynadal. Vzápětí však přimhouřil oči a vzpomínal, kdo vlastně s tím svědectvím přišel. Ale o chvíli později rozmrzele zabručel: „Já do Brodu přišel až odpoledne po tom mordu, když pro mě poslali. To už toho bylo plné město. Navíc jsem neměl právo pátrat, rychtářem jsem se stal až za dva týdny. Moc děkuju za radu. Půjdu po tom.“

„Ještě poslední otázka. Vídal jsi tu často svého strýce jihlavského urburěře?“

„Snad dvakrát nebo třikrát jsem ho zahlédl, ale vždycky se tu jen mihl a nejspíše tu nikdy nespál.“

Když se Oldřich z Chlumu vrátil do šenku U Bílé ovce, Pokrata mu hlásil, že se zatím písař nedostavil. Protože byl čas oběda, najedl se, a když se ani pak nikdo neobjevil, vydal se do dvorce. Nikoli ovšem vraty z rynku, ale použil kratší cestu skrze vrátka v plotě.

Ocitl se v průchodu mezi dvěma roubenými staveními. Pokračoval dál na nádvoří. Stavení po jeho levici byla stodola a to vpravo čeledník. Palác stál na protější straně a před ním děvečka v nebarveném plátěném oděvu zametala zápraží. Jinak bylo všude pusto prázdno. Zastavil se a rozhlížel. Pak z čeledníku zaslechl hlasy. Došlo mu, že osazenstvo dvorce právě obědvá.

Rychle nádvoří přešel a zastavil se u dívky s koštětem.

„Co jsi provedla?“ zeptal se přátelsky.

„Jé, jak to víte?“ vyhrkla a rukou si setřela pot z čela. Slunce stálo vysoko na obloze a bylo dusno jako před bouřkou.

„Kdybys nic neprovedla, budeš sedět s ostatními a jíst. Nemám pravdu?“

„Když já mám vždycky smůlu,“ postěžovala si, ale nijak lítostivě. Prostě věci brala tak, jak jsou.

„Sloužíš tu už dlouho?“

„Od podzimu. Ještě čtyři měsíce. Pak se budu smět vrátit domů.“

„Takže tu všechny dobře znáš,“ pokýval hlavou, opatrně se rozhlédl, ale na nádvoří byli sami. Když čeled' jedla, ničeho si nevšímal. Rychle vylovil z měšce stříbrňák, protože věděl, že v tomhle případě mu královská autorita moc nepomůže. Podal jí ho a řekl: „Ber! Až to tu doděláš, kup si ve městě něco k jídlu.“

Na minci sice dychtivě zírala, ale ruku nenatáhla. „Co za to budete chtít?“

„Jenom si popovídat. Opravdu nic víc!“

Přikývla, rychle stříbrňák popadla a ukryla do měšce, který měla zavěšený pod suknicí. Musela ji přitom hodně zvednout a Oldřich z Chlumu postřehl, že má hezké nohy. Za ten letný pohled se však nestyděl, protože při něm nemyslel na nic hříšného, ale vybavilo se mu, že jeho Ludmila má stejně pěkné.

„Jaký je váš písař?“

„Bruno? Nic moc.“

„Nemyslím jako chlap,“ upřesnil a snažil se, aby nevypadal jako kazatel, když pranýřuje jisté hříchy. Bylo totiž jasné, co měla ta děvečka na mysli. „Jak vychází písař se správcem?“

„Dobře. Přivedl si ho a jsou prý vzdáleně příbuzní. Je taky Němec.“

„Přespávají tady ve dvorci cizinci?“

„Málo, na to je pan správce jako pes.“

„Ale občas ano?“

„Někdy. Ale to není má práce. O ně se stará vždycky Hilda.“

„Taky Němka?“

„Je to sestra pana písaře. Kostnatá a ošklivá. S tou si ti hosté tedy moc neužijí.“

„Má asi na starosti jiné záležitosti, než si myslíš. Proč by si s ní měli užívat?“

„Protože jsou to chlapi. Zvlášť jeden vždycky po mně tak kouká. Víím, o co mu jde, ale já nejsem děvka!“

„To tě ctí, milé děvče. Nezaslechla jsi, že by tu někdy pobýval jihlavský urburěř Matyáš?“

„To jméno jsem zaslechla. I když nevím, jestli to byl urburěř. Ale že by tu spal? To tedy nevím. Mám svou práci a chci mít klid.“

„Proč ti dneska pan správce nedal oběd? Cos provedla?“

„Uklízela jsem v kanceláři. Pan správce tam přišel a zakopl o vědro s vodou. To se vylilo na podlahu. A ještě narazil rukou do pulpitu a z něj na zem spadla nějaká kniha. Začal na mě křičet, že za to mohu já a že to vědro jsem zvrhla taky já. Popadl mě za krk a lomcoval se mnou, dokud jsem neřekla, že to je moje vina. Pak mě pustil a oznámil, abych byla ráda, že mě potrestá jen tím, že v poledne nedostanu najíst. Ale pokud bych chtěla lhát a tvrdit něco jiného, nechá mě zbičovat. Já chci mít klid, za čtyři měsíce mi služba končí. Pokud by se mě někdo zeptal, přiznám, že za to mohu. Děkuju za ten stříbrňák, ale já to tu musím ještě domést.“

Oldřich z Chlumu ji nechal být a vydal se k čeledníku. Wurm seděl v čele stolu a cpal se jako nezavřený. Ostatní už měli misky prázdné.

„Čekám na vašeho písaře,“ řekl Oldřich z Chlumu ostře.

Správce si nejprve rukou otřel mastná ústa, pak vstal a vyšel mu vstříc. Přitom bezmocně lomil rukama. „Smůla, urozený pane. Nebudete mi to možná ani věřit, ale jedna pitomá děvečka při uklízení shodila na zem právě tu knihu, kam se zapisují prodeje. Písař zrovna našel tu stránku, o kterou vám šlo. Musel ale odběhnout a ta Schlampe na tu knihu zvrhla vědro se špinavou vodou. Inkoust se rozpil, ta stránka se nedá přečíst. Taková mizerná náhoda! Pojdte se mnou, ukážu vám to. Ta pitomá holka vám potvrdí, že to tak bylo. Vidíte ji, támhle za trest zametá dvůr.“

„Není třeba. Však já pravdu zjistím!“ řekl Oldřich z Chlumu nakvašeně,
otočil se a zamířil k vratům.

XI. KAPITOLA

Výslech jihlavského perkmistra Rolfa, stejně jako urburéře Matyáše, k ničemu pořádnému nevedl. Místo aby některé otázky objasnil, přinesl další nejasnosti. Tentokrát se panoš Ota neodebral s Divišem do jejich oblíbeného šenku, ale zamířili k hradbám. Na hřbitově u minoritského kláštera stálo několik vzrostlých stromů a pod nimi stály lavičky. Na jednu se usadili, tady měli klid, aby probrali vše, co zatím zjistili. Chtěli si také prohlédnout hrob mincmistrovy ženy, který tu byl zneuctěn, a tím to celé začalo. Navíc tady nehrozilo nebezpečí, že je bude někdo poslouchat.

„Kdyby tu byl náš pán, navrhl by, abychom shrnuli vše, co jsme zatím zjistili,“ začal panoš Ota. Pokud byli sami, nechával Diviš na něm, jak začnou. To jen před panem Oldřichem se snažil ukázat, že není o nic pomalejší než jeho přítel. Ale tady neměl důvod s ním soutěžit.

„Problém je, že je to změt' protichůdných a většinou nejasných svědectví. Lidé tu moc ochotní nejsou. Co si o tom myslíš ty?“ zeptal se panoš Ota. Tím Divíše zaskočil, protože s něčím takovým nepočítal. Nicméně stáhl obočí a dlaní si pohladil bradu, jako to dělával jejich pán. Ten ji měl ovšem zarostlou krátkým úhledně upraveným vousem.

„Chceš opravdu znát můj názor?“ řekl váhavě. „I mně se zdá, jako by nás posílali od čerta k ďáblu. Tedy, abych byl přesný, nikdo nemá zájem na tom, abychom pochopili, o co tu doopravdy jde. Jako by si z nás dělali legraci. Jistě, je tu zavražděná žena a ukradená stříbrná maska. Každý nám však říká něco jiného a radí nám, kam se obrátit. Jenže k ničemu to nevede. První svědek tvrdí, že toho moc neví, a pošle nás za druhým. Druhý si je jistý, že o tom něco ví třetí. A třetí nepochybuje, že nám všechno objasní ten první. Kdyby to šlo, já bych je...“

„Já vím, někam nakopal,“ zasmál se panoš Ota. „Řekl jsi to naprosto přesně, milý Diviši. Já bych některé ani nepodezíral, že to dělají úmyslně. Tady platí názor, že žádnému cizinci do jejich věcí nic není, protože mají stříbro a jsou bohatí. Lidé z venku jsou chudí, závistiví a zlí, takže by jim mohli uškodit a připravit je o blahobyty. Všichni tu mají lepší živobytí, než by měli jinde. To neplatí jen o lidech kolem stříbrných dolů a mincovny, ale i o městské radě a koneckonců i o té holce v šenku.“

Diviš nespokojeně souhlasil. Byl rád, pokud věděl, co má dělat. Tady ho zatím všechno štválo. Vedla se pořád jen slova a slova. Ne že by svědectví lidí nebyla důležitá, jenže ta slova musela vést k tomu, aby mohl někoho chytnout, zmáčknout pod krkem a dostat z něj pravdu.

„Staly se dva zločiny,“ pokračoval panoš Ota. „Někdo zhanobil hrob mincmistrovy první ženy a kdosi zamordoval ve stříbrné masce purkmistrovu manželku. Jenže už víme, že ty masky byly dvě a někdo tu druhou ukradl těsně před mordem z radnice. Přijměme hypotézu, že ji ukradl proto, aby v ní spáchal zločin, neboť tu první, pravou, neměl. Chtěl však, aby se vražda s krádeží spojovala.“

„O tom jsme už mluvili. Ovšem také nás napadlo, že to mohl být úskok, abychom si mysleli právě tohle,“ upozornil Diviš. Dobře si pamatoval, co všechno s Otou probírali. A že s touhle hypotézou přišel jeho přítel. Jak však říkal pan Oldřich z Chlumu, při vyšetřování nelze opominout nic, protože zločinec uvažuje jinak než vyšetřovatel.

„Ale pak si položme otázku, proč vůbec konšelé tu druhou masku nechávali zhotovit? Že to bylo pro jistotu, kdyby nenašli tu původní, aby nějak usmířili pana Eberharda, takové vysvětlení mi připadá naivní a hloupé. Ne, v pozadí toho musel stát člověk, který tu původní masku neměl, ale chtěl v ní spáchat zločin. Vraždu paní Johany pečlivě plánoval, a proto ovlivnil městskou radu, aby nechala vyrobit její napodobeninu.“

„Takže se musíme zaměřit na pány konšely.“

„Ne nutně. Velké slovo, zvláště pokud jde o zájmy pana Eberharda, tu mají všichni, kteří se podílejí na těžbě stříbra a ražbě mincí. Myslím tím urburěře, perkmistra, šmitmajstra, vardajna, ale i pregěře a koneckonců možná i sekretáře Vašuta. Ale třeba je ve hře ještě někdo další, o němž zatím nevíme.“

„Bývalý mincmistr Heinrich Avis,“ připomněl okamžitě Diviš.

„To jméno nám podsunují tak často, až je to podezřelé. Zřejmě ho tu moc rádi nemají. Okruh podezřelých je ovšem i bez něj dost velký. Je otázka, zda mezi nimi hledat i toho, kdo zhanobil hrob a ukradl stříbrnou masku. Podle naší poslední hypotézy v tom starším zločinu vrah paní Johany asi prsty nemá. Nejpravděpodobnější vysvětlení bývá obvykle to nejjednodušší. Kdosi hrob otevřel, masku ukradl, odvezl někam daleko a prodal. Stříbra na ní muselo být hodně, pokud vezmu v úvahu, kolik stála její kopie. Pak to mohl být kterýkoli lotr, od zámožného kupce až po obyčejného pobudu.“

„Takže asi nemá v tuhle chvíli cenu ztrácet tím čas,“ souhlasil Diviš. „Musíme se zaměřit na mord paní Johany. Nebudeme se rozptylovat stříbrnou maskou, kterou měl vrah na obličeji. To byla jen vějička. Žádná msta či podobné hlouposti. Musíme hledat, proč doopravdy musela zemřít.“

„Správně. Já bych soudil, že šlo jako obvykle o peníze. Jsme v Jihlavě a divil bych se, pokud by za tím nestálo stříbro. Víme, že se v poslední době zajímala o knihy počtů, do nichž se zapisovala těžba, zpracování stříbra a ražba mincí. Asi narazila na nějaké nesrovnalosti. A tak ji musel ten, kdo panovníka okrádá, zabít.“

„Tím se okruh podezřelých zužuje,“ spokojeně pokyvoval hlavou Diviš.

„Nevíme, jaké pravomoci mají konšelé, zda i oni nedrží nějaké úřady spojené s těžbou a zpracováním stříbra, díky nimž by mohli krást. A když ne jako úředníci, i tak se mohou na zločinech podílet. Někdo musí ukradené stříbro vozit pryč a prodávat. Tady by ho zloděj rozhodně prodat nemohl. Tím se nám naopak okruh podezřelých rozšiřuje i o nejzámožnější kupce ve městě.“

„No potěš nás Pán Bůh!“

„Proto potřebujeme Dobromilinu pomoc. Ta jediná nás může zasvětit do chodu mincovny.“

„Už zase, Oto? Proč ne raději pan Eberhard? Nebo jeho sekretář?“

„Řekli jsme si, že i Vašuta musíme podezírat. A Eberhard? Ten je snad ochotný věnovat svůj vzácný čas našemu pánovi, ale nám?“

„Co může ta holka vědět o těžbě stříbra?“

„Určitě víc než my. Ale hlavně, s ní se dostaneme tam, kam potřebujeme. Dívat se a ptát snad umíme sami, ne?“

Diviš sice ještě chvíli hudral, ale nakonec se shodli, že to zkusí. Nic lepšího je stejně nenapadalo.

Navzdory obavám o čas pana Eberharda za ním museli zajít, bez něj to nešlo. Kupodivu souhlasil hned a téměř bez přemýšlení, aby se jim jeho neteř i nadále věnovala, zato souhlas k pátrání v mincovně zvažoval velice dlouho. Diviš si nevšímal, hovořil jen k Otovi, protože toho pátráním pověřil. Dokonce si nechal vyložit důvody a hypotézy, které k tomu pomocníky královského prokurátora vedou. Rozhodně nespěchal, ale nakonec souhlas dal. „Pane Oto, přijel jsi se mnou, abys pátral po stříbrné masce. Uznávám však, že okolnosti se změnilly. Tak úplně s tebou nesouhlasím, že by něco mohlo ukazovat na mou mincovnu, ale mohu se mýlit. Proto ti dovolím dva nebo tři dny pátrat jak v těžebním revíru, tak i tady. Už proto, že ta

zavražděná byla má příbuzná. Pokud však objevíš sebemenší nesrovnalost v chodu mincovny či budeš mít podezření na kráčení urbury, přijdeš s tím nejprve za mnou, než budeš jednat. I kdyby tu byl pan královský prokurátor, chci vědět všechno první! To je má podmínka. Pokud ji porušíš, vyhostím tě okamžitě z Jihlavy! Můžete jít.“

Uklonili se a odcházeli, ale ještě je zastavil a břitce upozornil: „Můj souhlas ovšem neznamená, že tu smíte i přenocovat! Na noc se vždycky odeberete do perkhausu. Nikam jinam, ať vím, kde vás hledat, pokud bych něco potřeboval!“

„Tak nevím, jestli bude s výsledkem tvého jednání Dobromila spokojená,“ popichoval svého přítele Diviš, když scházeli po schodech do mázhauzu.

„Věděl jsem, že přesně tohle řekneš. Jsi tak průhledný,“ povzdechl si panoš Ota. „Víš ale, co je na tom nejhorší? Že máš pravdu.“

Dobromila je však překvapila. Mlčky vyslechla rozhodnutí svého strýce a bez jakéhokoli komentáře slíbila, že zařídí vše, co je nezbytné. „Čím chcete začít?“ zeptala se pro jistotu, ale hned sama rozhodla: „Určitě tady, v mincovně. Kde jinde?“ Když Ota přikývl, dodala jakoby mimochodem: „Vidíš, jak pěkně si my dva rozumíme?“

„V tom případě si rozumíš i s Divíšem. On si to myslel taky,“ oponoval jí pobaveně panoš Ota. Loupla po něm nepřívětivě pohledem, ale nehádala se. To Ota považoval za úspěch. Naopak, klidně, a dokonce i trochu mile je vyzvala, aby ji následovali.

Prošli mázhauzem k zadnímu východu z domu. U něj stál strážný, proto dříve ani nezkoušeli dostat se na dvůr. Dobromila strážnému oznámila, že jejich návštěvu povolil pan Eberhard.

„Vím o tom. Pan sekretář tu už byl,“ odpověděl strážný a sám jim otevřel dveře. Vyšli na dvůr ohrazený vysokou zdí. Byla zakončená ochozem, jaký mívala hradní opevnění. A na ochozu stál další strážný s nataženou kuší v ruce. Sledoval však především to, co se děje před hradbami mincovny. Nádvoří obklopovaly ze tří stran fortelné kamenné budovy se střechami krytými břidlicovými deskami.

Dobromila na ně ukázala a vysvětlila, že střechy jsou takové, protože se někdy pracuje s otevřeným ohněm. A od podzimu do jara se musí v dílnách topit. Nebezpečí požáru musí být tedy co nejmenší.

„Tři stavení, tři dílny,“ pokračovala suše. „Začneme vlevo. To je šmitna, uprostřed klopovna a kvečovna a vpravo pregéřská dílna. Práce je to

zajímavá, nicméně vás asi především zajímá, zda se tu může nějaké stříbro ztrácet. Předem říkám, že ne. Do šmitny se z hutě přivážejí cány. To jsou utavené pruty stříbra. Mají vyražená čísla a váží se, protože samozřejmě každý má trochu jinou váhu. Tady záleží na každém lotu! Podle čísel se utavené cány sepíší v huti, ta je v revíru před hradbami a dohlíží na ni perkmistr. Soupis se posílá spolu se stříbrem a tady se každý cán převáží, zda váha odpovídá. Pak se seznam přepíše do knihy počtů, tu vede mincovní písař Milota. Když se cán vydává ke zpracování, vždy se zapíše den. To je důležité pro kontrolu váhy stříbra během ražby. Kromě toho se jednou týdně kontroluje, zda váha stříbra, které odešlo z huti, odpovídá tomu, co přišlo sem do mincovny.“

Když přikývli, že chápou, vyzvala je, ať ji následují do šmitny. Zevniř se ozývaly pravidelné zvonivé údery kladiv. Dva robustní chlapíci tu na masivních železných kovadlinách roztepávali stříbrné tyče na úzké a dlouhé pásy. Byli do pasu nazí a měli svalnatou chlupatou hrud', na níž se leskl pot.

Když byl plech dostatečně tenký, odnesli ho k dřevěné stolici, položili ho na desku a na zkoušku ho protáhli uzounkou šterbinou mezi dvěma prkny. Když šterbinou pás neprošel, odnesli si ho zpátky na kovadlinu a dál do něj bušili kladivy.

„Jasně?“ obrátila se Dobromila na Otu a Diviše jako na malé a nechápavé děti. To samozřejmě Diviše popíchlo, nasadil nejpitomější výraz, jakého byl schopný, a řekl:

„Proč je ten plech tak velký? Mince jsou přece malé.“ Ota se samozřejmě přidal. Káravě zavrtěl hlavou a Divišovi začal vysvětlovat: „Ty kopyto, z toho plechu se přece vyrazí normální malá mince a to ostatní se vyhodí nebo rozdá chudým. Mám pravdu, Bono?“

Pochopila, že si z ní střílejí, ale zachovala si tvář. S přeháněnou shovívavostí vysvětlovala: „Nemáte pravdu. Z toho zbytku se udělá palice a tou se tlučou po hlavě tupci, jako jste vy dva. Zajímá vás to vůbec?“

„Promiň,“ řekl panoš Ota a nenápadně ji pohladil. To ji usmířilo, a proto věcně pokračovala: „Tvůj přítel má však tak trochu pravdu. Ten plech je opravdu moc velký, a tak se odnese do vedlejší dílny. Pojd'te!“

V klopovně se pásy velkými nůžkami stříhaly na čtverečky. „To jsou farfule,“ vykládala zasvěceně. „Normálně by se asi měly přeměřovat, ale tihle dva, co tu pracují, to už mají v oku. Dělají celé roky pořád dokola to samé. Podívejte!“ Sáhla do bedny a namátkou vytáhla tři čtverečky. Byly

opravdu jeden jako druhý. To už se k ní však hnal postarší rudolící muž a ostře na ni křikl: „Okamžitě to vrat' zpátky! Nic se nesmí ztratit.“

„Tak tenhle příjemný a laskavý člověk, to je šmitmajstr Tobiáš,“ představila ho ironicky.

„Říkej si, co chceš!“ odsekl. „I když jsi mincmistrova neteř, já tu za všechno ručím. Rozumíš? Proč se tu vůbec potuluješ? A navíc s těmi cizinci? Ať okamžitě odejdou!“

„Pan Eberhard to nařídil. Jestli chceš, jdi si stěžovat jemu.“

„Tak dobře. Ale ať na nic nesahají! Jestli se jen dotknou stříbra, urazím jim ruce!“

„Mně taky?“ zeptala se pobaveně.

Zaváhal a pak zabručel: „Měl bych, ale myslím, že by stačilo pár ran rákoskou přes zadek. Panno Dobromilo, neztěžuj mi prosím mou práci. Každé ráno a večer se třesu, aby se tu nic neztratilo. Víš, jak těžké mám spaní, když se tu potulují cizí lidé? A navíc ještě ty.“

„Neboj se, Tobiáši, neztratí se ti vůbec nic. Na mou čest. Pokud ano, pak mi můžeš zadnici zmalovat do modra,“ slíbila velkoryse. „Můžeme jít dál?“

Přikývl, ale následoval je a byl stále dva nebo tři kroky za jejich zády. A ostražitě sledoval, co dělají.

„Farfule se pak musí zvláštními nůžkami sestříhnout, aby z ní bylo kolečko. Vidíte, to se dělá tady.“

Dva chlapi odstříhovali z čtverečků okraje nůžkami s obloukově zahnutými čepelemi. Když bylo kolečko hotové, otvorem v prknu ho nechali propadnout do bedny. Tak se měřilo, aby nebylo ani moc velké, ale ani malé. Odstřížené zbytky pečlivě házeli do druhé bedny.

„Tomu kolečku se říká šrotlík. Víte, většina názvů pochází z němčiny, protože v mincovně pracují sami Němci. I když je Jihlava české město! Česky by se šrotlík nazýval asi plátek, nevím přesně. Ovšem ostřížky mají jméno z latiny. Jsou to cissury.“

Teď poprvé šmitmajstr zasáhl do jejího výkladu. „Právě s tím je nejvíc práce! Večer po skončení díla se šrotlíky a cissury zváží a musí dát dohromady váhu cánů, které se ten den zpracují na plech. Samozřejmě jen ten, který sem přinesu. Plech, který se zpracovat nestihne, ten se ukládá na další den. A započítává se do následujícího díla. Někdy mi z těch počtů jde hlava kolem.“

„Nemáš to snadné. Ale je to více než dobře zaplacené živobyť,“ odmítla Dobromila jeho neustálé nářky. „Chodívala sem paní Johana často?“

„Nikdy! Proč taky, kontroly prováděl pan purkmistr. To on přece zastává úřad varďajna. Ne nějaká ženská.“

„Ale do knih počtů se dívala.“

„To ano. Pan mincmistr jí to dovolil. Dělalo to zlou krev. Ženská, která nemá s naším dílem nic společného, ale prohrabuje se v listinách, jako by to byl její majetek. No, budiž jí země lehká!“

„Tys ji asi moc rád neměl, že?“

Tobiáš se ulekl, protože mu došlo, jaké podezření by to mohlo vyvolat. Rychle začal vykládat, že to tak vůbec není.

Hájí sice mincovnu, ale jinak s ní vycházel dobře. Občas mu přinesla koláč, který upekla. A on jí zase vysvětloval zápisy, kterým tak úplně přesně nerozuměla.

„Narazili jste někdy na nějakou nesrovnalost?“ zeptal se zvědavě panoš Ota.

„To ne, urozený pane. Všechny nejasnosti se nakonec vysvětlily. Víte, systém kontroly je hodně složitý a musíte mít v ruce zápisy odtud, z hutě a ještě přehled o těžbě rudy. Proto tak špatně spím. Nevěřili byste...“

„Věřili!“ utála ho netrpělivě Dobromila. Ukázala na bednu a dodala na vysvětlenou: „Ty ostřížky se pak vrací zpátky do huti k tavbě. Šrotlíky jdou támhle na ten stůl, kde se kvečují. Speciálním pilníkem se upravují hrany mincí, aby byly hladké.“

„To je práce jako na kostele,“ přiznal panoš Ota. Nikdy nepřemýšlel, kolik úsilí se musí vynaložit na jeden malý a slabounký denár.

„Jako poslední tu máme pregéřskou dílnu. Ale tam už je to snadné,“ pokračovala Dobromila. Zjevně ji už prohlídka příliš nebavila a možná by si chtěla i odpočinout. Vyšli na dvůr a zamířili do poslední budovy. Ta byla nejmenší. Uvnitř seděl na trojnožce pregéř a mezi nohama měl masivní dřevěný špalek. Do něj byla zaražena kovová raznice s miskovitým otvorem, do něhož položil šrotlík. Pak přiložil horní raznici a vší silou na ni udeřil těžkým kladivem. Horní raznice vypadala trochu jako masivní pečetní typář. Odložil kladivo i raznici a vylovil hotovou minci. Pohledem z obou stran zkontroloval, zda je avers i revers dobře čitelný. Když byla mince dobrá, a to byla většina jeho díla, hodil ji do větší bedny. Do menší dával ty, které se nepovedly.

„I tady se všechno po skončení díla váží,“ celkem zbytečně dodala Dobromila.

„Ale nejen to,“ ozval se znovu šmitmajstr. „Když dělníci odcházejí, musí se svléknout do naha. Já a náš mincovní písař je prohlédneme, prohlédneme i jejich oděv, a teprve pak smějí mincovnu opustit. Při prohlídce musíme být vždycky dva! Tady vládne přísná kázeň a pořádek.“

„To bychom měli respektovat i my,“ souhlasil bodře panoš Ota. „Diviši, svlékej se. A ty, Bono, taky.“

„Pitomče,“ zrudla a uraženě je opustila. Otu a Diviše šmitmajstr prohledal.

Dobromila na ně čekala v mázhauzu. Na Otu znovu začala ječet, ale ten ji polohlasem uklidňoval, že přece dělá jen to, aby její strýc nepojal podezření. Tohle se určitě panu Eberhardovi donese a utvrdí ho v tom, že o ni zájem nemá. Ale hlavně, že ona nemá zájem o něho, což je pro pana mincmistra jistě důležité.

Pozvání na džbánec v šenku U Červeného raka ochotně přijala. Když vyšli z vrat na rynek, objevil se Víšek. „Mám tě přece hlídat,“ oznámil mincmistrově neteri celkem zbytečně a zařadil se za trojlístek vyšetřovatelů. Skoro na něj zapomněli, ale on ne.

XII. KAPITOLA

Šenkýřova dcera, tuctová a ničím zajímavá holka, jim donesla džbánky. Tentokrát volili světlé pšeničné pivo. Víšek si jako obvykle sedl k vedlejšímu stolu, aby dal Dobromile na srozuměnou, že své povinnosti plní jen po určitou hranici. Za to si vysloužil také džbánek.

„Práce v mincovně a kontrola stříbra je složitější než pavoučí síť,“ začal tentokrát jako první Diviš. „Mám pocit, že každý, kdo by chtěl něco ukrást, se do ní musí chytit. Tak nevím, zda byla naše hypotéza správná.“

„Kdyby nebyla, má teta by neztrácela mezi těmi tupci čas. A možná by ještě žila,“ ostře mu oponovala Dobromila. „Neviděli jsme přece všechno. Tobiáš sám přiznal, že je evidence složitá a že sám má problém se v tom vyznat. Když je něco složitého, vždycky se dá najít mezera.“

„To je pravda,“ souhlasil s povzdechem panoš Ota.

„Tvá teta prohlížela knihy počtu kdoví kolik týdnů. Pokud by na něco narazila, určitě by to ohlásila. Jenže ona je prohlížela pořád a pořád. Eo ipso, nic nenašla, i když na to měla spoustu času. Znala to tu a úředníci jí v rozumné míře pomáhali a vysvětlovali, co nepochopila. Takže kdo ví, zda se dá v tom stříbrném galimatyáši vůbec vyznat. A my na to máme jen dva nebo tři dny. Obávám se, že jsme si ukousli příliš velké sousto.“

„To snad nemyslíš vážně?“ vyjela na něj popuzeně Dobromila. „Víš, co mi dalo práce strýčka přesvědčit, aby s kontrolou mincovny souhlasil? Myslíš si snad, že to dovolil kvůli tvým chytrým řečem? Nebýt mě, ani nos jste tam nestrčili. A teď najednou chceš dát od toho ruce pryč? Víš, jak budeme vypadat?“

„Nemrač se, samozřejmě nechci,“ mírnil její výbuch hněvu. Když se zlobila, byla možná ještě půvabnější. Ale představa, že by měl žít vedle někoho, kdo je půvabný hlavně tehdy, když mu spílá, ho děsila.

„Naopak, návštěva mincovny byla mimořádně užitečná. Možná víc, než si myslíš,“ pokračoval a bylo zřejmé, že to úmyslně protahuje, aby oba u stolu napjal. Ani Diviš však netušil, co jeho přítel zjistil. Dobromila Otu pod stolem netrpělivě kopla do nohy, aby nezdržoval.

„Systém kontroly v mincovně je impozantní,“ pokračoval nevzrušeně. „Jak řekl můj přítel Diviš, je jako pavoučí síť, která každého polapí.“

Kontrola je dokonalá, jak nám potvrdila Dobromila. Ovšem jak táž krásná a chytrá dívka před chvilkou upozornila, vždycky se dá najít mezera. Takže vězte, že se tam přece jen krade!“

„Jak?“ zeptala se, ale spíše pokorně než zlostně.

„To ještě nevím, ale mám důkaz, že se tak děje. Mělo mě to sice napadnout dřív, ale jsem pouhý hříšný mladík s mečem u pasu.“

„Zatraceně, cos zjistil? Mluv nebo ti vyškrábu oči!“

„A já nakopu do zadnice,“ přidal se Diviš. I on byl celý netrpělivý, protože Otu znal a došlo mu, že nemluví do větru.

„Vzpomínáš, Diviši, jak ses vyptával v té špeluňce u hradeb? V Jámě se to tam jmenovalo. Já seděl stranou a sledoval tři hráče. Dva hráli falešně a obírali toho třetího. A když už neměl na zaplacení, víte, co jim do hry nabídl? Malé stříbrné plíšky. To jsem ještě netušil, co to je. Ale teď to vím. Byly to cissury. Odštířky ze šrotlíků. Předpokládám, že ty se jako platidlo nepoužívají. Podle šmitmajstra se vrací zpátky do hutě a taví se. Takže kde je vzal?“

„Já to říkala, že se v mincovně nekrade. Ztrácejí se až v huti, když se tam vracejí do pece,“ konstatovala okamžitě Dobromila.

„Tím bych si nebyl jistý. Něco vám řeknu, ale pod podmínkou, že mě už Bona nebude pod stolem kopat do nohy,“ protahoval to panoš Ota. Zlostně zachrčela, ale ovládla se.

„Ten mládenec, co ho obehráli V Jámě a on jim musel dát ty stříbrné odštířky, pracuje v mincovně. Já si myslel, že to bude nějaký tovaryš. Poznal jsem ho hned. Pracuje v klopovně. Stříhá farfule a cissury hází do bedny. Ale asi ne všechny. Jak jednoduché, že?“

„Jenže jak je dostává ven?“ namítl Diviš. „Abychom nešlápli vedle. Třeba je nekrade on. A pokud ano, pak mu musí někdo pomáhat. Sám by to určitě nezvládl.“

„Řeknu strýci. Zatkne ho a kat už z něj pravdu dostane. Vsadila bych na to, že se dělí se šmitmajstrem. Ten jediný by mohl tomu zlodějovi pomáhat.“

„Neukvap se, Dobromilo,“ kroutil hlavou panoš Ota.

„Já Tobiášovi celkem věřím. Třese se jako osika, aby bylo všechno v pořádku. A nehraje to. Ne, neumím si ho představit jako zloděje. Ale hlavně, ne jako vraha. Protože paní Johanu nejspíše zamordoval ten, kdo o krádežích ví.“

„Tak co chceš dělat? Po dobrém neřekne nic.“

„Na to my už máme své metody, vid', Diviši?“ pousmál se panoš Ota. „Budeme ho sledovat, hned jak opustí mincovnu. Pokud nás k nikomu nedovede, podáme si ho sami. Bez kata a bez zbytečných očí, protože nikdo není upovídanější než konšelé. Ti by měli být podle zemského práva tortury přítomní. A jen by vyšli ven, všechno by prozradili a kdo ví, zda by nám hlavní zločinec neuprchl. Tohle si zařídíme sami. Ovšem ty nám musíš slíbit, že budeš mlčet jako hrob.“

„Přísahám na památku mé nebohé tety,“ vyhrkla spontánně. „Půjdu se za ni pomodlit k dominikánům.“

„Proč ne k minoritům?“

„Neměla ty žebráky ráda. Chodit po světě špinavý, hladový a bez radosti pro slávu boží, to jistě Ježíš Kristus nechtěl. Oto, přijdeš tam za mnou?“

Ota vrhl pohled na Divíše a ten dobromyslně přikývl na znamení, že tu na ně počká. Proto k její radosti opáčil:

„Přijdu, jen se s ním ještě poradím o nějakých detailech.“

Panoš Ota se s Divíšem radil déle, než původně předpokládal. Ta věc byla totiž příliš důležitá, než aby ji odbyli jen několika slovy. Jasné bylo, že stačí večer počkat někde na rynku poblíž vrat mincovny. Až ten mládenec vyjde ven, budou ho sledovat. Protože ho však Diviš neznal, museli tam být oba, aby mu ho panoš Ota ukázal.

Pak se budou ve sledování střídat, aby si ničeho nevšiml. Chvíli jeden, pak druhý a za chvíli si to zase prohodí. Tohle dělávali v městských uličkách často. Tam totiž bylo většinou obtížné ukrýt se, aby si sledovaný ničeho nevšiml, zvláště pokud neměl čisté svědomí a dával si pozor. Venku to bylo něco jiného, tam byla přirozených úkrytů spousta.

„A co pak, Oto?“

„Stačí, když zjistíme, kde přespává a jak se jmenuje. Pokud by večer někam šel, samozřejmě se na něj pověsíme. Možná nás dovede k někomu dalšímu a třeba důležitějšímu. To se jako obvykle uvidí až na místě. Nicméně musíme zase odložit naše pláště. S těmi královskými erby jsme při sledování nenápadní jako medvěd v kurníku.“

„Zvláště já s tou svou jizvou na tváři,“ dobromyslně souhlasil Diviš. „Víš, co by asi pomohlo? Že bych si vzal nějakou masku. Co třeba stříbrnou?“

„Tobě by nepomohla ani zlatá. S tvou postavou?“ kroutil panoš Ota s vážným výrazem hlavou.

„Ty teď jdeš za tou holkou, že?“ změnil Diviš téma. Teď nežertoval, ale mluvil vážně. „Dej si pozor! Hlavně ať jsi večer na rynku u mincovny včas. Čeká nás práce.“

„Neměj strach. Co budeš dělat ty? Abych věděl, kde tě hledat. Znáš se. Do něčeho se zapleteš a já abych tě pak zachraňoval z vězení a tak podobně.“

„Lepší ve vězení než v chomoutu. Jestli mi ale chceš udělat radost, zaplat' mi ještě jeden džbánek piva.“ S tím se rozešli.

Panoš Ota se vydal přes rynek na horní konec, kam ústila ulice od dominikánského kláštera. Pospíchal, nechtěl nechat Dobromilu dlouho čekat. Ulice byla široká a v domech, které ji lemovaly, se nacházely dílny ševců, krejčích, nožířů a šlojířníků. Proto kolem nich postávalo hodně lidí. Byl už skoro u kláštera, když se z uzounké uličky na levé straně ozval ženský výkřik. Nemohl se mýlit, byl to hlas mincmistrovy neteře.

Tasil meč a vběhl do uličky. Po pár krocích na Dobromilu narazil. Ležela na zemi, měla roztrženou suknici, šrám na ruce a odřené koleno. Ota se k ní sklonil a oddechl si. Zdála se v pořádku, byla jen v šoku a po tváři se jí valily slzy. Rukou ukazovala před sebe, že tím směrem ten člověk utíkal.

„Jak vypadal?“

„Měl tmavý plášť. A na tváři stříbrnou masku!“

Na nic dalšího panoš Ota nečekal a jak nejrychleji mohl, dal se do běhu. Ulička ústila na prostranství u Špitálské brány. Tady bylo ještě rušněji než u kláštera.

Trhovci opouštěli město, proti nim se bránou dovnitř prodírali lidé, kteří se po práci venku před hradbami vraceli domů. Všichni měli naspěch, nikdo nebyl ochotný chvíli počkat, a tak se strkali a nadávali si.

Zkusil se zeptat strážného, jestli z téhle uličky právě někdo nevyběhl, ale nerudně ho odbyl. Ten, kdo Dobromilu přepadl, si samozřejmě masku sundal a snadno se vmísil do davu. Nejspíše už byl pryč z města. To ho napadlo v první chvíli, pak ale zaváhal.

Vrátil meč do pochvy a uličkou utíkal zpátky. Dobromila se zatím odkulila stranou. Seděla u domu a zády se opírala o neomítnutou zeď z hrubě opracovaných kamenů. Klekl si k ní a konejšivě ji hladil po vlasech. Zvedla ruce, objala ho a políbila. Vypadala už klidněji. „Děkuju!“ špitla tiše.

„Vždyť jsem nic neudělal. Ten lotr utekl. Jak se to seběhlo?“

„Ani pořádně nevím. Šla jsem touhle uličkou od brány ke klášteru. Najednou proti mně vyrazil on. V ruce měl velký nůž. Uskočila jsem stranou, a to mi zachránilo život, protože mne tím nožem jen škrábl do ruky. Vykřikla jsem. Surově do mě strčil, že jsem padla na záda a pořádně si natloukla. Jenže to už bylo slyšet, že sem někdo utíká. Ty! Nechal mě být a rozběhl se k bráně. Víc nevím.“

„Na tváři měl stříbrnou masku?“

„To bylo první, čeho jsem si všimla.“

„Co tu asi chtěl? Skoro to vypadá, že útok na tebe byl spíše náhoda. Prostě jsi mu přišla do cesty.“

„Nemyslím. Moc dobře věděl, kdo jsem. Když se po mně ohnal tím nožem, řekl, že dopadnu stejně jako má teta. Rozumíš? Šel po mně.“

„Od téhle chvíle bys neměla sama chodit po městě.“

„Taky si myslím. Pomoz mi vstát. Zajdeme za mým strýcem a řekneme mu, co se tu stalo.“

„Proč jemu?“

„Teď už určitě bude souhlasit, abys mne hlídal. Zvláště když jsi mi právě zachránil život.“

„V mincovně ti nic nehrozí. A v noci obzvláště ne.“

„Bojím se. Usnu jen tehdy, pokud budeš na blízku. To strýček určitě pochopí.“

Došli na nevelké prostranství před dominikánským klášterem. U vchodu do kostela Povýšení svatého Kříže stály dvě lavičky. Obě byly prázdné. Panoš Ota na ně ukázal a vybídl ji, aby se na chvíli posadili.

„Bono, já si nemyslím, že bychom měli jít s tou věcí za panem Eberhardem. Není hloupý a snadno pozná, že si vymýšlíš. A dojde mu, že by nás měl držet daleko od sebe.“

„Jak vymýšlím?“ zaječela popuzeně.

„Není neuvěřitelná náhoda, že tě ten neznámý se stříbrnou maskou přepadl zrovna ve chvíli, kdy jsem se k té uličce blížil?“

„Bůh mne ochránil!“

„Když jsem do uličky vbíhal, nikoho jsem nezahlédl. Je sice úzká, ale celkem rovná. Podle tebe začal utíkat až ve chvíli, kdy zaslechl mé kroky. V tom případě by ale nestihl utéct daleko. A pak, zabít člověka, který to nečeká, je celkem snadná věc. Jak je možné, že se mu to nepovedlo?“

„Zatraceně, ty děláš, jako bych si to celé vymyslela!“

„A nevymyslela? Podívej, ta suknice je celkem drahá. Chápu, že se ti ji nechtělo zničit. A tak, aby to vypadalo, jsi jen kus rozpárala ve švu. No tak, Bono, mám pravdu?“ Chvilí sama se sebou bojovala, ale pak přikývla a ihned mu začala vyčítat: „Je to ovšem tvoje vina. Za prvé, jsi moc chytrý. Nikdo jiný by na to nepřišel. Ani strýček ne. A za druhé, je to tvoje dvojnásobná vina, že se mi v noci stýská. Hele, proč jsi měl smutný výraz, když jsi řekl, že by nás mohl držet daleko od sebe. Tobě se taky stýská, přiznej se!“

„Chci, abys nám pomáhala. Znáš všechno kolem stříbra. Bez tebe s tím nehneme. Proto bych nechtěl pana Eberharda popudit, aby tě někam zavřel. Opravdu mi nejde o nic jiného. Přiznám se, líbíš se mi a rád se s tebou miluju. To je v našem věku asi přirozené. Nicméně odpusť, ale láska to není.“

„Jak to, že není?“ odsekla uraženě. „To se nestydiš dělat to, co jsme dělali, a říkat, že to není láska? Tak co to je?“

„Má milá, život je mnohem složitější, než aby se tělesná rozkoš rovnala lásce.“

„Každý lotr se vymlouvá na to, že život je složitější, než si hloupá a zamilovaná holka myslí,“ povzdechla si. Pak rázně vstala a řekla: „Tak jdeme.“

„Kam?“

„Za mým strýčkem. Uvidíš, že na mou báchorku skočí. Ty budeš spát v mincovně a v noci za mnou přijdeš. A já slibuju, že to není láska. Spokojen?“

„Ne! Proč tě právě teď nehlídal Víšek? Zaplatila jsi mu, aby tě nechal samotnou. Chceš, aby ho tvůj strýc potrestal? A myslím, že by byl hodně přísný. A za druhé, tvrdit, že tě přepadl muž se stříbrnou maskou na tváři, může zavést pátrání do slepé uličky, protože to není pravda. Naděláš tím strašné škody. A nejhorší na tom je, že já to sice budu vědět, ale jako rytíř tě prozradit nesmím. No tak, buď rozumná.“

„Co za to?“

„Do večera je ještě spousta času. Víšek tu není a dřív ten podezřelý mládenec mincovnu neopustí. S Divíšem mám sraz až tam. Najdeme šenk, kde se dá pronajmout jizba, a tam vyřešíme problém, zda máš strýci lhát, nebo se ti vyplatí mluvit pravdu.“

XIII. KAPITOLA

Diviš pomalu upíjel ze džbánu pivo. Bylo řídké a nějak mu přestalo chutnat. Důvod však nebyl jen v téhle várce, zjevně ošizené nebo ředěné, ale z hlavy mu nešla svědectví uplynulých dní. Na rozdíl od svého přítele Oty se mu neustále vybavovalo jméno bývalého mincmistra Jindřicha Ptáka.

Souhlasil s hypotézou, že se zločiny mohly stát kvůli krádežím stříbra, jenže někdo musel stát v pozadí. Někdo, kdo se dokonale vyznal v chodu mincovny, aby dokázal krást, a přitom se na to při složitých a velice přísných kontrolách nepřišlo. A kdo jiný by dokázal systém obejít než mincmistr, který dříve mincovnu vedl a přesně věděl, jak to tam chodí?

„Heinrich Avis,“ zabručel si pro sebe, když ve svých úvahách došel až sem.

„Prosím?“ zeptal se jeho soused, jihlavský měšťan v košili z jemného plátna a s dýkou u pasu. Popíjel pivo a na někoho čekal.

„Ale to mi jen tak uniklo. Mám starosti. Hledal jsem ho, ale není ve městě.“

„Ráno se vrátil. Zahlédl jsem ho u brány,“ opáčil měšťan a pak si Diviše přestal všímat, protože do šenku vstoupil červovlasý muž a rozhlížel se. Tu schůzku měli spolu.

Diviš vstal z lavice a ukázal na uprázdňené místo.

„Díky za radu. Nebudu vám překážet. Posad' se sem.“

Rychle přešel rynek a stejně jako předevčírem odložil v mincovně plášť s královským erbem a půjčil si obyčejný, tentokrát byl nejen záplatovaný, ale měl natržený dolní okraj. Lepší k mání nebyl, protože většina služebníků byla s různými úkoly mimo dům. Divišovi to však nevadilo, říkal si, že je alespoň oblečený způsobem odpovídajícím jeho vzhledu. Podle dlouholetých zkušeností si chudáků a pobudů slušný člověk raději nevšímal. To se při pátrání vždycky hodilo.

Zamířil na dolní konec rynku, kde stál v uličce k farnímu kostelu svatého Jakuba výstavný dům bývalého mincmistra. I když měl nad vraty jako znamení psa, říkalo se tomu domu U Ptáka. Pomalu prošel kolem něj a pokračoval ke kostelu. Tam se obrátil a stejně pomalu se vracel. Přitom si

prohlížel průčelí Ptákova domu. Okna byla zavřená, i když bylo horko a dusno. Dům byl tichý a za žádným oknem nepostřehl pohyb.

Když došel na rynek, zase se obrátil a stejnou cestou se vracel. Tentokrát se před mincmistrovým domem zastavil, ležérně se opřel o zeď protějšího stavení a dělal, že odpočívá. Přitom dům pozorně sledoval a přemýšlel, zda má zkusit vstoupit, nebo raději ještě počkat. Kdyby Avis doma nebyl, jen by ho tím varoval. Pak si ale uvědomil, že na něm nikdo nepozná, že je vyšetřovatelem a služebníkem královského prokurátora Oldřicha z Chlumu. Ostatně, o jeho příjezdu nikdo kromě pana Eberharda nevěděl.

Právě když se rozhodl, že to zkusí, otevřela se vrata domu, u něhož stál. Vyhlédl muž středního věku s černými kudrnatými vlasy. Podíval se na Diviše a pak celkem přátelsky řekl: „Ty asi někoho hledáš? Mám pravdu?“

„No, potřeboval bych mluvit s tvým sousedem, ale nevím, jestli je už doma.“

„S kterým?“

„S panem Jindřichem Ptákem.“

„Ale to je náhoda! Je zrovna u mě, pojd'. Ochutnává v mém sklepě víno. Abys rozuměl, já s ním obchoduji. Dám ti taky ochutnat, abys viděl, jak dobré zboží mám. Pojd' za mnou,“ vykládal ten muž. Zapálil voskovici a sestoupil do sklepení. Bylo vytesané ve skále a za širokou klenutou prostorou se otevírala další. V ní blikotalo matné světlo. Diviš tam nedočkavě zamířil. Sotva však vstoupil, jeho průvodce za ním rychle přirazil masivní dveře z dubových fošen a zajistil je závorou. To světlo vydávala malá lampička ve výklenku. Jinak byla sklepní prostora prázdná. Nebyl tady ani sud, ani nábytek, nic. Jen u stropu bylo malé zamřížované okénko. A byl tu dusný, horký a zatuchlý vzduch.

„Co to má znamenat?“ zařval zlostně Diviš a začal bušit do dveří, ale nikdo mu neodpověděl. Postřehl jen zvuk kroků, které se vzdalovaly.

Teprve teď mu došlo, jak se nechal napálit. Ten chlap tvrdil, že je ve sklepě s Ptákem, ale když sestupovali dolů, musel zapálit voskovici. Proč ji neměl rozsvícenou už předtím? „Jsem pitomec!“ zhodnotil Diviš své počínání. Pak ale začal uvažovat. Proč to ten chlap vůbec udělal?

Kopl do dveří, byly pevné, ty by nevyvrátil ani rozzuřený býk. Stalo se přesně to, co před chvílí prorokoval jeho přítel Ota. V žertu mu sliboval, pokud by se svou ukvapeností dostal do vězení, že ho vysvobodí. To totiž udělal už několikrát.

Jenže vždycky věděl, kde ho vězní. Obvykle to byla městská šatlava nebo hradní kobka ve věži. Ale tady? Nikdo ho neviděl, jak do domu vchází. I kdyby křičel, odhadoval, že to okénko vede na dvůr, takže by mu to bylo málo platné. Ten chlap ho tu může klidně nechat umřít hladem a nikdo se nic nedozví.

Sedl si na podlahu. I ta byla vytesaná do skály a byly v ní patrné žlábký od hornického dlátka. Havíři mu říkali želízko. Podlaha byla nepříjemně studená. Nevšímal si toho a snažil se přemýšlet. Jenže mu to vůbec nešlo. Nedostal jediný kloudný nápad. Jeho chabou nadějí bylo, že sem za ním někdo přijde a věci se vysvětlí. A když se nevysvětlí, tak se s ním popere. V bitce šanci měl. Jenže co když nikdo nepřijde?

Začal se utěšovat, že jeho situace není možná tak strašná, jak se v první chvíli zdálo. Ota na něj bude marně před mincovnou čekat. Dojde mu, že se něco stalo. Až zjistí, že bránou Jihlavu neopustil, začne hledat ve městě. Třeba ho napadne, že se Diviš zajímal o Ptákův dům. Nebo si na něj někdo vzpomene v šenku U Červeného raka a Otovi to poví. A jak ho znal, určitě nechá prohledat celou ulici. Ne, jeho situace nebyla beznadějná. Bude sice muset skousnout Otovy vtipy, až ho vysvobodí, ale skoro se na něj těšil, i když si z něj bude utahovat. A po právu. Ovšem jinak se tohle nesmí nikdy dozvědět posádka na Bezdězu! Byl si však jistý, že tohle Ota chápe a nepodrazil by ho. Znovu si opakoval, že jeho situace není beznadějná.

Protože začal od podlahy cítit chlad, vstal a pomalu se procházel. Čtyři kroky tam a čtyři zpátky. Vzal do ruky lampičku, byla hornická, a jak si ověřil, oleje v ní byla ještě spousta. Osvětlovala jen úzký pruh ke dveřím, zbytek kobky tonul v šeru. V ruce s ní začal z nudy kobku obcházet a prohlížel temná místa u stěn a v rozích. Najednou se úplně vzadu cosi zalesklo.

Sklonil se a v úzké spáře uviděl malinký lesklý plíšek. Prstem vytáhnout nešel, a tak musel chvíli št'ourat hrotem dýky, až ho dostal ven. Nemohl se mýlit. Byl to nepatrný kousek stříbrného plechu. Nejspíše odstřížek ze šrotlíku. Ukryl ho do váčku. Jak říkával jeho pán Oldřich z Chlumu, vyšetřovatel musí mít štěstí. Bez náhody se těžko pátrá. Už si skládal v hlavě legendu pro panoše Otu, v níž zdůrazní, že šel právě po téhle stopě.

Šlo to ztuha a než s ní byl hotový, zaslechl před dveřmi hluk. Ty se vzápětí otevřely a dovnitř vrazili tři biřicové. Jeden ho hned začal ohrožovat kopím, druhý mával výhrůžně tesákem a třetí mu začal poutat ruce železnými

okovy. Muž, který ho sem nalákal, stál v bezpečí za jejich zády a hecoval je: „To je ten lotr! Obhlížel ulici, chce tu krást. Jen si ho, pacholka, podejte.“

„Kam mě vedete?“ zeptal se skoro pobaveně.

„K rychtáři, ty zkurvysynu!“ odsekl biřic, který ho poutal.

„Tak to se už těším, až chleba pozdraví máslo.“

„Zkus mu to říct a zpřeráží ti hnáty. Jdeme!“

Přes rynek procházeli za všeobecné pozornosti lidí, kterých tam bylo požehnaně. Diviš postřehl, že panoš Ota stojí spolu s Dobromilou a se sklepnicí od Červeného raka u kašny a sledují vchod do mincovny. Ovšem pozdvižení, jaké zajetí neznámého pobudy vyvolalo, jim ujít nemohlo. Ota se ohlédl, a když svého přítele poznal, jen káravě zakroutil hlavou, ale neudělal nic. Bylo mu jasné, že Divišovi nebezpečí nehrozí. Navíc se právě v té chvíli otevřela vrata a ven se vyhrnul hlouček mužů, kteří pracovali v mincovně.

Ota něco pošeptal Dobromile a ta se okamžitě rozběhla k biřicům. On sám se klackovitě loudal za dělníky. Ozbrojených strážných si mincmistrova neteř nevšímala, zastavila se u Divíše, naklonila se a pošeptala: „Ota vzkazuje, že je to ten s modrým baretem, na kterém má kohoutí péro.“

„Jedeš od něj!“ rozkřikl se velitel biřiců.

„Jen jsem mu vyřizovala důležitý vzkaz.“

„S takovým zvyjebancem se nemáš co bavit.“

„Asi se podivíte, jak velký je to zvyjebanec,“ usmála se. Na podpatku se otočila a pospíchala do šenku U Červeného raka. Diviš si však stačil podezřelého mládence prohlédnout, i když věděl, že při jeho sledování momentálně pomáhat nebude. Snad si Ota nějak poradí i bez něj.

Panoš Ota věděl, že si ho onen tovaryš musel v mincovně všimnout. Tolik návštěv tam neprošlo, a zvláště když je doprovázela mincmistrova neteř. Opatřil si sice odraný plášť, ale to stačit nemohlo. To hlavní, co ho mohlo na první pohled prozradit, byly dlouhé, světlé, pečlivě nakadeřené vlasy. Svázal si je proto do vrkoče a ukryl pod široký nevzhledný klobouk. Kde ho Dobromila sehnala, to netušil, ale opatřila k němu ještě paruku z černé koudelky. Když si ji nasadil, rozesmála se. Nicméně spokojeně potvrdila, že takhle od něho každý raději hned odvrátí pohled.

Protože se Diviš stále neobjevoval, navrhla Otovi, že pomůže místo jeho nedochvilného přítele ona sama. Okamžitě to odmítla. Tvářila se uraženě,

nicméně měl argument, který mohla těžko vyvrátit. Ji totiž znal onen podezřelý mládenec určitě lépe než Otu. Trochu potměšile se optal, zda je ochotná ze sebe udělat stejného hastroše jako z něho. To Dobromila rozhodně nemínila.

Jenže pomoc opravdu chtěla, a tak nakonec přišla na jednoduché řešení. Zaběhla do šenku U Červeného raka a dohodla se s šenkýřem, že na chvíli uvolní svou dceru. Večer bylo vždycky nejvíce hostů a všichni byli žízňiví a netrpěliví, a proto odmítl, že by za to chtěl peníze. Potřebuje náhradu. Po kratším dohadování Dobromila souhlasila, že tu chvíli bude piva roznášet sama. Ovšem s podmínkou, že jí půjčí nějaké prosté šaty.

Když Otovi svůj nápad vysvětlovala, s hranou vážností vykládala: „Ta holka je opravdu dost ošklivá. Takže se nebojím, že by tě svedla. A navíc, i ty vypadáš šeredně, budete se k sobě hodit, a proto nebudete nápadní.“

„Bono, já nepotřebuji někoho, kdo se mě bude držet. Sledování vypadá jinak,“ zlobil se, protože se obával, že se takhle všechno zhatí. Jenže Dobromila neustoupila.

„Nic, co vymyslím já, se ti nelíbí. Nechtěj, abych strýci pověděla, že mne přepadl nějaký raubíř se stříbrnou maskou na obličeji!“

„Za mlčení jsem ti snad už zaplatil.“

„Jak zaplatil? Copak jsem děvka? Byla jsem na tebe hodná, protože jsi tak úpěnlivě škemral,“ lhala zcela bezostyšně. „To mně dlužíš, můj drahý! Tak bereš tu holku?“

„Co mám dělat?“ povzdechl si, protože neměl čas se dlouze dohadovat. „Doufám, že tě tam ožralkové zatím pořádně proženou.“

Šenkýřova dcera se jmenovala Rozálie. Byla to na pohled nezajímavá mladá dívka, ne moc chytrá, ale ochotná. Vysvětlil jí, co musí dělat a ona snaživě přikyvovala hlavou. Její ochota rozhodně Otovy obavy neumenšila.

Aby panoš Ota nebudil na rynku přílišnou pozornost, nasadil si paruku a klobouk teprve ve chvíli, kdy ten mládenec vyšel z vrat. „Tak jdeme,“ řekl jí. „První ulicí půjdu za ním já a ty to rychle oběhneš, abys ho v další ulici mohla sledovat ty. A tak se budeme střídat.“

„To je chytré,“ přisvědčila obdivně. Pak si rukou podkasala dlouhou suknici, v níž obsluhovala v šenku, a rozběhla se úplně jinam, než panoš Ota předpokládal. Bylo mu však jasné, že Jihlavu zná lépe než on, tak snad nezabloudí. Dělníci z mincovny se rozdělili, několik zamířilo přes rynek na opačnou stranu, ale onen mládenec s oběma siláky ze šmitny pokračovali úzkou uličkou k minoritskému klášteru. Nespěchali, o něčem se bavili

a jednou vybuchli v hlasitý smích. Neohlíželi se, takže se Ota nemusel nijak pečlivě skrývat.

Když došli na konec uličky, zahlédl Rozálii. Stála před vraty domu na nároží a prohlížela si loktuše, které byly vystaveny na dřevěném stojanu. Měl chuť pokračovat ve sledování dál. Být s Divišem, udělal by to, protože si rozuměli i beze slov. Jenže s touhle holčkou musel dělat jen to, na čem se s ní dohodl. Odbočil tedy a rychle pokračoval úzkou uličkou, jenže ta ho dovedla na malý plácek s kašnou a musel nakonec utíkat, aby oběhl blok domů a dostal se tam, kam má. I tak tam dorazil pozdě. Jediným pohledem zjistil, že ti tři jsou už pryč. Ale Rozálie tam na něj poslušně čekala. Dostal neuvěřitelnou zlost.

Než ale začal klít, přistoupila k němu a snaživě hlásila:

„Tak ten mládenec se jmenuje Ulrich. Šli do kostela zapálit svíčku a pomodlit se. A pak půjdou na pivo K Mařeně. To je šenk u hradeb. Ne moc dobrý, ale levný.“

„Zatraceně, jak ses to dozvěděla?“ vyhrkl překvapeně.

„Jednoduše. Zeptala jsem se. Jsem odtud, znají mě a dali se klidně se mnou do řeči.“

„Ale jak jsi to udělala? To jsi jim zastoupila cestu a zeptala se, co jsou zač a kam jdou?“ neodpustil si ironický dotaz.

„Tak nějak. Znáám toho nejvyššího. Zeptala jsem se, kdy zajde zase do našeho šenku. Opáčil, že U Mařenky je to levnější. Pokárala jsem ho, že si snad vydělají dost, aby nemuseli pít se spodinou. No a ten můj známý toho mládence oslovil jako Ulricha a zeptal se ho, co o tom soudí. A ten Ulrich zabručel, že má poslední dva stříbrňáky. A že za to musí ještě zaplatit za svíčku a tu zapálit, aby mu Bůh odpustil. A abych neotravovala.“

„Co když ti lhali?“

„Jaký by měli důvod? Sledovala jsem je a do toho kostela opravdu šli. To jsem viděla na vlastní oči. Pojd', zjistíme, zda jsou opravdu U Mařenky.“

„Ještě moment. Netušíš, kde spí?“

„Na rynku v domě U Dvou podkov. Ve dvoře za domem je stavení a tam bydlí všichni, co pracují v mincovně. I ten můj známý.“

„Hm, a komu ten dům patří?“

„Přece urbureři Matyášovi. Ten se tu stará o všechno.“ Během řeči prošli další uzoučkou uličkou a zastavili se skrytí v podloubí kousek od vrat šenku. Za chvíli se ti tři objevili a hned se hrnuli dovnitř.

„Jsi skvělá. Promiň, že jsem ti nevěřil,“ pochválil ji panoš Ota spontánně.

„Ráda jsem pomohla. Víš, já se takhle navečer do města nikdy nedostanu. Musím se rychle vrátit. Slíbila jsem to.“

„Sliby chyby! Bona si určitě poradí. Neuškodí, pokud bude chvíli pracovat. Jestli chceš, můžeme se ještě chvíli spolu projít.“

„A vezmeš mě za ruku?“ zaprosila stydlivě.

Udělal to rád. Obešli město uličkami podél hradeb a Rozálie mu vysvětlovala, kdo v kterém domě bydlí, jaké má řemeslo a co je zač. „Nevěřil bys, co všechno se v šenku doslechneš,“ vykládala a snažila se hovořit mile.

„Ale věřil. Když se pije, málokdo si dává pozor na pusu. Ty bys mi vlastně mohla pomoci ještě v něčem.“

„Strašně ráda!“ vyhrkla okamžitě.

„Přijel jsem s panem Eberhardem a ten chce, abych mu našel tu stříbrnou masku. Víš, o čem mluvím?“

„Aby ne!“

„Jenže pak v ní nějaký lotr zamordoval purkmistrovu manželku.“

„A víš, že to nebyla ta ukradená z hrobu? Byla to kopie, kterou ve šmitně udělal Murko. To je ten můj známý.“

„On ti to vykládal?“

„Mně ne, ale v hospodě se chlubil u stolu.“

Panoš Ota přikývl. Došlo mu, že ve městě se žádné tajemství neudrží. A poslední, kdo se důležité zprávy dozví, je on a královské úřady.

„Neříkal ještě něco, co by mi v pátrání pomohlo?“ zeptal se s nadějí v hlase.

Zastavila se, bylo zřejmé, že sbírá odvalu. Pak se trochu zarděla a řekla: „Ještě nikdy mne nepolíbil mládenec tak hezký, jako jsi ty. Udělej to a já ti to povím.“ Když postřehla, že váhá, dodala konejšivě: „Neboj se, já to nikomu vykládat nebudu!“

Rozhlédl se, pak ji objal a chvíli líbal, až ztrácela dech. V duchu doufal, že ta zpráva za jeho námahu bude stát. Když ji pustil, zapotácela se a musela se o něj opřít.

I když to spíše hrála. Hřbetem ruky si otřela rty a pak tiše špitla: „Kdosi v šenku tvrdil, že masku z hrobu ukradl urbureř Matyáš. Prý ho tam tu noc zahlédl a nesl cosi v pytlí. Ale kdo to byl, to si opravdu nevzpomínám.“

XIV. KAPITOLA

„Rychtáři, tak tady je ten lotr, co chtěl krást u Jindřicha Ptáka,“ hlásil velitel biřiců a pak do místnosti postrčil spoutaného Diviše. Ten se vbelhal a měl sklopenou hlavu, aby nebyl hned na první pohled k poznání. Jenže rychtář Máslo by svého přítele poznal i ve tmě.

„No, to je mi úlovek,“ řekl s neskryvanou ironií. „Kdepak jste ho zajali?“

„Ve sklepě u bednáře Holoty. Bydlí proti Avisovi a všiml si, že tohle individuum jeho dům pořád obhlíží. A když si to dal dohromady s jeho zjevem, bylo jasné, o co jde. Zavřel ho ve sklepě a poslal pro nás.“

„Zavřel ve sklepě?“ podivil se jihlavský rychtář. Diviše znal a věděl, že by ho do sklepa nedostali ani tři urostlí chlapi. Pokud věděl, bednář Holota byl proti němu tintútiko.

„Já to vysvětlím,“ zvedl Diviš hlavu a pohybem brady naznačil, aby mu už konečně sundali pouta. Udělal to k překvapení svých biřiců sám Máslo a pak Diviše posadil ke svému stolu a podal mu džbánec piva. Přitom houkl na biřice, že jsou pitomci a ať zmizí raději hned, než jim nakope zadnice.

Diviš ho však zarazil: „Jen je tu nech. Ještě budou mít práci. A měl bys je pochválit, že plní své povinnosti dobře. Proč myslíš, že jsem se nechal v tom sklepení zavřít? Potřeboval jsem ho prohledat. Instinkt mě nezklamal. Podívej, co jsem tam našel.“ Sáhl do váčku a na stůl položil malý kousek stříbrného plechu. Aby bylo jasno, dodal:

„Není to náhodou ostřížek ze šrotlíku?“ Když si všiml nechápavých výrazů mužů na rychtě, dodal: „Chápu, vy v mincovně neděláte. Tak se přece říká kolečkům, ze kterých se razí mince. Ty ostřížky mají samozřejmě svou cenu a je zřejmé, že někdo našel způsob, jak je krást. A právě po tom já jdu!“

„Takže?“ nadhodil rychtář Máslo. Nebylo mu příjemné, že by byl některý z měšťanů zapletený do tak vážné věci a on o tom dosud neměl ani tušení.

„Takže se do toho domu vrátíme a Holotu vyslechneme. Buď u něj doma, a když nebude zbití, tak v katovně. Ještě jednou prohledáme sklepy a pak celý dům,“ rozhodl pomstychtivě Diviš.

„Tak slyšeli jste, chlapi!“ rozkřikl se rychtář. Na druhou stranu byl celkem rád, že si Diviš nestěžuje na to, že biřicové vůči němu zakročili

protiprávně. I když pravda byla, že na pobudu vypadal. Jenže koho by zajímalo, jak je oblečený? Šlo o pomocníka královského prokurátora.

„Vezměte si ještě pár chlapů,“ nařizoval Diviš. „Obkličte ten dům, my tam za chvíli s panem rychtářem dorazíme.“

Sotva biřicové zmizeli, řekl Diviš důrazně: „Je nějaká možnost, jak podezření vůči Holotovi prozatím utajit? Alespoň do rána.“

„To těžko,“ rozhodil Máslo bezmocně rukama. Jazykem si olízl rty a o něco tišeji dodal: „Navíc je to ožehavá záležitost. Urburěř Matyáš je totiž bratrem Holotovy manželky. A já to musím neprodleně ohlásit na radnici. Nezlob se, ale je to moje povinnost.“

„Tak to udělej,“ souhlasil otráveně Diviš. „Já se zatím vydám do Holotova domu, ale s jeho výsledkem počkáme na tebe.“

„Budu tam hned,“ slíbil rychtář. Z věšáku sebral plášť a pak dobromyslně Divišovi poradil, aby nespěchal. Ať si nejdříve zajde do mincovny pro svůj plášť, aby bylo zřejmé, že je opravdu zástupcem českého krále.

To Diviš pochopil, a tak na rynek vyšli společně. Jakmile měl na sobě svůj plášť a u pasu meč, hned se cítil lépe. Navíc dokázal vymyslet logický důvod, proč se nechal ve sklepě zavřít. Žádná ostuda, naopak, může se tvářit, že si zaslouží obdiv za svůj jedinečný instinkt. I když věděl, jak to bylo ve skutečnosti, koho by pravda zajímala? Ota taky dělával ve jménu pátrání věci, po nichž se jejich pán nepídil, zajímal ho jen výsledek. A ten byl v tomhle případě skvělý.

Do uličky před bednářův dům dorazil společně s rychtářem Máslem. Z oken okolních stavení už vyhlíželi lidé, co se to v jejich uličce děje. Ve vratech stál bednář Holota a marně se dožadoval vysvětlení, proč jeho dům obstoupili biřicové. Když postřehl Divíše, jak přichází v přátelském rozhovoru s rychtářem a má na sobě plášť s erbem českého krále, zbledl, padl na kolena a začal prosit o odpuštění. Nic lepšího ho v tuhle chvíli nenapadlo.

„Nejde o mě,“ ujal se rychle slova Diviš. „Ani o to, cos provedl. Za to tě nikdo popotahovat nebude, protože já to tak chtěl. Jde však o to, co jsem v tvém sklepě našel. Pojďme dovnitř.“

V mázhauzu čekala jeho manželka a syn a také tovaryš, který nechal práce a s paličkou na obruče v ruce zvědavě sledoval, co se v domě děje. Vešel Diviš i rychtář a za nimi celý houfec biřiců. Poslední zůstal venku, pečlivě zavřel vrata a postavil se před ně, aby odháněl případné zvědavce.

„Co mi povíš o tomhle?“ řekl přísně Diviš a Holotovi nastrčil před oči svou dlaň, na níž ležel stříbrný plíšek.

„Co má být?“ opáčil udiveně.

Diviš rychle vysvětlil, kde ho našel a žádal vysvětlení, jak to souvisí s jeho švagrem, urburěrem Matyášem. Bednář jen krčil rameny, a tak se slova ujala jeho žena. Hovořila rázně a rychtář obrátil oči v sloup, aby Diviše varoval. Tahle ženská byla jednou z nejhádavějších ve městě a nebýt jejího bratra, pro svá prořízlá ústa by už určitě skončila na pranýři.

„Kdo ví, kdes to našel?“ odmítla podezření a popošla o dva kroky blíž k Divišovi. Měla nepříjemný ostrý hlas.

„Máš svědka?“

„Ve vašem sklepení, kam jste mě zavřeli?“ ušklíbl se, ale nikoli pobaveně. I on tušil, že by mohly být potíže, ale to nemohl připustit. Proto chladně pokračoval: „Chceš snad naznačit, že by královské právo lhalo? Že já, zástupce našeho panovníka, jsem zfalšoval tenhle důkaz? Rozmysli se, než odpovíš!“

Zarazila se, protože dobře věděla, že zpochybňovat něco takového by jí mohlo vynést ne pranýř, ale hrdelní trest. Proto zabručela: „To rozhodně ne. Věřím našemu králi a je možné, že jsi něco takového ve sklepení našel. Ale my o tom nic nevíme a můj bratr v tom sklepení nikdy nebyl. Tak o co ti jde?“

„Všimni si, ten plíšek nemá nožičky,“ přešel do ironického tónu Diviš. „Sám tam asi nedošel. Jak se tam tedy dostal?“

„Nejspíše ho tam ztratili ti horníci, kteří sklepení vytesali. Dělali to letos přes zimu. Proto je ještě prázdné. Nestihli jsme tam ani nic nastěhovat.“

„Proč tam hořela lampička?“

„To abych tě tam snáze nalákal,“ ozval se konečně její muž. Tiskl si dlaně a vypadal hodně nervózně. Diviše napadlo, že možná ani ne kvůli tomu stříbru, jako kvůli své ženě. Ta stála uprostřed mázhauzu a vypadala jako pohanská bohyně pomsty.

„Takže horníci tam kutali a pak ztratili ten stříbrný plíšek. V tom případě chci jejich jména,“ nedal se Diviš. Ted' už držel výslech pevně v rukách, protože cítil pod nohama pevnou půdu. Uklidnil se, ta ženská nebyla podle jeho mínění chytrá, jen uječená. A s takovými si on uměl poradit.

„Nevím, přivedl je můj bratr.“

„Takže tu byl.“

„Ale ne ve sklepení. To přece ještě nebylo hotové. Tedy, byl dole, ale jen v tom předním sklepě, ten je z doby, kdy jsme stavěli dům. To zadní, to je nové. Potřebovali jsme více místa,“ vykládala úsečně. Teď už dávala pozor na to, co říká.

„Vy dva, jděte dolů a prohledejte celý sklep,“ nařídil rychtář Máslo biřicům. Věděl, že na prohlídku stejně dojde, ale nechtěl stát mlčky a jen čekat. Musel dokázat, že městské právo tu zastupuje on. Bednář Holota a kupodivu ani jeho žena neprotestovali. Věděli, že na tohle rychtář právo má.

„Když horníci to sklepení dokončili, nebyl se pan urburěř podívat na to, jak pracovali?“

„Ne!“ zaječela.

„Tak kdo?“

„Nevím. Někdo z mincovny. Jemu jsme zaplatili.“

„Nevěřím, že nevíte, kdo to byl,“ kroutil Diviš hlavou.

„Dáte peníze jen tak někomu cizímu?“

„Nebyl cizí. Přivedl ho přece bratr.“

„Ale ten tu podle tebe nebyl.“

„Byl, ale předtím. Nesnaž se mě splést! Přivedl ho, když se s dílem začínalo. A řekl, že se o všechno postará. Pak sem ten mládenec několikrát přišel, aby se podíval, jak horníci pracují. Šlo jim to rychle od ruky. Tady naštěstí není skála tak tvrdá jako venku ve verku.“

„Jak víš, jaká je tam skála?“

„Co je to za hloupé otázky?“ zasáhl znovu bednář Holota. „Říkali to ti horníci.“

„Pozor na slova,“ chladně se ohradil Diviš. „Královské právo nikdy neklade hloupé otázky. Takže se vraťme na začátek. Jak se tam to stříbro dostalo?“

„Byli tam horníci, takže asi některému z nich vypadlo.“

„Horníci nosí v měscích stříbrné plíšky?“

„Mohl ho ztratit ten mládenec z mincovny.“

„To už zní lépe. Jméno!“

„Nevíme,“ znovu zaječela bednářova žena. Jmenovala se Mezulána a byla svého jména určitě hodna. Ale její manžel, jemuž to už začínalo být trapné, ji tiše opravil:

„Své jméno opravdu neřekl, ale ti horníci ho oslovovali jako Ulíka.“

„Nic,“ hlásili biřici, kteří prohledávali sklep. Byli zaprášení a měli ušpiněné ruce. Ani prohlídka domu nic neobjevila. Až za tmy rychtář a biřicové bednáře opustili. Sotva za nimi zapadla vrata, řekl Holota své ženě: „Příště se na všechno vykašlu. I kdyby tu obcházel zástup zlodějů, ať si vyrabují celé město. Člověk se má starat o svoje.“

„Taky myslím,“ souhlasila a už se těšila, že bude zítra u kašny ženským vykládat, jak neurvalý a hloupý je jejich rychtář. A ten chlap s jizvou na tváři obzvlášť. Nic u nich přece nenašli a zdržovali je celý večer úplně zbytečně. Bednář si vzal plášť, zapálenou lucernu a vyšel do tmy.

Musel o všem hned za tepla povědět svému švagru Matyášovi.

Rozálii dovedl panoš Ota až před vchod do šenku U Červeného raka, ale doprovodit ji až dovnitř odmítl.

„Stydíš se?“ zeptala se posmutněle.

„Ale vůbec ne. Jenže jde o tvou pověst.“

„Ta tě trápit nemusí. Nechceš si před mincmistrovou neteří zadat, že mám pravdu? Bude to bohatá nevěsta.“

„Ale ne moje!“ ostře to odmítl. „Když už ale o ní mluvíme, jsi ochotná ještě chvíli počkat tady venku? Chci se podívat, jak si jako šenkýřka vede.“

„Co za to?“ zeptala se rychle a našpulila rty.

Odvedl ji za vrata a ještě jednou ji políbil, ale tentokrát zdaleka ne tak vášnivě. Přece jen byli na rynku. Pak na ni spiklenecky mrkl a vstoupil. Uvnitř se na první pohled nedělo nic mimořádného. Stoly byly obsazené, hosté popíjeli a občas křikli na Dobromilu, aby sebou hnula, že mají žízeň.

„Dám si taky džbánek,“ křikl na ni přes celý šenk a posadil se ke krajnímu stolu u dveří. Tam se ještě vmáčkl na lavici, jinde by to už nešlo.

Dobromila bez jakýchkoli řečí popadla plný džbánek a donesla mu ho. Natáhla ruku a požádala o stříbrňák. I tady se platilo hned. Podal jí ho a řekl: „Děkuji ti, krásná šenkýřko.“ Přikývla, ale nijak nadšeně. Bylo zřejmé, že je utahaná a má už toho dost, ale když něco slíbila, tak to také udělala.

Ota vstal, pootevřel dveře a zavolal na Rozálii. Ta ihned přiběhla a ochotně se ujala své práce. Přitom Dobromilu pochválila, jak výtečně si vedla. „Kdybys chtěla, můžeš mne tu zase někdy zastoupit,“ navrhla přátelsky.

„To radši oprátku na krk,“ přiznala a těžce dosedla na nízkou stoličku, která stála vedle sudů. Panoš Ota vstal a se džbánkem v ruce přešel k ní. Protože tu nebylo jiné místo, sedl si jí na zem k nohám. Natáhla ruku, vzala si od něj džbánek a skoro polovinu vypila několika žízňivými loky.

„Znáš přísloví, že šaty dělají člověka?“ řekla a pokusila se o úsměv. „Představ si, že nikoho tu vůbec nenapadlo, že bych mohla být někdo jiný než sklepnice. Tohle může být při vyšetřování důležité. Pokud si někdo oblékne hornickou perkytli, je to prostě horník, i kdyby to byl můj strýček.“

„Co tím chceš naznačit?“

„Při tom pobíhání jsem přemýšlela. Ten mizera, který zabil mou tetu, měl na sobě tmavý plášť a na tváři stříbrnou masku. Když vyběhl z vrat na rynek, masku musel samozřejmě sundat, ale plášť ne. Strýček říkal, že nechal vyslechnout všechny lidi ve městě, kteří tou dobou na rynku byli. Představ si, že se nikdo na muže v černém plášti nepamatoval.“

„Máš pro to vysvětlení?“

„Ale jistě. Kdo nosí černé pláště? Konšelé, úředníci z mincovny, děkan a vdovy. O těch lidé mluvili, ale nikdo neřekl ten v černém plášti. Jen že zahlédli konšela či jakousi vdovu. O někom v černém plášti by hovořili jen tehdy, pokud by ho měl na sobě někdo, kdo ho jinak nenosívá. Ovšem kdyby si to uvědomili! Kdokoli by si vzal černý plášť, byl pro ostatní konšel, a ani nemusel příliš skrývat tvář. Stejně jako já. Byla jsem prostě sklepnice. A to tamhle u stolu sedí dva chlapi z družiny mého strýce.“

„Výtečný postřeh,“ pochoval ji. Tohle samozřejmě věděl, proto se příliš nezajímal o výsledky lidí, kteří to ráno na rynku byli. Na svědky se dalo při podobných příležitostech spoléhat jen málo. Svědci viděli většinou jen to, co chtěli vidět, jak říkával Oldřich z Chlumu. Nelze je za to plísnit. Pokud si člověk nedá za úkol pozorovat konkrétní situaci, je většinou slepý.

„Vid’? Během výslechu se prokázalo, že to nemohl být žádný konšel, děkan byl v chrámu, v mincovně už všichni pracovali a dvě vdovy, které se podařilo najít, jsou staré a slabé. Takže to byl někdo strašně drzý a chytrý.“

„Ale také zoufalý,“ přidal po kratinkém uvažování panoš Ota. „Proč to udělal zrovna takhle? Mohl ji zabít snadněji jinak. Neměl asi čas a musel to udělat dřív, než se s ní sejdu, abych ji vyslechl. Je tu však i druhá možnost. Chtěl, aby se její vražda nějak spojila se ztrátou té stříbrné masky. Proto ta okázalost.“

„Únavou se mi zavírají oči. Nejdřív jsme procházeli celou mincovnou, pak pátrali, milovali se a nakonec jsem obsluhovala v šenku. Jindy toho za celý týden nezažiju tolik jako dneska. Doprovodíš mě domů?“

Vstal, podal jí dvorně ruku a zamířili ke dveřím. Když vycházeli ven, Rozálie mu na rozloučenou zamávala. I pro ni byl tenhle den zcela výjimečný.

XV. KAPITOLA

Před vraty mincovny čekal Diviš. Když se panoš Ota s Dobromilou přiblížili, vyšel jim vstříc, protože se už nemohl dočkat, až jim poví o svém objevu.

„Nezlob se, ale já půjdu spát. Jsem strašně utahaná,“ omlouvala se mincmistrova neteř. Diviš vrhl káravý pohled na Otu a řekl, že se nediví. Pochopila a skoro se urazila. „Tak abys věděl, protože ses nechal hloupě chytout, musela jsem za tebe zaskočit. A dopadlo to tak, že jsem celý večer obsluhovala v šenku. Rozumíš?“

„Při ničem mě nechytli. Já to hned objasním,“ protestoval důrazně.

„Ráno mi to Ota poví,“ zavrtěla hlavou. Protože se nemohla rozloučit, jak by chtěla, alespoň ho nenápadně pohladila po hřbetu ruky a pak zmizela ve vratech mincovny.

„To myslela vážně? Ona pracovala?“

„Budeš se divit, ale ano. Pojd'me si někam sednout a všechno probereme. Ale ne k Červenému rakovi!“

Ted' už Diviš nerozuměl ničemu, ale přítele poslechl. Na horním konci rynku byl šenk U Modrého hrozu. Zvenku nevypadal špatně, a tak zkusili zajít tam. I tady bylo plno. To bylo znamení, že se čepuje dobré pivo. A nezklamali se.

Našli si místo na konci dlouhého stolu, na lavici se taktak oba vešli. Sklonili hlavy k sobě a polohlasně začali rozebírat události dnešního dne. Ota v rychlosti pověděl, jak mládence jménem Ulrich sledovali spolu se šenkýřkou od Červeného raka a co o něm zjistil. Moc toho nebylo, a tak prim hrál Diviš. Ten samozřejmě tak úsečný a stručný nebyl. Květnatě popisoval, jak pojal podezření a nechal se zavřít ve sklepě. A jak tam opravdu kousek stříbra našel, a co čert nechtěl, bratrem manželky majitele toho domu je urburě Matyáš.

Panoš Ota původně nechtěl vyrukovat s tím, co mu Rozálie o Matyášovi řekla. Obával se, aby Diviš zase něco zbrklého neprovedl. Jenže ted' se ty události začaly spojovat, a tak mlčet nemohl. To by mu pan Oldřich dal, zatajit důležité svědectví před svým přítelem. A tak mu přiznal, že urburě

kdosi zahlédl tu noc u hřbitova, když tam zneuctili hrob Eberhardovy manželky. A že něco nesl.

„To samozřejmě ještě nic neznamená,“ dodal rychle, když postřehl nadšený výraz svého přítele. „Netušíme přece, kdo to v šenku vykládal. Takže tohle svědectví u soudu použít nejde. A sám víš, co všechno se u piva semele a kolik z toho je pravda!“

„Ovšem když to dáš do souvislosti s ostatními událostmi, krásně to do sebe zapadá. Povím ti svou hypotézu a nepochybuji, že tak to bylo. Urburěř uloupil tu stříbrnou masku. Ne kvůli její ceně, pro něj tolik neznamenal, protože on si přijde na mnohem víc. Něco dostává za svůj úřad, a ještě si dost nakrade. Jenže paní Johana na to přišla, tak ji musel odstranit. Vymyslel tedy ďábelský plán. Zabije ji v té masce. Všichni budou pátrat, proč zrovna takhle, tím odvede pozornost od svých špinavých skutků.“

„Někdo se tu nesporně na úkor našeho panovníka obohacuje. Ulrich měl u sebe zlomky stříbra, plíšek se našel v domě toho koláře. Pracovníci mincovny bydlí u urburěře. To všechno jsou jasné indicie. Ale ne důkazy! Nezapomeň, že Eberhard je v Jihlavě sice nejbohatší, ale z hlediska královské komory je nejmocnější pan urburěř, protože on kontroluje královské příjmy, a tedy i podnikání pana Eberharda. Pan mincmistr si tedy dává zatracený pozor, aby v jeho mincovně běželo všechno podle zemských zákonů. Jak by se to stříbro dostávalo ven?“

„Je to trik s čísly. Netuším jaký, ale určitě je. Až přijede pan Oldřich z Chlumu, on už na to přijde. Jako to odhalila paní Johana.“

„Zatraceně, ona zřejmě neodhalila nic. A zkoumala to celé týdny!“ upozornil suše panoš Ota. „Budiž, náš pán ty nesrovnalosti odhalí. Jenže než to udělá, nemůžeme proti urburěřovi zakročit.“

„A on zatím v klidu falešné zápisy zničí, jiné upraví, a vyklouzne z toho. Jenže my ho můžeme obvinít z krádeže té masky a z mordu. A to taky uděláme!“

„Neblázni! Co říká náš pán? Hypotézy jsou užitečné, ale řídit se jimi při vyšetřování můžeme teprve tehdy, když do nich zapadá každičký dílek událostí. Proč by urburěř otevíral hrob a kradl tu masku?“

„Aby to vypadalo tajemně. Víš, jak jsou lidé pověřčiví.“ Panoš Ota na něj vrhl kratinký zkoumavý pohled. Pokud byl někdo opravdu pověřčivý a bál se démonů, vlkodlaků a lesních duchů, pak to byl Diviš. Nicméně mlčel a pokračoval: „Dejme tomu. Proč ale s tím mordem čekal tak dlouho? Vlastně až do té doby, než přijedeme.“

„V tom je ten vtip. Neznáme to tu a doufal, že začneme hledat na špatných místech. Třeba zavoláme i inkvizici a tím se všechno zamotá tak, že o krádež se nebude nikdo zajímat. Pokud by na ni vůbec při vyšetřování přišla řeč. Jakmile by do našeho případu vstoupil ďábel, vše ostatní jde stranou. To přece víš!“

„Proč dali na radnici zhotovit druhou stříbrnou masku?“

„Náhoda.“

„A proč se ztratila v noci před vraždou?“

„Další úskok, jak nás zmást.“

„Kde byl pan urburér v době mordy?“

„Nikdo se ho zatím neptal. Nebyl podezřelý,“ vítězoslavně vykládal Diviš. „Bude samozřejmě tvrdit, že byl doma. A sám. Známe to.“

„I kdyby to tvrdil, co se změní? Je to vysoce vážený muž. Nemůžeš se proti němu postavit a bez důkazů mu vmést do očí, že lže.“

„Tak najdeme nějaké svědky. Jak říkává náš pán, zločinci vždycky něco uteče, s čím nepočítal. A to se mu vymstí. Neexistuje dokonalý zločin.“

„Ne, ne, Diviši! V tvé hypotéze je spousta míst, která jsou založena jen na spekulaci či dobré víře, že to byl on. Ale i kdybys měl pravdu, nesmíme ho vystrašit dřív, než přijede pan Oldřich z Chlumu.“

„To jsou zbytečné ohledy. Jakmile jsme prohledali dům jeho švagra a našli v něm ten stříbrný plíšek, pochopil, že je zle. Je nebezpečný, musíme něco podniknout.“

„Dobře, ale ne ty sám! Budeme dělat jen to, na čem se oba shodneme. A nic za zády toho druhého! Slibuješ?“

„Slibuji. Tak čím začneme?“

„Půjdeme spát. I já jsem utahaný, že sotva pletu nohama.“

„Můžete přenocovat tady. Mám tu pohodlnou jizbu a stála by jen pět denárů,“ ozval se šenkýř, který nejspíše konec jejich hovoru zaslechl.

Nebylo to málo, ale panoš Ota bez váhání souhlasil. Představa, že se ve tmě harcuje do perkhausu před hradbami, se mu ani trochu nezamlouvala. A Diviš, protože to nešlo z jeho měšce, se ochotně přidal. Jak říkával jejich pán, vyšetřovatel musel mít při své práci i velký kus štěstí. A to ti dva v tuhle chvíli měli, jen to ještě netušili.

Ráno si Diviš rád přispal a obvykle vstával později než jeho přítel. Tentokrát však otevřel oči a panoš Ota ještě spokojeně oddechoval. Na obličeji měl podle něj podezřele spokojený výraz, protože se mu určitě zdálo o některé z dívek, které se kolem něj slétaly jako můry na plamen hořící svíce.

Tiše vstal a plížil se ven, jenže při jeho postavě bylo těžké, aby prkna na podlaze nevrzala. A Ota míval lehké spaní. Otevřel oči a jako by ještě neprocítl úplně, povzdechl si: „To už je ráno, má drahá?“ Pak se posadil a rozesmál se kárávému pohledu, který na něj Diviš vrhl.

U koryta s vodou na dvoře se myli společně a Diviš nedočkavě vyzvídal, jak budou v pátrání pokračovat. Podle něj by bylo nejlepší začít hledat svědky, kteří by potvrdili urburěrovu vinu. A vyslechnout by měli samozřejmě i jeho.

„Přemýšlel jsem o tom. Tak nějak asi musíme pokračovat,“ souhlasil k jeho radosti panoš Ota. „Musíme se ovšem zaštitit autoritou pana Eberharda, jinak dopadneme špatně. Zajdeme k němu, a pokud nás přijme, povíme mu poctivě vše, co jsme zjistili. Uvěří-li nám, může si Matyáše pozvat k důvěrnému rozhovoru a může se ho zeptat na některé věci, na které my nemůžeme.“

„Nemá naše zkušenosti!“

„Ale no tak, Diviši! V tom, co dělá, musí být obratný a mimořádně chytrý jako liška. O to bych strach neměl. Spíše se bojím, zda nám pak poví vše, co se dozví. Přece jen, jde o stříbro, a to je jeho záležitost. Nebude určitě chtít vytahovat na světlo, pokud ho někdo ošidil. Stejně tak bude možná chtít pomstít znesvěcení hrobu své ženy sám. Je to těžké rozhodnutí.“

„Tak se někde v jeho komnatě schováme, abychom to slyšeli.“

„No to je vynikající nápad,“ zasmál se ironicky panoš Ota. „Kdes na takovou hloupost přišel?“

„Jaká hloupost?“ skoro se Diviš urazil. „V jedné kronice jsem četl, že se za závěsem schovali tři rytíři jako svědci, a pak jistá žena přiměla při milostné hře bavorského vévodu, aby jí slíbil manželství. A protože měla svědky, už se z toho nevykroutil, a tak se stala bavorskou vévodkyní. A ostatně, copak se jednou neukryl v Písku sám náš panovník, abychom usvědčili zločince?“

„Jenomže to se stalo v místech, kde jsme mohli tu past připravit. Umíš si představit, jak se bez vědomí pana Eberharda ukryjeme v jeho pracovně?“

Není velká, sice přepychově zařízená, ale není tam žádný závěs ani truhlice, do které by ses ty vešel.“

„Byl to jen nápad,“ bručel nespokojeně Diviš, protože mu došlo, že Ota má tak trochu pravdu. Jeho nápad byl podle něj výtečný, ale asi se nedal provést. Právě takové drobnosti zapříčiňovaly jeho časté neúspěchy. Bylo to k vzteku. Proč si nemůže mincmistr pověsit do své komnaty závěs?

„Máš však pravdu,“ pokračoval panoš Ota. „Urburěř se už asi cítí ohrožený a mohl by zametat stopy. Pokud se do hry vloží pan Eberhard, možná nám všechno neřekne, ale zabrání tomu, aby se Matyáš z toho dostal. A našemu pánu určitě alespoň část pravdy přizná, až do Jihlavy dorazí.“

„Ale bez nás!“

„Diviši, spravedlnost nehájíme proto, aby nás všichni obdivovali a chválili, ale proto, aby byl zločinec potrestán. A je jedno kým.“

„Souhlasím,“ přikývl s trochu provinilým výrazem Diviš.

Protože s sebou neměli nic, bylo zbytečné se zdržovat. Do jizby se ani nemuseli vracet, připjali si k pasům meče, rozloučili se s šenkýřem a přes rynek se vydali k mincovně. Před ní bylo neobvykle rušno. Několik Eberhardových služebníků právě vyvádělo osedlané koně a na vše dohlížel sekretář Vašut. Když míjeli kašnu, vyšla z mázhauzu Dobromila. Něco ostře nařizovala Vašutovi, ale pak si těch dvou u kašny všimla. Všeho nechala, rozběhla se přes rynek a vrhla se Otovi kolem krku.

„Ty žiješ! Chválabohu,“ vyrazela nesouvisle a štěstím se jí v očích objevily slzy.

„Počkej! Co se stalo?“ bránil se panoš Ota rozpačitě.

„Před chvílí přijel z perkhausu posel pana perkmistra. Že prý vás tam v noci zavraždili!“

Do perkhausu před hradbami vyrazil celý oddíl hned, jak podomek přivedl ještě dva koně pro Otu a Divíše. U vrat do dvora je čekal perkmistr Rolf, jako vždycky zamračený a už na první pohled naštvaný.

S Otou sice už dříve hovořil, ale jen jednou a krátce, a to ještě u koryta s vodou. Divíše pouze zahlédl, ale neměl důvod si ani jednoho z nich všimat. Proto mu nedošlo, že ti dva zamordovaní nejsou Ota a Diviš.

„Jak jsem to měl poznat? Já je neprohlížel,“ rozčiloval se. „Leželi na lůžkách těch dvou. Vůbec mne nenapadlo, že by to mohl být někdo jiný! Za to

může můj správce. Seřezu ho, pacholka!“

„S tím ještě chvíli počkej,“ zastavil ho nekompromisně panoš Ota. Protože se ta věc týkala jich, přenechal mu správce Vašut hlavní slovo. Ne tak Dobromila. Stála vedle Oty, zle se zadívala na Rolfa a přísně vyhrkla: „Jak může někdo zamordovat dva chlapy v herberku plném lidí?“

„Dá se všechno,“ oponoval jí shovívavě Diviš. Věděl, že musí svému příteli pomoci, aby ta holka pochopila, že teď má mlčet. Pokud se mají něco dozvědět, vyslýchat budou oni.

Uchopil ji v podpaží, a i když se trochu bránila, nepustil ji a vlekl do perkhausu. Vykroutit by se mu nedokázal ani silný chlap, natož ona. Přitom jí vykládal: „Pojď, ukážu ti to. Pan perkministr k nám byl laskavý, a tak jsme dostali lůžka až na konci místnosti, aby nás v noci nebudili ti, co se štrachají ke dveřím.“ Podíval se na ni a pak pomstychtivě dodal: „Rozumíš, ctná panno? Aby se mohli vymočit!“

„No a?“ opáčila bez uzardění, jako by o podobných věcech slýchala neustále.

„Abychom měli klid, dal naše dvě lůžka od těch ostatních oddělit velkým dřevěným paravánem. Vidíš? Má jich tu několik a ty rozdělují místnost, aby měli výše postavení hosté přece jen trochu klidu. Takže na naše lůžka vidět nebylo. Navíc ta jizba má jen dvě malá okénka na větrání. Je tu šero i ve dne, natož v noci. A ze svých zkušeností ti mohu prozradit, že zabít někoho, aby nevydal ani hlásek, je stejně snadné jako pro tebe upéct placku. Jistě to umíš. Ne? Vlastně je to ještě snadnější.“

Sotva Diviš Dobromilu odvedl, nechal si panoš Ota vysvětlit, jak to vlastně bylo.

„Když bylo za tmy jasné, že se už neobjevíte, protože Jihlava zavřela brány, můj správce nabídl vaše lůžka na tu jednu noc dvěma poutníkům, kteří by jinak spali v čeledníku nebo ve stodole. Vypadali zámožně a ochotně tomu pacholkovi prodejnému zaplatili. Takhle si totiž tajně přivydělává, ale já mu to osladím! Nic nikomu neřekl, aby si ty peníze mohl nechat. I já si myslel, že tam spíš ty a tvůj druh s tou jizvou. Jak že se jmenuje? Diviš?“

„Z těch, kteří spali v herberku, jsou tu všichni?“

„Ne,“ zabručel Rolf. „V noci jeden z nich zmizel. Nejsem vyšetřovatel, ale i tak je mi jasné, že ten mord spáchal on.“

„Kdo to byl?“

„Přijel včera po poledni, představil se jako posel pana Miloty z Dědic, že prý je na cestě do Brna. A zaplatil. Víc jsem vědět nepotřeboval.“

„Viděl jsi ho někdy předtím?“

„Jak to mám vědět? Chlap jako chlap. Urostlý, ošlehané tváře, zamračený pohled. Slušné šaty, meč. Stačí?“

Panoš Ota přikývl. Tentokrát musel připustit, že tu řádl najatý vrah. Loudavě se vydal do herberku za Divišem a Dobromilou. Stáli za paravánem u lůžek, na nichž stále ještě ležela těla těch dvou zabitých nešťastníků. Měli podříznutá hrdla a Diviš jí právě vysvětloval, jak se to dělá, aby ten, koho chce zabít, nevydal ani hlásek. V ruce držel tesák a ukazoval, jak ho naklonit, aby se to povedlo. „Ve válce, když se chceš zbavit nepřátelského strážného, je to velice užitečný způsob. Musíš mu jednou rukou pevně zacpat ústa a tou druhou...“

„Diviši!“ napomenul ho dobromyslně panoš Ota. „Nemyslíš, že takové řeči tuhle vznešenou dívku nezajímají?“

„Nemáš pravdu,“ bránila ho. „Kde jinde by se chudák holka dozvěděla, jak se třeba vypořádat s hanebným milencem?“

„Tak zábavu máme za sebou, teď do práce,“ nevšímal si panoš Ota její provokace. Sklonil se nad lůžka, aby si ověřil, jak zkušená byla vrahova ruka. Řez byl hluboký a jistý. Diviš by to udělal stejně. Tenhle člověk nezabíjel poprvé v životě, takže musel mít zkušenosti vojáka. Což by v případě najatého vraha nebylo nic neobvyklého.

„Měli jste štěstí. Já věděla, proč se za vás modlím,“ ozvala se, teď už trochu zaraženě, Dobromila. Nějak jí došlo, že to opravdu není zábava. Za její smutek a rozčarování z lidské špatnosti však mohl podle ní Diviš. Nicméně v rozporu s tím spokojeně dodala: „Místo vás zemřeli jiní. Dva nevinní lidé, ale vás to zachránilo. Budu se za ně modlit.“

„Nám by se to nestalo,“ zakroutil panoš Ota hlavou.

„V noci slyším i myš, když proběhne pod lůžkem.“ Protože s ním jednu celou noc ještě v Praze strávila, tohle přesvědčení mu nevyvracela. Dobře si totiž vzpomínala, jak po milování s ní tvrdě usnul. Místo toho řekla:

„Musíme to oznámit strýčkovi. Myslím, že teď už nebude mít nic proti tomu, abyste se přestěhovali do Jihlavy. V mincovně se komnata určitě najde. Hrozí vám nebezpečí. Něco jste nejspíše zjistili a zločinec se vás bojí. Máte představu, kdo by to mohl být?“

Panoš Ota vrhl rychlý pohled na Diviše a s hranou lítostí opáčil: „Bohužel, ani v nejmenším.“

XVI. KAPITOLA

Oldřich z Chlumu se chystal opustit Smilův Brod. Měl zlost, protože tu vlastně nic kloudného nepořídil. Snad kromě zjištění, že správce Wurm je lotr a má určité prsty v čachrech se stříbrem a možná i v mordu rychtáře Oubrama. Způsob, jakým mu znemožnil podívat se do knih, byla do očí bijící drzost. Jenže neměl nic, jak mu to dokázat. Navíc si nebyl jistý, zda by v případném obvinění stál Smil z Lichtenburka na jeho straně. Měl s králem Přemyslem vleklé spory a neměl jediný důvod mu pomáhat, zvláště pokud se Oldřich zajímal o těžbu stříbra.

Zrovna se chystal opustit jizbu, když do ní nahlédl Pokrata a zdvořile se zeptal, zda je pán ochotný ještě před odjezdem vyslechnout nějakého muže. Vypadá polekaně, ale mluví velice naléhavě. Má prý jisté důvěrné zprávy. Oldřich z Chlumu tohle zažil už mnohokrát. Když se situace při pátrání zdála zoufalá, objevil se nečekaný svědek. „Okamžitě ho přiveď!“ nařídil dychtivě.

Vstoupil muž ve středním věku, slušně oblečený, měl modré oči, červenými žilkami prokvetlé tváře, ty lemovaly zrzavé vlasy spolu s krátce střiženým vousem. U pasu mu visel tesák. Zrzavé lidi neměl Oldřich z Chlumu rád. Věděl, že je to malichernost a pověra, neboť Jidáš byl zrzavý. Alespoň tak to církve tvrdila. Pravda však byla, že mu zrzaví lidé už mnohokrát při pátrání pomohli. Sám nevěděl, proč ho to napadlo, a tak rychle tyhle nesmyslné myšlenky zahnal.

„Já jsem Bruno,“ uklonil se muž zdvořile. „Bruno, písař ve dvorci pana Smila. Chtěl jste vědět, kdy se tu prodávalo stříbro v čase povodně. A komu. Alespoň tak mi to pan správce řekl. Našel jsem to a chtěl pro vás pořídit opis. Jenže mi to zakázal, že prý vám knihu ukáže. Já přitom dobře vím, že pan Smil zakázal pod hrozbou přísných trestů tuhle knihu komukoli ukazovat. Natož zástupci českého krále! A tak jsem pro jistotu opis pořídl a ukryl ho.“

„To je skvělé. Jsi chytrý muž,“ usmál se spokojeně Oldřich z Chlumu. Ale nezdálo se, že by byl zrzavý písař tou pochvalou potěšený. Naopak, tvářil se spíše polekaně.

„Pak mi jedna děvečka pověděla, jak pan správce s tím zápisem naložil. Sám ho polil a svedl to na ni. Ovšem chyťte, ta holka vůbec netuší, že za to vlastně nemohla.“

„Proč mi to všechno vykládáš?“ zbystřil Oldřich z Chlumu. „Vždyť tím zrazuješ svého pána.“

„Já vím,“ rozhodil ten muž nešťastně rukama. „Jenže já se bojím o život. Jsem jediný, kdo ví, co na té zničené stránce bylo. A komu se stříbro prodalo. Ono asi nebylo všechno v pořádku. Víte, obchodu já nerozumím, jen zapisuji jména a čísla. A počítám. Nic víc.“

„Pořád ti nerozumím.“

„Jak dopadl rychtář Oubram?“

„Co tím chceš naznačit?“

„Já mu totiž tu knihu tajně ukázal. Musel jsem. Così na mě věděl a já se bál. Ale nemyslete si nic špatného. Šlo jen o jednu holku, s kterou jsem strávil pár nocí. Myslím, že rychtář hned pak zašel za panem Wurmem a vyhrožoval mu tím, co v knize našel. Nevím, ale o dva dny později ho na ulici zamordovali.“

„Víš pan správce, že sis pořídil opis?“

„Podezírám mě. Všiml si totiž, že z pulpitu zmizel jeden prázdný pergamen. Má je spočítané, jako všechno, co stojí peníze. A já honem neuměl vysvětlit, kam se poděl.“

„Dobře. Co přesně ode mě očekáváš?“

„Dám vám ten opis, ale chci, abyste mne odtud odvedl. A pokud by to šlo, sehnal mi jinde službu. Samozřejmě pod jiným jménem. V takovém případě jsem ochotný svědčit u případného soudu.“

Oldřich z Chlumu si dlaní přejel po bradě. Přemýšlel, protože nabídka to byla velice lákavá. Nelíbila se mu jediná věc. Ten písař to měl až podezřele dobře promyšlené. A byl zrzavý.

„Ukaž mi ten opis. Pokud to bude opravdu ono, pak ti slibuji, že se o tebe postarám,“ řekl nakonec. Ostatně, neměl co ztratit.

„Nemám ho u sebe. Když jsem opouštěl dvorec, nechtěl jsem riskovat, pokud by mne pan správce zastavil. Je ukrytý tam. Ale nebojte se, je pod prknem hned za dvířky v ohradě. Pojděte se mnou, je to jen pár kroků, dám vám ho.“

„Proč ho nepřineseš sám?“

„Bojím se,“ truchlivě přiznal Bruno.

„Dobrá, tak si pro něj zajdeme společně,“ souhlasil Oldřich z Chlumu. To už tušil nějakou nepravost.

„Ale nikomu to neříkejte! Sklepnice donášší Wurmovi!“ varoval ho zrzavý písař důrazně.

Vyšli před šenk U Bílé ovce. Pokrata a ještě jeden ozbrojenec seděli pod rozložitým stromem a dopíjeli z malého džbánu pivo. Oldřich z Chlumu povytáhl asi do poloviny meč z pochvy, ale zase ho vrátil zpátky. To bylo znamení, aby ho nenápadně následovali.

Zrzavý písař si oddechl, když Oldřich z Chlumu své muže mlčky minul a společně pokračovali k brance v dřevěné palisádě. Sám zvedl petlici a rukou ukázal, že mu dává přednost.

„Jen jdi první ty,“ navrhl dobromyslně Oldřich z Chlumu. „Jsi doma. A já ani nevím, kam pokračovat.“

„To je pravda,“ připustil písař váhavě a hlasitě dodal:

„Tak já půjdu první, urozený pane.“

To už Oldřich z Chlumu věděl jistě, že to je past. Chtěl ho zabít a on se jistí, aby ti za plotem neskočili po něm.

Zatímco zrzavý muž opatrně prošel brankou, Oldřich tiše tasil meč a ruku se zbraní ukryl pod plášť. Pak rychle vběhl a zamířil ke zdi stodoly. Jak správně tušil, za plotem stáli dva muži, ale nestihli ho zastavit, nečekali, že bude utíkat. Jeden okamžitě branku přirazil a zajistil závorou. Druhý měl v ruce kopí a pokusil se Oldřicha probodnout. Ten však obratně uskočil a mečem přerazil ratiště kopí.

„Pomoc! Přepadení!“ začal zrzavý písař ječet. Ale protože se Oldřich hnál po něm, vytáhl tesák, který mu visel u pasu, aby se mohl bránit. Ti dva, kteří tu byli ukrytí, však měli meče, a byli tedy mnohem nebezpečnější. Proto se musel Oldřich z Chlumu obrátit, aby se jim postavil. Zaslechl údery na vrátka, která se snažil Pokrata otevřít. Byla ale bytelná a závora zatím náporu těl z druhé strany odolávala.

Mečem odrazil výpad jednoho útočníka a druhého kopl do břicha. Tím získal na chvíli oddech, aby se mohl ohlédnout. Nebylo bezpečné mít zrzavce s tesákem v zádech. Ten se k němu zatím plížil po špičkách se zjevným úmyslem vrazit mu svou zbraň do zad. Ohnal se po něm a tesák mu z ruky vyrazil, ale to už znovu zaútočili ti dva s meči. Tentokrát byl úspěšnější. Byl přece jen rytíř, školený pro boj mečem, zatímco ti dva byli spíše ozbrojení pobudové než zkušení vojáci. Jednoho zasáhl do ruky tak, že ji prosekl až na kost. Zařval bolestí a meč pustil na zem. Jeho druh svůj výpad nedokončil, ale couvl. I to svědčilo o jeho nezkušenosti.

„Tady jsou!“ zaslechl za svými zády. Pro jistotu se sklonil až k zemi. To mu zachránilo život. Těsně nad jeho tělem prolétlo kopí, které se hrotem zarazilo o dřevěnou palisádu a zůstalo v ní trčet. Ohlédl se a uviděl správce

Wurma spolu se třemi služebníky. V rukách měli sekery a kopí. Přesně v tu chvíli vrátka povolila a dovnitř se hrnuli ozbrojenci z jeho družiny.

Než mohli cokoli udělat, Wurm svým mečem proklál zrzavce a jeden z jeho ozbrojených průvodců kopím zabil posledního z mužů, kteří Oldřicha přepadli. Správce se navzdory své postavě připomínající buřt pohyboval rychle a celý zadýchaný se postavil před Oldřicha, jako by ho chtěl bránit. Všiml si naříkajícího útočníka zraněného na ruce, který se v bolestech svíjel na zemi. Z trojlístku zákeřných vrahů byl poslední.

„Ty lotře, nezasloužíš si žít!“ vykřikl a než mu v tom mohl kdokoli zabránit, mečem ho zabil. To už však místo boje obstoupili ozbrojenci v barvách českého krále a Pokrata se zadýchaně omlouval, že jim to trvalo tak dlouho.

„Přišli jste právě včas,“ pochválil ho zadýchaný Oldřich z Chlumu. Nepochyboval, že kdyby nevyvrátili ta vrátka, správce se svými muži by ho zabil. Tak velké přesile by se nejspíše neubráníl. Hned potom by Buřt licoměrně prohlásil, že si myslel, že šlo o přepadení a musel konat. Nebo něco podobného. Se lží určitě problémy neměl.

To ostatně vzápětí prokázal. Uklonil se a starostlivě se omlouval, že dorazil tak pozdě. I to byla lež. Boj trval jen kratinkou chvíli. Musel se svými muži čekat za rohem budovy, jinak by tu tak rychle nebyl. A v plné zbroji.

„Proč jste po mně vrhli to kopí?“

„Nevěděli jsme, kdo jsi. Někdo tu volal o pomoc. Bili jste se a já mám povinnost chránit dvorec,“ vykládal zkormouceně.

„Proč jsi zabil svého písaře?“

„Jakého písaře? Myslíte toho zrzavce? Toho já neznám. Bruno, pojď sem!“

Za rohem se vynořil hubený muž s uhrovitou tváří a špičatým nosem. Na sobě měl prostý plátěný oděv, ale hlavu mu zdobila černá bakalářská čapka. Uklonil se a mlčel.

„Tohle je náš písař. Pokud mi nevěříš, zeptej se jiných. Všichni ho znají. Bruno, znáš toho zrzavce?“

„V životě jsem ho neviděl,“ omlouval se písař polekaně. Bylo zřejmé, že má ze správce Wurma panický strach a udělá všechno, co mu nařídí.

„Odkud ten zrzavec věděl o zápisu, který hledám? A o tom, že se v knize zničila právě ta stránka, kterou potřebuji?“ zkoušel Wurma překvapit. Ten jen krčil rameny a ještě se dokázal tvářit účastně. Bylo zbytečné ztrácet tu čas.

Ovšem tohle přepadení mu dávalo nové možnosti. Pokusili se zabít zástupce českého krále.

„Pokrato, odneste ty tři mrtvé do stodoly v šenku!“

„Proč? Zločin spáchali tady ve dvorci. Já se postarám o jejich pohřeb,“ bránil je správce. „Proč by měl mít náš milostivý panovník výdaje?“

„Nebude je mít. Pohřeb samozřejmě zaplatíš, ale já se nejdříve pokusím zjistit, co jsou zač. A kdo je na mě poštvál. Určitě jim za to zaplatil. Tohle se tak snadno utajit nedá. Dneska neodjedu. Začnu vyšetřovat a zítra ráno sepíšeme společně, co se tu před chvílí stalo. Jistě souhlasíš?“ Wurm sice ještě chvíli protestoval, ale nakonec sklonil hlavu na znamení, že se podvoluje královské autoritě. Neměl na vybranou, ozbrojenci Oldřichovy družiny se tvářili více než výhruzně.

Hned po návratu do šenku nechal Oldřich z Chlumu zavolat rychtáře Matesa. A všem svým mužům objednal džbánky. Ne s pivem, ale s vínem. Zasloužili si to. A zvláště Pokrata.

„Vy chcete ty mrtvé nechat tady?“ protestoval šenkýř rozmrzele. „Mít mrtvé v domě, to nese smůlu. Pivo zkysne, hosté se začnou mému podniku vyhýbat, a co jejich duše? Co když tu začnou bloudit a hledat odpuštění. Víte, jaké budu mít ztráty?“

„Kolik?“ zeptal se suše Oldřich z Chlumu.

„Ať počítám, jak počítám, vychází mi to nejméně na dvě kopy stříbrňáků.“

„Tady máš dvacet denárů. Víc nedostaneš. Jde jen o tuhle noc a zítřek, pak je pohřbíme. A teď oběhni město. Všichni dospělí se sem musí dostavit a na ty mrtvé se podívat, jestli je někdo náhodou nezná nebo nezahlédl.“ Šenkýř nejprve shrábl peníze do dlaně, a i když se tvářil zoufale, byl spokojený. Nepočítal, že vůbec něco dostane, jen to zkoušel. Město ovšem nemínil obíhat osobně. Zavolal si podomka a nařídil mu, aby to zařídil a hnul sebou. Těm, co by se zdráhali, ať pohrozí, že jim měsíc v šenku nenalije pivo. S čepováním vína sklepnici pomohl. Přitom Kačce nenápadně promlouval do duše, aby se panu královskému prokurátorovi více věnovala. Za noc s ní by jistě dobře zaplatil oběma. Není lakomec, to před chvílí prokázal.

„Spi si s ním sám,“ odsekla odbojně a odnesla džbánky královským ozbrojencům. Pokrata ji pak odvedl stranou, slovo dalo slovo a dohodli se. Nenabídl sice moc, ale pořád lepší něco než nic, říkala si. A navíc Pokrata nevypadal špatně.

Oldřich z Chlumu seděl v šenku u stolu, před ním stála číška s medovinou, ta mu pomáhala soustředit se. To, co se stalo, bylo samozřejmě něco mimořádného. Jak by asi pán z Lichtenburka na královském dvoře obhajoval, že v jeho dvorci zabili Oldřicha z Chlumu? Jenže byla otázka, co by udělal Přemysl. Pověření k pátrání v Brodu mu dal jen ústně. Pokud by pan Smil nabídl přijatelné ústupky, český král by je určitě přijal a od potrestání by ustoupil. Aby neutrpěla jeho prestiž, samozřejmě se zdůvodněním, že tam byl správce severních Čech o své vůli a nezastupoval v tu chvíli královský majestát.

Nezlobil se na Přemysla, věděl, že takový prostě je. Spravedlivě však musel připustit, že není vždycky jen proradný, občas ho naopak podržel, někdy i v ožehavých situacích. Vládnout nebylo snadné, a proto církev tvrdila, že panovníkovy skutky nemají soudit lidé, ale jen Bůh. Ovšem celá tahle úvaha ústila v jediný logický závěr. Pokud si na Oldřicha ten Buřt troufl, musí být situace pro něj, ale možná i pro jeho pána, zoufalá. To znamenalo, že se klidně odváží dalšího útoku, jen aby ho sprovedil ze světa a umlčel.

Oldřich zatím zjistil pár indicií, ale všechny směřovaly ke zločinům, které se ho vlastně podle práva netýkaly. To platilo i o rychtářově mordě, který spadl do pravomoci pána panství. Dokonce ani čachry se stříbrem se ho netýkaly, protože z těžby v okolí Smilova Brodu český král nedostával nic. Pokud by někdo kradl, bylo to na úkor pana Smila.

Jediná věc, která mu připadala podezřelá a zvláštní, byl prodej dvěma kupcům v době povodní. Právě to se zjevně snažil správce tak zoufale utajovat. Zřejmě tam byl zakopaný pes, i když Oldřich stále netušil, proč by ho kvůli tomu měli zabíjet. Muselo totiž jít o něco mnohem většího, než jeden nejspíše náhodný prodej, do čeho ale zatím neviděl.

Než číšku dopil, začali se scházet lidé z Brodu. Blížil se večer a všichni spěchali, aby byli do večere doma. Před stodolou se vytvořila fronta, ale Pokrata je dovnitř pouštěl po jednom. Toho zrzavce několik lidí poznalo. Pamatovali si, že ho zahlédli a vzpomněli si na něj, protože byl zrzavý. „Tu palici přehlédnout nemůžete,“ vykládal kovář Doubravka. „Jednou se zastavil v mé kovárně. Jeho koni se uvolnila podkova a potřeboval ji

překovat. Mluvný moc nebyl. Já si s lidmi rád povídám, jenže on odsekával, jako bych byl prašivý. Ale na jedno se pamatuji. Padlo jméno jihlavského urburěře. Tedy, jeho jméno mi vypadlo z hlavy, ale že se jednalo o urburěře, to vím jistě.“

Tohle bylo jediné konkrétní svědectví. Jinak s tím zrzavcem nikdo nemluvil a ani netušil, jak se jmenuje nebo komu slouží. A nikdo také neviděl, že by někdy zajel do dvorce pana Smila. Jenže to nic neznamenal, protože ležel až u palisády a od většiny usedlostí na vjezd vidět nebylo. Rychtář navíc potvrdil, že ani on toho muže nezná a nikdy ho ve společnosti svého strýce jihlavského Matyáše neviděl.

„Tak co s tím?“ zeptal se provinile Pokrata, když podával hlášení, jako by to byla jeho vina. Tak strašně rád by dokázal, že není o nic horší než velitel Diviš.

„I to je hodně. Udělal jsi dobrou práci,“ pochválil ho Oldřich z Chlumu. Zastával zásadu, že pochvala služebníky většinou podnítí k větší ochotě a svědomitosti. A tu při své práci od nich vyžadoval. „Hlídá někdo Smilův dvorec?“

„Ale jistě. Samozřejmě nenápadně. Zatím odtud odjel jen jeden jezdec. Nejspíše na Lichnici s listem panu Smilovi. Ale říkal jste, že nikomu nemáme v odjezdu bránit.“

„To ne, ale zařídíme se podle toho. Už se stmívá. Najez se s ostatními, večere je v čeledníku. A pak máš volno.“ Pokrata v jeho hlase postřehl víc, než byly obvyklé pokyny na noc, a pochopil, že jeho pán si nejspíše domyslel, o čem se domlouval s Kačkou. Chtěl to nějak omluvit, ale Oldřich z Chlumu jen dobromyslně mávl rukou: „Dělej, jak myslíš, ale vezmi si příklad z Oty, pokud to tedy v tomto případě jde. Ten své hříchy nikdy nepáchá zbůhdarma. Třeba ta holka ví víc, než dosud pověděla. Na to nezapomeň!“

Pokrata vděčně přikývl a ještě upozornil: „Dveře do vaší jizby budeme střežit celou noc. Je nás devět, takže se chlapi budou pro jistotu střídát po dvou.“

„Kromě tebe,“ neodpustil si Oldřich z Chlumu otcovské popíchnutí a hned ho propustil. Jako obvykle se mu velkorysost vyplatila.

Ráno na něj Pokrata čekal na dvoře šenku u koryta s vodou. Měl kruhy pod očima, mnoho toho nenaspal, ale usmíval se. Ne kvůli Kačce, i když možná také, ale měl důležitou zprávu. Jakmile se Oldřich z Chlumu objevil,

nechal ho, aby se opláchl. Sám mu hrnečkem s uraženým uchem polil záda vodou a počkal, až se osuší.

„Kačka toho zrzavce zná,“ začal. Hned ji však bránil, že o něm při prvním výslechu nemluvila, neboť netušila, že by je nějaký zrzavec zajímal. Proto jí nelze nic vyčítat. Když ji však ujistil, že ji jeho pán nepovažuje za děvku, o čemž svědčí fakt, že mu dovolil, aby spolu strávili noc, samozřejmě ve vší počestnosti, uvolila se povědět mu víc.

„Jak víš, co si o ní myslím?“ zarazil ho zvědavě Oldřich z Chlumu. Tenhle mládenec ho začal bavit. Na obyčejného ozbrojence ho byla nejspíše škoda. Upozorní na něj Divíše. Ovšem pod podmínkou, že z něj nebude vychovávat druhého Otu. Jeden mu bohatě stačil.

„Kdybyste si o ní myslel něco špatného, určitě byste mi nedovolil, abych ji během noci vyslýchal. Nebo ne?“ opáčil Pokrata a tvářil se tak bezelstně, že se Oldřich musel zasmát.

Na to voják čekal a hned pokračoval: „Od kováře víme, že zrzavec má něco společného s jihlavským urburěrem, ale Kačka to vehementně popírá. Pana Matyáše náhodou zná. Nezkoumal jsem jak, ale dá se jí věřit. A ten zrzavec nikdy v jejich šenku nepřenocoval, když tam byl pan urburěř. On totiž taky spával u nich. Kde jinde, když to ve Smilově dvorci nešlo, že? Ale když tu byl ten druhý, býval tu zrzavec vždycky.“

„Jaký druhý?“

„To Kačka neví. Přijížděli většinou spolu, zrzavec a onen neznámý. Ten přenocoval ve dvorci. Měl prý takové divné jméno.“

Oldřich z Chlumu přikývl, i když to odporovalo tomu, co včera o návštěvách urburěře přiznal správce. Jenže Wurmovi se nedalo věřit ani slovo. Nicméně tuhle stopu zatím opustit nehodlal a Pokraty se přísně zeptal: „Proč mne před tím zrzavcem ta holka nevarovala, když se tu objevil?“

„Copak tušila, že bude s vámi hovořit? A pak, dosud tu ten chlap nic neprovedl. Jak mohla vědět, že je to zločinec?“

„Kdy tu byli ti dva naposledy?“

„Jak byly ty povodně. Pak už ne.“

„A jihlavský urburěř?“

„Pokud si vzpomíná, tak ten sem přijel později. Sám!“

„Výtečně. Já teď půjdu vedle, abychom sepsali tu včerejší událost. Ne že bych to nemohl udělat sám, ale chci, aby zápis se svými lžemi podepsal i správce Wurm. Sám tam samozřejmě nepůjdu. Ty se běž prospat. Stačí mi šest mužů. Zbytek má volno.“

XVII. KAPITOLA

Mincmistr Eberhard byl stejného názoru jako jeho neteř. Tedy částečně. Souhlasil, že by panoš Ota s Divišem a družinou už neměli přes noc zůstat mimo město, protože tam nebylo, jak vidno, zcela bezpečno. Nicméně nesouhlasil s tím, že by měli přenocovat v mincovně. Usmál se na Dobromilu a upozornil ji, že pro pana Oldřicha z Chlumu přece sjednal pronájem domu U Zlaté růže. I když zatím nedorazil, jeho služebníci se tam klidně mohou přestěhovat. Hned majiteli zaplatí a vezme si klíče od domu.

„Copak, ty nejsi ráda, že už jim nehrozí nebezpečí?“ zeptal se s vědoucím pousmáním. To ji zmátlo, protože strýce znala a bylo jí jasné, že ví víc, než by jí asi bylo milé. V Jihlavě měl určitě zvědy všude. Povzdechla si, ale neodpověděla. Proč taky? Nezapomněla však na jejich případ a požádala ho, zda by ty dva co nejdříve nepřijal. To jí ochotně slíbil.

Asi o hodinu později panoše Otu a Divíše uvedl sekretář Vašut do mincmistrovy pracovny. Usadil je a optal se svého pána, zda má být jednání přítomen. Eberhard se podíval na Otu, a když ten zavrtěl hlavou, poslal ho pryč. Bylo zřejmé, že je ten den celkem v dobrém rozmaru, a tedy ochotný naslouchat. Panoš Ota mu vyložil, jaké indicie zatím mají. Pověděl mu o plátku stříbra, který našli u urburěrova švagra, o tom, jak jiný prohrál zaměstnanec mincovny v kostkách, že stříbrné masky jsou dvě a urburěre zahlédli u hřbitova tu noc, kdy došlo ke zhanobení hrobu, o pátrání paní Johany a rovněž o faktu, že dosud nikdo nezjišťoval, kde byl Matyáš v době, kdy byla purkmistrova žena zamordována. Panoš Ota ovšem poctivě přiznal, že některá svědectví jsou z druhé ruky, a nemusí být tedy věrohodná. Když skončili, bylo chvíli ticho. Eberhard měl ve zvyku vždycky v případech důležitých záležitostí přemýšlet. Zbrkllost se nevyplácela. Teprve po chvíli přikývl, což bylo znamením, že se ujme slova.

„Některé vaše vývody jsou pro mne nejen překvapující, ale hlavně nepříjemné. Pokud se někde ztrácí stříbro, určitě ne z mincovny. Ovšem proč se objevily zrovna ty cissury, to mne zaráží. Dám to hned prověřit. Na některé nejasnosti vám odpovím hned tady na místě. Pana urburěre se ptát nemusíte, v době, kdy byla zamordovaná nebohá Johana, byl se mnou. Kontrolovali jsme knihy.“

„Tak brzy? Sotva vyšlo slunce?“

„Jsem zvyklý pracovat od božího rána. Jinak bych všechny své povinnosti nestihl. Je samozřejmě možné, že si na tu ohavnou práci někoho zjednal. Ovšem koho? Svého švagra, toho přihlouplého bednáře? Nesmysl. Pokud bych chtěl žertovat, i když se to nehodí, řekl bych, že to spíše jeho ženu, svou sestru. Ale mluvme vážně. Nevyšetřujete poprvé a víte, jak ošidné je najmout si někoho cizího na spáchání zločinu. Podle mne jste vedle, pokud podezíráte pana urburěře z mordu.“

„Přesto by stálo za to ho vyslechnout.“

„To bych nedoporučoval. Já jsem sice mincmistr Českého království, ale on odpovídá za urburu, a co je podstatné, část svých pravomocí jsem mu předal. On žije v Jihlavě, já ne. Je to mocný muž a nechtěl bych se s ním dostat do střetu jen kvůli neověřeným podezřením. Až budete mít nezvratná svědectví, zakročím. Ale teď ne.“

„Budeme tedy pátrat dál,“ slíbil panoš Ota. Ostatně, ani nic jiného od toho setkání neočekával. Přesto je tenhle rozhovor posunul o míli dál. Urburěr Matyáš paní Johanu nezamordoval, byť důvod mohl mít. To ovšem znamenalo, že některé jejich vývody jsou zřejmě chybné. Vstali a uklonili se na znamení, že jsou na odchodu.

Eberhard rovněž zdvořile vstal, ale Otu zastavil: „Ty tu ještě chvíli zůstaň. Loučím se jen s tvým přítelem.“

Diviš vrhl na Otu starostlivý pohled. Oběma prolétlo hlavou, o co asi půjde. Jindy by se Diviš tvářil spíše káravě, jako by říkal, tady to máš. Tohle však bylo něco jiného. Alespoň na něj mrkl na znamení, že je s ním a aby se držel.

„Posaďme se na to,“ navrhl mincmistr a vrátil se do svého křesla. Panoš Ota ho napodobil.

„Jdeš po mé neteri,“ začal chladně a neobyčejně nepřátelsky Eberhard. „Je ti doufám jasné, že ti ji nikdy nedám. Ovšem nejjednodušší by bylo, pokud bys od svých záměrů ustoupil sám. Jsem ochotný ti zaplatit.“

„Urážíš mě!“ sykl chladně panoš Ota.

„Neurážím, jen chci, abys stál nohama na zemi. Svatba nebude a nedovolím, abys mé neteri nadbíhal a Dobromila se kvůli tobě trápila.“

„Nevím, co jsi o mně slyšel, ale všichni vědí, že já se ženit nechci. S bohatou, ani s chudou. Mám rád práci u pana Oldřicha a o tu nehodlám přijít. Nikdy mě nenapadlo, že bych se ucházel o ruku tvé neteře. Ano, jistá věc se stala. Ještě v Praze a já ani netušil, co je zač. Když jsem to zjistil,

bylo pozdě. Zařídila, abych jel s tebou do Jihlavy a nemůžeš ode mě chtít, abych se k ní najednou choval nezdvořile. Je s námi, pomáhá nám, musím říci, že chvílemi výtečně, ale tím to končí.“

„A co včera odpoledne? To vám taky pomáhala?“ nepřívětivě ho zarazil Eberhard.

„Dáváš ji sledovat? Při práci jsme vyšetřili nějaký čas. Ano, byli jsme spolu.“

„Jak si to tedy představuješ dál?“

„Musíme vyřešit ten případ.“

„Zatraceně, o tom nemluvím!“

„Ale já ano. Skončím to tu a pak odjedu. A je málo pravděpodobné, že bychom se někde sešli. Leda bys potřeboval zase pomoc mého pána.“

„Jistě, to je málo pravděpodobné,“ ušklíbl se mincmistr. Sepjal ruce a chvíli si Otu zamyšleně prohlížel. Pak se o poznání klidněji zeptal: „A jak to chceš udělat, až budeš odjíždět? To jí prostě utečeš?“

„Mám zkušenosti. Opustil jsem už spoustu dívek, ale nikdy jsem žádné neutekl tak, aby byla zhrzená. Čestně se rozloučím. Je chytrá, dojde jí, že to byl jen krátký a hezký sen.“

„Kéž by ses nemýlil,“ přikývl Eberhard. „Pokud to dokážeš, dám ti padesát kop stříbrňáků. Nekupuju si tě, aby bylo jasno. Bude to odměna za tvé služby při pátrání tady v Jihlavě. Pokud by tě pálily v rukách nebo urážely tvou rytířskou čest, můžeš je věnovat nějakému klášteru, špitálu nebo prostě rozdat mezi chudé. To už je tvoje věc. A teď mne omluv, mám práci.“

Protože se panoš Ota nezvedl hned, mincmistr se na něj pronikavě zadíval a pak zabručel: „Chápu, co chceš, ale co ti současně brání se zeptat. Budiž! Než případ uzavřeš, může vám Dobromila dál pomáhat. Nezajímá mě jak. Sbohem!“

Diviše našel panoš Ota, jak ostatně předpokládal, v šenku U Červeného raka. Seděl u stolu s Dobromilou a utěšoval ji, že její strýc třeba panoše Otu nezabije.

„No, co jsem říkal?“ upozornil spokojeně, když se Ota objevil ve dveřích.

„Že jsi vozembouch,“ zhodnotila to Dobromila, vyskočila a běžela mu vstříc. Ovšem zakopla o nohu jednoho z hostů, který se rozvaloval na lavici a měl ji vystrčenou až do uličky, takže Otovi doslova padla do náruče. Tak tak ji zachytil. Pevně ji stiskl, ale pak ji ohleduplně postavil na nohy a odvedl zpátky k jejich stolu.

„Člověk by řekl, že k sobě patříte,“ uculoval se Diviš. I on byl rád, že pohovor u mincmistra zřejmě dopadl pro jeho přítele dobře. Soudil podle jeho spokojeného výrazu.

Rozálie hned k Otovi přispěchala se džbánkem piva a neopomněla se o něj ne zrovna cudně opřít, když ho stavěla na stůl. Dobromila si toho naštestí nevšimla.

„Tak s urburěrem nám tvůj strýc nepomůže,“ začal věcně. „Ovšem nelze mu nic vyčítat, protože Matyáš tvou tetu zabít nemohl. V době mordu byli spolu. Johanu musel podle naší teorie odstranit někdo, kdo se bál jejího pátrání. Tak, a teď Diviši přemýšlej!“

„Proč ne já?“ ozvala se nespokojeně Dobromila. „Urburěr mohl krádeže stříbra jen krýt. Ale zabil ji ten, kdo stříbro dostával ven. Co třeba ten mládenec, kterého jsi včera sledoval?“

„Na tom, co říkáš, může něco být.“

„To bych řekla! Už jste zjistili, kde byl ten tovaryš v době mordu? Jak že se jmenuje? Ulrich?“

„Jdeš na to moc hr. Zjišťovat, co dělal, má smysl teprve teď, když víme, že urburěr je mimo podezření,“ důležitě jí vysvětloval Diviš. Bylo však zřejmé, že ho její výtky mrzí, protože byla vlastně oprávněná. Oldřich z Chlumu jim vždycky říkal, aby se neupínali k jedinému podezřelému, ale prověřovali i další lidi, dokud nebude případ zcela jasný.

„To se však dá zjistit snadno,“ opáčila klidně. Rozhlédla se a pak zamířila ke stolu v rohu pod oknem. Tam seděl šmitmajstr Tobiáš.

„Poslyš,“ začala přísně, „kdy ráno začíná dílo? Před mší, nebo až po ní?“

„Samozřejmě po mši, ale všichni musí být v mincovně už před mší. Společně se modlíme a hned pak se jde do práce.“

„A to ráno, když zamordovali purkmistrovu manželku, byl tam včas i Ulrich? To je ten nádeník z klopovny.“

„Vím, kdo to je,“ opáčil rozmrzele Tobiáš.

„Abys nevěděl. Mě ale zajímá, byl tam před mší?“

„Nevzpomínám si už přesně, ale myslím, že nebyl. Přiběhl zpocený až do dílny.“

„Proč jsi to neohlásil rychtářovi?“

„Neptal se. A pak, nechci Ulrichovi dělat problémy. Je to hodný a pracovitý mládenec. Už takhle má starostí až nad hlavu.“

„Ale? A jaké?“

Tobiáš se zarazil, protože řekl víc, než chtěl. Za to mohlo pivo, dopíjel už třetí džbánek. Přejel si rukou po čele, aby sebral myšlenky, a pak si povzdechl: „To víš, peníze. Všem výplata stačí. Dostávají ji vždycky v sobotu. Jenže on málokdy vystačí a pak si půjčuje, aby měl na jídlo. Z výplaty však vždycky všechno poctivě vrátí. A tak zase nevystačí. Je mladý, on se z toho dostane.“

„Proč přišel pozdě?“

„Zaspal. To se mu občas stane. Ale nejen jemu! Pokud někdo vynechá modlitby a dorazí do dílny až na začátek práce, neřeším to. Po dohodě s panem mincmistrem! Proč se chovat malicherně, no ne? Pokutu by dostal jen tehdy, pokud by zmeškal začátek práce.“

Dobromila spokojeně přikývla a rychle se vrátila ke svému stolu. Otovi s Divišem oznámila, že je to, jak si mysleli. V den vraždy přišel Ulrich do práce pozdě. Zamordovat paní Johanu by stihl, protože purkmistrův dům leží pár kroků od mincovny. Nebylo nic snadnějšího než vraždit, pak sundat masku, vyběhnout na rynek a jít do práce. Naprosto nenápadné!

„Tahle hypotéza má ovšem zásadní slabinu,“ upozornil panoš Ota k její nelibosti. „Kam ukryl tu stříbrnou masku? Do mincovny ji vzít nemohl, protože při odchodu se všichni důkladně prohlížejí. Na rynku ji mohl ukrýt těžko, byli tam lidé. A v mázhauzu mincovny? Taky ne.“

„Zbavil se jí velice chytře,“ navrhla po chvílce přemýšlení Dobromila. „Může být pořád ukrytá někde v klopovně, ale spíše bych řekla, že ji rozstříhal a zamíchal mezi zbytky, které se vracejí do tavby.“

„Výtečně,“ pokyvoval hlavou Diviš.

Jenže panoš Ota zase nesouhlasil. „Při pečlivé evidenci by si musel písař všimnout, že je mezi vracenými ostřížky stříbra mnohem víc, než tam přišlo ze šmitny.“

„Tobě se taky nic nelíbí,“ posmutněla. Vzápětí se však vytasila s novou hypotézou. „A kde bereš jistotu, že si toho písař nevšiml? Zjistil, že stříbra je víc, ale zapsal jen tolik, kolik by být mělo. A zbytek si nechal.“

„A jak to stříbro dostal ven?“

„Snadno. Po zvážení a zapsání ho nenápadně přidal k tomu, co se odváží zpátky do hutě. A tam už byl domluvený, že nadbytečné stříbro někdo vyndá a pak se s ním rozdělí.“

„A to by šlo?“

„Určitě. Po zvážení se bedna zavře a zapečetí. Ale nenápadně tam po zvážení něco přidat, ještě než se zapečetila, to by určitě šlo. Hlídá se přece

jen, aby někdo něco nevzal. Nikoho by nenapadlo, že tam naopak může někdo něco přidat!“

„Za úvahu to určitě stojí,“ souhlasil panoš Ota. „Musíme však ověřit, zda se to dělá přesně tak, jak říkáš. Stihneme ještě dneska konec díla? A vážení?“

„Já bych řekla, že ano,“ souhlasila Dobromila a vstala z lavice. Pivo nedopili a pospíchali přes rynek do mincovny.

Když Oldřich z Chlumu sepsal spolu se správcem smutné události předešlého odpoledne, vytasil se Wurm s návrhem, že mu ukáže mincovnu a vůbec chod prací.

„Jde mi o to, abys věřil, urozený pane, že tady se vše děje řádně. Podle tvých otázek soudím, že nás podezíráš z nějakých nepravostí. My máme svědomí čisté. Rád bych ti to dokázal.“

„To ale zdrží můj odjezd,“ upozornil Oldřich z Chlumu a pozoroval jeho oči. Ty totiž u většiny lidí prozradily, co si člověk myslí doopravdy. Nemýlil se. Ve správcových očích četl zlo. Znamenalo to, že ho tu chce svou nabídkou zdržet. Důvod byl zřejmý, čeká na příjezd ozbrojenců pana Smila z Lichtenburka. Proto včera večer odjel spěšný posel na Lichnici. Zřejmě se Oldřicha z Chlumu chce zbavit za každou cenu. Věděl toho totiž už asi víc, než bylo pro něj a možná i pro jeho pána bezpečné.

Mohl klidně pozvání odmítnout, ale pro usvědčení zločinců bylo lepší hrát jejich hru. To je obvykle ukolébalo a začali vyšetřovatele podceňovat. Navíc mu tohle dávalo možnost prohlédnout si místa, kde se stříbro zpracovávalo. A to rozhodně nebylo od věci. Že by ho ozbrojenci přepadli tady v Brodu, to vylučoval. Budou na něj číhat někde u cesty do Jihlavy.

Pak bude moci pan Smil vydávat jeho zabití za zločin bezejmenných lapků.

Pokud by se však opravdu připravovalo jeho přepadení, byl by velice zklamaný. Smil byl nejen příbuzný jeho ženy, ale nedávno mu v jisté ožehavé záležitosti pomohl. Jenže když šlo o takové peníze, jaké těžba stříbra přinášela, šlo všechno stranou. I morálka a křesťanské ideály. Bylo to však jen podezření. Chtěl mít jistotu.

„Jenže to bych asi nestihl odjet dnes do Jihlavy,“ pronesl váhavě. Nechtěl vypadat prostoduše, to by mu Buřt nevěřil. Proto naoko uvažoval: „Čekají tam na mě.“

„Pokud napíšete list, rychlý posel ho ještě dneska doručí.“

„To je výborný nápad,“ souhlasil Oldřich z Chlumu. Pouhá podezření bez důkazů jen zatěžovala mysl a koneckonců i srdce. A to neměl rád. Nenávist se totiž často rodila z nedorozumění, nepochopení či neznalosti. Stále chtěl věřit tomu, že Smil proti němu nic nepodnikne. Smysl mělo jen to, co se dalo prokázat. Tohle za zkoušku stálo.

„Napíšu veliteli mé družiny, aby mi poslal více mužů,“ pokračoval. „Alespoň se budu po cestě cítit bezpečněji. Přece jen, kolik kupců už přišlo tady na Vysočině o život? Lapkové jsou lotři, ale jak se jich zbavit?“

„Odpusť, ale nejsi kupec. Nevezeš žádné zboží a tvých devět ozbrojenců je síla, která každého lapku odradí,“ kroutil hlavou správce Wurm.

„Navíc si myslím, že mí lidé v Jihlavě zahálají. Jen ať se projedou. Zajdu do skriptoria a napíšu list. Za chvíli ti ho předám a po obědě se můžeme podívat do mincovny. A pokud by to šlo, chtěl bych navštívit i horní dílo. Slyšel jsem, jak výtečně si tu vedete.“

„Jak myslíš,“ kysele souhlasil správce dvorce. „Jsem ti zcela k dispozici.“

Ted' už si byl Oldřich z Chlumu zcela jistý, že s ním Wurm hraje falešnou hru. Tedy, on to věděl už od včerejška, jenže pořád netušil, zda a jak to souvisí s Jihlavou. Nějaká spojitost tu však být musela. Proto tu chtěl zůstat a hledat sebemenší náznaky, které by mu pomohly pochopit ji.

O něco později mu Pokrata sdělil, že žádný Wurmův posel s jeho listem ze Smilova Brodu neodjel.

XVIII. KAPITOLA

Když panoš Ota s Divišem a Dobromilou přišli do mincovny, našli tam ke svému údivu nejen šmitmajstra Tobiáše a zaměstnané tovaryše, ale i urburěře Matyáše.

„Bývám tu často,“ vysvětlil jim s převahou své důstojnosti. „Vážení po skončení díla je nejdůležitější kontrolou celého dne. A za ni odpovídám i já. Já nebo vardajn. Jenže pan purkmistr často nemůže, protože se konává zasedání městské rady. A tak tahle povinnost většinou spadne na mě.“

Hned jak to šlo, přitočila se Dobromila k Tobiášovi a přísně se ho zeptala, proč jim tohle neřekl dříve.

„Já přece vysvětloval, že při kontrole musí být vždycky dva lidé.“

„Jenže jsi hovořil o tom, že prohlížíte všechny, kteří tu pracují, aby si něco neodnesli. O vážení řeč nebyla.“

„Nemluvili jsme o tom,“ bránil se šmitmajstr. „Je to však logické, ne?“

Pokrčila jen rameny. Jí i Otovi bylo jasné, že přesně tohle je ta chvíle, kdy by se dalo se zbytky stříbra podniknout víc než ho jen poslat zpátky do hutě na tavbu. Zatímco sledovali, jak se vážení provádí a zapisuje, Diviš se vydal do klopovny, aby si promluvil s Ulrichem.

Bylo už po práci, ale tovaryši neměli kam spěchat, protože je ještě čekala prohlídka. Jenže ta se prováděla teprve tehdy, až bylo vše zváženo, zapsáno a nic nechybělo. Teprve pak se svlékli a šmitmajstr s mincovním písařem Milotou pečlivě prohledali jejich oděvy.

Pak už šlo vše ráz na ráz. Navlékli si haleny, nohavice a pláštíky s kápí a pod dohledem dvou ozbrojenců vyšli z mincovny na rynek. To byl každodenní rituál. Čím déle se kontrolovalo a počítalo, tím později se dostali ven a mohli jít na pivo nebo na večeři. Tu dostávali v čeledníku za domem pana urburěře, kde byli ubytovaní. Sice za ni museli platit, ale byla rozhodně levnější než v nějakém šenku. A v kuchyni pana Matyáše se nevařilo špatně.

„Ty jsi Ulrich, že?“ zeptal se Diviš, když se zastavil před lavicí, na níž sedělo všech šest tovaryšů, kteří pracovali ve šmitně, klopovně a kvečovně. Chyběl jen pregér Adam. Obvykle s tovaryši nesesádal a neklábosil, protože se považoval za něco lepšího. Měl řádné mistrovské zkoušky a byl také

mnohem lépe placen. On jediný nebydlel u urbureře, ale měl pronajatou jizbu u jednoho měšťana a v ní žil se svou manželkou a malým synem.

„A co má být?“ opáčil nerudně mládenec, když pochopil, že se Diviš tak snadno odbýt nedá.

„Já jen, že mi odpovíš na pár otázek. Ale předem tě upozorňuji, že tohle není přátelské klábosení. Vyslýchám tě jménem českého krále a lež je hrdelním zločinem. Rozumíme si?“

„Proč bys mě měl vyslýchat? Nic jsem neudělal!“

„To rozhodnu já. Proč jsi přišel to ráno, když zamordovali purkmistrovu manželku, sem do mincovny až po mši?“

„Zaspal jsem, to se snad stává?“

„Takže tě kuchařka nebo někdo jiný, kdo u pana urbureře slouží, viděl opouštět dům až po mši?“

„Jak to mám vědět? Já s nikým z domu nemluvil.“

„Takže není nikdo, kdo by potvrdil, že mi nelžeš?“

„Zatraceně, proč bych lhal?“

„Třeba proto, že víš něco o mordu paní Johany. Nebo v něm máš možná i prsty. Někdo to udělat musel.“

„Proč ale já? Vždyť jsem ji skoro ani neznal.“

„Sem do mincovny chodila často. Měla divné otázky. Určitě se vyptávala i tebe.“

„Jenom s námi ztrácíš čas,“ ozval se jeho urostlý soused. Byl to jeden z těch dvou, kteří roztepávali cány ve šmitně. „Vyptávala se nás všech. To ale neznamená, že ji někdo z nás zabil. Ulrich nelže, často zaspal. Ten den jsem ho viděl, jak se sem žene. A řekl bych, že z druhé strany, než bydlí purkmistr a kde k tomu mordu došlo.“

„Ale jistě to nevíš?“

„Jisté je jen to, že by ses nám měl vyhnout! A dej už Ulíkovi pokoj!“

„Ulík, Ulík, to jméno jsem už zaslechl,“ vzpomínal Diviš nahlas. „Nepracoval jsi s horníky v domě bednáře Holoty?“

„Pan urbureř mne o to požádal,“ zabručel mládenec a zjevně začínal být nervózní. „S tím sklepem spěchali a bylo málo rukou. To víš, žádný těžář nechce pustit horníky z díla, byť na pár dní.“

„Tak to tys tam ztratil ten odstřížek stříbrného plechu,“ pokyvoval Diviš chápavě hlavou. V tu chvíli mládenec vyskočil, jako by ho uštkl had.

„Co si to vymýšlíš, ty drbane?“

„Nejsem drban, ale velitel družiny pana královského prokurátora. A nic si nevymýšlím, ten plíšek se tam našel a pan rychtář to může dosvědčit. Kdes ho vzal?“

„Pokud se tam našel, nebyl můj. Kdo ví, jak se tam dostal. Ne, nikdo z nás tu nekrade, to si pamatuj!“

„Dostal jsi ho ven stejně jako ty, o které tě obehráli dva falešní hráči V Jámě. Pokud bys tu chtěl vykládat pohádky, že netušíš, kde ta špeluňka leží, je u hradeb. Bylo to pozdě v noci ten den, kdy zamordovali paní Johanu.“

„Kdo to tvrdí? V životě jsem tam nebyl.“

„Viděl tě rytíř Ota ze Zástřizlí. A zahlédl jsem tě tam i já. Nuže?“

„Tak dobře. Byl jsem tam a prohrál celou týdenní mzdu. Ale nic víc!“

„Lžeš. V poslední hře jsi dal na stůl několik těch... Jak říkáte těm odstřižkům?“

„Cissury,“ doplnil ho jeden z tovaryšů. Seděli na lavici a sledovali výslech svého druha. Vypadali zaraženě a dokonce polekaně. Tohle totiž nebyla legrace. Kdo ví, co by z krádeží stříbra mohlo být. Pokud si ovšem ten halama s jizvou na tváři a v plášti s erbem českého krále nevymýšlel. Měli své zkušenosti a věděli, že úřadům se moc věřit nedá. Něco se asi stalo a chtějí to hodit na ně.

„Ne, je to hanebná lež,“ vykřikoval skoro hystericky Ulrich. „Žádné cissury jsem odtud nikdy neodnesl. Jak bych to udělal? Víš ty, jak nás prohlízejí?“

„No, projednám to s panem Eberhardem a myslím, že z tebe zítra kat pravdu dostane,“ chladně ho varoval Diviš.

„Ušetřil by sis spoustu trápení, pokud bys mi řekl pravdu hned teď a tady.“

„Nedělej to,“ padl Ulrich na kolena bledý strachem.

„Já se bojím bolesti. Možná mne kat k nějakému přiznání donutí. Ale stejně ti to bude k ničemu, protože budu lhát, abych si to trápení zkrátil. Znovu opakuji a na svou duši přísahám, paní Johanu jsem nezabil a nikdy jsem žádný ostřížek odtud neukradl a nevynesl ven. Nikdy! Nikdy!“ křičel a pak se v pláči zhroutil na podlahu.

Divišovi bylo jasné, že tady skončil, protože ptát se dál nemělo smysl. Pro jistotu ho varoval: „Nepokoušej se opustit Jihlavu! Rychtář dá hlídat všechny brány.“ Otočil se a zamířil zpátky do pregérny, kde se vážení stříbra provádělo.

Když vstoupil, u stolu nad knihou počtů se skláněli všichni, a navíc ještě purkmistr Rajmund, pro kterého mezitím poslali. Ota měl u ruky odřený pergamen, na který mincovní úředníci sepsali zjištěné váhy stříbra. Zjevně byl nespokojený, ukazoval na sloupec čísel a o něčem se s nimi dohadoval.

„Nesedí to,“ oznámil Divišovi, když došel ke stolu.

„Nemáš pravdu!“ opravil ho snad už podesáté urburěř.

„Jak jsem ti už vysvětlil, poslední jeden nebo dva cány, které se na plech roztepu ve šmitně, se už ten den skoro nikdy nestihnou zpracovat. Proto se nemohou připočítat k dílu toho dne, ale až následujícího. A stejně tak nestihne pregěr použít všechny šrotlíky. Proto nemusí váha vyražených mincí a odpadu odpovídat, protože část šrotlíků, které odejdou z kvečovny, zůstane v pregéřské dílně na následující den. Jasně?“

„Jasně,“ potvrdil panoš Ota a ukázal na svůj pergamen.

„Pokud jsem tu ale sepsal všechno za poslední týden, stejně to neodpovídá.“

„Protože počítáš špatně. Od prvního dne v týdnu, který jsi počítal, musíš odečíst plech, který zůstal z předešlého dne ve šmitně, a poslední den musíš zase připočítat nezpracované šrotlíky.“

„V tom aby se prase vyznalo!“

„V principu to tak je,“ pousmál se jihlavský purkmistr. „Chce to dlouhou praxí. Ale já, jako vardajn, se těmi čísly zabývám neustále a umím si už poradit, aby mi nic neuniklo. Není to snadné, souhlasím. Je už pozdě. Navrhuji, že spolu zítra projdeme poslední dva měsíce. Přitom ti vysvětlím, jak se převody provádějí a uvidíš nakonec, že vše je v nejlepším pořádku. Nemám pravdu?“

Urburěř Matyáš horlivě souhlasil, šmitmajstr Tobiáš o něco zdrženlivěji. Když ale zjistil, že je konec s prohlížením knih, navrhl, že je na čas prohlédnout všechny dělníky, aby mohli jít domů.

„U toho být nemusíme, že?“ řekl panoš Ota s úsměvem Dobromile. „Mám pořádný hlad.“

„Pokud dovolíte, urozený pane, a ty, ctná panno Dobromilo, mohu vás pozvat k sobě domů na večeři?“ zeptal se podlézavě urburěř. „Má žena je vynikající kuchařka a na dnešek nám nachystala skopové na česneku.“

Dobromila se zatvářila odmítavě, ale panoš Ota jí nenápadně stiskl dlaň, pozvání přijal a srdečně poděkoval. Současně vyjádřil přesvědčení, že budou mít možnost s panem urburěrem o Jihlavě dál diskutovat.

Urburěř se omluvil, že je nedoprovodí, protože sám, jak vidí, má ještě práci. Den v mincovně dosud neskončil. Na večeri bylo podle něj stejně ještě brzy, požádal je, aby do jeho domu přišli tak za hodinu. Pak jim vysvětlil, že jeho dům stojí na opačné straně rynku. Má modře natřené průčelí a je na nároží ulice, která vede k bráně Matky boží.

„Minout ho nemůžete. Pokud byste se chtěli doptat, je to U Dvou podkov,“ dodal ještě a bez rozloučení odešel spolu se šmitmajstrem prohlédnout tovaryše.

Panoš Ota s Divišem a Dobromilou zamířili tedy jako obvykle k Červenému rakovi. „Co si o tom myslíte?“ zeptala se jich, když usedli na lavici ke stolu. Naštěstí tu dnes nebylo tak plno jako jindy.

Diviš jim nejprve podrobně vylíčil, jak proběhl výslech mladíka jménem Ulrich. A neopomněl zdůraznit, že ten tovaryš rozhodně lže. A jeho druzi nejspíše také. Na oplátku jim panoš Ota ukázal popsany pergamen. Byl to opis toho, který mu předložili, a vysvětlil, v čem vidí problém těch čísel.

„Jak se zdá, stříbro se dá krást, protože ta evidence je mimořádně složitá. Ovšem nemůže v tom mít prsty jen jeden člověk, to je jasné,“ uzavřel panoš Ota svůj výklad. Pak se unaveně obrátil na Dobromilu a řekl: „A co ty, Bono? Nemáš pro nás nějaké dobré zprávy? Aby byla změna, víš?“

„Mám,“ přikývla a na stůl položila masivní kovaný klíč s umělecky zdobeným dřínem. „Ten je od domu U Zlaté růže. Tam budeme ode dneška bydlet.“

„Budeme?“ opáčil panoš Ota spíše pobaveně než přísně. Přesně si pamatoval, o čem s jejím strýcem dopoledne důvěrně hovořil. Ota Bonu neshodil, vinu vzal na sebe. Sypal si popel na hlavu a slíbil, že si Dobromilu nikdy nevezme za manželku. Současně však upozornil, že s ní zatím zůstane, protože společně pátrají. Jak totiž pochopil, Eberhardova přísnost a upjatost, které se Bona tak bála, byla spíše maska. Měl svou neteř rád a znal její chyby. Krátké rozptýlení byl ochotný své neteři dopřát, samozřejmě tak, že tím neutrpí její dobrá pověst.

Nějakým ženským instinktem to však pochopila i ona. Možná i s ní vedl strýc důvěrně stejný rozhovor, to však panoš Ota jistě nevěděl. Nejspíše však velice dobře věděla, kam až může v jejich vztahu zajít. Proto klidně potvrdila:

„Ano, budeme bydlet. Nikoli budete! S ohledem na nebezpečí, které hrozí vám i mně, se tam ubytujeme spolu. Máte v Jihlavě ozbrojenou družinu, bude nás chránit. To je naše jistota!“

Diviš pokrčil rezignovaně rameny. Bylo zbytečné namítnout, že v mincovně, chráněné mnohem větším počtem mužů, by to bylo bezpečnější. Stejně tak bylo marné připomínat Otovi určité zásady, které hlásalo desatero. Na Dobromilu si už zvykl a vlastně ji ani tak moc za vetřelce nebral. Patřila k nim a to, co Ota prováděl, nebyl tedy hřích. Nebo přinejmenším ne tak velký, jako kdyby zůstával s nějakou sklepnicí či jinou hanebnou ženskou.

„S večerí u pana urburěře jsem souhlasil. A rád,“ vrátil se panoš Ota k vyšetřování. „Jak říkává náš pán, je dobré poznat, jak žije v soukromí ten, koho podezříváme. Jeho soukromí o něm totiž prozradí víc než výslech na mučidlech.“

„A co když nás pozval proto, aby nás mohl během jídla otrávit?“ strachoval se Diviš. Podobný způsob pátrání z duše nesnášel. Nemiloval rafinované kličky a nicneříkající společenskou zábavu. Byl pro přímočaré jednání, nebo při nejlepším úskok, ale s jasným cílem. Jenže povídat si bez nějakého smyslu, to ho štvalo. Věděl však, že pan Oldřich z Chlumu má své metody. Tohle byla jedna z nich, a pokud se musel něčeho takového účastnit, mlčel.

„Musíme jíst jen to, co on. A pít ze stejného džbánu,“ napadlo Dobromilu. Divišova poznámka ji trochu polekala.

„On nebo jeho žena,“ dodal Diviš. Svou poznámku o otravě nemínil vážně, spíše vyjadřovala jeho nechuť k takto strávenému večeru. Ovšem když už tu hru hrál, nemohl ji zkazit.

Stejně tak Ota. Zatvářil se vychytrale a ten nápad rozvíjel. „Jenže co když se chce zbavit i manželky? Dvě mouchy jednou ranou. Nesázet bych na to, že to, co sní a vypije ona, není otrávené!“

„Chtělo by to ochutnávače,“ přizvukoval Diviš. „Jako mají panovníci. Z číše nejprve upije ochutnávač, a když to s ním nesečne, napije se i jeho pán.“

„Jenže koho?“ uvažoval nahlas s vážným výrazem panoš Ota. „Co třeba ten ozbrojenec, který tě hlídá?“

To už Dobromila pochopila, že si z ní utahují. Proto řekla se stejně vážným výrazem: „Pozdě, moji milí! Toho jste si měli pro sebe sehnat mnohem dřív. Co myslíte, že pijete teď? Do džbánu jsem vám nasypala otrušík.“

Panoš Ota se napil, poválel pivo na jazyku a pokračoval: „Dobré. Měla bys nám ho tam dávat častěji.“

„Jste pitomci,“ ušklíbla se. Pak už to nevydržela a rozesmála se. Oni samozřejmě s ní. Smích vždycky dokázal zahnat starosti. A těch měli nepočítaně.

I když hodina ještě neuplynula, Ota zaplatil a vydali se pomalu přes rynek do urburěrova výstavného domu. Podle dvou podkov nad vraty ho našli snadno. Jak Ota předpokládal, Matyáš doma ještě nebyl, jen jeho mladá žena Vilemína. Nebylo totiž od věci promluvit si jen s ní. Byla to ještě mladinká dívka, alespoň podle věku.

Jinak však vypadala, jak by řekl panoš Ota, zatraceně žensky. Měla tmavé kudrnaté vlasy, příjemný obličej s velkými rudými rty, oči si zvýraznila černými linkami. Zjevně netrpěla předsudkem hlásaným mravokárci, že ženské líčení je brána do pekla. Na sobě však měla prosté šaty z lehkého modrého sukna, které jí sahaly skoro až na paty. V pase je měla podkasané stříbrným pásem a u něj zavěšený růženec.

Hovořila příjemným hlasem, i když podle Oty sladkost v něm trochu přeháněla. Ale chápal ji, byla z jejich návštěvy rozpačitá. Manžel jí o nich zřejmě nic neřekl. Snažila se však chovat jako dobrá hostitelka. Odvedla je do přepychově zařízené jizby v patře. Stěny byly táflované tmavým mořeným dřevem. Podlahu zdobila medvědí kožešina a na zdech visely dvě tapisérie zobrazující ráj. Usadila je a omluvila se, že musí v kuchyni něco zařídit, ale hned se vrátí.

„Šla pro otrušík,“ navrhla Dobromila.

„Doufám, že pro pivo,“ zabručel Diviš. „Chmelené, ne otrávené.“

Neměl pravdu ani jeden. Když se vrátila, postavila na stůl velký džbán s vínem. Sama všem nalila, i sobě. „Děkuji za návštěvu,“ řekla a připila jim na zdraví.

„Přidělali jsme ti starosti,“ omlouval se panoš Ota. „Nepočítala jsi s námi. Stihne to kuchařka?“

„Jste hosté,“ zakroutila hlavou na znamení, že to není jejich starost. „Jak jste daleko s vaším pátráním?“

Ota se v duchu radoval, že jim sama dává příležitost, aby s ní o téhle věci hovořili dřív, než se domů vrátí manžel. Nasadil proto nejistý výraz a řekl: „Sami nevíme. Zjistili jsme spoustu věcí, ale to celé nám nedává smysl. Svědectví si odporují a neukazují vůbec na nikoho. To je na tom to nejsmutnější. Nejsme zdejší, možná bys nám mohla některé věci objasnit ty. Budeme ti vyprávět, co jsme viděli, a ty nám poradiš, jak se na ty věci dívat. Jsi pro?“

„Pokud budu vědět. Ani já se v Jihlavě nenarodila.“

„Ale žiješ tu určitě déle než my.“

„Něco přes rok,“ přisvědčila skromně.

„Nás sem povolal pan mincmistr. Nejde jen o zhanobení hrobu jeho první ženy, ale hlavně o krádež té stříbrné masky. Podle legend má pro těžbu mimořádný význam. Za tmy ten večer, kdy se to stalo, zahlédl kdosi tvého muže u minoritského hřbitova. Je to ovšem svědectví ne zcela spolehlivé. Přesto, bylo by to možné?“

„Proč ne? On tam chodívá často na hrob své první ženy. Stále ji miluje. Víc než mě,“ řekla tiše a odvrátila pohled stranou.

„Není možné tak krásnou ženu, jako jsi ty, nemilovat. To si spíše jen namlouváš,“ utěšoval ji panoš Ota. Hned ale nesmlouvavě pokračoval: „V té masce ovšem kdosi zamordoval manželku pana purkmistra. Znali jste se?“

„Jistě,“ přisvědčila, ale ne zrovna nadšeně. Ochota z její tváře jako by vyprchala.

„Napadá tě důvod, proč by ji někdo tak krutě zabil?“ Pokrčila rameny, ale neodpověděla.

„Mohl by v tom mít prsty někdo z mincovny?“ ujala se slova Dobromila. Připadlo jí, že tuhle otázku by měla nejspíše položit ona. Nebude to tak nápadné.

„Kdokoli z Jihlavy,“ řekla po krátkém přemýšlení paní Vilemína. „Nadělala si tu spoustu nepřátel. Každý ať se stará o své hříchy. Lidé nemají rádi, když je někdo pořád peskuje.“

„A to ona dělávala?“

„Pokud vím, na každém kroku. Ráda strkala nos do cizích věcí. I do mých. Můj muž si stěžoval, kolik zlé krve nadělala ve Starých Horách. Víte, mluvit do těžby stříbra se nevyplácí. Je to ožehavá věc a zpochybňovat poctivost pana perkmistra a mého manžela je zločin. Ale jí to kvůli tvému strýci vždycky prošlo,“ pokračovala hořce Vilemína a přitom se ne zrovna přátelsky obrátila na Dobromilu.

Ta chtěla protestovat a hájit čest své tety, ale panoš Ota ji nenápadným gestem zastavil. Diviš udiveně postřehl, že poslechla a v duchu si říkal: Tak to je zlé. Moc zlé.

„Velice zajímavé, co nám tu říkáš,“ chválil Ota urbureřovu manželku a hned dodal, že je zjevně žena vnímavá a chytrá. To jí vrátilo klidný a příjemný výraz do tváře, i když jí ho panoš Ota už příliš nevěřil. Tahle žena

se zřejmě uměla výtečně přetvařovat. Jenže to v určitých situacích dokázala vlastně každá. Rozdíl byl jen v tom, proč to dělala a čeho chtěla dosáhnout.

„I nás však někteří varovali, že se tu stříbro ztrácí. Nikoli paní Johana, s tou jsme bohužel vůbec nemluvili. Proto jsme dnes s pomocí tvého manžela kontrolovali knihy počtů.“

„A našli jste něco?“

„Zatím nic. Je to pro nás příliš složité. Nestěžoval si tvůj manžel na něco, co by s tím souviselo?“

Zaváhala a pak se zeptala, zda se může spolehnout na to, že o tomhle nebudou nikde vykládat. Když přikývli, trochu ztišila hlas a pokračovala: „Podle mého muže za těmi pomlouvami stojí purkmistr Rajmund. Chtěl by se dostat na jeho místo. Proto si neustále něco vymýšlí. Kolikrát se už pohádali. Ovšem vždycky jen mezi čtyřma očima, nebudou dělat divadlo pro ostatní. Tedy, asi dvakrát se pohádali tady a já u toho byla. Vím tedy, o čem hovořím.“

„To je opravdu zajímavé,“ konstatoval Diviš, který dosud jen mlčel. „Ovšem přesto se mezi lidmi objevilo pár ostřížků stříbra, které se musely ztratit z mincovny.“

„Proč ne? Je totiž otázka, z které,“ odmítla to naprosto klidně. „Mincovnu má přece i pan Smil v Brodu. Vím určitě, že na jaře, zrovna když mincovna nepracovala, zaplatil tamní správce dvěma horníkům těmi ostřížky. Dva počítal za jeden denár. Podle váhy by to tak odpovídalo.“

„Odkud tohle víš?“ zamračil se Diviš. Tohle svědectví mu bralo všechny zásluhy o to, co v uplynulých dnech vypátral.

„Od paní Johany. Proto se začala šťourat v jihlavských knihách. Prý pokud se takové neřádstvo děje tam, proč by se nedělo i tady? Její manžel s tím až příliš okatě souhlasil. Tvrdil, že jako vardajn nemůže nic opominout. Myslím, že mu tím jen nahrávala, aby mohl pomlouvat mého nebohého manžela Matyáše.“

Než stačila Dobromila vybuchnout, teď by ji asi ani Otovy pohledy nezastavily, ozvaly se na schodech těžké mužské kroky.

„Manžel!“ vykřikla paní Vilemína. Vymrštila se od stolu, sepjala ruce a prosila: „O tomhle hovoru před ním ani muk! Slíbili jste to. Já běžím do kuchyně.“

Matyáš vstoupil, byl zpocený a usmíval se. „Promiňte, zdržela mě práce, ale snad bude konec těm řečem, které jste vedli dneska v mincovně.“ Na stůl položil čtyři pergameny s čísly. Ukázal na ně a pokračoval: „Denním zápisům

nezasvěcení nerozumí. Tak jsem pro vás dal spočítat tohle. Spousta práce, proto jste na mě museli čekat. Je to přehled veškerého stříbra, které se v huti utavilo od začátku roku. Tady je soupis cánů, které přišly do mincovny. Tady váha vyražených denárů. Nebereme tu v úvahu různé drobné přesuny, jako je vracení dvou nebo tří plechů a tak podobně. Podívejte se na součet. Je od začátku roku a nezvratně dokazuje, že co do mincovny přišlo, to v denárech odešlo.“ Panoš Ota jen zběžně přelétl pohledem čísla, zato Dobromila si přitáhla pergameny k sobě a začala je studovat.

V mnoha ohledech byla po své tetě Johaně.

Urburěř Matyáš ji s lehkým pousmáním sledoval a pak dodal: „Vše sedí. Nedávno nás navštívil nejvyšší komoří a vše kontroloval. Kdosi mne v Praze pomluvil. Výsledek jeho velice důkladné kontroly byl, že dělám svou práci čestně a dobře. Vše našel v nejlepším pořádku. Ta čísla to dokazují.“

XIX. KAPITOLA

Oldřich z Chlumu v doprovodu správce Wurma procházel kolem jam na břehu Sázavy a díval se, jak havíři kutají a v koších po žebřících vynášejí nahoru vytěženou rudu.

Žíly tu nebyly nijak mocné, ale to nevadilo, protože v nich bylo stříbro. Tady se nepracovalo ve štolách pod povrchem jako v Jihlavě, vše se těžilo po staru jako v lomu.

„Sám vidíte,“ vykládal unyle správce Wurm, „jak blízko je řeka. Na jaře skoro vždycky stoupne voda. Letos to bylo opravdu strašné.“ Kvůli své tloušťce se pohyboval dýchavičně a potil se stále víc a víc, jak slunce stoupalo po obloze.

„Ale jak vidím, zvládli jste to. Pan Eberhard má zkušenosti. To on vám radí, mám pravdu?“

„Radil,“ opravil ho významně správce. „Loni se s mým pánem nějak nepohodl. Od té doby si musíme poradit sami.“

„Já myslel, že sem teď místo něj jezdívá jihlavský urburěř.“

„To že jsem řekl?“ podivil se správce. „Je možné, že se tu někdy zastavil, ale už ani nevím proč.“

„Prý musí spát v šenku. Stejně jako já.“

Správce Wurm se zastavil a ostře se na něj zadíval. Pak však celkem dobromyslně řekl: „Nemusí, ale možná chce. Kvůli té holce nemravné.“

„To ti řekl on nebo ona?“

„Všichni to vědí,“ zabručel neurčitě a pak pokračoval v chůzi. Jenže utéct Oldřichovi z Chlumu by byl při rozhovoru nadlidský úkol i pro někoho mnohem hubenějšího. Třemi kroky ho dohnal, ale změnil téma.

„Škoda že se zničila zrovna ta stránka, na níž byla jména kupců, kteří tu během povodní kupovali stříbro. A vůbec, proč ho prodáváte? Vyrazit z něj mince by podle mého názoru přinášelo vyšší zisk.“

„Pán z Lichtenburka loni provdal dceru a jako věno slíbil dvě sta padesát hřiven stříbra. To je hodně i na něj. To věno podle dohody splácí. Ti kupci, co tu byli, přijeli jen vyzvednout další splátku.“

„Pokud vím, jeho dcera se provdala za synovce míšeňského markrabího.“

„Ano, čisté stříbro se vozí do Mísně a Míšenští si z něj razí své feniky sami. Tak byli ti dva možná z Mísně. Spíše určitě,“ pokrčil rameny Wurm. Pak se zatvářil spokojeně a dodal: „Vidíš, urozený pane? Nakonec se na všechno přijde.“

„Ano, na všechno se přijde,“ potvrdil chladně Oldřich z Chlumu. Sám od řeky odbočil a po úzké vyšlapané stezičce se vracel do Brodu. Mnohem víc ho v tuhle chvíli zajímala mincovna ve dvoře pana Smila. Důvod byl jednoduchý. Pan Wurm se ho snažil zdržovat, ale vodil ho jen po místech, kde se těžila ruda. To znamenalo, že tam nemůže objevit nic. To, proč ho chtěli zabít, mohlo být ukryto spíše tam, ve dvorci.

Správce Wurm na něj několikrát křikl, že tady ještě nejsou hotoví, protože za lesíkem je snad největší verk, jaký tu mají. Když ho tím nezastavil, supěl za ním a několikrát ho žádal, aby na něj počkal. Oldřich však natahoval své nohy dál. Zastavil až před vraty dvorce. Správce, věren své přezdívce Buřt, dorazil zchvácený a nemohl popadnout dech.

Teprve po chvílce dokázal říci: „Teď si odpočineme. Určitě si dáte rád džbáněk piva.“

„Až po prohlídce mincovny,“ odmítl to rázně Oldřich z Chlumu.

„Dneska se v ní nepracuje,“ bránil se tomu správce Wurm. Bylo jasné, že tam Oldřicha nechce pustit.

„To nevadí. I tak bych se tam podíval. Ostatně, sám jsi mi to dříve navrhoval. Nemám pravdu?“

„To jsem ještě netušil, že pregěj přes noc onemocní,“ naříkal správce. Nicméně po kratším dohadování zamířili přes dvůr kolem paláce dozadu k oplocení, kde dvorec končil. K palisádě byly přilepené dvě nižší budovy, podobně jako obydlí panstva z kamene se střechami krytými vázaným orobincem. Obě byly tiché, bez lidí.

Vešli do pregěřské dílny. Oldřich z Chlumu ihned postřehl, že tady se nepracuje už hodně dní. Nenápadně přejel rukou dřevěnou trojnožku, na níž pregěj u špalku sedával. Byl na ní prach. Jenže to nemohlo být důvodem k tomu, aby ho chtěli zavraždit. Těžba nemohla být tak velká, aby stříbra byl dostatek na každodenní práci. Zvláště pokud se část odvážela po utavení do Mísně. Vůbec tomu nerozuměl.

Wurm se zatím chopil úlohy hostitele a obšírně vykládal, jak se tu razí mince, když je pregěj zdravý. Oldřich z Chlumu ho po chvíli zastavil.

„Děkuji, už si tu práci umím představit. Jen jedna věc mi není jasná. Pan pregěj při práci stojí?“

„Sedí, to dá rozum!“

„Tak proč je na jeho stoličce prach? Na ní neseseděl nikdo už spoustu dní.“

„Řekl jsem přece, že je nemocný.“

„Řekl jsi, že onemocněl přes noc.“

„Jistě, před dvěma týdny. Možná jsem se nevyjádřil jasně.“

„To ses tedy nevyjádřil. A kvůli tomu stojí i ostatní dílny?“

„Stojí,“ opáčil suše správce. „Proč ty chlapy živit, když tu není pregěř? A kdo by je hlídal? To je pregěřova povinnost.“

„Nu, přejmu mu brzké uzdravení. Kde bych ho našel?“

„Odvezli ho na Lichtenburk. Tam mají výtečného ranhojiče,“ vykládal rozšafně správce Wurm.

„Lžeš obratně a jsi pohotový,“ pokýval hlavou Oldřich z Chlumu, „ale uvědom si, že hovoříš se zástupcem českého krále.“

„Nelžu!“ odsekl stejně chladně Wurm. Svá malá očka v tučné tváři měl stažená do číhavých štěrbin. „Nicméně pokud vím, pátrat na panství pána z Lichtenburka tě náš král nepověřil. Nebo snad máš v ruce nějakou takovou listinu?“

„Možná mám, možná ne. Pokud bych ji někomu ukázal, je to pan Smil. Tvým očím určená není. Stejně jako ty mi nemůžeš vyhovět s prohlídkou knih o těžbě stříbra. Tak kde pregěře najdu?“

„Na Lichtenburku,“ nepřátelsky opakoval správce Wurm. Džbáněk na žízeň po dlouhé procházce v horkém dni mu už ani nenabízel. Mlčky ho odvedl k vratům dvorce, udělal pohyb, který snad měl značit úklon, ale přece jen se ovládl a navrhl, aby spolu povečeřeli. Nechá připravit slušnou hostinu, aby si o něm pan královský prokurátor nemyslel, že je nevychovanec. Snad ho při dobrém jídle a vínu přesvědčí, že není lhář a nemá co skrývat.

Z toho loučení Oldřich z Chlumu pochopil, že ty, pro které poslal, aby ho po cestě přepadli a zabili, ještě nedorazili. I on se ovládl, každou hru bylo třeba dohrát až do konce.

„Jistě, příjemný večer u plného stolu se neodmítá.“ Pospíchal do zájezdního hostince. Pokratu našel v šenku, popíjel pivo, sklepnice seděla na lavici vedle něj a něčemu se pobaveně smála. Když postřehl svého pána ve dveřích, okamžitě se vymrštil a na jeho snědé tváři, ošlehané sluncem a větrem, se objevilo cosi, co Oldřichovi připadalo jako začervenání. Nebyl ještě úplně ztracený. Panoš Ota by se tvářil jinak, suverénně a nevinně.

„Za chvílku odjedeme, ale nenápadně. Dokážeš zadem odvést koně na cestu za město? Pak se budete přes rynek trousit, jako byste šli třeba za ženskými. Hlavně aby ve Smilově dvorci nezjistili, že jsme se vytratili.“

„To nebude problém,“ slíbil hned Pokrata.

Ani ne za hodinu už cválal Oldřich z Chlumu v čele své družiny po upravené cestě lesem směrem na Jihlavu. Byl si jistý, že zatím je bezpečná, protože Buřta dokázal oklamat. Bylo pozdě odpoledne, do soumraku zbývala nejvýše hodina. Do Jihlavy ovšem mohli dorazit až za tmy, takže brány budou zavřené. Na půl cesty ve Štokách byl sice zájezdní hostinec, jenže nechtěl riskovat. Byl teplý večer a nebe jasné, nehrozilo, že by během noci sprchlo nebo se výrazněji ochladilo. Přespí před hradbami.

„Tak jídlo ani pití otrávené nebyly, zato řeči ano,“ zhodnotil panoš Ota večeri u urbure, když se odebrali do domu U Zlaté růže. Ten se jim měl stát na pár nocí domovem. S Divišem a Dobromilou seděl v pohodlně zařízené jizbě u stolu, na němž stál svícen se třemi hořícími voskovicemi. Jinak byla místnost temná, ale na rozhovor více světla nepotřebovali. Hodilo by se sice něco do hrdla, ale ani to tu nebylo. Stůl byl prázdný, a jak Diviš hned po příchodu zjistil, sklep taky. A šenky v okolí byly po setmění zavřené.

„Taky mi to tak připadalo,“ potvrdila Dobromila, ale hned pokračovala: „Ta večere však byla užitečná. Mně to připadalo, jako by si ti dva při hovoru s námi vůbec nepomáhali. I když jsou manželé, byl tam každý sám za sebe.“

„Zajímavý postřeh,“ připustil panoš Ota. „Co třeba?“

„Proč nám vykládala o sporech, které má její manžel s purkmistrem, a pak nás prosila, abychom to před ním neříkali?“

„Nebo ty nesmysly o stříbře,“ ozval se otráveně Diviš. Jeho řeči o manželském souladu těch dvou nezajímaly a neviděl v nich nic užitečného pro jejich práci. Spíše to byl osobní problém jeho přítele a té holky. Proč si asi všímají toho, jak má manželství vypadat? Proto důrazně pokračoval: „Že prý jsou ty plíšky ze Smilova Brodu! Taková hloupost. Na to mu přece neskočíme. Ráno si kat Ulricha podá.“

„Pokud to můj strýc dovolí.“

„A proč by nedovolil?“

„Už jsme o tom mluvili. Ctí zemské zákony a lidé, kteří se věnují stříbru, jsou přímými služebníky českého krále. Nejen on a urbure, ale i tovaryši

v mincovně.“

„Ale ty ho k tomu přiměješ, vid’?“ přemlouval ji Diviš.

„Jak jinak se dozvíme pravdu? Každý nám říká něco jiného. To přece nejde! Jednou ten oříšek rozlousknout musíme. Nejde o nás, ale o našeho krále. Nikdo nemá právo okrádat ho o to, co mu patří.“

„Nemá, ale děje se to neustále,“ připomněl panoš Ota.

„Nemluvím teď o stříbře. Vezmi si, jak ctí práva české koruny takový Hynek Berka z Dubé. Nebo pražská města. Buďme k sobě upřímní. Nám jde v první řadě o to, abychom toho zločince dopadli dřív, než sem dorazí náš pán. Aby viděl, že si umíme poradit. Je to tak, Diviši?“

„Hlavně že si umíš s ženskými poradit ty!“ vybuchl popuzeně jeho přítel. Měl zlost, protože Ota přesně vyjádřil to, oč usiloval. Jenže skryté myšlenky nosí člověk v hlavě a nikdo nemá právo vytahovat je na světlo boží.

„Nerozčiluj se,“ uklidňoval ho panoš Ota. „Mně jde ve skutečnosti o totéž. Možná ještě víc. Ty máš pověst odvážného a statečného vojáka, ale co já? Pořád se na mě díváte jako na nezodpovědného svůdce žen. I když to není pravda.“

„Co není pravda?“ zeptala se Dobromila, hlavně proto, aby zmírnila napětí, které u stolu zavládlo. Jí se ještě spát nechtělo a ráda by dál diskutovala o jejich vyšetřování.

„Nejsi svůdce žen? Nebo jsi jen nezodpovědný?“

„Bohužel, jsem to obojí,“ připustil panoš Ota, neboť i on chtěl atmosféru v jizbě zklidnit. Když svou poznámku před chvílí řekl, neuvědomil si, že tím asi svého přítele zasáhl. A bylo mu to líto. Jenže ani jeho duše nebyla oděná do pancíře. Proto dodal: „I já umím víc. Někteří to možná oceňují, ale já bych chtěl, abych to mohl ocenit i já sám.“ Nastala chvíle ticha. Všichni tak trochu zpytovali svědomí. První se ozval Diviš, jako by si před chvílí nic nevyčítali: „Možné je ovšem všechno, pokud jde o stříbro. Smilův Brod je nedaleko, ani ne dvě hodiny jízdy na koni. Navzdory zájmům jihlavských měšťanů se mu pan mincmistr i urbureř nevyhýbají.“

„Řekni raději, že se stýkají,“ opravila ho Dobromila.

„Víte, co mne napadlo? Z našeho vyšetřování úplně zmizel ten Jan ze Lhoty. Nejprve vyhrožoval purkmistrovi, pak mému strýci. Krví! Vzápětí někdo zamordoval mou tetu. A proč vyhrožoval? Kvůli té stříbrné masce. Jestli jsme se příliš neupnuli na mincovnu a stříbro. Třeba jde o něco jiného, a proto se v tom nemůžeme vyznat.“

„Je ti ale jasné, Bono, že se pod jménem Jan může skrývat kdokoli?“ varoval ji panoš Ota. „A že ty listy mohl napsat právě proto, aby od mincovny odvedl pozornost.“

„Nejsem naivní. Ovšem on mohl chtít odvést pozornost třeba i od něčeho jiného.“

„A od čeho?“

„Co já vím? Třeba mou nebohou tetu zabili jen proto, aby se začalo pátrat v okolí jejího manžela Rajmunda a mincovny. Jenže co když je zakopaný pes na radnici? Co když se ztrácejí peníze tam, ne při těžbě stříbra. Nebo jde o pomstu za něco, o čem nevíme. Nejsme zdejší. A nesmíme zapomínat ani na zrazenou lásku. Má teta byla krásná, třeba v mládí nějakého nápadníka odmítla, a on se jí teď pomstil.“

„Klidně vymyslím i další hypotézy. Jenže my musíme vycházet z nezvratných faktů,“ mírnil ji panoš Ota. Vzápětí se zarazil, stáhl obočí a rychle v duchu rekapituloval, co zjistili. Pak o poznání pokorněji připustil: „I když uznávám, že faktů máme strašně málo. A že vlastně hledáme jen to, co odpovídá naší první a jediné hypotéze. Což je ta největší chyba, jaké se můžeme dopustit.“

„Na radnici nechali zhotovit kopii ukradené stříbrné masky. Ta se ztratila. Ve městě se objevily ostřížky ze stříbrného plechu. A navzdory tomu, co nám ukazovali, zápisy o zpracování stříbra nemusí odpovídat skutečnosti,“ vypočítával Diviš. „Může tohle zapadat do jiné hypotézy?“

„Budeš se divit, ale může. Chce to jen trochu fantazie,“ hájila Dobromila to, co před chvílí o listech záhadného Jana ze Lhoty pronesla. „Něco z toho, co jsme zjistili, může být náhoda a s mordem mé nebohé tety nesouvisí. Nebo to naopak vrah zařídil tak, aby se zdálo, že to souvisí. Něco nám mohl i podsunout. Já nepochybují, že je to někdo místní. Někdo, s kým se tu setkáváme. Ale protože neznáme Jihlavu, ani nevíme zcela jistě, jak se vlastně nakládá s vytěženým stříbrem, což nás může snadno poslat na nesprávnou cestu. Třeba zrovna tak, že předáme toho Ulricha do rukou kata. Ztratíme spoustu času, důvěru v mincovně, a nakonec se ukáže, že to s mordem mé tety Johany nesouvisí. Ať si říkáte, co chcete, o ten by nám mělo jít především.“

„Máš asi pravdu,“ připustil panoš Ota. „Někam jsme se rozběhli, jenže asi moc rychle. Začneme zase od začátku. Před tím mordem se staly dvě důležité události. Někdo zhanobil hrob manželky pana mincmistra a kdosi, kdo se podepisuje jako Jan ze Lhoty, poslal listy. A v tom jednom vlastně

mord dopředu ohlašuje. Hledali jsme důvod, proč by někdo paní Johanu zamordoval. A zrovna tímhle okázalým způsobem. Pak jsme zjistili, že se zajímala o knihy počtů a začali jsme to celé spojovat s možnými krádežemi stříbra. Jenže co když je skutečným důvodem opravdu něco jiného, jak už tu několikrát zaznělo?“

„Přesně tak,“ potvrdila spokojeně Dobromila. Byla ráda, pokud si prosadila svou. „Pokud najdeme toho, kdo si říká Jan ze Lhoty, máme vraha. Souhlasíte?“

Večer skončil všeobecnou shodou, ale protože nebylo co pít, odebrali se celkem brzy na lůžka. Každý do jiné komnaty. Teprve když zavládl klid, vplížil se panoš Ota do té, která patřila Boně. Káravě řekla: „Dával sis na čas. Už jsem myslela, že ani nepřijdeš.“

Všeobecná shoda a spokojenost však vládly jen do rána. To přišel rychtář Máslo a hlásil, že v noci někdo zamordoval tovaryše Ulricha.

XX. KAPITOLA

Ulrichovo tělo se našlo u zdi, která oddělovala minoritský klášter od uličky vedoucí k bráně Matky Boží. Rychtář Máslo je vedl přes rynek a spěchal. Šli pěšky, nebylo to daleko. Už když se blížili, museli se prodírat davem, který se sem sbíhal. Taková událost! Ovšem tam, kde ulička ústila k minoritskému klášteru, stáli tři biřicové s kopími v rukách a bránili lidem pokračovat dál.

„To aby nezničili stopy. Nikdo cizí kromě vás tam zatím nesmí,“ vykládal rychtář, pyšný na to, co zařídil. Vzápětí hlasitě zaklel, protože u zdi kláštera stál nějaký cizí muž ještě s někým a právě se k mrtvole skláněli.

„A máme ho tady!“ konstatoval spokojeně panoš Ota a pak se spolu s Divišem rozběhli. Nad mrtvým tělem totiž stál Oldřich z Chlumu a vedle něj Pokrata. U nohou jim leželo tělo zkroucené do podivné polohy. Jednu nohu měl ten mládenec nepřirozeně ohnutou pod sebou, ruce rozhozené do stran a v hrudi několik ran. Nebyly široké, způsobila je nejspíše dýka, a krev už dávno zaschla. Ovšem kolem jiná nebyla.

„Rádi vás vidíme, pane,“ řekl upřímně panoš Ota, a i když to jindy nedělal, nepatrně se uklonil. Diviš ho ihned následoval a bylo to tak bezprostřední, že to udělala i Dobromila. Kde se tu vzala, to ani jeden z nich netušil. Nejspíše rychtáře zaslechla a hned utíkala za nimi.

„Prý o tom mládeneci něco víte,“ řekl Oldřich z Chlumu, aniž projevil radost ze setkání. Ale jeho hlas nebyl tak pevný a úsečný jako jindy. Vždycky své city skrýval. Někdy mu to Ludmila z Vartemberka vyčítala, i když v jejím případě neprávem. Jenže každá žena vyžadovala pozornost, což Ota s Divišem mohli udělat těžko.

„Jistě, známe ho, ale je to na dlouhé povídání,“ řekl panoš Ota a klekl si na zem. Oldřich z Chlumu udělal totéž. Prohlídka mrtvého bývala vždycky jejich věcí. Diviš zatím obcházel okolí s pohledem soustředěně upřeným na zem. Jenže ulička podél klášterní zdi byla dlážděná a sebelepší stopař by tu nenašel nic. Leda kdyby vrahovi něco upadlo, což příliš pravděpodobné nebylo. Našel jen ohryzek okousaného jablka a několik kočičinců.

„Tady ho rozhodně nezabili,“ podotkl celkem zbytečně Oldřich z Chlumu. Bylo mu jasné, že Ota to poznal také. Bylo to spíše věcné konstatování, které k vyšetřování patřilo.

„Prohledal ho už někdo?“ zeptal se panoš Ota. Do sáhodlouhého výkladu se zatím pouštět nechtěl.

„Co tu jsem já, tak ne.“

Panoš Ota sáhl mrtvému k opasku, ale kožený měšec, který nosívali skoro všichni, chyběl. Zbyly po něm jen konce dvou řemínků. Pak mu ještě ohmatal košili, podíval se na vnitřní stranu krátkého pláštíku a sáhl i na nohavice.

„Nic! Ale loupežný mord to není. To by si vrah nedával práci převážet tělo sem. Ulrich je urostlý, na zádech ho vrah asi nepřinesl. Musel mít koně, kárku nebo povoz.“

„V noci bývá taková doprava obtížná, ale ulička je hned u brány. Brzo ráno mohl kdokoli předstírat, že míří s povozem ven z města, a tady ho vyhodit,“ kombinoval Oldřich z Chlumu. „Takže honit se za nějakým svědectvím by byla v tuhle chvíli asi ztráta času. Jak jsem pochopil, ty s Divišem asi tušíte, proč zemřel. Takže ho necháme rychtářovi a my se půjdeme poradit. Je tu poblíž dobrý šenk? Včera večer a ani dneska ráno jsem nic pořádného nejedl. A ani nepil.“

To už stál Diviš dva kroky od nich, a když dotaz svého pána zaslechl, okamžitě navrhl, aby se vydali na rynek. K jeho údivu se však Dobromila postavila proti. „Na rynek ano, ale k Červenému rakovi ne. Sluší se, aby se urozený pán nejprve ohlásil mému strýci. Půjdeme do mincovny.“

„Rád mu složím hold,“ opáčil trochu upjatě Oldřich z Chlumu, „ale povaha mého úřadu je taková, že nemusím za ním běžet hned. Pokud o mne opravdu stojí, jistě pivem v šenku nepohrdne a třeba přijde on za mnou. Jdeme!“

Dobromila se zatvářila uraženě, ale panoš Ota ji nenápadně uchopil za ruku a stiskl ji. To už věděla, že ji tím nabádá, aby nedělala problémy. A tak poslechla a šla s nimi. Strýci po některém z biřiců ani vzkaz neposlala. U Červeného raka bylo skoro prázdno, jako každé ráno.

Tohle nebyl zájezdní hostinec, kde by přenocovali kupci se svými podomky, a dnes nebyl jarmark, aby stoly obsadili venkovští trhovci. Zpráva o mordu sem však dorazila a sklepnice o něm vzrušeně diskutovala se svým otcem. Obsadili stůl u okna a objednali čtyři džbánky piva, placky, kozí sýr a kousek uzeného masa. Nic jiného tu po ránu k jídlu neměli. Rozálie, když vše donesla, se sklonila k Otovi a šeptem mu nabídla, že pokud za ní přijde do kuchyně, udělá mu vajíčka na špeku.

„Pokud bych tam mohl přijít, přijdu. Ne kvůli vajíčkům, ale kvůli tobě,“ opáčil dvorně. „Nicméně nemohu. Možná později.“ S tím se musela spokojit.

Ota začal vysvětlovat, co vše se v Jihlavě stalo a co podnikli. Jenže každou chvíli mu skákal do řeči Diviš a ještě častěji Dobromila. Oldřich z Chlumu je trochu rozmrzele sledoval, neměl rád, když Otovi jindy skákal do řeči Diviš. Jenže teď to dělala i ta holka. Proto je požádal, aby hovořil jen jeden.

Toho se chytila Dobromila: „Chodíme sice skoro všude spolu, takže bychom měli teoreticky vědět to samé, jenže každý z nás vidí něco jiného. Takže začnu já a povím, čeho jsem si všimla. A Ota s Divišem mne určitě pak doplní.“

Teď se Oldřich z Chlumu musel pousmát, protože ho její ráznost pobavila. Současně se však přísně podíval na Otu, protože si uměl její slova vysvětlit. V jeho pohledu se dalo číst pokárání, něco jako: Vidíš, kam tvé hříchy vedou? To bylo naposledy, milý Oto!

Dobromila se však snažila a její výklad byl přesný, srozumitelný a logický, takže výraz Oldřicha z Chlumu po chvíli zlaskavěl. Dokonce ji pochválil a tu a tam přerušil, aby se na něco zeptal. Pak mluvil Ota a nakonec Diviš.

Mezitím se všichni najedli a napili. Kromě ní.

„Jez, zasloužíš si to,“ vybídl ji Oldřich z Chlumu. „A poslouvej. Teď vám povím, co jsem vypátral já. Ovšem k tomu se hodí spíše medovina než pivo. Souhlasíte?“

Nechal přinést čtyři plné číšky a připili si. Úvodem řekl: „Nedivím se, že se v tom nevyznáte. Víte totiž jen to, co se odehrává tady v Jihlavě. Ani já se v tom do téhle chvíle nevyznal, protože jsem pátral po událostech ve Smilově Brodě. Ta města leží nedaleko od sebe a spojuje je těžba stříbra a někteří lidé. Teprve když dáme vaše a moje poznatky dohromady, bude snad příběh úplný.“

„Takže vy už víte, kdo zabil mou tetu?“ vyhrkla nedočkavě Dobromila.

„To ještě ne. Tak blízko k odhalení zločince nejsme. Jistou hypotézu však mám.“

„Jakou?“

„Jsem královský prokurátor, ne věstec! Pokud někoho očerním, pak jen za předpokladu, že jsem si jistý. Myslím však, že už kráčíme po správné cestě.“

Dobromila vypadala zklamaně. Všichni pořád hovořili o správných cestách, svědectvích a hypotézách, ale kde nic, tu nic. Nicméně ovládla se, protože si učenosti vážila. Věděla, že ona sama má ve vzdělání mezery, a pokud něčemu nerozumí nebo se jí něco nezdá, je to její chyba. K její

radosti však Otův pán pokračoval: „Nicméně určité věci si můžeme povědět hned. To abychom věděli, co hledáme. Zatím ovšem jen v obecné rovině.“

„Takže jde v těch zločinech přece jen o stříbro?“

„Ano, ale jen částečně. Alespoň se mi to tak jeví. Zázraky však zatím nečekejte! Co stojí na počátku všeho?“

„Znesvěcení hrobu a krádež stříbrné masky.“

„Nikoli, časově jí totiž předchází jiná a velice důležitá událost. Já myslím, že na začátku všeho stála ta velká povodeň, která se tu na jaře převalila. Jihlavu moc nezasáhla, ale města kolem Sázavy ano. Co jsem se dozvěděl? Ve Smilově Brodě museli zastavit těžbu i ražbu mincí, ale přesto tam dva muži přijeli. Možná to byli kupci, možná poslové, možná z Míšně, možná odjinud. To však není podstatné. Důležité je, že si nejspíše nějaké stříbro odvezli. I když tam teoreticky žádné být nemělo. To je podle mne východisko pro všechny další události.“

Oldřich z Chlumu se odmlčel, uchopil do ruky číšku a malinkými doušky upíjel medovinu. Přitom ty tři u stolu sledoval a čekal, až tuhle informaci vstřebají. Byl zvědavý, kdo první přijde s nějakou smysluplnou hypotézou. A zda se bude shodovat s tou jeho.

Vlastně ho ani moc nepřekvapilo, že se první ozvala Dobromila. Měla přece jen lepší přehled než jeho dva pomocníci o tom, jak vypadají záležitosti kolem urbury, ražby mincí a vůbec nakládání se stříbrem. Strýc ji stejně jako své syny vychovával tak, aby mohla v jeho obchodech pokračovat, až si ho jednou Bůh povolá k sobě.

„Když chybí na sýpce obilí, někde se obvykle koupí a doveze,“ začala opatrně. Přece jen si nebyla úplně jistá, protože ta představa jí připadala nemyslitelná. „Jenže kde koupíte stříbro, pokud vám chybí? Možná lot nebo dva na výrobu prstenu. Ale víc ne. Je tedy jediná možnost. Požádat o něj tam, kde je ho dostatek. V Jihlavě. Vypůjčit si ho, a když se rozběhne těžba, zase ho vrátit. Třeba i s úrokem.“

„Jenže to bychom přece o tom museli v knihách počtů něco najít,“ nesouhlasil panoš Ota. „Leda by nešlo o půjčku, ale o šikovně maskovanou krádež.“

„Jenže to by se stejně muselo v knihách počtů objevit. Stříbro by v celkovém součtu chybělo,“ přidal se k pochybnostem Diviš.

„Vaše pochybnosti jsou správné. A přesto má pravdu Dobromila,“ rozsoudil je Oldřich z Chlumu. „Ale trochu i Ota. Opravdu jde s největší pravděpodobností o krádež. Lépe řečeno o krádeže, které už nějakou dobu

trvají. Na pergamenech a v knihách součty souhlasí, ale pokud by si dal někdo práci a srovnal to s tím, co by mělo být uloženo v truhlicích, pak by si musel rozdíly všimnout. Zjistil by, že denárů je tam méně. Proč na to nepřišly kontroly? Protože tam nikdy při fyzické kontrole žádné peníze nechyběly.“

„Teď si náš pán protirečí,“ pošeptal tiše Diviš Otovi.

Zdálo se mu, že lepší je krvavá bitva než vést účty.

Oldřich z Chlumu ho zaslechl a klidně to začal vysvětlovat: „Je to trik známý všem, kdo se zabývají lichvou. Stačí, když se dva dohodnou. Ztrácejí se peníze, ale aby se na to nepřišlo, když má přijít kontrola, doplní se truhlice penězi od přítele. Nu, a když má přijít kontrola k tomu druhému, udělá se to obráceně. Nikdy totiž nepřijde k oběma současně. Peníze se ztrácejí, ale v podstatě se na to nedá přijít.“

„Jenže jednou musí být truhlice prázdná.“

„Jednou ano. Pak obvykle zloděj uprchne. Ale tady, i když se asi ztratilo hodně, tohle ještě nehrozilo. Pořád bylo kde brát. Takže brodskému Buřtovi půjčoval chybějící peníze někdo z Jihlavy, když si chtěl pan Smil z Lichtenburka prověřit hospodaření svých stříbrných dolů. A Buřt zase poskytoval peníze, když měl sem do Jihlavy přijet na kontrolu pan mincmistr nebo nejvyšší komoří. Tohle mě napadlo právě v souvislosti s tou podivnou transakcí se stříbrem v době povodní v Brodu. Nejprve to vypadalo, že se všechno stříbro odvezlo na Lichnici. Jenže pokud měl pan Smil opravdu splácet věno do Míšně a pro něj si přijeli dva muži do jeho Brodu, dal by odvézt všechno? Ne, nechal by tam tolik, aby je správce vyplatil. Wurm doufal, že to zvládne z nové těžby. Jenže se dolovat a tavit přestalo, a tak musel požádat o pomoc svého zločinného přítele tady v Jihlavě.“

„Tohle by se však nedalo dělat, aniž by o tom nevěděl urburěř Matyáš!“ upozornila Dobromila.

„Možná je tím hlavním zlodějem někdo jiný, třeba šmitmajstr, perkmistr nebo některý z písařů. Pokud však není Matyáš slepý a úplně hloupý, musel pomáhat. Potvrzuje to i fakt, že ho letos několikrát zahlédli ve Smilově Brodě, i když se to snažil správce zlehčit, a dokonce popřít. To je tedy obecný rámeček zločinů. Když už víme, jak se s královským stříbrem hanebně nakládá, myslím, že lze tenhle podvod dokázat. Tohle ovšem není práce pro nás, ale pro úřad královské komory, která spravuje panovníkovy příjmy.“

„Je to ovšem úkol i pro mého strýce!“ vyhrkla Dobromila. „Vlastně především pro něj. Eberhard má v té věci čisté ruce. Pokud se nějaké stříbro ztrácí, trátí i on. Ze svého by přece nekradl. Patří mu díl z ražby mincí, a za

to panovníkovi zaplatil. Pokud bych chtěla přehánět, řekla bych, že králi zaplatil královsky!“

„S tím souhlasím,“ potvrdil Oldřich z Chlumu. „Pan Eberhard má v zemi tu nejlepší pověst. Je to čestný muž, jinak by mu král ani za královské peníze mincovnictví nesvěřil.“

„Dobrá, ale jakou roli v tom pak hraje zhanobení hrobu jeho ženy?“ zeptal se panoš Ota. Všechno, co se tu zatím řeklo, vypadalo vlastně úplně jednoduše. Když člověk uchopil problém za správný konec, i to nejsložitější klubko se snadno rozmotalo. Jenže aby se tak stalo, nesměl být na něm jediný uzlík, jediná nevysvětlená okolnost. I drobná nejasnost mohla ve výsledku znamenat chybu v hypotéze. A tady to podle něj drhlo.

„Ano, ta stříbrná maska,“ povzdechl si Oldřich z Chlumu. „Jak už jsem řekl, nerad se spoléhám jen na dedukce bez důkazů. Tuhle zásadu teď, ač nerad, poruším. Kdosi prý viděl ten večer urburěře Matyáše poblíž minoritského hřbitova. Předpokládejme, že je to svědectví věrohodné. Podle paní Vilemíny chodil na hrob své první ženy. V noci? To snad ne? Vše nasvědčuje tomu, že otevřel hrob a odnesl tu masku. Proč? Byla přece stříbrná.“

„Ale její cena není snad tak velká, aby kvůli krádeži riskoval. Vždyť tím obrátil pozornost pana mincmistra na Jihlavu,“ namítl panoš Ota. Dobromila významně přikyvovala.

„Její cena opravdu není závratná. Jenže jemu teklo do bot. Tedy lépe řečeno správci Wurmovi. Po povodních se těžba rozbíhala pomalu a jemu chyběla spousta stříbra, aby to odpovídalo zápisům. Obrátil se tedy, jak by zvyklý, na Matyáše. Jenže i tady se po povodních těžilo méně. Ani v truhlicích jihlavské mincovny nebylo tolik, kolik Buřt potřeboval. Na srovnání rozdílu mezi tím, co bylo po ruce, a co chybělo, nebylo třeba příliš, ale ze vzduchu nic neuděláte. Dokonce ani alchymisti to nedokážou. A tak v zoufalství udělal urburěř jediné, co ho napadlo. Ukradl stříbrnou masku, dal ji sešmelcovat a z ní se vyrazily denáry. Byla ze silného plechu, s tím si dokázal poradit zkušený tovaryš i bez výhně. Předpokládám, že tuhle práci udělal tajně onen zavražděný mládenec. Ulrich se jmenoval, že?“

„Proč se ale nesnažil ten hrob zase zavřít, aby se na krádež nepřišlo?“

„Spousta práce, a stejně by byla bez výsledku. Že se s hlínou hýbalo, to tak snadno nezamaskuješ. Ale hlavně, ta maska vyvolala vzápětí spoustu dohadů. Ty se týkaly všeho možného, jen ne ztráty stříbra v mincovně. Pověry, strach a lidská hloupost bývají nebetyčné.“

„Dobrá, až sem je to jasné. Jenže proč dala městská rada zhotovit tu druhou masku a proč musela zemřít má teta?“

„Snad právě proto, že se začala až příliš zajímat o knihy počtů. Zabít ji ve stříbrné masce, to byla důmyslná falešná stopa na odlákání vyšetřovatelů. Pokud byste sem nepřišli vy dva, asi by to zabralo.“

„Jsme tři,“ upozornila Dobromila významně. Hned však pokračovala: „Jenže urbureř byl v té době u mého strýce Eberharda a její manžel Rajmund jednal s jistým konšelem. Takže kdo a proč?“

„Přece Ulrich,“ zasáhl Diviš. Toho mládence vyslýchal a nevěřil mu ani slovo. „O krádežích stříbra věděl. Dostával za to zapláceno.“

„Proč zlomky stříbra? To je přece podezřelé! Proč ne peníze?“ protestovala Dobromila. Věděla, že nebude mít stání, dokud nebude vrah její tety usvědčen a odhalen. Chtěla však mít jistotu, že pykat bude skutečný zločinec. Ulrich byl mrtvý a obhájit se už nemohl. V tom případě musela být jeho vina naprosto nezvratná. Protože jinak by mohl skutečný vrah uniknout světské spravedlnosti.

„Dostal peníze,“ opakoval Diviš. „Ale samozřejmě ukradl pár odstřížků, když tajně rozšmelcoval tu ukradenou masku. Nemyslím, že by ho mohl urbureř při téhle práci kontrolovat. To jsou ty, co jsme viděli. V době, kdy došlo k mordu, Ulrich v mincovně nebyl, prý zaspal. To, že jeho druh tvrdil, že ho viděl přicházet odjinud, znělo hodně nevěrohodně. Jen mu chtěl pomoci.“

„Udělali jsme chybu, že jsme včera odpoledne při naší návštěvě mincovny na Ulricha udeřili. Urbureř zaslechl, že ho podezíráme, a jeho pomocník tak skončí brzy na mučidlech. Tam by samozřejmě mluvil,“ vysvětloval panoš Ota trochu mrzutě. „Proto se ho musel rychle zbavit. Tovaryši spí ve stavení na dvoře za jeho domem. Nebylo tedy nic snadnějšího než ho k sobě nalákat hned poté, co jsme odtud odešli my. Naše návštěva mu měla možná sloužit jako zástěrka pro to, co se chystal provést. Zabil Ulricha a ráno jeho tělo odvezl k minoritskému klášteru.“

„Takže vrah je mrtvý. Pokud to vrah je. To se asi už nikdy s jistotou nedozvíme,“ povzdechla si truchlivě Dobromila.

„Je to precizně poskládané a zcela logické,“ přisvědčil Oldřich z Chlumu. „Jenže intuice mi říká, že to tak jednoduché přece jen nebude.“

„On už nám urbureř Matyáš poví, jak to bylo,“ oznámila chladně Dobromila. „Nechte to na mně! Já strýčka přinutím, aby ho dal zatknout

a vyslechnout. Všemi dostupnými prostředky. I kdyby mu měli lámat kosti a pálit ohněm boky. A třeba i stáhnout za živa kůži z těla.“

XXI. KAPITOLA

Dobromila opustila šenk U Červeného raka, ale Oldřich z Chlumu se svými dvěma pomocníky zůstal. Teď už nebylo kam spěchat. Rozálie jim donesla masovou kaši a Otovi do ucha špitla: „Vím něco důležitého, ale povím ti to jen v kuchyni.“

„Přijdu za tebou,“ slíbil nahlas. Jednak se tam stejně nemohl vydat, aby si toho nevšiml jeho pán a hlavně Diviš, ale současně to snad trochu otupí štiplavé poznámky, které ti dva vedli o něm a Boně.

Kaše byla výtečná a jedli s chutí, protože bylo už poledne a dostali hlad. Během jídla se Diviš opatrně zeptal, proč se panu Oldřichovi na té dedukci něco nezdá. Vždyť ve hře už nikdo další není.

„Vždycky může být ve hře ještě někdo. Někdo tak nenápadný, že o něm vůbec nepřemýšlíš. Při jídle se ale nemluví. A hlavně nepracuje.“

„Ale já už dojedl,“ bránil se Diviš. Pravda byla, že on vždycky hltal. Misku vylizoval už i panoš Ota, ale Oldřich z Chlumu jedl jen po malých soustech. Ne proto, že by chtěl vypadat způsobně, ale přemýšlel. Ano, při jídle se nepracovalo, to ale neznamenalo, že hlava si nechala poroučet.

„Já ti povím, co se možná našemu pánovi nelíbí,“ navrhl Ota svému příteli. Po očku se občas podíval na pana Oldřicha, aby si ověřil, zda se příliš nemýlí.

„Jistá nesrovnalost tu je. Nebo spíše časový nesoulad. Jde o ten výhružný list, který neznámý Jan ze Lhoty poslal panu mincmistrovi. To bylo prý dříve než někdo, snad pan urburěj, znesvětil hrob jeho ženy. Proč předtím? Já bych si logicky myslel, že až potom, aby od sebe odvrátil pozornost. Podle teorie našeho pána musel zločinec spěchat, aby co nejdříve doručil brodskému Buřtovi dostatek stříbra kvůli návštěvě míšeňských posílů. A navíc, proč podobný list obdržel i jihlavský purkmistr? Co ten má s tím společného?“

„Správce Vašut, pokud si vzpomínám, říkal, že list obdržel pan Eberhard asi týden před znesvěcením hrobu. Asi týden však může být také jeden nebo dva dny. Zprávy mezi Prahou a Jihlavou nedoručíš z hodiny na hodinu. Víš dobře, jak tohle naše vyšetřování někdy komplikuje,“ nesouhlasil Diviš. Jemu se hypotéza jejich pána líbila.

„Takže ten čas mohl být kratší. Mohlo se to dokonce stát skoro současně.“

„Dejme tomu,“ přikývl vstřícně panoš Ota. „Jenže v tom listu onen neznámý vyhrožuje panu Eberhardovi krví. Proč jemu?“

„Jan ze Lhoty přece tvrdí, že je dědicem ženy, která masku kdysi dostala darem, a patří tedy jemu. Ve skutečnosti jsme vyslechli hned několik verzí toho, jak se maska našla a co se s ní pak dělo. Ale o nějaké ženě, jako její majitelce, se nezmiňoval nikdo. Takže si to mohl Jan ze Lhoty vymyslet jen proto, aby pohrozil Eberhardovi. Jenže jaký by to mělo smysl?“

„Správně, Oto,“ přisvědčil Oldřich z Chlumu a odložil lžíci. I když v misce malá trocha zbyla, on misky nevylizoval. Ne že by to nedělávali i nejváženější zemští úředníci a zámožní velmožové, ale nedělala to jeho žena Ludmila. Tohle se prý v Burgundsku u stolu považovalo za nevychovanost.

Dopil svou číšku, na dně byla stejně už jen slza medoviny. Ale když chtěla šenkýřova dcera donést další, zavrtěl hlavou, že to zatím stačí. Soustředěně pokračoval ke svým pomocníkům: „Ano, Ota má pravdu. Proč hrozil panu mincmistrovi krví? Jako by už tehdy plánoval, že zabije paní Johanu.“

„Na něco přece v knihách počtů přišla.“

„Myslím, že ne. Alespoň ne v době, kdy varování pan mincmistr obdržel. Nesrovnalosti možná objevila až o něco později, když se musely překotně dělat přesuny peněz do Brodu a zpátky. Jinými slovy, vrah ji chtěl odstranit z jiného důvodu. O tom jste přece mnohokrát diskutovali.“

„Zmínka o krvi mohla v tom výhružném listu znamenat kohokoli jiného blízkého panu mincmistrovi. Třeba zrovna Dobromilu. Nebo jeho syna Martina. Ten se tu přece zaučuje. V listu není výslovně řečeno, že půjde o krev ženskou,“ protestoval Diviš. Teď už spíše z povinnosti. Věděl, že jeho pán tyhle rozhovory vede s oblibou tak trochu jako univerzitní disputaci.

Tam se pravda hledala vyvracením rozporů a námitek. Ty obvykle vymýšlel muž, označovaný jako advocatus diaboli. Byť to byla disputace na půdě křesťanského vysokého učení, říkalo se mu ďáblův, protože často musel hájit i to, čemu nevěřil. Ba dokonce to mohlo být v rozporu s teologickým učením. Na tom byla založena metoda poznávání scholastiků. Jejich heslem bylo: „Díky rozumu, věřím.“

„Možné to je,“ souhlasil Oldřich z Chlumu, „ale ne jisté! A to je právě okolnost, která mne nutí být zatím opatrný. Jenže netuším, jak to ověřit.“

Můžeme se však zatím vydat po jiné stopě. Mezi Jihlavou a Brodem se tu a tam převáželo velké množství stříbra nebo rovnou stříbrňáků. K tomu potřebujete pár lidí. V Brodě se mne pokusil zabít jakýsi zrzavec. Nebyl odtud. Tamní sklepnice při důvěrném rozhovoru prozradila, že se tam nikdy neobjevoval, pokud byl hostem v šenku urbureř Matyáš. Přijížděl s někým, kdo se tak trochu skrýval a Buřt ho vždycky hostil ve svém dvorci.“

„Vy a důvěrně?“ neodpustil si panoš Ota pobavené rýpnutí s dobře zahraným káravým výrazem ve tváři.

„Ano, důvěrně. Velice důvěrně,“ se stejně hranou vážností vysvětloval Oldřich z Chlumu. „Tyhle holky to snad ani jinak neumějí, ale co bych právě tobě povídal? Máš konkurenci, milý Oto. Ke svědectví jsem ji totiž během noci nepřiměl já, ale Pokrata.“

„Pokrata?“ přísně opakoval Diviš. On však nežertoval. Jeden Ota mu stačil, v posádce na Bezdězu však chtěl mít pořádek.

„Na můj příkaz,“ ujal se člena své družiny Oldřich z Chlumu. „Je to chytrý mládenec, měl bys mu dávat víc důvěry.“

„Jo, zřejmě až moc chytrý,“ bručel Diviš, ale na pánovy rady vždycky dal.

„Výtečně! Takže k naší věci. Když mne ten zrzavec přepadl, Buřt ho hned po skončení šarvátky zabil, i když nemusel. Je to logické, nechtěl, aby mluvil. Toho zrzavce tam jinak nikdo nezná, takže musel žít tady, v Jihlavě. Kromě Ulricha to byl další pomocník našeho zločince. Úmyslně neříkám urbureře Matyáše. I když to, že se tam neobjevovali společně, mohla být pouhá opatrnost.“

„Takže hledáme pána zrzavého služebníka, který zmizel?“ zeptal se panoš Ota. A když jeho pán přisvědčil, s povzdechem pokračoval: „Přišla sem spousta lidí ze Saska a tam žijí, jak známo, skoro samí zrzavci. I míšeňský markrabě a jeho rodina mají zrzavé vlasy. Třetina Jihlavy má zrzavé vlasy. To nebude snadné.“

„Za pokus to stojí,“ nadchl se Diviš. „Zajdu za Máslem. Ten přece musí mít přehled.“

„Půjdu s tebou,“ nabídl se Oldřich, vstal z lavice a po dlouhém sezení se s rozkoší protáhl. „Musím se ho také na pár věcí zeptat. A ty, milý Oto, můžeš zatím vyslechnout tu sklepnici. No přece tu, co tě lákala do kuchyně.“

Hned jak oba vyšli na rynek, vydal se za ní. Lavice u stolů se zatím začaly plnit, i když největší nával býval až k večeru. Tihle hosté však nechtěli pouze pít. Většina městem jen projížděla a zastavili se na jídlo.

Proto stála Rozálie u ohniště, které hořelo v rohu kuchyně pod širokým dýmníkem, jímž se odváděl kouř komínem nad střechu domu. Na sobě měla lehkou košilku a úzkou splývavou suknici a cosi míchala ve dvou hrncích zády ke dveřím.

„Neseš konečně to uzené?“ zeptala se přes rameno, protože se domnívala, že to je otec.

„Co bys raději? Uzené nebo mě?“ zeptal se panoš Ota vesele.

Poznala ho samozřejmě hned. Jeden hrnec odstavila z ohně a teprve pak se otočila. „Pojď ke mně. Když mě pořádně zlíbáš a doneseš ze sklepa to uzené, něco ti povím. Něco moc a moc důležitého.“

„Proč jsi mi to neřekla včera?“

„Protože jsem netušila, že to důležité je. Obejmi mě.“ Byla zpocená a horkem ohně rozehřátá. Stejně jako měli někteří lidé rádi v náručích kočky, měl rád Ota tyhle dívky. Poslechl ji a chvíli se těšil z blízkosti jejího těla a rtů. Teprve po chvíli ji pustil a řekl: „Ta polévka se vaří. Ať nepřeteče. Kde je to uzené?“

Rychle se otočila, měchačkou začala míchat jídlo v hrncích a přes rameno mu vysvětlila, kde ho má hledat. Ve dveřích se však skoro srazil s jejím otcem. To uzené nesl a své dceři se omlouval, že musel na chvíli za dům, protože ho od rána bolí břicho. Položil ho na stůl vedle pece a běžel do šenku, kde se hosté netrpělivě dožadovali piva. Oty si vůbec nevšímal.

„Tak mluv,“ požádal ji. Zůstala k němu otočená zády a velkým nožem krájela maso na slabé plátky.

„Když jste přišli, nebylo moc co dělat, a tak jsem občas poslouchala, o čem mluvíte. Většině z toho jsem sice moc nerozuměla, ale pochopila jsem, že mluvíte také o Ulrichovi. Díky tomu, že jsme ho spolu sledovali, už vím, jak se ten mládenec jmenuje. K nám on nechodil.“

„Dobře. Tak co o něm víš?“

„Nevěděla jsem, že ho podezíráte z mordu paní Johany. Jenže on to udělat nemohl!“

„Jak nemohl?“ Tak to bohužel bývalo často. Když už měli případ skoro vyřešený, stavba se kvůli nějaké drobnosti začala hroutit. Vlastně ho to ani nepřekvapilo, byl si jistý, že to nepřekvapí ani jeho pána. Naopak, Oldřich z Chlumu skromně podotkne, že intuice ho přece ještě nikdy nezklamala.

„To ráno jsem byla u kašny pro vodu. Ten mládenec vyšel ze sousedního domu. Tam žije jedna vdova, o které se říkají nejrůznější věci. Řekla bych,

že byl u ní celou noc. A zrovna když mne míjel a z rozvernosti mne plácl přes zadnici, ozval se křik, že právě někdo zamordoval purkmistrovu manželku.“

Rychtář Máslo přijal Oldřicha z Chlumu neobyčejně uctivě. Znal pověst, která ho předchází. Proto ho trochu překvapilo, proč přišel právě za ním.

„Zrzaví služebníci?“ opakoval a drbal se ve vlasech. Měly barvu špinavé slámy, ale trochu zarudlé. „Těch je spousta.“

„Zajímají mě jen ti, kteří v posledních třech dnech zmizeli.“

„Protože městské právo nezakazuje mít zrzavé vlasy, přiznám se, že tohle nesleduji. Nicméně o pár bych věděl. Šmitmajstr má zrzavého bratrance a ten odjel za rodiči, ale to bude už tak týden. Dva kupci, co mají domy tady na rynku, jsou zrzaví. Oba před několika dny odjeli za obchody. Písař pana perkmistra je zrzavý. Taký velitel jeho družiny. Víte, on si platí několik chlapů, kteří dělají mezi horníky pořádek, když se něco semele. Ten velitel se jmenuje Adorian a před několika dny ho pan perkmistr vyhodil pro opilství. Jeden podomek pana purkmistra je zrzavý, ale nevím, jestli odjel. Zrzavou palici mají dva konšelé, oba v tomhle týdnu někam zmizeli. Kam, to netuším, mně se nesvěřují. Mám pokračovat?“

„Asi ne,“ povzdechl si Oldřich z Chlumu. „Ovšem ten, kterého já hledám, má i zrzavé vousy. Dost dlouhé.“

„To mají skoro všichni. Dneska je to tady móda. Proč ho hledáte?“

„Protože jeden takový napadl mého pána,“ oznámil přísně Diviš. „Je po smrti. Bohužel zemřel ve dvorci pana Smila, takže ho pohřbí tam. Jinak bychom samozřejmě jeho mrtvolu přivezli sem. Ale takhle?“

„Rozumím. Dobrá polovina z těch, o kterých jsem mluvil, to asi nebyla. Vztít meč do ruky, to chce cvik.“

„A kdo by to svedl?“

„Grulich, šmitmajstrův bratranec. Býval vojákem. Samozřejmě taky Adorian. To je ten, kterého vyhodil pan perkmistr. Pak Hrubec, to je purkmistrův podomek. Tedy, jestli to umí s mečem, to netuším, ale už několikrát se v šenku popral. Mečem dobře vládnou i oba páni konšelé. A taky Julián. On se správně jmenuje Giulliani, je Ital a oženil se sem. Jeho manželka je zámožná, a proto ten chlap líná nemusí nic moc dělat. Proto si ji přece vzal. Občas za peníze vyučuje zápas s mečem. Je výtečný šermíř.“

„Dobře. Ted' osobně všechny oběhneš a zjistíš, jestli se vrátili. A pokud ne, kam odjeli a kdy se mají vrátit,“ nařídil Oldřich z Chlumu.

Máslovi se samozřejmě nechtělo, ale neodvážil se odporovat. Uklonil se a hned se opásal svým mečem.

„Počkej ještě,“ zastavil ho Diviš. „Kdo z měšťanů, kteří bydlí na plácku u minoritského kláštera, chodí do šenku U Červeného raka?“

„Jen Rufus, pokud vím. Má tam přátele. Ostatní sedávají spíše U Mařenky. To je šenk u hradeb a je levnější.“

Když vyšli na rynek, Oldřich z Chlumu Divíše pochválil. I jeho napadlo, že neznámý svědek, který v noci zahlédl urburěře Matyáše u hřbitova, žije nejspíše někde tam. Současně to však musí být častý host v šenku U Červeného raka. Prošli kolem kašny a pokračovali k minoritskému klášteru.

Rufus byl švec, hubený, s dlouhými prsty ulepenými smůlou, s rozčuchanými a slepenými vlasy, bradavicí pod okem a byl neuvěřitelně upovídaný. Chvilu trvalo, než ho přiměli, aby mluvil k věci. Mezitím si ovšem vyslechli, že Ketruše je zase v tom, i když má manžela na cestách, Dobromil si zlomil nohu, protože se ožral a po cestě domů přelezl plot a spadl do jímky na odpadky, a ševcův třetí syn má první zoubek.

„Jo, tu noc, co zhanobili ten hrob,“ opakoval, když jím Diviš zacloumal a opakoval otázku. „To jsem byl náhodou doma, protože jsem musel narychlo ušít nové škorně pro pana konšela Vomáčku. On totiž den předtím zakopl na stavbě a jako s uděláním šlápl...“

„Chlape, mluv k věci. Nebo ti jako s uděláním dám do huby!“ varoval ho Diviš a koulel očima. Spolu s jizvou na tváři tohle většinou pomohlo. I švec se ulekl.

„Odpusťte, já jen chtěl říci, proč se na to pamatuji. No ano, bylo už notně po klekání, řekl bych tak hodina s půlnoci. Šel jsem při svíčce a zrovna jsem dílo dodělal. Potřeboval jsem se protáhnout a nadýchat se čerstvého vzduchu. Tak jsem vyšel z domu a zahlédl ho. Ne, on mě určitě neviděl. Já se totiž pro jistotu ukryl za vrata. To víte, urburěři! Já se nerad setkávám s lidmi jako on. Tihle mocní si pořád něco vymýšlejí.“

„Šel od hřbitova? Nesl něco?“

„Měl rýč. To mě zarazilo. Pak jsem si řekl, stará se o těžbu stříbra, proč by nenesl rýč. Přes rameno mu visela velká plátěná kabelka. Nesl v ní něco velkého a muselo to být dost těžké.“

„Byla noc. Poznal jsi ho určitě?“

„Tak jako vidím vás. Byl zrovna úplněk a na nebi ani mráček.“

„Ráno zajdeš na rychtu a tam svou výpověď zopakuješ panu rychtáři a zapíšete ji. Rozumíš?“

Rufus přikývl a těžce si povzdechl. Copak to neříkal? Mocní si pořád něco vymýšlejí a je jim jedno, jestli má člověk čas nebo ne. On ho většinou neměl. Ševcovské řemeslo nepatřilo k těm, na nichž se dalo zbohatnout.

XXII. KAPITOLA

Odpoledne se Oldřich z Chlumu vydal spolu s Divišem do domu U Zlaté růže, kde se měl ubytovat. Panoš Ota tam na ně čekal. Přivedl družinu a ozbrojencům ukázal čeledník, kde budou přespávat. Koně odvedli do maštale ve dvoře. Pro všechny nestačila, ale naštěstí tu byl ještě prázdný chlév, kde donedávna stály čtyři krávy. Pod přístřeškem dokonce zbylo nějaké seno a Pokrata poslal dva ozbrojence, aby ve městě koupili pytel ovsa. V kuchyni právě roztápěla oheň služebná, kterou jim dal k dispozici mincmistr Eberhard. A sládek z městského pivovaru stěhoval do sklepa sud s pivem.

Když Oldřich z Chlumu dorazil, seděl Ota s Pokratou v mázhauzu na kamenném sedátku ve výklenku a vážně o něčem diskutovali. Diviš by přísahal, že zaslechl jméno Kačka a cosi o ženských. Jakmile však Ota uviděl svého pána, všeho nechal, vymrštil se a hlásil, že je mu to moc líto, ale paní Johanu Ulrich zamordovat nemohl. Pak zopakoval Rozáliinu výpověď.

„Myslel jsem si to,“ potvrdil nevzrušeně Oldřich z Chlumu. „Bylo to tak logické, až to bylo podezřelé.“

„Jenže co teď?“ povzdechl si utrápeně Diviš. Už ho z toho pomalu začínala bolet hlava. Vzápětí se však pousmál a skleslost ho opustila. Některé věci se přece jen vyjasňovaly: „Oto, my našli chlapa, o kterém mluvila ta holka z šenku. Potvrdil, že zahlédl urburéře u hřbitova. Bylo to pozdě v noci a nesl rýč. To svědectví zapíše rychtář! Krádež stříbrné masky je tedy objasněna. On už nám Matyáš řekne, jak to bylo s paní Johanou.“

„Neřekne,“ ozvalo se zlostně od vrat. Do mázhauzu vstoupila Dobromila a byla bledá, protože se pohádala a byla našťvaná. „Strýc mne sice vyslechl, ale odmítl vyhovět. Prý je toho k uvěznění urburéře málo. Počká si, až jak dopadne kontrola knih počtů. A co se týká smrti mé tety, Ulrich je mrtvý, a tak je pro něj ta věc uzavřená.“

„Není,“ vrtěl hlavou panoš Ota a zopakoval jí, co mu Rozálie pověděla.

„Hned jdu za strýcem! Teď už přece něco udělat musí,“ vybuchla Dobromila, pak však Otu objala a rozplakala se. Tišil ji a hladil po tváři, věděl, že to má ráda. Tentokrát ho jeho pán nekáral.

Jenže návštěvám nebyl konec. Sotva se trochu sebrala, objevil se rychtář Máslo. I on vypadal hodně našťvaně. Tak našťvaně, že si ani Diviš netroufl pronést nějaký žert na jeho jméno.

„Hned pojdte se mnou,“ oznámil úsečně. „Před chvílí lotr se stříbrnou maskou zamordoval pana urburěře.“

„Matyáše? Kde?“ zeptal se Oldřich z Chlumu. Byl tím překvapený tak, že ho ani nenapadlo podotknout, že je to logické. Nebo že ho už dříve napadlo, že to takhle dopadne. Bylo to totiž nelogické, nepochopitelné a nevysvětlitelné.

„Zabil ho u něj doma. Paní Vilemína toho vraha zahlédla, jak sbíhá po schodech do mázhauzu. Byla vyděšená, aby něco neudělal ještě jí, a tak utekla a zavřela se ve své komnatě. Z okna pak volala o pomoc. Naštěstí šel po rynku zrovna pan purkmistr se dvěma konšely na zasedání, a tak jí pomohli.“

„Zahlédli někoho?“

„Jeden z konšelů má dojem, že někdo pospíchal ke klášteru, ale viděl jen záda člověka v plášti. Jinak kde nic tu nic. Rynek je v tuhle dobu plný lidí, a pokud je to někdo místní, vmísí se mezi dav a nikdo si ničeho nevšimne.“

„Jak ho zabil?“

„Já ho ještě neviděl, ale říkal mi konšel, který pro mě přiběhl, že prý mu vrah podřízl krk. Stejně jako paní Johaně.“

Vyrazili, nebylo to daleko. Před výstavným urburěřovým domem se tísnil obvyklý dav. Dva biřicové bránili lidem, aby vtrhli do domu. Oldřich z Chlumu postřehl, že pana Eberharda doprovázeného sekretářem Vašutem tam pustili. Mincmistr dorazil těsně před nimi, ale rozumně nešel do patra domu, kde se zločin stal. Čekal nervózně v mázhauzu.

„Kdybys ho dal uvěznit, ještě by žil,“ začala mu hned vyčítat Dobromila.

„K čemu by to bylo, Bono? Pokud ho chtěl někdo zabít, našel by si jinou cestu. Jsme v rukách božích, ten řídí naše kroky.“

„I toho, co zabil mou tetu? Proč? Co udělala špatného, aby Bůh nečinně přihlížel, jak jí někdo podřízne krk,“ zaječela a pak se znovu rozplakala. Tentokrát ji ale objal strýc a utěšoval. Nechala se. Panoš Ota byl rád, že to není na něm. Pospíchal po schodech za svým pánem.

Urburěř seděl v křesle, předkloněný a hlava mu spočívala na stole. Krev se rozlila do velké kaluže, která z okraje desky odkapávala na podlahu. Jinak byl v místnosti pořádek. Nedošlo k zápasu, tady vrah nic nehledal a nejspíše ani nesebral.

„Zdá se, že peníze zůstaly v truhlici,“ hlásil purkmistr Rajmund. Poté, co sem přišel s oběma konšely, v jizbě už zůstal, aby ji hlídal. Jeden konšel utíkal pro rychtáře a druhý pro mincmistra. „Kolik tam měl, to nevím. Snad nám víc poví paní Vilemína. Ovšem až se trochu sebere. Je u ní ranhojič, protože omdlela. Nevypadá to na loupežný mord. Musel to být někdo, koho nebohý Matyáš dobře znal. Býval velice opatrný.“

„Vrah musel stát za ním,“ uvažoval Oldřich z Chlumu, když si hlubokou ránu na krku prohlédl. „Chytil ho za hlavu, zvrátil mu ji dozadu a pak ostrým nožem prořízl hrdlo. Dýka to podle mě nebyla, ta se používá spíše k bodnutí. Ostré nože bývají v kuchyni. Na maso a tak podobně. Oto, zajdi do kuchyně a zeptej se služebné, jestli nějaký nechybí.“

Panoš Ota byl zpátky skoro hned. Žádný nechyběl, vrah si ho přinesl s sebou. Při útěku ho však nezahlavil, na schodech se nenašel. Musel ho tedy odnést.

„Nešlo o hádku nebo něco podobného, kdy by člověk jednal z náhlého popudu. Vrah sem přišel s úmyslem pana urburěře zabít,“ uvažoval Oldřich z Chlumu. „Nůž odnesl proto, abychom ho podle něj neodhalili. Nejspíše ho sebral doma v kuchyni, po mordu ho pečlivě umyl a vrátil na místo. Měl to dobře promyšlené.“

„Jenže proč by někdo pana urburěře zabíjel?“ kroutil nechápavě hlavou purkmistr Rajmund.

„A proč někdo zabil tvou ženu?“ rozmrzele ho usadil Oldřich z Chlumu. Rád by ho vykázal ven, protože ho svými poznámkami znervózňoval. Potřeboval klid, aby se soustředil na to, co viděl kolem sebe. Každá drobnost mohla být důležitá. Jenže purkmistr jako hlava jihlavské městské rady měl právo tu být. Rajmund však nejspíše jeho poznámku pochopil. Alespoň ustoupil ke stěně a už mlčel. Místnost byla před mordem uklizená a po něm tam nezůstalo nic, co by Oldřichovi jakkoli pomohlo představit si vraha a to, co se tu odehrálo. Samozřejmě kromě hanebného zločinu. I když byl urburěř Matyáš zapleten podle jeho teorie do čachrů se stříbrem, musel mít nejen pomocníky, kteří vozili stříbro do Smilova Brodu a zpátky, ale musel mít dalšího společníka. Vlivného, který mu tady v Jihlavě pomáhal všechno utajit. Když pochopil, že se kolem urburěře stahují mraky, odstranil ho, aby se přes něj královská spravedlnost nedostala až k němu. Jenže ať o tom přemýšlel sebevíc, mordy ve stříbrné masce mu do toho nějak nezapadaly. Obrátil se na purkmistra: „Kde jsi byl v době mordu?“

„Byl jsem v kostele a modlil se za spásu duše mé drahé ženy Johany,“ opáčil vyrovnaně. „Když jsem ho opustil, zastavil jsem se u konšela Říhy, je to při cestě. Na rynku jsme ještě potkali Doubravu. A právě tehdy se to stalo.“

„Nikoho jste prý nezahlédli. Kdo mohl mít důvod pana urburěře zamordovat?“

„I já mám spoustu nepřátel,“ vyhnul se přímé odpovědi. Oldřich z Chlumu přikývl. Málokdo byl ochotný jmenovat své sousedy, i kdyby podezření měl. Rukou si přejel po bradě a bezděčně si rovnal krátce střižené vousy. Ještě jednou se rozhlédl a pak dovolil, aby tělo odnesli do márnice. Souhlasil rovněž, aby purkmistr jednání na radnici nerušil, zatím nikoho z městské rady potřebovat nebude.

Pak se ještě zeptal, kde má komnatu paní Vilemína.

„Hned vedle, ale jak jsem řekl, je na tom špatně. Nevím, zda bude schopná odpovídat. Možná později, měla by si odpočinout,“ požádal ho starostlivě purkmistr. Pak se zdvořile uklonil a dům opustil.

„Chová se, jako by mu na ní záleželo. A přitom na sebe byli jako pes a kočka,“ ozvalo se za Oldřichovými zády. Ani nepostřehl, kdy se do místnosti dostala Dobromila. Stála vedle Oty a byla pořád bledá.

„Děvče, to není nic pro tebe,“ řekl měkce a chtěl ji vykázat z místnosti. Jenže se nedala. Ji pohled na surově zamordovaného muže nechával zcela chladnou. Ani krev na stole a podlaze jí nevadila.

„Víte, co je mi divné, pane královský prokurátore? Proč Vilemína volala o pomoc z okna své komnaty? Proč ne odtud? Vidíte, okno je otevřené. Pokud někoho zahlédla na schodech, sem je to mnohem blíž než k ní.“

„Leželo tu tělo jejího manžela. A není na něj zrovna hezký pohled.“

„Pokud máte strach o život, toho si snad nevšímate.“

„Ty Vilemínu podezříváš? Podříznout někomu krk, to by žena nedokázala.“

„Já ano,“ opáčila chladně.

„Bono, pokud by to udělala, pak povedou stopy krve odtud do její komnaty. Ale nejsou tam, už jsem to stihl prohlédnout. Zato je jich dost na schodech, kudy ten vrah utíkal. Řekla pravdu,“ vysvětloval jí panoš Ota.

„Stejně se mi ta ženská nelíbí. Mám však jiný nápad. Ať rychtář se svými biřici prohledá všechny domy ve městě. A hlavně na rynku. Ta stříbrná maska někde musí být.“

„Máslo už nechal uzavřít brány,“ oznámil nevzrušeně panoš Ota. „A Diviš právě spolu s rychtářem prohledává mincovnu. Jako nestranný svědek je tam s nimi opat dominikánského kláštera.“

„Strýc s tím souhlasil?“

„Nebyl čas se ho zeptat. Souhlas dal pan purkmistr. Jako vardajn má k tomu plné právo, protože šmitmajstr není k nalezení. A tak je nejvyšším úředníkem v mincovně on. Ta prohlídka se samozřejmě týká jen dílen ve dvoře, nikoli domu pana Eberharda. Zatím.“

„Co tím zatím chceš naznačit?“ sykla zlostně.

„Že tě poslechneme. Necháme prohledat všechny domy na rynku. Tedy i tvého strýce.“

Tahle odpověď ji nijak neuklidnila, ani neusmířila. Otočila se a seběhla do mázhauzu, aby svého strýce informovala.

„On v tom prsty nemá, Oto. Tím jsem si jistý,“ povzdechl si Oldřich z Chlumu.

„To já vím, ale ať si skutečný zločinec myslí, že pořád tápeme.“

„To je samozřejmě dobrá věc. Ale teď důvěrně mezi námi. Koho podezíráš?“

„Nechtěl byste odpovědět jako první, můj pane?“

„To tedy nechtěl. Často se spoléhám na tvé nápady. Nuže?“

„Logika mi říká, že by to mohl být pan purkmistr.“

„A kromě logiky, máš ještě jiný důvod?“

„Jen drobnost. Vzpomínáte, jak jste nám vykládal o výsledku té sklepnice ve Smilově Brodě? Jméno Matyáš si pamatovala. Ale jméno toho, který spal ve dvoře a snad mu sloužil zrzavec, to si nepamatovala. Řekla, že bylo divné. Pokud si vzpomínám, jiného Rajmunda než toho tady v Jihlavě neznám. Takže by se dalo říci, že má divné jméno, nemyslíte?“

„Nu, to je tedy indicie, kterou by měli vytesat do kamene,“ vrtěl hlavou Oldřich z Chlumu. Nicméně ji zjevně hned neodmítal. Zdvořile však upozornil: „Jenže když vraždil ten ve stříbrné masce, byl purkmistr prokazatelně vždycky jinde.“

„Tak ta maska se už našla,“ hlásil panoš Ota svému pánovi. Nevypadal však spokojeně, spíše rozmrzele. „A nevěřil byste, kde. Je na radnici. Tam, kde byla předtím, než ji někdo ukradl. Zase ji tam vrátil.“

„To je zajímavé. Kdo všechno se mohl do toho sálu dostat? Tedy kromě městské rady.“

„Kdokoli. Radniční sluha je dneska nemocný. Radnici měl sřezit biřic, jenže musel do šenku za rohem, protože došlo ke rvačce. To bylo těsně předtím, než urbureře zamordovali. Takže to bylo asi tak, že zločinec hned po vraždě utíkal na radnici a masku tam vrátil.“

„Tolik náhod najednou? Náhodou onemocní radniční sluha. Náhodou dojde ke rvačce a biřic přestane hlídat vchod. A zločinec to náhodou ví, a tak tu masku odnese tam. Ne. Masku tam sice je, ale muselo to být jinak.“

„Tak jak?“

„Až na to přijdeme, je případ vyřešený. Zatím bych udělal něco jiného. Pokrata si osedlá koně a tryskem vyrazí do Smilova Brodu. Přespí v šenku a ráno přiveze Kačku sem. Pokud jsi měl s purkmistrem pravdu a je to on, kdo navštěvoval Buřtu, pozná ho a my budeme o krok dál.“

„Tak tyhle úkoly bude teď plnit Pokrata?“ pokyvoval s hraným překvapením panoš Ota hlavou. Ve skutečnosti byl rád, že se objevil náhradník, protože jeho to už někdy zmáhalo. Navíc předpokládal, že noc stráví s Bonou hezky v klidu a bez harcování v sedle.

„Ano, Pokrata!“ potvrdil přísně Oldřich z Chlumu, protože si jeho poznámku vyložil správně. „Zajdi na rychtu a vyříd', aby s prohledáváním domů skončili. Kde je Diviš?“

„Protože tu pro něj nebyla práce, šel ven z města. Říkal, že ho něco napadlo, ale neřekl mi, o co jde.“

„Takže budou zase problémy. Až vyřídíš ten vzkaz, zajed' do perkhausu a podívej se po něm. Jinde být nemůže. A já si zatím musím promluvit s panem Eberhardem. Tentokrát velice důrazně a vážně.“

Panoš Ota si osedlal koně sám a Špitálskou bránou opustil Jihlavu. Blížil se večer a na předměstí vládl obvyklý ruch. Nespěchal, jel skoro krokem a přemýšlel, co zase mohlo Divíše napadnout. Všechny stopy přece směřovaly do města a točily se kolem urbureře. Ovšem teď, když ho někdo zavraždil, mohlo být všechno jinak.

Už dříve mezi podezřelé zařadili i perkministra Rolfa. Byl jeden z mála, kdo měl možnost manipulovat s čísly, a pomáhat tak zakrýt krádeže stříbra. Byl ze Saska stejně jako mincmistrův sekretář Vašut. I tohle spojení bylo nutno brát v úvahu. Ovšem panoš Ota Rolfa nepodezíral. Byl to hrubián, chlap od rány, ale na intriky nebyl. Zabít někoho by určitě svedl a určitě by si s tím ani nedělal těžkou hlavu. Ovšem aby kvůli tomu kradl stříbrnou masku

a skrýval pod ní svou tvář? Ne, toho Rolf podle Oty schopný nebyl. Navíc měl mohutný plnovous, a ten by pod maskou neskryl.

V pozadí stál někdo, kdo uměl přemýšlet. To byl další důvod, proč Rolfa nepodezíral. Ten člověk musel mít pevné nervy, protože obě vraždy se staly lidem na očích. Obě měly svědky. A přesto se jich odvážil, i když útěk byl nesmírným rizikem. Stačila maličkost, a vše se mohlo zvrtnout. Rolf byl mohutný chlap s velkým, věčně rozčuchaným vousem. Jeho vzhled přímo volal po tom, aby si ho někdo na rynku všiml, pokud by se chtěl nenápadně ztratit v davu.

Když Ota dorazil na dvůr perkhausu, okamžitě si všiml Divišova koně. Stál v maštali s tlamou zabořenou ve žlabu a spokojeně žral řezanku s ovsem. To znamenalo, že Diviš není daleko. Našel ho v jizbě u stolu. Nebyl však sám. Na lavicích vedle něj byl perkmistr Rolf, šmitmajstr Tobiáš a postarší muž s šedivějícími vlasy. Na tváři měl jizvu, ale na opačné straně než Diviš, proto si ho hned při první návštěvě všiml. Věděl, že je to písař, který se stará o knihy počtů v perkhausu a na huti a jmenuje se Emmeram. Přišel, jak jinak, spolu s Rolfem ze Saska.

Na stole ležely tři knihy a několik pergamenů. Všichni byli nad nimi sklonění a o něčem polohlasně diskutovali. Byli tím tak zaujatí, že si ho v první chvíli ani nevšimli. Panoš Ota byl překvapený, když mu došlo, že se Diviš nepere a neohání mečem, ale s ostatními zírá na stránky popsané čísly.

„Co tu děláš?“ zeptal se Divíše.

„Hledal jsem pana šmitmajstra. V bráně mi řekli, že hned ráno opustil Jihlavu, a protože měl něco ve vaku, musel to strážným ukázat. Byla to kniha. Napadlo mě, že třeba chce utéct a odváží si důkaz o podvodech v mincovně. Pak mi ale jeden horník prozradil, že ho zahlédl, jak vjíždí sem do dvora.“

„A napadlo tě, ty halamo, že ty krádeže dělá se mnou,“ dobromyslně ho doplnil Rolf. Ovšem jeho výraz rozhodně laskavý nebyl. Rukou ukázal na volné místo vedle sebe, aby se panoš Ota posadil. Pak se obrátil na písaře Emmerama a nařídil, aby tomu rytíři zopakoval, co našli.

„Vlastně na to přišel pan šmitmajstr,“ začal písař zdvořile. „V poslední době se v mincovně pořád vážilo a počítalo a vždycky bylo všechno v pořádku. Nakonec ho napadlo, že jediná možnost, jak by se mohlo stříbro ztrácet, je na cestě odtud z revíru do Jihlavy.“

„Což je ovšem nesmysl!“ skočil mu do řeči Rolf. „Mám tu spolehlivé chlapy a ti všechno hlídají líp, než by sřežili poctivost své dospívající dcery.“

„A tak sem pan Tobiáš přijel s touhle knihou,“ nevšímal si ho písař. Byl zcela zaujatý počítáním, o čemž svědčily pergameny popsané zběžným písmem, které mělo úhledností daleko do okázalých zápisů v kodexech. „Chvilku nám sice trvalo, než jsme to odhalili, ale nakonec jsme na to přišli! Teď právě počítáme, o kolik pan urburěř našeho milostivého panovníka okradl.“

„Takže přece jen...,“ přikývl panoš Ota a zvědavě se na knihy zadíval.

„Bylo to jednoduché a neuvěřitelně drzé,“ ujal se slova šmitmajstr. Cítil se trochu provinile, protože část viny padala i na něj. Nebo lépe řečeno na všechny, kteří se v mincovně kolem vážení, počítání a kontrol pohybovali.

„Krádeže byly založené na tom, že jsme všechno svědomitě zvážili, to se zapsalo na pergamen a ten jsme předali mincovnímu písaři. Jeho povinností bylo zanést čísla do knih. Ale představ si, urozený pane, že ten lotr tu a tam zapsal váhy nižší. A to do všech třech knih! Podle jeho zápisů méně stříbra přišlo, zpracovalo se a vyrazilo se méně mincí. Takže součty vždycky seděly a nic nechybělo, protože pan urburěř ukradl z mincovny jen to, co díky zfalšovaným zápisům přebývalo.“

„Pergameny, na něž se váhy zapisovaly, se po přenesení údajů do knih oškrábaly, aby se daly použít znovu,“ dodal na vysvětlenou Emmeram. Ota věděl, že tohle je běžná praxe. Ale hned pokračoval: „Odhalili jsme to až tady, když jsme srovnali knihu, kterou přivezl pan šmitmajstr, s tím, co tu zapisují já.“

„A to nikdo tuhle drzost dosud neobjevil?“

„Nemohl. Za mnou ani jednou kontrola nepřišla,“ povzdechl si písař Emmeram. „Už mi to začínalo být divné.“

„Myslíme si, že pan urburěř nebo ten písař vedli tajně knihu počtů hutě jako my, ale samozřejmě s nižšími čísly. A když ji chtěl kontrolovat někdo z Prahy, předložili mu tu svou. Kdo z úředníků by to poznal, že? Ještě to určitě považovali za laskavost, že se nemusí harcovat sem do revíru.“

„A co pan purkmistr? Byl přece vardajnem a kontrolovat tohle by měla být jeho povinnost. Jenže on o tom asi moc dobře věděl, protože se na těch krádežích podílel,“ konstatoval panoš Ota. Jenže šmitmajstrova odpověď ho trochu zklamala.

„Ale kdepak, urozený pane. Rajmund je, s prominutím, nafoukaný a užvaněný pitomec. Ten by nespočítal ani slepice na dvoře, natož aby odhalil něco takového. Říká se, že ten úřad dostal kvůli své manželce. My si

myslíme, že mu ten úřad zařídil spíše urburěř Matyáš, protože věděl, jaký je to trouba.“

„Paní Johaně asi začalo být něco podezřelé. Dvakrát tu byla a dívala se do mých knih. Do těch správných. Ale ani ona na nic nepřišla!“ přiznal písař Emmeram a ještě dodal, že Rajmund byl opravdu hlupák a pro urburěře byl pravým požehnáním.

„Takže hlavní podíl na těch podvodech nemá on, ale mincovní písař?“

„Jistě! Hned jak jsme to odhalili, objel jsem jihlavské brány, aby strážní nedovolili písaři Milotovi za žádnou cenu město opustit!“ pochlubil se s hranou skromností Diviš. Tentokrát totiž opravdu nic nepopletl, právě naopak.

XXIII. KAPITOLA

„Je to ošemetná věc,“ přiznal nerudně mincmistr Eberhard. Snad poprvé zazněl v jeho vyrovnaném hlase strach. Panovníka nebude zajímat, jestli kradl urburér, purkmistr nebo písař. Odpovědnost byla na Eberhardovi. Přemysl bude chtít vzniklou škodu nahradit. A to bude muset zaplatit ze svého. Přesto stále odmítal Oldřichovi z Chlumu pomoci. Každý odklad při odhalení nepříjemné pravdy byl dobrý. Proto s významně zvednutým prstem jako pro výstrahu pokračoval: „Mord pana urburěře nám zjevně brání, abychom mohli zjistit, jestli kradl, kolik ukradl a kdo mu případně pomáhal. Jak už jsem řekl své neteři, dokud nebude uzavřena kontrola knih, nelze na pana Matyáše nahlížet jako na zloděje. A nelze ani tvrdit, že by byl v Jihlavě poškozován náš panovník!“

„Jistě, to říkáš pořád,“ chladně ho přerušil Oldřich z Chlumu. „Nechceš slyšet mé argumenty, nezajímají tě mé hypotézy a odmítáš připustit, že by se tu dělo něco hanebného. Nezlob se, ale kdybych tě neznal, myslel bych si, že sám něco tajíš.“

Eberhard zrudl hněvem nad tou urážkou a vyskočil z křesla. Královský prokurátor však zůstal sedět a vypadal klidně. Věděl, že v tuhle chvíli je výhoda na jeho straně. Proto nevzrušeně pokračoval: „Jenže nejde jen o Jihlavu. Vyložil jsem ti svou hypotézu o dolování na panství Smila z Lichtenburka. Tys mu několik let pomáhal. Loni jste se prý rozešli. Údajně jste se dokonce nepohodli. Proč?“

„To se královského regálu netýká a nemá to nic společného s mordy tady v Jihlavě. Proto promiň, ale neodpovím ti,“ téměř nepřátelsky odsekl pan Eberhard, ale posadil se zpátky do svého křesla.

„Nemusíš. Zítra budu vědět víc. V tuhle chvíli je už na cestě do Smilova Brodu pro jistého svědka jeden z členů mé družiny,“ pokračoval Oldřich z Chlumu. Věděl, že slovo svědek mincmistra znejistí a nejspíše raději poví, jak to ve skutečnosti bylo. Netuší totiž, že tím svědkem je pouhá sklepnice z šenku. Ale nelhal, pro svědka poslal. Proto smířlivě nadhodil: „Předpokládám, že sis všiml jistých nesrovnalostí, za kterými stál správce Wurm. Jenže když jsi na ně pana Smila upozornil, odmítl se tím zabývat. Jinými slovy, věděl o nich a schvaloval je. Je to tak?“

„Nějak jsme si v tu chvíli nerozuměli,“ diplomaticky zabručel mincmistr.

„Já myslím, že jste si rozuměli dobře,“ nedal se Oldřich z Chlumu a neustále útočil. „Jenže ty máš hájit zájmy českého krále! Výnosy z jihlavských dolů letos poklesly. Až dokážu, že na vině je krádež stříbra, a to nejspíše ve velkém, nechci samozřejmě předjímat, jak se náš vznešený panovník zachová. Ovšem může tě to ohrozit. Dokonce tě to může přivést na mizinu. Takže se musíš rozhodnout. On nebo Smil. Pokud našemu králi předložíš pravdivá fakta, samozřejmě vhodně podaná, bude mít důvod těžbu stříbra na panství pána z Lichtenburka převzít do svých rukou. O to mu jde v první řadě. V takovém případě bude s tebou jistě jednat shovívavě. A možná dokonce velkoryse.“

„Proč mi tohle všechno říkáš?“

„Protože mi náš král nařídil, abych tu zavedl pořádek. Podle mého nejlepšího přesvědčení, a to právě dělám.“

„Pán z Lichtenburka je příbuzný tvé ženy.“

„Mou povinností je hájit zájmy českého krále, ne mých příbuzných. Zvláště pokud se chovají hanebně. Chtěli mne tam zavraždit. Jsem si téměř jistý, že o tom pan Smil věděl. Od časů, kdy Kain zabil svého bratra Abela a kníže Boleslav svého bratra Václava, není radno příbuzným věřit.“

„Děkuji za radu! Uvidím, zda se budu moci podle ní zachovat. Do jaké míry mi můžeš v té věci pomoci? Teď se tě zeptám nikoli jako královského prokurátora, ale jako rytíře Oldřicha. Co za to?“

„Jsi obchodník a jako obchodník se i ptáš,“ opáčil chladně Oldřich z Chlumu. „Netvrdím, že by se mnoho velmožů nezeptalo stejně, nicméně mne si koupit nemůžeš. Pokud zjistím, že je pravda na tvé straně, udělám vše, abych ti pomohl. Pokud ne, pak s mou pomocí nepočítej. Nicméně v jedné věci bys mi mohl vyhovět, ať už to dopadne jakkoli. Můj panoš Ota si nesmí vzít za ženu tvou neteř a musí svůj pobuřující milostný vztah ukončit.“

Eberhard byl příliš obchodníkem, než aby něco takového slíbil, i když to bylo i v jeho zájmu a příslušné kroky už podnikl. Zatvářil se nešťastně: „To ale snadné nebude! Dobromila je zamilovaná a sám víš, jak umí být dívky v jejím věku tvrdohlavé. A já ji mám rád! Ota je pěkný mládenec, bude těžké jí ho vymluvit. Je to neobyčejně zámožná nevěsta. Bude to hodně těžké! Nicméně udělám, co je v mých silách!“

Večer vládla v domě U Zlaté růže uvolněná nálada. Oldřich z Chlumu se svými pomocníky probíral všechny podrobnosti jejich dosavadního vyšetřování. Byl v dobré náladě a dovolil, aby s nimi u stolu seděla a pila i Dobromila. Samozřejmě si vybrala místo vedle panoše Oty. I nad tím přimhouřil oko. Předpokládal, že to je naposledy.

„Zbývají už jen dvě záležitosti,“ vykládal Diviš. „To nejdůležitější je uvěznit písaře Milotu. Z mincovny utekl a schovává se ve městě. Bránami neprošel, na to dávají biřicové krk. Za prvé, musí se přiznat k tomu, jak pomáhal krást, a říci, kde jsou ukryté peníze. U urburěře se našlo necelých padesát kop stříbrňáků. To je sice hodně, ale málo ve srovnání s tím, že se jich ztratily celé stovky. A za druhé, musí vysvětlit, proč mordoval v té zatracené stříbrné masce. Nikdo jiný to totiž být nemohl.“

„Ale proč vůbec mordoval?“ zeptal se Oldřich z Chlumu. Tvářil se tak, že Divišovi zkazil náladu. Ten výraz znal. Říkal, že je to tak logické, až je to podezřelé.

„Jestli vůbec mordoval?“ dodal panoš Ota, jako by ho chtěl ještě víc otrávit.

„Urburěře asi zabil,“ vstoupila do diskuze Dobromila. Už se považovala za plnohodnotného vyšetřovatele. „Důvod měl. Báł se prozrazení. Jak jsem v mincovně zjistila, v době, kdy Matyáš zemřel, tam nebyl. Viděli ho, že se vrací až hodnou chvíli poté, co na rynku vypukl ten zmatek. Takže by stihl nejen vraždit, ale i vrátit masku na radnici.“

„Kolik už jsme jistých vrahů měli?“ nesouhlasil k její nelibosti panoš Ota. Už ji začínal štvát. Pravda, včera na něj dala a ustupovala mu, ale dneska nebylo včera.

Ota zatím pokračoval: „Souhlasím, že zabít Matyáše byla pro něj jediná záchrana. Alespoň si to myslel. Proč by však zabíjel paní Johanu?“

„Štrachala se v knihách počtů. Hlavně v těch, které vedl on. Musel mít strach,“ hájila svůj názor Dobromila. S Oldřichem z Chlumu ovšem mluvila jinak než s Otou, mnohem uctivěji a své hypotézy předkládala váhavě, nic nevnucovala.

„Jenže písař ji zabít nemohl. Když jste vyslýchali osazenstvo mincovny, řekli vám, že tam byli všichni kromě Ulricha. To znamená, že tam byl i mincovní písař Milota. A jak se později zjistilo, ani Ulrichovou tetu zabít nemohl,“ upozornil Oldřich z Chlumu. Nicméně dobrá nálada ho neopouštěla. Bylo na čase hledat jinou hypotézu. „V tuhle chvíli mne nenapadá nikdo další, kdo by se kolem kradeného stříbra motal. Takže je

možné, že nezemřela kvůli knihám počtů, které neustále prohlížela. Jsme možná opět na nesprávné cestě, a proto tápeme.“

„Zaslechl jsem pomluvy, že paní Johana byla urbureřovou milenkou. Není šprochu, aby na něm nebylo pravdy trochu!“

„Jdi do háje, Oto!“ prskala Dobromila. „To je očividný nesmysl.“

„Souhlasím. Jen to připomínám, aby bylo jasné, že jsme hledali, a přesto nenašli jiný důvod, proč zemřela,“ vykládal panoš Ota.

„A co obráceně?“ zeptal se Oldřich z Chlumu. „Co když se Rajmund chtěl zbavit stárnoucí manželky?“

„Jeho postavení v Jihlavě stálo a padalo s ní. Služebná ho sice zahlédla, jak skrze plot zírá do sousedního dvora, když se tam myla mladá holka, ale to nic neznamená,“ vykládala mrzutě Dobromila. „U něj v domě žádná mladá a pohledná neslouží a nikdo nikdy neviděl, že by měl pletky s cizí ženskou. Ale i kdyby měl, chlap je chlap, někde si mohl užít. Rozhodně tu však nežije žádná svobodná nebo ovdovělá tak bohatá, aby mohla mou tetu díky svému majetku nahradit. A chudou by si určitě vzít nechtěl.“

„Jak řekl perkmistr, je to nekňuba, který knihám počtů nerozumí, a v krádežích stříbra prsty nemá. Takže ani tohle není důvod, proč by se chtěl své ženy zbavit. Jeho neohrožovalo, že prohlížela knihy počtů!“

„To všechno je pravda,“ ustoupil s povzdechem Oldřich z Chlumu. „Jak to vypadá, dneska s tím už neheme. Snad se to rozsekne zítra. Pokrata přiveze z Brodu sklepnici a rychtář snad najde písaře Milotu. Pokud opravdu neuprchl z města, do soudního dne se skrývat nemůže. A my ještě jednou vyslechneme úplně všechny v mincovně a na radnici.“

Dopili džbánky a rozešli se do svých komnat. Když v domě zavládl klid, odplížil se panoš Ota do jizby k Dobromile. Sám tušil, že to je nejspíše naposledy. Přivítala ho s otevřenou náručí. Rychle se pomilovali, ale usnout Otovi nedovolila. Nechtěla se znovu milovat, chtěla si povídat o jejich pátrání.

„Pořád na to musím myslet,“ přiznala se tiše. Šeptali, protože ve vedlejší jizbě spal Diviš. I když byly zdi kamenné a pořádně tlusté, byl voják a měl lehké spaní, jak neustále vykládal. Ovšem kdyby zdi nebyly tak tlusté, bylo by slyšet jeho chrápání.

„Ne že bych něco věděla, jen mám pocit, že mezi mou tetou a Rajmundem nebylo všechno, jak má mezi manžely být. Myslím tím v těch věcech, které děláme v noci spolu. Johana nebyla ještě tak stará a myslím, že na svůj věk

byla pořád celkem pěkná. Ovšem Rajmund byl mnohem mladší a řekni mi ty sám, bavilo by tě milovat se s ženskou, která je o tolik let starší než ty?“

„Poctivě přiznám, že nevím. Pokud by byla pěkná, proč ne? Ale stejně tak poctivě doznávám, že by mne to asi dlouho nebavilo. I když to jistě tvrdit nemohu. V manželství je to asi jinak, protože tam nejde jen o to, co se odehrává v noci. Žiješ přece i ve dne!“

„Správně! Rajmund určitě nebyl tak chytrý jako má teta. Jednou si mi mezi řečí Johana postěžovala, že to s ním není zdaleka takové, jak si představovala. Otázka je, z čí viny. Pokud si chlap najde jinou, manželka to vycítí. Před námi nic neutajíte. Myslíš, že ti věřím, že jsi mi byl v Benešově věrný? Tak naivní nejsem. No, jak to bylo?“

„Takže ty si myslíš, že Rajmund mohl mít tajnou milenkou?“ opáčil, aniž by si jejího vyzvídání všímal. I když musel uznat, že na to jde šikovně.

„Takže jsi mi nebyl věrný,“ konstatovala suše. „Jinak bys mi odpověděl. Vy muži jste tak průhlední! Ale já si myslím, že průhledný je i Rajmund. Víš, kdo je podle mě jeho milenkou?“

„Přiznám se, že netuším.“

„Urburěřova manželka Vilemína. Vzpomínáš, když z jejího domu odcházel, jak se staral, zda je jí už lépe? Já v jeho hlase postřehla víc než jen povinnou zdvořilost.“

„Sama jsi slyšela, že ti dva jsou na sebe jako pes a kočka. Nasazovala na něj, kde mohla.“

„Před lidmi!“ opáčila důrazně. „Asi jako jsme se hádali my dva před mým strýcem, aby si nevšiml, že spolu něco máme. Co když je to stejné? Urburěř, ošklivý a mnohem starší, Vilemína pěkná a nevybouřená. Bylo to úplně obráceně než v manželství mé tety. Tohle podezření se totiž samo nabízí. Rajmund a Vilemína se mohli snadno setkávat, aniž je někdo podezíral. Jako vardajn určitě často chodíval do urburěřova domu. I když tam třeba Matyáš nebyl. Jenže to při pohledu z ulice neuvidíš. Pokud jde úředník za úředníkem, normálního člověka nenapadne, že by mohlo jít o něco jiného. Úřední posláním je svaté!“

„Jenže v čem nám to pomůže? Rajmund nemohl ani jeden mord spáchat. Když se to stalo, vždycky byl s někým. A pokaždé to byli mužové ctihodní, které nelze podezírat z falešného svědectví.“

„Tak to udělala Vilemína.“

„Podříznout krk? Sama jsi ji v urburěřově domě viděla. Vilemína byla zhroucená ve své jizbě, ale stopy krve vedly po schodech do přízemí a ven

z domu.“

„Tak si někoho najali.“

„To by byla snad jediná logická možnost. I když jsem se za léta, co ve službách pana Oldřicha z Chlumu vyšetřuji, s něčím takovým nesetkal. Vraha si najímali zločinci, pokud šlo o peníze, ale v případě tajné lásky? To si vždycky vyřizovali milenci sami. Opravdu si nevzpomínám, že by to někdy bylo jinak!“

„To neznamená, že se to jednou stát nemohlo,“ stála si na svém. „Právě proto potřebovali tu stříbrnou masku!“

Ota sice nechápal spojitost, ale matně přikývl.

Chvíli mlčeli a pak se mazlivě zeptala: „Ale že jsem chytrá?“

Protože se mu už opravdu chtělo spát, přisvědčil. Jenže ho spát nenechala. Usnuli až za chvíli, oba vyčerpaní a spokojení.

Písaře Milotu chytil jeden biřic k ránu. Jak to tak bývá, šťastnou náhodou. Protože měl noc volnou, trávil ji před hradbami. Tajně se scházel s jednou děvečkou ze dvorce na předměstí. Ovšem společnou radost si nemohli užívat ve dvorci, tam se dbalo na mravopoctnost, protože patřil jednomu z konšelů. Měli však svá místa obrostlá křovinami s hebkou trávou u příkopu před hradbami. Právě se tam milovali, když se Milota pokusil spustit po provaze z hradeb. Jenže měl na zádech velký a těžký vak se spoustou stříbrňáků. Kdyby nebyl lakomec a prchal nalehko, asi by si ho ani nevšimli. Jenže takhle se na provaze neudržel a zhruba z poloviny výšky hradby spadl.

Stříbro dutě zařinčelo a on tlumeně vykřikl bolestí.

„Někdo tu je,“ zaječela ta holka polekaně. „Dám mu do držky,“ rozzlobeně rozhodl biřic a zvedl se. V příkopu ovšem narazil na sténajícího písaře. Nedal mu do držky, ale svázal mu ruce. „Běž domů,“ křikl na roztouženou milenku a svého zajatce odvedl k bráně. Nikoli kvůli pocitu odpovědnosti, ale věděl, že ho rychtář Máslo odmění. A možná i pan mincmistr.

Ráno se Oldřich z Chlumu rychle najedl a stejně jako pan Eberhard vynechal ranní mši. Setkali se na rychtě. I když se účasti při výslechu písaře dožadoval i purkmistr Rajmund, s ohledem na jistá podezření ho k tomu nepustili.

„Tohle si беру na odpovědnost já,“ oznámil příkře mincmistr. Byl mimořádně naštvaný, protože tohle nad slunce jasně dokazovalo, že se v mincovně kradlo, a chycený zloděj byl navíc služebníkem mincovny. Dokonce mincovním písařem, tedy osobou, která měla jeho důvěru! Zlostně pokračoval: „Nikomu se tu v Jihlavě nedá věřit! Mám už toho našlapování kolem městských práv plné zuby. Tohle si vyřešíme sami a bez radnice. Bude tu pořádek, a basta!“

Výslechu se účastnil panoš Ota, Diviš a samozřejmě i Dobromila. Po noci s Otou byla usměvavá a měla bojovnou náladu. Stejně jako její strýc. Bylo proč, neboť Milota se odmítal přiznat, i když jeho vina byla zřejmá. Jen kroutil hlavou a vykládal, že za nic nemůže. O vaku se stříbrem nic neví a o zfalšovaných knihách už vůbec ne.

„Zavolám kata,“ rozhodl rudý zlostí rychtář Máslo. Cítil se pevný ve škorních, protože byl jediným zástupcem Jihlavy, jemuž mincmistr dovolil se výslechu zúčastnit.

„Ztráta času,“ zahučel Diviš. Popošel k mincovnímu písaři a vrazil mu svou mohutnou pěst do žaludku a pak ho několikrát udeřil do tváře. „Ty sis pochroumal kotník, že?“ řekl, nevšímaje si jeho naříkání. Sklonil se a kotníkem mu zakroutil. Milota zařval bolestí, jako by ho čerti nabodli na vidle.

„Tak co? Budeš mluvit? Pokud ne, já to vydržím, ale ty ne!“ přemlouval ho laskavě Diviš a jednou rukou mu lehce sevřel krk, až se Milota začal dusit.

„Budu mluvit,“ vydechl z posledních sil. Už začal ve tváři rudnout.

Diviš ho poplácal po tváři. „Takhle se mi líbíš. Tak spust’.“

Mincovní písař nebyl na bolest zvyklý a svou věc vzdal. S pohledem sklopeným k zemi začal tiše svou zpověď. Falšoval knihy, to ano, ale dělal to, jak tvrdil, na příkaz pana urbureře. Matyáš mu prý hrozil, že ho jinak zabije. „Co jsem měl dělat?“ vykládal a vypadal zoufale. Ani to hrát nemusel, protože zoufalý byl. Chvillemi dostával třesavku a během řeči se zakoktával.

Striktně však odmítl, že by kohokoli zamordoval. Když zabili pana urbureře, opravdu v mincovně nebyl. S jistým ulehčením vysvětloval, že byl v té době u kupce Hermana. Domlouvali nákup pergamenů. Jeho dům leží na opačné straně rynku než urbureřův. Navíc má ještě jednoho svědka. Když k Hermanovi šel, potkal purkmistra. Zrovna vycházel z radnice, pozdravili se, ten to jistě může dosvědčit. Byl prokazatelně jinde.

„Ověříme si to,“ vybuchla Dobromila. Ji nezajímalo už nic jiného než najít vraha své tety. A jak se zdálo, ani tenhle chlap v tom prsty neměl. To ji popudilo na nejvyšší míru. Nebyla zvyklá, aby nedostala to, co chtěla. Jenže v celém dosavadním vyšetřování se jí stále někdo stavěl na odpor. Diviš se nabídl, že u kupce Hermana prověří, zda si písař nevymýšlí, a zamířil ven na rynek. Oldřich z Chlumu zatím Milotu zpovídal, tentokrát velice důkladně, a panoš Ota jeho přiznání zapisoval. Písař však neustále tvrdil, že krádeže mají na svědomí jen oni tři, urburěk Matyáš, tovaryš Ulrich a on. Zapřísahal se, že o nikom dalším neví.

„Myslím, že nám zase lžeš,“ ostře ho napomenul Oldřich z Chlumu. „Někdo musel vozit stříbro do Smilova Brodu a zase zpátky.“

„Tam já nikdy nebyl,“ naříkal Milota.

„Takže ty jsi nikdy nezahlédl zrzavého chlapa s vousy, raubíře na pohled, který to stříbro vozíval? Nejspíše sloužil panu Matyášovi.“

„On mě do svých věcí nezasvěcoval. Prosím, nechte mne už být!“

Panoš Ota se podíval na svého pána a nepatrně zavrtěl hlavou na znamení, že ani on tomu nevěří. Ne že by nedokázal jednat stejně jako Diviš a toho chlapa přimět surovostí k řeči, ale před Dobromilou nechtěl. Oldřich z Chlumu to pochopil a navrhl, že si tedy dají na chvíli oddych.

Spoutaného mincovního písaře sřezil rychtář a oni tři se odebrali do rohu a tam tiše diskutovali. Zatímco pro Oldřicha bylo v tuhle chvíli klíčové osvětlit události na panství pána z Lichtenburka, Dobromila nemyslela na nic jiného než na smrt své milované tety. Pak se prudce otevřely dveře a dovnitř se jako velká voda hrnul Diviš. Za ním šel Pokrata a za ruku vedl brodskou sklepnicí Kačku.

„Čekáme na tebe. Jak jsi pořídl?“

„Milota byl skutečně u kupce Hermana. Téhle holce jsme nenápadně ukázali purkmistra, ale prý ho v životě neviděla. Takže on do Smilova Brodu nejedl.“

„Co ten tu dělá?“ ozvala se nečekaně Kačka a ukázala na Milotu, který se snažil odvracet tvář, aby si ho nemohla pořádně prohlédnout. „Tohle je přece pan urburěk!“

XXIV. KAPITOLA

„Co si to vymýšlíš? V životě jsem tu děvku neviděl,“ křičel mincovní písař. Aby vzniklý zmatek uklidnil, vrazil mu Diviš facku, až se mu zakolíbala hlava. Byl to osvědčený prostředek. Ztichl a sklopil pohled k zemi.

Zato Kačka nemlčela. Uraženě ječela: „Já že jsem děvka, ty korouhevníku? To tys vždycky škemral, abych tě vzala do lože. A sám jsi nabízel peníze. Když mi chce dát chlap dárek, proč ne? Ale nejsem děvka, rozumíš!“

„Zadrž,“ stiskl jí Pokrata dlaň, až vyjekla.

„On se ti představil jako urburěř?“ zeptal se překvapeně Oldřich z Chlumu.

„No, on nikdy nechtěl říci, jak se jmenuje. Náš šenkýř to totiž po hostech nevyžaduje. Proč taky? Chlap přijde, napije se, vyspí se, zaplatí a vypadne. Hele, pokud by někdo nechtěl říci, jak se jmenuje doopravdy, vymyslí si jakékoli jméno. Tak proč s tím dělat štráchy?“

„Jak tedy víš, že je to urburěř Matyáš?“

„Jednou v noci, to byl dost opilý, se vytahoval, že on není jen tak někdo. A řekl, že je jihlavským urburěřem. On není?“

„Není! Pokrato, odved' ji do márnice, ať se podívá na urburěřovo tělo, jestli toho chlapa znala.“

„A ty, pacholku nasolenej, zpívej, nebo ti vytluču všechny zuby,“ pouštěl Diviš na Milotu hrůzu. Na toho to už bylo příliš, a když se k němu velitel Oldřichovy družiny přiblížil, strachem se celý schoulil. Tohle byl konec, to mu bylo jasné. Kdo ví, co ještě vědí? Chtěl už jen jediné. Mít to za sebou.

„Budu mluvit, ale ať už mě nebije! Pan Matyáš zakázal, aby ve Smilově Brodě věděli, kdo jsme. Jezdívali jsme tam každý zvlášť, aby si nás nespojovali dohromady. Pan urburěř byl opatrný. Já tam stříbro vozil, on pro něj jezdíval. Pak ho vždycky ukryl. Ale já nevím kam! To věděl jen on.“

„Jak jste to ukradené stříbro dostávali ven z mincovny?“

„Vynášel ho on. Jeho samozřejmě jako urburěře nikdo neprohlížel.“

„Říkáš, že nevíš, kam ukradené stříbro ukrýval. Tak kde jsi vzal to, co sis odnášel? Byl toho pořádný ranec.“

„To byl můj podíl. Ten mi samozřejmě vždycky oddělil, ale většinu si nechával on.“

„Kde jsi měl stříbro ukryté ty?“

Písař Milota s odpovědí váhal. Nedokázal totiž pobrat všechno, něco ve skrýši zůstalo. Jenže bylo mu jasné, že se už pro to nikdy nevrátí. Všechno bylo ztraceno. Na druhou stranu nechtěl, aby přivedl do potíží vdovu, která mu pronajala jizbu. Byla na něj vždycky hodná. Ovšem pohled na Diviše byl výmluvný.

„Mám ho doma. Paní Hedvika o ničem nevěděla, přísahám!“

„Schovával jsi to v jizbě ve své truhlici?“

„To mi pan urburěř vymluvil. Jistota je jistota. Dům paní Hedviky má dvůr a já za stájem vykopal jámu. Shora je zakrytá velkým plochým kamenem. Je těžký, stěží jsem ho vždycky odvalil. Něco jsem tam ještě nechal.“

„Ale kam ukrýval stříbro Matyáš, to, jak říkáš, netušíš. Nenapadá tě něco? Neprořekl se někdy?“

„Nikdy. Ale jednou řekl, že za hradbami by to bezpečné nebylo. Byl opatrný.“

„Tak opatrný, že ve Smilově Brodě pro jistotu v šenku nespával, aby ho nikdo neviděl. Je to tak?“

„Ve dvorci nebyl tak na očích. Vystupoval tam pod jménem našeho purkmistra. Tam si říkal Rajmund.“

„Opravdu, neobvyklé jméno,“ připomněl, jako by o nic nešlo, panoš Ota a pak nařídil písařovi, aby pokračoval.

„To jen já musel spát v zájezdní hospodě. Ale nepřišli byste na to, kdybych nechlastal. Ztracené pivo! Asi jsem se podřekl, už se na to nepamatuju. Když to ta holka říká, asi jsem se opravdu vytahoval, že jsem urburěř. Víte, jak to chodí, obyčejný písař, to není pro ženskou ono,“ naříkal, a protože mu z očí tekly slzy, Diviš mu rozvázal jednu ruku, aby si je mohl setřít.

„Jak bezpečný by byl svět bez ženských, vid', milý Oto?“ obrátil se Oldřich z Chlumu na svého pomocníka.

„Ale smutný,“ nesouhlasila Dobromila. Ona i její strýc výslech jen mlčky sledovali. Bylo to nejen zajímavé, ale i poučné.

„Máš asi pravdu,“ souhlasil k jejímu údivu královský prokurátor. Netušila, že se mu v tu chvíli vybavila jeho žena Ludmila z Vartemberka. Už se strašně těšil, až se vrátí domů, ale tuhle práci musel dokončit. Ostřeji, než

možná chtěl, vyštěkl na vyslýchaného zločince: „Tak a teď zpátky k tomu zrzavci! Ale pravdu! Musel jsi ho znát!“

„Znal jsem ho, ani nevím, proč jsem to původně nepřiznal. Byl to můj bratranec. Žil se svou konkubínou kousek odtud před hradbami. Je dřevař, má v lese chatrč a živí dva nebo tři pomocníky. Ale víte, jaké je to mizerné živobytí? Aby nechcípli hlady, občas někde něco sebral. Nic velkého. Slepici, trochu hrachu, sekeru, kterou prodal. Jenže pan urbureř ho přistihl. Dal mu nůž na krk, a tak začal pracovat pro něj. Chránil nás na cestách do Brodu, když jsme vozili stříbro. Ale on nevěděl, co máme ve vacích. Byl to panchart, ten by nás pro tolik stříbra klidně zabil sám.“

„Chtěl ses schovat u něj?“ zeptal se Diviš. „Koně jsi neměl, takže jsi nemohl chít někam daleko. To ses o své stříbro už nebál?“

„Věděl jsem, že tam bude už jen Holajda. To je ta jeho konkubína. Pan urbureř mi pověděl, že jste ho i s jeho pomocníky v Brodě zákeřně zabili. Škoda ho nebyla.“

„Opravdu zákeřně!“ ušklíbl se jízlivě Oldřich z Chlumu. „Tak ještě sepíšeme tohle svědectví a pak ho, rychtáři, uvězníš. Necháš ho hlídat ve dne i v noci. Jídlo mu bude vařit tvá žena a bude jíst jen to, co ty.“

„Proč?“ ohradil se Máslo nerudně.

„Protože nechci, aby ho někdo zabil. Nezapomeň, že po Jihlavě stále běhá vrah!“

„Ale kdo? Kdo je ten vrah?“ nespokojeně se ptala Dobromila, když opustili Másla. Seděli u stolu v šenku U Červeného raka a tohle byla v posledních dnech nejčastější otázka, kterou si tu kladli.

„Písař Milota nám při výslechu potvrdil, že masku z hrobu sebral urbureř Matyáš. Což jsme stejně už věděli. A skutečně ji použil k tomu, aby zamaskoval chybějící stříbro v čase povodní,“ shrnul Oldřich z Chlumu pokrok ve vyšetřování. Dlaní si uhlazoval pěstěné vousy na bradě. „Jenže dál už ta maska v původních plánech zlodějů žádnou roli nehrála. Sešmelcovali ji a vyrazili z ní denáry. Takže je jasné, že ty mordy nemají s jejich zločiny nic společného.“

„A co knihy počtů, které má teta prohlížela?“ namítla nesouhlasně Dobromila.

„Mluvíme o tom pořád. Co když je opravdu prohlížela z jiného důvodu?“ navrhl panoš Ota. „Ženská žárlivost umí být velice vychytralá. Zvláště u stárnoucích žen. Třeba jí šlo o manžela. Skrze knihy měla možnost ho sledovat.“

„Jdi k šípku. Má teta byla vzdělaná a vyrovnaná žena.“

„Takovou ji znáš ze svého mládí. Jenže byla jsi dítě, cos mohla poznat? I vyrovnaná a vzdělaná žena umí jednat tvrdě, pokud hájí své zájmy.“

„Nesouhlasím!“

„Nemusíš, Bono,“ zarazil ji Oldřich z Chlumu. „Ota má pravdu. Alespoň v tom, že knihy počtů prohlížela s jiným záměrem. Připouštím, že třeba chtěla odhalit nesrovnalosti v mincovně. Jenže co když to dělala nikoli proto, aby hájila zájmy našeho panovníka, ale své? Třeba měla podezření, že její muž má prsty v něčem hanebném. Kdyby něco našla, ale mlčela, pak by na něj měla bič a donutila ho, aby jí byl věrný. Nebo alespoň aby se jí věnoval podstatně víc než dosud.“

„Nepodložená spekulace,“ odmítla to striktně Dobromila. Tentokrát zapomněla na úctu, jakou měla k hypotézám královského prokurátora. Teta Johana byla pro ni vždycky vzorem ženy. Takové znevážení nechtěla připustit.

„Já nevím, ale je tohle vysvětlování důležité?“ ozval se Diviš. Nelíbilo se mu, jak Dobromila hovoří s jeho pánem, ale okřiknout ji nechtěl. Proto dělal nechápavého, to vždycky pomáhalo: „Mne obvykle žádné nové a převratné hypotézy nenapadají. Mám jen tu jedinou. Vrahem musí být její manžel. Copak to tak ve většině případů nebývá? Jak to zařídil, to mi sice uniká, ale dejte na mě, byl to on.“

„Jenže jak?“ zeptal se panoš Ota. Najednou se zarazil, na chvíli se zamyslel, a pak se postavil na Divišovu stranu.

„I když vlastně, proč ne? Předpokládejme, že jeho milenkou byla urburěřova manželka. Bona to tvrdila dávno a asi má pravdu. Co když Vilemína ví, kde je ukryté stříbro, které její manžel kradl? Pak by mohl Rajmund získat jak mladou ženu, tak i bohatství. Zbaví se Johany i Matyáše a až by se všechno uklidnilo, mohli by se vzít.“

„Nebylo by to nápadné? Jihlava není žádný zapadákov a určitě by se to doneslo panu mincmistrovi.“

„A proč by se měli brát v Jihlavě? Klidně mohou město opustit. Sousedům mohou namluvit, že každý odjíždí jinam. Prodají své domy a budou truchlivě naříkat, že tu pro žal nemohou žít. Ty bolestné vzpomínky!

Sejdou se někde, kde je nikdo nezná, a začnou nový život. Jako nesmírně zámožní a šťastní novomanželé,“ kombinoval panoš Ota.

„Svědomy sem, svědomí tam. Tohle by se jim určitě líbilo!“ souhlasil Diviš.

„Ale mně ne!“ odmítl to Oldřich z Chlumu. „Oto, v poslední době se nějak moc zabýváš hypotézami spojenými s manželstvím. Nech mě hádat. Tuhle teorii jste vymysleli spolu s Bonou. Je to tak?“

„Je,“ postavila se Dobromila na jeho stranu. „Proč by to tak být nemohlo, urozený pane? Všimněte si prosím, že to je teorie založená na nepovedeném manželství, nikoli šťastném. Jak to tak vypadá, těch šťastných mnoho není. Má teta by si ho zasloužila, jenže měla smůlu. Nevybrala si dobrého muže. Nevím, o čem jste s mým strýcem hovořil, ale ujišťuji vás, že jistý problém, který vás trápil, byl už dávno vyřešen. S mým souhlasem! Pokud ovšem nenajdeme vraha mé tety, možná budu muset svůj postoj přehodnotit!“

Oldřich z Chlumu se neubráníl, navzdory vážnosti situace, úsměvu. To se mu ještě nestalo, aby mu někdo kromě českého krále vyhrožoval potrestáním, pokud případ zdárně nerozřeší. A navíc vyhrožoval něčím tak směšným, jako bylo tohle. Dobromila to celé postavila na hlavu. Místo aby trucovala, že si chce Otu vzít, vzdala se ho. Ovšem současně vyhrožuje, že si ho vezme, pokud nebude po jejím. Kdo mohl říci, že se v ženách vyzná?

„Nerad bych, milá Bono, abys své rozhodnutí přehodnocovala,“ řekl jí mírně panoš Ota. Pak pokračoval k ostatním: „Zkusme na chvíli připustit, že purkmistr Rajmund svou ženu zabil. Jednou z možností by bylo, že si na tu práci někoho najal. Z praxe však víme, že je to nepravděpodobné. Zkusme tedy uvažovat jiným směrem. Jak by to mohl udělat, i když to zdánlivě udělat nemohl. Někdy je totiž řešení přímo před očima, ale pro svou jednoduchost nám uniká. Zapomínáme, že na to nebyl sám. Zájem na odstranění partnerů měla přece i paní Vilemína. Byla-li jeho milenkou a dohodli se, mohla mu pomáhat.“

Diviš skoro nadskočil: „Milý Oto, podříznout někomu krk je ohavná záležitost a měl bych s tím problémem i já. A to jsem voják a chlap. Hypotéza, že by žena dokázala podříznout krk paní Johaně a svému manželovi, je pravděpodobná stejně, jako kdybys ty až do konce života nesvedl žádnou hezkou holku.“

„To je to s ním tak zlé?“ trochu nuceně se zasmála Dobromila, ale navzdory tomu ho pod stolem nenápadně uchopila za ruku a jemně ji stiskla.

To aby věděl, že k němu stále tak trochu patří. Navzdory řečem, které tu vedli, a navzdory tomu, že se ho po rozhovoru se strýcem vzdala.

Chvíli bylo ticho, protože nebylo co říci. Pak najednou Oldřich z Chlumu vyhrkl: „Oto, ty jsi na to možná přišel. Jistě, museli na to být dva!“ V očích měl trochu nepřítomný výraz, který jeho služebníci znali. To bývalo ve chvílích, kdy uviděl světlo na konci tunelu, ale ještě neznal detaily. Většinou si jen potřeboval srovnat fakta a zvážit všechna pro a proti. A chvíli času.

„Víte co, pojďte se na chvíli projít!“ navrhl panoš Ota a vstal z lavice. „Už brzy pojedeme domů a ani jsme si neprohlédli město.“

Obešli skoro všechny ulice, v chlebných lavicích si dali teplé placky se zeleninou a v jednom šenku vypili džbáněk řídkého piva. Z kostelní věže Svatého Jakuba odbíjela druhá hodina odpolední, když se vrátili do šenku U Červeného raka. Oldřich z Chlumu seděl u stolu, před ním číška medoviny. Měl pohodlně natažené nohy, opíral se o zeď a dřímал. Ovšem na tváři měl úsměv.

„Přišel na to,“ pošeptal Ota mincmistrově neteři.

„Ale nebudeme ho budit. To má čas,“ navrhl Diviš a chtěl zase vyjít na rynek.

„Vidím vás,“ řekl Oldřich z Chlumu, i když měl oči stále zavřené. „Jen si přisedněte. Neradujte se však. Práce nám ještě zdaleka neskončila.“

„Byl to purkmistr s pomocí té ženské?“ vyhrkla nedočkavě Dobromila dříve, než se usadila na lavici.

„Abys měla klid, nejspíše ano,“ potvrdil královský prokurátor unaveně. Vždycky, když odhalil zločince, cítil smutek. Smutek nad zbytečně zmařenými životy, nad bolestí a prázdnotou, jakou cítili ti, kteří měli zavražděné rádi, ale také jakousi marnost nad tím, že mohu být lidská srdce tak okoralá a myšlenky tak černé. Tahle práce nebyla lehká, protože trestat byl jeden z nejhorších údělů, jaké Bůh lidem dal.

„Řeknu vám pár faktů, určitě pak na to přijdete sami. Myslím, že ta druhá vražda, byť ji plánovali, má mnohem víc slabých míst než ta první. Vždycky rozhodne nějaká náhoda, s níž zločinec nepočítá. A díky tomu jsem na to přišel,“ řekl, když se usadili a Rozálie jim donesla tři džbánky vína. Ty objednali na oslavu. Pro Oldřicha donesla novou číšku medoviny. Vše postavila na stůl a pak hadrem začala celkem zbytečně utírat desku

sousedního stolu. I ona byla zvědavá. Nicméně když panoš Ota zachytil pohled svého pána, vstal a odvedl ji do kuchyně. Za polibek slíbila, že už je nechá na pokoji.

Počkali na něj, a když se vrátil, nejdříve si připili. Pak začal Oldřich z Chlumu vysvětlovat: „Začnu tím nejdůležitějším. Co vypověděl mincovní písař? Čím dokazoval, že urburěre Matyáše nezavraždil?“

„Byl v té době nakupovat pergameny.“

„Správně, ale oháněl se navíc ještě svědectvím pana purkmistra. Potkali se před radnicí. Není to divné? Co tam Rajmund vůbec hledal? Zasedání městské rady mělo být až odpoledne.“

„To je pravda. Nám navíc tvrdil, že byl v kostele. Řekl, že se modlil za duši své zemřelé manželky.“

„Proč by to však zapíral? Kdyby na radnici zařizoval něco úředního, určitě by to přiznal. Bylo by to lepší než se vymlouvat na kostel. Byl tam tedy kvůli něčemu jinému. Kvůli záležitosti, která by ho mohla prozradit. Proto nám lhal!“

U stolu zavládlo ticho. Všichni přemýšleli, ale stále je nic nenapadalo. Oldřich z Chlumu slastně upil z číšky trochu medoviny a čekal. Konečně prolomil ticho: „Je to přece naprosto očividné! Nesl tam tu stříbrnou masku.“

„Nesmysl,“ vyhrkl Diviš současně s Dobromilou. „To bylo nejméně půl hodinu před urburěrovým mordem. A ten spáchal muž v té masce!“

„Opravdu?“

Znovu zavládlo ticho. Pak zvedl panoš Ota hlavu a opatrně řekl: „O té masce víme ovšem jen od paní Vilemíny. Ta tvrdí, že vrah měl masku. Jenže co když ji neměl? Pokud to udělal Rajmund a byl s ní dohodnutý, tvář skrývat nemusel. Uložil masku na radnici, protože ji už nepotřeboval, a chtěl, aby se tam našla. To byla další věc, která by svědčila o jeho nevině. Navíc všichni viděli, že byl v době mordu se dvěma konšely a nic na radnici odnést nemohl. Ani mordovat nemohl. Byl na rynku, když se to stalo!“

„A v tom to je,“ pokyvoval Oldřich z Chlumu vítězoslavně hlavou. „Přesto to Rajmund udělal. Víte jak? Zamordoval urburěre Matyáše a pak utíkal na schůzku s tím konšelem. Za nějakou dobu otevřela paní Vilemína okno a začala zoufale volat o pomoc. Tvrdila, že právě zahlédla utíkat vraha. A tím bylo dáno, že to Rajmund udělat nemohl, protože byl v tu chvíli jinde.“

„Zatraceně, to je ale chytře vymyšlené,“ zabručel obdivně Diviš.

„A má teta?“

„Stejný trik. Purkmistr podřízl na dvoře své ženě krk a odešel na dohodnuté jednání. Vilemína ve stříbrné masce čekala, až se v okénku kuchyně objeví služebná. Purkmistr jistě věděl, kdy chodívá zapálit oheň. Když si služebná zakrváceného těla na zemi všimla, polekaně vykřikla. Na to Vilemína čekala. Sklonila se nad tělem, aby bylo jasné, že právě v tuhle chvíli morduje. Pak se rozběhla k vratům ze dvora. Sundala si masku a ukryla ji. Nejspíše tam někde na zemi měla postavený košík a v něm už nákup. Pod něj masku schovala a klidným krokem pokračovala přes rynek ke stánkům jarmarečníků. Kdo by si jí všiml? Vždyť tam určitě chodívala každý den.“

„Rajmund byl zase zdánlivě jinde a nikdo ho nemohl ani v nejmenším podezírat! Sehrát to tak, aby se mord stal dříve, než ho nastrčený svědek vidí, to je, panečku, trik,“ obdivně připustil panoš Ota. Hned však pokračoval: „Tak proto musela městská rada nechat zhotovit druhou masku, protože ta původní byla rozšmelcovaná. Tohle rozhodnutí na radnici dokázal purkmistr prosadit snadno. Měl plán a masku pro něj nutně potřeboval.“

„Tak nutně možná ne, ale takhle to bylo mnohem zamotanější,“ konstatoval Oldřich z Chlumu. „Paní Vilemína mohla mít samozřejmě i obyčejnou masku, jakou nosí lapkové. Jenže ta stříbrná sváděla vyšetřování úplně jiným směrem. I mne to dlouho mátlo. Možná Rajmund nerozumí číslům, ale tohle vymyslel dokonale.“

„Pokud to nevymyslela paní Vilemína!“ ozvala se hned Dobromila. „Proč neuvažujete o ní? Chytré věci nemusí vymýšlet jen muž.“

„To je pravda, milá Bono,“ souhlasil. „V tom případě zkus vymyslet, jak tenhle zločin těm dvěma dokázat. Máme totiž jen svou hypotézu, ale nic, co by obstálo před soudem.“

„Při tortuře se přiznají!“

„Jako dosud počestný purkmistr a vdova mají svá práva. Nemůžeme je předat do rukou kata jen pro pouhé podezření! Tvůj strýc by to sice možná dokázal prosadit, ale já sám bych byl proti. Zákon se musí dodržovat. Jednou ho obejdeš a lidé mu přestanou důvěřovat. Špatný je ten soudce, který kvůli pohodlí nebo neschopnosti dovolí, aby se zákon obcházel! Ne, musíme je nějak usvědčit!“

XXV. KAPITOLA

Mincmistr Eberhard nařídil, že v celé Jihlavě musí být prohledán každý dům, každá místnost, truhlice, škvíra a třeba i myší nora. Ukradené stříbro muselo být někde ukryto. Alespoň v to doufal. Pokud by ho totiž Matyáš zakopal někde v lese, byla by mizivá naděje na něj narazit. Jenže se sám podřekl, že místům před hradbami nedůvěřuje.

Hledání se samozřejmě zúčastnil i Oldřich z Chlumu se svými pomocníky. Nicméně spíše než objevit stříbro se snažili nenápadně zjistit cokoli, co by jim pomohlo usvědčit purkmistra a vdovu po urbureřovi. Rajmund samozřejmě nic netušil, o svém podezření nemluvili. I Dobromila souhlasila, že strýci zatím nepoví vůbec nic. A tak purkmistr spolu s biřici obcházel domy, a pokud se někdo důkladné prohlídce bránil, důležitě vykládal, že královské právo je nutno respektovat stůj co stůj.

Teprve když se začalo stmívat, nechali toho. Nicméně biřicové volno k odpočinku nedostali. Rychtář Máslo nařídil, že budou střežit ty ulice, které už prohledali. To pro jistotu, aby někoho nenapadlo ukradené věci přenést a ukrýt v už prohledaném domě.

Všichni čtyři se vrátili do domu U Zlaté růže, unavení a uchození tak, že jim skoro ani do řeči nebylo. Najedli se a šli si lehnout, protože ráno hodlali pokračovat. Panoše Otu ani nenapadlo, aby se vplížil do Dobromiliny komnaty. Chtěl se prospat a věřil, že ona taky. Proto ho trochu překvapilo, když vrzly dveře a vplížila se k němu sama.

Nezamířila však k lůžku, na němž odpočíval, ale sedla si do křesla. Přitom s úsměvem, i když trochu trpkým, upozornila: „Neboj se, nepřišla jsem za milencem. Slíbila jsem, že to mezi námi už skončilo. Chci si jen popovídat o našem pátrání.“

„Zjistila jsi něco, cos neřekla panu Oldřichovi?“ zeptal se jí s nadějí v hlase. Vstal, rychle si natáhl nohavice a košili. Pak z police sebral křesadlo a zapálil voskovici, protože byla už skoro tma. A ve tmě se podle jeho přesvědčení dalo hovořit jen o lásce, ale o vážných věcech nikoli. Sedl si do křesla proti ní a zvědavě se jí díval do tváře. Světlo z plamene svíčky tančilo po jejím obličeji, a to se mu líbilo. Uměl ocenit ženskou krásu, i když teď už jen očima.

„Nejistila jsem nic, ale vy taky ne. Myslíš, že zítra to bude lepší?“

„Doufejme.“

„Sám tomu nevěříš, že? Proto jsem přišla. Musíme něco podniknout. Já ani spát nemůžu, když si představím, jak má teta trpěla. Nemyslím, když umírala, i když to taky. Ale hlavně za svého života. Rajmund si to musí odpykat!“

„Už jednou jsem tě upozorňoval, drahá Bono, že pomsta a spravedlnost nejsou totéž.“

„Mám nápad,“ pokračovala a nevšímalá si jeho výtky.

„Co bys řekl tomu, že bych přivedla svědka? Dosvědčí, že zahlédl purkmistra, jak odchází ze svého dvora těsně předtím, než se našlo tělo mé drahé tety. A že měl na levé ruce krev. Pospíchal ke kašně a tam si ji smyl. A o chvíli později ze dvora vyběhla paní Vilemína. Stačilo by to?“

„Tohle samozřejmě ano. Nerozumím ale jedné věci. Je to jen tvůj nápad, nebo jsi opravdu svědka našla?“

„Obojí, můj drahý!“

„Mluv prosím tak, aby i nedovtipný panoš rozuměl.“

„Našla jsem ženu, která to za peníze dosvědčí. Je vdova a nutně je potřebuje. Zaplatím to, neboj se. A ona bude mlčet.“

„Ty už si nepamatuješ, co o spravedlnosti vykládal můj pán? To totiž stále platí!“

„Právě proto, že si to pamatuji. Zbavím ho odpovědnosti, ten hřích si vezmu na svou duši já. Bude mít dobrý pocit, že se nezpronevěřil poslání spravedlivého soudce. Já umím mlčet, nikdy se to nedozví.“

„Právě jsi to prozradila mně.“

„Myslela jsem, že ti na mně alespoň trochu záleží.“

„Víc, než si myslíš. Tohle je hřích, který si ponesesh celý život. Umíš se tak krásně smát, máš nádherné a trochu naivní oči. O to přijdeš. Zlo, pokud se ho někdo dopustí, byť v dobré víře, nad ním nakonec zvítězí. Nedělej to!“

Mlčela a trochu nešťastně ho pozorovala. Pak tiše špitla: „Tak co mám dělat?“

„Mnohokrát jsme už s mým pánem zločince chytli do pastí. Stačí si vymyslet něco, čím ho zmateš a on se prořekne. Nebo dokonce přizná. Stačí navodit situaci, aby obvinil svého společníka, pokud si myslí, že ho to zachrání. Je hodně způsobů, jak podezřelého nachytat. Uznávám, že to někdy může být z hlediska spravedlnosti na hraně. Jsou soudci, kteří odmítají podobné způsoby a staví jen na boží pravdě. Jenže má se soudit nejen podle

zákonů, ale také podle svědomí a srdce. S mým pánem jsme použili už spoustu úskoků, ale vylhané svědectví za peníze k nim rozhodně nepatří.“

„Tak nějaký úskok vymysli.“

„Kdyby to bylo tak jednoduché, tak to udělám už dávno.“

„Co třeba purkmistrovi říci, že máme svědka, který viděl, jak si po vraždě mé tety myje ruce v kašně. Jen říci, ne někoho podplácet. On se vyděsí a přizná se. Nebo začne vymýšlet lži, a ty ho pak usvědčí. To snad je přijatelná past, která není nečestná.“

„I tenhle úskok je na pováženou. My neradi pracujeme se lží v jakékoli podobě. Ale i kdybychom tuhle věc použili, vysměje se nám. Pokud bychom svědka měli, tak Rajmunda postavíme před soud a svědek mu to poví do očí. Na to nám neskočí. Navíc bude vědět, že to není pravda.“

„Tak co třeba... To ne! Nebo bychom mohli zkusit... Zatraceně, ty mi nepomáháš, jenom kritizuješ,“ vyhrkla a v mihotavém svitu svíčky se jí na tvářích zaleskly slzy. Tak moc toužila pomstít svou tetu.

Vstal, klekl si před ní na zem, uchopil ji za ruku a políbil ji. Nic ho nedojalo tolik jako ženské slzy. Naštěstí jeho milenky, když se s nimi rozcházel, nikdy neplakaly.

„Slibuji, něco vymyslíme. Jen přijít na věc, kterou by ti dva nečekali. Past může fungovat, pokud zločince zaskočí.“ Volnou rukou ho pohladila po vlasech, ale nijak něžně, spíše roztržitě. Pak se zeptala: „Mohla by takovou věcí být Matyášova zrada paní Vilemíny?“

„Pokud by se jí dopustil, pak určitě. I když záleží i na tom, o co by šlo. Pokud by strávil noc s nějakou hampejznicí, tak to asi ne.“

„Možná pro tebe, ale pro Vilemínu třeba ano,“ opáčila suše. Uvolnila ruku z jeho sevření a setřela si slzy z tváří. Už nebyl důvod, aby před ní klečel, a tak se vrátil do křesla.

„Přesto bych volil pádnější zradu,“ uvažoval nahlas.

„Nezapomeň, že mu při těch mordech pomáhala. A tak trest padne i na ni. A nepochybuji, že to bude trest hrdelní. Takže bychom ji museli opravdu nečekaně zaskočit nebo předložit něco, aby jí bylo pak jedno, co bude s ní.“

„Tak jsem to myslela. Kdyby ji zradil, myslím tím, že by ji hodlal opustit, určitě by se chtěla pomstít.“

„Nejsem si jistý. Ukradené stříbro, a bude to opravdu celé jmění, je její. Kdo ví, jestli Rajmund vůbec tuší, kde je ukryté. Pokud to vůbec tuší ona. Ale z logiky událostí myslím, že to ví moc dobře. Jejich vztah, nebo chceš-li láska, to není rovný vztah. Ona má peníze a je teď volná. Zrada milence by ji

asi přebolela. Je krásná a nevypadá na někoho, kdo se hned zhroutí. Ale on? Kdyby ho teď nechala být, nemá nic. Paní Johana už mu pomáhat nebude. Samozřejmě by mu došlo, že ho jen hanebně využila, aby zabil jejího manžela. Chlapi bývají prestižnější a tohle snášejí hůře. S podrazem ze strany milenky se většinou neumějí vyrovnat. Pokud budeme vymýšlet past, tak skrze něj. Navíc je zřejmě hloupější než Vilemína.“

„Jsem ráda, že tě mám,“ pousmála se. „Mohu se spolehnout, že to nějak zařídíš?“

Otovi bylo jasné, že ho Dobromila tlačí do kouta. Kdo ví, jestli už s tímhle záměrem nepřišla. Protože neodpovídal, obešla křeslo a sedla si mu na klín. Objala ho a začala líbat. Protože její něžnosti opětoval, vyložila si to jako slib.

Ani Divišovi nedaly neuspokojivé výsledky pátrání spát. Převaloval se na lůžku a hlavou se mu honily útržky z výsledků, které vedl. Jemu však nešlo ani tolik o oba mordy, jako spíše o to, kde je ukryto ukradené stříbro. Neustále si opakoval, že urburérova sestra je manželkou bednáře Holoty, u toho byl zavřený ve sklepě a našel tam plíšek stříbra. I když rychtář jeho dům prohlídal a nic nenašel, považoval to za podezřelé.

Když se mu nakonec podařilo usnout, zdálo se mu o velkém ptáku, který nesl v zobáku truhlici s uloupeným stříbrem. Vznášel se v oblacích a posměšně sledoval jihlavské biřice, jak se pachtí s prohlídkou bednářova domu. Na dvoře stála Holotova manželka Mezulána a snažila se kamenem toho ptáka srazit. Jenže nikdy se netrefila a kameny, když padaly zpět, zraňovaly biřice. Až ji nakonec jeden z nich popadl a přehodil přes zeď na ulici.

Vzbudil se celý zpocený, a i když teprve začínalo svítat, vstal a řekl si, že se půjde na dvůr osvěžit vodou z koryta u stájí. Sotva však vyšel ze dveří, skoro se srazil s Dobromilou, která se po špičkách plížila z vedlejší komnaty. Tam spal panoš Ota. Bleskurychle zapadl zpět a opatrně přivřel dveře. Nechtěl, aby se cítila trapně. Jen si povzdechl nad hříchy světa. Když Ota sváděl ženské, bylo to hanebné, ale teď už samy chodily za ním. Kam se jen křesťanský svět řítí?

Seběhl po schodech, prošel mázhauzem na dvůr a u koryta vedle stájí narazil na svého přítele. Stál tam do poloviny těla nahý a šplíchal na sebe

vodu. Napodobil ho, po ránu to bylo neobyčejně osvěžující. Pak si sedli na dva špalky pod přístřeškem. Sloužily ke štípání dřeva a měly rozbrázděné vršky, ale jim to nevadilo. Diviš, stále ještě trochu zneklidněný po uplynulé noci, vyprávěl Otovi svůj sen. Nakonec se trochu rozpačitě zeptal, zda by to mohlo něco znamenat.

„Ale jistě,“ přisvědčil neobyčejně vážně. To už Diviš tušil, že si z něj bude zase utahovat. Nemýlil se. Ota pokračoval: „Znamená to, že jsi včera příliš přemýšlel. Uznej, že na to ty nejsi. Hlava tě proto varovala, abys zvolnil.“

„Ty kopyto jedno, mluv vážně!“

„Ale já mluvím vážně. Snad nechceš, abych ti vykládal sny? Nebo abychom dokonce případ vyřešili díky snu o ptáku, bednářově manželce a zraněných biřících?“

„Nemůžeš přece popřít, že sny mnohdy ukážou lidem správnou cestu. Včera se určitě Boně zdálo, že se provdala za nejvěrnějšího muže v křesťanském světě a tráví s ním svatební noc. A to ji tak vyvedlo z míry, že v noci skončila u tebe. Potkal jsem ji na chodbě. Tak neříkej, že sny nemluví pravdu.“

„Kopyto jsi ty,“ pousmál se panoš Ota. „Tobě ten bednář nedá spát. A víš, že s tebou souhlasím? Plíšek stříbra ve sklepě, to je příliš velká náhoda. I když urbureř odnášel spíše mince, mohl odnést i kousky stříbrného plechu. Potřeboval, aby váhy souhlasily. Někdy se mohlo stát, že to asi nevycházelo přesně na váhu mincí. Tak to musel dorovnat jedním nebo dvěma malými plíšky. To má logiku!“

„Vid’,“ pokyvoval hlavou Diviš. „Dneska se tam půjdu ještě jednou podívat.“

„Ale možná budeš zklamán,“ pokračoval panoš Ota.

„Už jsi zapomněl, kdo bydlí v domě na protější straně ulice? Bývalý mincmistr Heinrich Avis čili Jindřich Pták. Pták, rozumíš?“

„A sakra! Nevíš, jestli jeho dům také prohledali?“

„Jestli předtím, jak tě ten bednář zavřel ve sklepě, to netuším. Ale včera určitě. Zrovna jsem šel kolem, když tam vtrhl rychtář osobně ještě s jedním biřicem. Pokud vím, nenašli vůbec nic. Ani u bednáře Holoty. Tam byli včera taky. Podruhé!“

„Ty teda umíš potěšit,“ povzdechl si Diviš. Jenže byl vždycky tvrdohlavý a umínil si, že po té stopě půjde. Hned jak se rozednilo, vydal se Špitálskou bránou za perkmistrem Rolfem. Za těch pár dní se už celkem sblížili

a nepochyboval, že mu pomůže. Chtěl totiž vyslechnout horníky, kteří sklep pod bednářovým domem ve skále razili.

„Když neznáš jejich jména, tak jak je chceš najít?“ bručel Rolf, když mu pověděl o svém záměru.

„Já myslel, že je najdeš ty,“ vykládal s nevinným výrazem Diviš. „Že prostě oběhneš verky a zeptáš se. Tobě nikdo lhát nebude. Kdybych to udělal já, nikdo mi nic neřekne. Přitom o nic nejde, jen se chci na pár drobností zeptat.“

„Já budu kvůli tobě běhat po celém revíru? Na to zapomeň.“

„Ale no tak, Rolfe! Hele, sám víš, že jistý díl viny na ztrátě toho stříbra máš. Tobě nebylo podezřelé, že se vůbec nikdo nezajímá o tvou knihu počtů? Kdybys zašel do Jihlavy a zeptal se, mohla být škoda mnohem menší.“

„Já ti snad rozbiju hubu!“

„To je jedna možnost. I když málo pravděpodobná, protože já se rvát umím. Raději to ani nezkoušej! Druhou možností je, že mi ty horníky najdeš. A já slibuju, že z tvého opomenutí můj pán nebude dělat vůbec nic.“

„Já vždycky tvrdil, že chlapi s jizvami na tváři jsou zkurvysynové a bastardi. Dáš si pivo? Do oběda ti je přivedu. Ale jestli budeš ještě někdy něco chtít, tak ti fakt nařežu. Tak se zatím měj!“

Rolf věděl, jak s havíři jednat, a do oběda zbývala ještě nejméně hodina, když přivedl tři ramenaté chlapy v perkytlích. Měli od prachu zašedlé tváře, na rukách tvrdé mozoly a v zarudlých očích slabý zánět. Jako každý, kdo pracoval při čadícím kahanu v podzemí.

„Tak o co jde?“ zeptal se jeden z nich. Byl zrzavý a nejspíše jejich předák.

„Tak to vy jste dělali u bednáře Holoty? To jste na tu práci nestačili sami?“

„Jak nestačili? Stačili. Stihli jsme to dokonce o pár dní dřív, než jsme se původně dohodli.“

„I když nám to bylo prd platný. Víc nám ten lakomec nedal,“ žlučovitě doplnil jeho druh. Rovněž zrzavý, ale navíc ještě s obličejem plným pih.

„Tak moment,“ nedal se Diviš. „Byli jste čtyři. Co Ulrich? Ten z mincovny.“

„Jo ten. Tak ten nám nepomáhal. Dělal jinde.“

„Kde jinde?“

„V tom předním sklepení. Byl tam podzemní průchod do domu na opačné straně ulice nebo co. Prý se zřítil strop a on to opravoval.“

„Průchod do domu Jindřicha Ptáka?“

„Jak to máme vědět? Nás to nezajímalo. Můžeme už jít? Práce nám stojí,“ řekl zrzavý předák a natáhl ruku s otevřenou dlaní.

„Já slíbil, že jim ušlou mzdu zaplatíš,“ oznámil sladce perkmistr Rolf. „Jinak by se mnou nešli. Není to moc. Jen tři stříbrňáky. Pro každého jeden.“

Jindy by se asi šetrný Diviš hádal, ale teď bez řečí zaplatil. Ty peníze za to stály. Tohle byla zpráva, která jejich pátrání korunuje zářivým rozuzlením. Zářivým, jak jen stříbro může být.

Vyskočil na koně a hnál se ke Špitálské bráně. U ní čekaly zrovna dva kupecké povozy. Seskočil na zem a neurvale se prodrál kolem nich. Na strážné křikl, ať se postarají o jeho koně, a od brány utíkal doslova jako splašený.

V domě U Zlaté růže nikoho nenašel, a tak pokračoval na rynek. Oknem šenku U Červeného raka uviděl svého pána spolu s Otou a Dobromilou. Seděli u nejbližšího stolu, a tak vrazil dovnitř. Chtěl se pochlubit, ale jejich truchlivé výrazy ho zarazily.

„Stalo se něco?“ zeptal se s obavou v hlase.

„Asi jsem se krutě zmýlil,“ povzdechl si Oldřich z Chlumu. „Ty mordy se musely stát jinak. Paní Vilemína v tom rozhodně žádnou roli nehrála.“

Diviš si sám došel dozadu k sudům pro džbánek piva. Vrátil se a ztěžka usedl na lavici, až zapraskala. „Proč už Vilemínu nepodezíráte?“

Jeho pán jen pokrčil rameny, ani mluvit se mu nechtělo.

Slova se proto ujal panoš Ota.

„Vzpomínáš, když jsme přišli do urburěrova domu hned po tom mordu? Paní Vilemína byla ve své jizbě a ošetřoval ji ranhojič, protože se zhroutila. Mysleli jsme, že pro ztrátu svého manžela. Jenže ne, ona omdlela při pohledu na jeho krev. Rozumíš? Omdlela při pohledu na krev.“

„Mohla to hrát.“

„To mohla, ale já byl dopoledne s Bonou na jarmarku. Zašli jsme taky do masných krámů. Stojí proti domu purkmistra Rajmunda, říkali jsme si, třeba si nějaký řezník něčeho všiml. To víš, hledáme, kde se dá. A tu se objevila paní Vilemína. Kráčela kolem, zrovna když řezník v sousedním krámu sekerou rozsekl kus masa, který mu jeho tovaryš donesl z jatek. Byl ještě čerstvý, pěkně krvavý. Trocha krve vystříkla a zasáhla paní Vilemínu. Slabě vzdychla a praštila sebou na zem jako podťatá.“

„Komedie.“

„Kdepak. Řezník zaklel, vzal do ruky vědro s vodou a opatrně jí trochu vylil na tvář. Zakuckala se, zatřásla a sedla si. Byla však stále tak trochu bez sebe. Řezník jí pomohl vstát a odvedl domů. A víš, co mi tam řekli? Že tohle se už jednou stalo. Paní Vilemína má panickou hrůzu z krve.“

„Takže nemohla stát ve stříbrné masce nad mrtvým tělem s podříznutým krkem, z něhož se valila krev,“ vysvětlil Oldřich z Chlumu. „Já bych do toho nejraději kopl!“

XXVI. KAPITOLA

„To je jistě smutné,“ konstatoval Diviš, když mu vysvětlili, proč se hypotéza o mordu tajnými milenci zhroutila jako dům postavený na písku. „Já mám však něco, co vám snad náladu spraví. Alespoň doufám.“

„Tak mluv,“ vyzval ho bez valného zájmu Oldřich z Chlumu.

Diviš poctivě a hodně rozvlekle vyložil, co si myslel, jak pokračoval a co se nakonec dozvěděl. Chvíli to trvalo a mezitím všichni dopili své džbánky. Téměř okamžitě se ke stolu přitočila Rozálie a chtěla přinést nové, ale jedním hlasem to odmítli.

„Diviši, jestli je to pravda a my v tom sklepe najdeme ukradené stříbro, dá můj strýc v mincovně namalovat na zeď svatého Jiří, jak zabíjí draka. Ale ten světec bude mít tvou tvář,“ slibovala Dobromila. Od rána nejedla, měla jen dva džbánky piva. To pivo silné nebylo, a tak určitě věděla, co říká. Takže to nejspíše myslela vážně.

Podstatně méně vážně doplnil panoš Ota: „A ten drak by mohl mít tvář urburéře Matyáše.“

„Nebo tvou,“ pošeptala mu Dobromila do ucha. „Za to, že jsi zničil tak skvělou hypotézu svého pána!“

Vyšli na rynek a opodál zahlédli dva biřice. Oldřich z Chlumu si je gestem ruky přivolal a nařídil, že půjdou s nimi. Diviš ho už dříve varoval, že bednářova manželka Mezulána je baba princmetálová. Žlučovitá, hádavá, zlá. Proč by se s ní tedy měl hádat on? Ať se o to postará městské právo.

Když dorazili na místo, oba biřicové si oddechli. I oni se obávali toho, jaká práce by je mohla čekat. Bednář Holota byl totiž doma sám. Manželka odešla a měla se vrátit pozdě odpoledne. Když mu oznámili, že chtějí ještě jednou prohledat sklep, nijak se nerozčiloval ani nedivil. Poslal s nimi svého tovaryše, aby se on sám nezdržoval. Dodělával dva sudy, které musel mít do večera hotové.

„Tak jsme tady,“ řekl celkem zbytečně Diviš, když sestoupil po ošlapaných a trochu vlhkých schodech do podzemí. Jeho hlas se v klenutém sklepe dutě lámal a jako ozvěna zněl ze všech koutů. Tovaryš sice nesl zapálenou voskovici, ale ta na osvětlení celého prostoru nestačila. Lampička,

která před několika dny hořela v zadním sklepení, tam už nebyla. A tak Oldřich z Chlumu poslal tovaryše zpátky, aby přinesl dvě pořádné lampy.

Teprve ty osvětlily přední sklep. Měl na délku dobrých deset kroků a na šířku ještě víc. A byl zavalený nejrůznějším harampádím, jaké se dalo u bednáře nalézt. Byly tu polámané sudy, kola, zlomené násady hrábí a lopat, ale také několik trámů z hornické výdřevy. U schodů stály dvě masivní police s ošatkami a košíky, v nichž byly uložené zásoby jídla.

„Říkali, že tu je podzemní průchod do Ptákova domu,“ začal Diviš, který se prohlídky osobně ujal. „Takže by to mělo být ve stěně tady napravo.“

„Za předpokladu, že jim Ulrich řekl pravdu,“ upozornil Oldřich z Chlumu. „Podle mě tu takový průchod není a snad ani být nemůže. Nač by byl? Prohlédneme všechny stěny. A pořádně, píd' po pídí. Ty krámy odtáhněte sem doprostřed. Až kus sklepa prohlédnete, přesuňte je zpátky ke zdi a sem složte další.“

„Takhle důkladně to tu rychtář rozhodně neprohlížel,“ supěl panoš Ota, když vlácel masivní trámký, kterými byl zavalený výklenek za policemi.

Nicméně ten objev učinila Dobromila. Diviš odtáhl těžkou truhlici prolezlou červotočem a za ní byly naskládány staré pytle. Navzdory tomu, že ležely ve sklepe, nebyly skoro vůbec zaprášené jako všechno ostatní. S očekáváním je odhrnula, ale nebylo tam nic. Teprve po malé chvilce si všimla, že zeď asi do výšky jejího pasu musela být nedávno, možná včera nebo předevcírem, opravovaná. Tahle stěna sklepa byla jediná vyzděna kamennými kvádry. Byly všude stejné, ale na místě za pytli byla ve spárách čerstvá malta. Někdo ji sice obmazal prachem, aby tak nesvítila, ale jí to neušlo.

Pak už šlo všechno ráz na ráz. Oba biřicové se do stěny opřeli železnými špičáky a celkem snadno nově vyzděnou část probourali. Malta ještě nebyla ani pořádně vyzrálá. Falešná zeď skrývala chodbu dlouhou asi pět kroků. Byla však nízká a prolézt se dalo jen vkleče. Jak začínala, tak i končila. Ke zklamání všech byla prázdná. Ovšem vpravo u zadní stěny byl nepatrný výklenek zavalený sutí.

„Už se jim asi nechtělo vynášet ten bordel ven, když Ulrich práci zastavil,“ hlásil Diviš hned, jak se vysoukal se supěním z nízké chodby.

„Tak proč si dávali tolik práce a vchod zazdili? A ještě ho schovali za tohle harampádí?“ nesouhlasil s ním Oldřich z Chlumu. Pak nahnal do štol oba biřice s koši, aby suť vynosili. Ten menší pracoval vpředu a plnil koše,

druhý byl za ním, koše přebíral a tahal k východu. Ota a Diviš je vysypávali stranou na prázdné místo u zdi. Trvalo to jen chvilku.

„Pod tou sutí je dřevěný poklop. Zdá se, že je tu nějaká šachta,“ ozval se k jejich radosti biřic. Naplnil poslední koš a pak se i se svým druhem vysoukal ven.

„Tak kdo?“ zeptal se Oldřich z Chlumu.

„Přece vy,“ opáčil Diviš a zdvořile mu rukou dával přednost. Ale on to odmítl.

„Ty jsi na to přišel, dokonči to!“

„Pokud se tam zapasuješ, nejsi přece jen drobeček, my tě vykopeme, neměj strach,“ uklidňoval ho přátelsky panoš Ota.

„Závidíš, vid’?“ usmál se šťastně Diviš a bleskurychle se vsoukal do otvoru. Pokud o něco šlo, uměl být mrštný a stísněné prostory mu vůbec nevadily. Chvilí byl slyšet hluk, jak odklízí prkna a strká je ke vchodu, aby je vytáhli ven. Přece jen štola byla opravdu těsná. Pak se ozval nadšený křik: „Je to tu!“

I když bylo jasné, o čem mluví, Oldřich z Chlumu křikl do otvoru: „Hele, nemůžeš být konkrétnější?“

„To byste nevěřil, můj pane,“ užíval si Diviš svého privilegia a schválně to protahoval. „Takové překvapení!“

„Chlapi, zazděte ho tam,“ houkl panoš Ota, jako by dával příkaz biřicům. Ti stáli u schodů a vyvalovali oči. Nejtrpělivější se zdála Dobromila. Nález stříbra byl samozřejmě důležitý, ale jí se v hlavě honilo něco jiného. Kdo tedy zavraždil její tetu Johanu, pokud ne urburěrova manželka spolu s purkmistrem Rajmundem?

„Jsou tu čtyři kožené vaky,“ smíloval se Diviš nad svými přáteli a věcně pokračoval. „Vytáhl jsem zatím jen jeden. Je těžký, mám co dělat, abych s ním hnul. Otevřel jsem ho a je plný čerstvě vyražených stříbrňáků. V těch zbylých bude nejspíše totéž.“

„Tak to bychom měli,“ přikývl spokojeně Oldřich z Chlumu.

Tentokrát nehodlal Oldřich pokračovat na radnici, ale chtěl výsledky odbýt v domě bednáře Holoty. Eberhardovi vzkázal, aby okamžitě přišel s ozbrojeným doprovodem. A aby měl s sebou povoz. Pak nechal zatknout

bednáře i jeho tovaryše a oba dal odvést do komnaty v patře. Měla okna do ulice a v ní rodina přes den pobývala, pokud neměla práci jinde.

„Proč mne tak trápíte, urozený pane, dílo mi stojí,“ rozčiloval se bednář. „Do večera musím dodělat dva sudy. Já vím, o co jde. Tenhle chlap s jizvou se mi mstí. Jenže já nic neudělal!“

„To se uvidí,“ zarazil ho nepřívětivě. Seděl u stolu a čekal, až se objeví nejvyšší mincmistr. Tuhle věc musel uzavřít za jeho účasti. Panoš Ota s Divišem a Dobromilou seděli na lavici. Ta stála původně u stolu, ale odtáhli ji ke stěně, aby to tu alespoň trochu vypadalo jako při zasedání soudu. Vězně hlídali oba biřicové a tvářili se neobyčejně důležitě.

„Já cítil v kostech už tehdy, že se v tomhle domě děje něco nepatřičného,“ chlubil se snad už podesáté Diviš.

„Jak jsem sestoupil dolů do sklepa, bylo mi jasné, že...“ Zarazil se, protože najednou nevěděl, co mu bylo jasné. Z rozpaků ho vysvobodila Dobromila. K jeho překvapení ho nejprve pohládila po tváři, jako by ho konejšila, a pak s vážným výrazem dodala: „Hned ti bylo jasné, že tě tam zavřou.“

„Ani meče Kumánů nejsou tak nebezpečné a ostré jako ženský jazyk,“ odsekl, ale dobrou náladu neztrácel.

„Tak se nezlob, Divíšku,“ omlouvala se. „Když ty se tváříš tak důležitě.“

„To on vždycky, když se mu něco povede,“ přisadil si panoš Ota. „A to je tak jednou nebo dvakrát do roka.“

„Taky by ses tak tvářil, kdyby tě něco napadlo,“ dobromyslně se bránil Diviš. „Ovšem ty máš v hlavě jenom samé ženské!“

„Ženské?“ s hraným překvapením se podivila Dobromila. „A já hloupá věřila, že myslí jenom na mě.“

„Nedej se oklamat jeho řečmi. Já ho znám,“ pokračoval pomstychtivě Diviš. „Nechtěj raději ani vědět, co všechno se mu honí hlavou, vzácná panno Bono.“

„Zkus mi o tom povědět víc!“

Naštěstí v tu chvíli vešel do jizby Eberhard. Byl zadýchaný, jak pospíchal, protože mu řekli, o co jde. I když právě jednal s jedním kupcem se Salzburku a šlo mu o výhodný obchod, nechal toho a požádal, aby přišel zítra. Díky tomu si nemusel Diviš vymýšlet, co vše se honí Otovi hlavou.

„To stříbro už můj sekretář počítá. Uděláme to pro jistotu hned tady, v tom sklepe. Pak vše odveze do mincovny,“ vykládal Eberhard, a protože bylo pro něj u stolu připraveno druhé křeslo, unaveně se do něj svalil.

„Můžeme začít,“ navrhl Oldřich z Chlumu a vstal. Nejprve složil slib Bohu a českému králi, že bude jednat podle zákonů, čestně a spravedlivě. Pak nechal před stůl předvést bednáře Holotu.

„V tvém sklepě jsme našli stříbro, které bylo ukradeno českému králi a tady panu mincmistrovi. Co o tom víš?“

„Já o žádném stříbru nevím,“ začal Holota naříkat. Zoufale sepal ruce a neustále opakoval jen to.

„Zadrž! Kdo zazdil tu krátkou štolu v tvém sklepě? Tu rubal jistý tovaryš Ulrich. Je to tak?“

„Je, ale já o tom moc nevím. To dojednala má žena se svým bratrem Matyášem. Myslím jako panem urburem. Jenže Ulrich to nedodělal a pak ho, jak jistě víte, zabili. Včera ráno mi má žena nařídila... tedy vlastně požádala mě, abych tu díru zazdil. Byl jsem zvědavý a vlezl tam, ale přísahám, nic tam nebylo. Žádné stříbro! Tak jsem to zazdil.“

„Kdo omazal spáry prachem a zaházel tu zeď starými pytli?“

„Já ne! Mám práci. Zazdil jsem ten otvor a pak jsem byl už jen v dílně. Víte, ty dva sudy musím dneska odevzdat.“

„Byla tam po tobě paní Mezulána?“

Bednář rozhodl mlčky ruce v zoufalém gestu. Bylo to stejné, jako by řekl, že o tom, co dělá jeho manželka, nic neví. Nevysvětluje se jí, možná ani nemůže.

„Kam šla?“

Opět stejné mlčenlivé gesto.

„Poslední otázka. Nechtěla paní Mezulána, abys o tom zazdřeném otvoru nikomu nic neříkal?“

„Já jí nechci ublížit, urozený pane!“

„Takže chtěla. Odved'te ho!“

Před stůl biřic přivedl bednářova tovaryše, ale ten vypověděl totéž, co jeho mistr.

„Rozvažte oběma ruce,“ rozhodl Oldřich z Chlumu.

„Jděte do dílny a dodělejte ty sudy. Ale ani krok z domu! Jasně?“

„Děkujeme, děkujeme, urozený pane,“ blekotal bednář vděčně a utíkal do dvora, kde měl svou bednárnou.

„Budeme na tu babu čekat?“ zeptal se mincmistr. V mincovně stále probíhala kontrola knih počtů a rád by na ni dohlédl.

„Tuším, kde je,“ odpověděl Oldřich z Chlumu, „ale u dalších výslechů být nemusíš, pokud máš práci doma. Dobromila tě jistě zastoupí a pak ti

o všem poví. Ty mordy, které se tu staly, stejně asi zajímají tvou neteř víc než tebe.“

„Tak to není. Zmařený život každého křesťana mne bolí. Máš však pravdu, musím do mincovny. Jménem českého krále, a hlavně mým ti děkuji! Zachránil jsi čest města Jihlavy. Buď si jistý, že králi povím o tvých zásluhách. A to, oč si mě nedávno požádal, to zařídím. Můžeš se spolehnout!“ Pak se nepatrně uklonil a odešel.

„To je pokrok,“ trochu jízlivě a trochu smutně šeptala Dobromila Otovi. „Jidáš prodal Ježíše Krista za třicet stříbrných. Mě můj strýc za čtyři vaky stříbrňáků. To je o mnoho víc než za Pána našeho, ale přesto z toho radost nemám.“

„Neprodal tě, ale zachránil. Ví totiž, že pro tebe nejsem dobrá volba. Nech si pak od Diviše dopovědět, co se mi pořád honí hlavou!“ opáčil, aby rozptýlil její nostalgické řeči. Povedlo se mu to. Usmála se, lehce ho klepla přes ruku a řekla: „Jak může být někdo tak prolhaný jako ty?“

Panoš Ota zůstal s Dobromilou v domě bednáře Holoty. To pro jistotu, kdyby se tam paní Mezulána objevila. Oldřich z Chlumu však věřil, že jde najisto. Doprovázel ho Diviš, nebylo to však daleko. Vrátili se na rynek, prošli kolem šenku U Červeného raka a zastavili se před domem s modrým průčelím a dvěma podkovami nad vraty. Dům urbureře Matyáše. Protože byla vrata zavřená, Diviš se do nich opřel, ale nepovolila. Byla zevnitř zajištěná na závoru.

„Zatraceně, musíme je vyrazit,“ vykřikl Oldřich z Chlumu. Sami dva by to nezvládli, ale naštěstí byla kolem spousta lidí a několik jim ochotně přispěchalo na pomoc. Opřeli se rameny do vrat a závora povolila. Otevřela se tak rychle, že dva měšťané klopýtli a padli na kolena. Oldřich z Chlumu si jich nevšímal a přes mázhaus se hnál ke schodům. Diviš utíkal za ním, i když přesně netušil, čeho se jeho pán obává.

„Tamhle, to jsou dveře do komnaty paní Vilemíny,“ zadýchaně mu ukazoval. Ty naštěstí na závoru nebyly. Paní Vilemína ležela na lůžku se zavřenýma očima, bledá a v bezvědomí. Na pokrývce měla kuchyňský nůž s ostrím rudým od krve. Levou ruku měla podříznutou a ze zápěstí vytékala krev. Naštěstí jí ještě nebylo mnoho, stát se to muselo před chvilkou.

Oldřich z Chlumu roztrhl okraj pokrývky a rychle ránu ovázal. Na Diviše houkl, aby hned přivedl ranhojiče. Těm dole ať nařídí, že mají prohledat dům a zajmout paní Mezulánu. Pak se rozhlédl po komnatě. Naštěstí bylo vědro na mytí plné. Vodou omyl bledé ženě tvář, pak otevřel truhlici a chvíli se v ní přehraboval. Plátěný šlojír mu připadal nejlepší. Obvaz kolem rány už rudě prosakoval, ovinul ho proto kolem zraněné ruky a vši silou přitáhl. Tohle ho naučil dvorský lékař, kterého zvali na všechny rytířské turnaje, neboť si uměl s každým poraněním poradit.

Ještě než Diviš přivedl ranhojiče, zaslechl otevřenými dveřmi ženský křik a vzápětí spílání hned několika mužů. Bylo mu jasné, že Mezulánu našli a teď jí svazují ruce. Nikdo ve městě ji rád neměl a uměl si představit, s jakou rozkoší to ti dole dělají.

Konečně se ve dveřích objevil jihlavský ranhojič. Byl to rozvážný postarší muž, trochu obtloustlý, protože řemeslo ho nenutilo příliš chodit, natož se dřít. V ruce nesl dřevěnou truhličku, v níž míval nástroje, obvazy a nějaké masti a tinktury. Zběžně zkontroloval loktuši, jíž byla ruka zaškrčená, a Oldřicha pochválil. Pak nadzvedl paní Vilemíně víčko a zkontroloval, zda její oči reagují. Poslechl si dech a nahmatal tep. Pak se pokřižoval a spokojeně poznamenal, že přišli včas. Nehrozí nebezpečí, že by zemřela. Potřebuje jen klid a nabrat sílu. Odvinul obvaz a na ránu nalil jakousi nažloutlou tinkturu. Dál Oldřich z Chlumu ošetřování nesledoval. Měl důležitější práci.

Rychle prohlédl komnatu. Jak předpokládal, na stole ležel pergamen a na něm bylo drobným písmem napsáno, že paní Vilemína nesnese tu hanbu a raději si sama vezme život. Svinul list a zastrčil ho za opasek. Pak pospíchal do mázhauzu.

Ve výklenku na kamenném sedátku drželi dva muži s Divišovou pomocí ženu středního věku. V mládí musela být hezká, ale teď měla rozčuchané vlasy, protože se jí loktuše svezla až na krk. Oči měla pichlavé, zlé a ústa zkřivená hněvem. Neustále se jim snažila vytrhnout, a přitom jim spílala těmi nejhoršími výrazy, za jaké by se nestyděli ani horníci ze stříbrnosného revíru.

„Co v tomhle domě pohledáváš?“ řekl a postavil se před ni.

Věděla, kdo je. Už jednou ji vyslýchal, a tak trochu zkrotla. Pamatovala si výhrůžky, kterými ji minule donutil, aby se vůči zástupci českého krále chovala uctivěji. Musela se však ovládat, protože se v ní všechno vařilo. S přemáháním odpověděla: „Zemřel mi bratr. Tak jsem přišla, abych se

dohodla se svou švagrovou, jak si rozdělíme dědictví. Jenže bylo zavřeno, tak jsem musela přelézt plot a vzala jsem to zadem přes dvůr. Jenže tihle ouchcapkové po mně skočili a spoutali mě. Hned mne rozvažte, jsem měšťanka a mám svědomí čisté.“

„Diviši, našli jste tady v domě ještě někoho?“ zeptal se nevzrušeně Oldřich z Chlumu.

„Nikoho, jen tuhle bábu.“

„Paní Mezuláno, jak je možné, že vrata byla na závoru, když v domě není nikdo, jen ty. Proč jsi vrata zajistila?“

„To jsem nebyla já. Možná člověk, který zastrčil závoru, odešel stejně, jako jsem přišla já. Přes dvůr a plot.“

„Tys někoho viděla?“

„To ne.“

„Nahoře leží paní Vilemína. Má podřezané zápěstí. Naštěstí jsme přišli včas, nekrvácela dlouho. Kdyby odtud utíkal ten, kdo se ji pokusil zabít, pak bys ho musela potkat.“

„Jaký vrah? Udělala si to sama.“

„A jak tohle víš?“

Mezulána se zarazila a pak začala Oldřichovi spílat, královský majestát nemajestát.

„Tak to by stačilo. Dejte jí roubík,“ rozhodl chladně.

„Až paní Vilemína procitne, poví nám, jak to bylo. Jsem si však jistý, že ses ji pokusila zabít ty. Ona se bojí krve, neumím si představit, že by se chtěla sprovodit ze světa právě takhle. To po bratrově stříbře toužíš tolik, že se neštítíš porušit páte přikázání? Odved'te ji na rychtu a uvězněte. Vyslechnu ji později.“

XXVII. KAPITOLA

Oldřich z Chlumu si ještě jednou ověřil, že paní Vilemína je mimo nebezpečí života a pak se spolu s Divišem vydal zpátky do bednářova domu. Kráčeli mlčky, protože o něčem usilovně přemýšlel.

„Neobjevila se,“ hlásil panoš Ota, sotva z ulice vstoupili do stínu klenutého mázhauzu. Seděl s Dobromilou na kamenném sedátku ve výklenku a něco spolu polohlasně řešili. Oba vypadali velice vážně.

„Ani nemohla. Spoutali jsme ji a uvěznili,“ hlásil Diviš.

„Pokusila se zamordovat paní Vilemínu. Původně jsem myslel, že ji chtěla umlčet, aby neprozradila, kde je stříbro ukryté. Po cestě mne však napadla jiná hypotéza. Vlastně je to pořád ta původní, jen se změnila role,“ vykládal Oldřich z Chlumu s důrazem na každé slovo. Chápal, že případ je tak zamotaný, že musí hovořit pomalu, aby jeho pomocníci všechno správně vstřebali.

„Původní?“ opakoval po něm panoš Ota a nejistě přikývl hlavou. Jemu to došlo skoro hned. O chvíli později i Dobromile. Diviš se ani nesnažil. Posadil se a čekal, až jeho pán vysvětlí, k čemu došel. Proč by se namáhal? On už pořádný kus práce udělal. Podle svého přesvědčení mnohem větší a důležitější než Ota s Dobromilou dohromady.

„Předpokládejme, že paní Vilemína netušila nic o krádežích stříbra. Nevěděla tedy, ani kam její manžel stříbro ukryl. To je důležitý bod téhle hypotézy. Doufám, že nám ho pozdější výsledky potvrdí. Bednářova žena si chtěla to stříbro nechat pro sebe, to je jasné, ale pokud o něm Vilemína nevěděla, v čem jí mohla být nebezpečná, aby tolik riskovala?“

„Mohla si myslet, že Vilemína o tom úkrytu ví,“ navrhla Dobromila, i když spíše jen proto, aby bylo logice učiněno zadost. Doufala totiž, že to tak není.

„Dosavadní události to nepotvrzují. Paní Vilemína není žádný beránek. Pokud by o penězích věděla, hned včera by asi něco podnikla. Dal jsem hlídat její dům, ale vůbec ho neopustila. Až dneska dopoledne. To šla na trh, kde ji potkal Ota s Bonou. Kdyby chtěla navštívit Mezulánu, nepůjde kolem masných krámů. Tam omdlela, když uviděla krev. Vrátila se domů a zůstala tam.“

„V čem tedy bednářově ženě vadila?“ položil řečnickou otázku panoš Ota. Ale hned si sám odpověděl: „Protože Vilemíně nejspíše došlo, že Mezulána má prsty v mordu jejího manžela. Teorie našeho pána o triku s časem a použitím stříbrné masky byla dokonalá. Jen s tím rozdílem, že ta, která se pod maskou ukrývala, nebyla Vilemína, ale Mezulána.“

„Protože Vilemína nesnášela pohled na krev, nemohla vidět vraždu svého manžela,“ souhlasil Oldřich z Chlumu.

„Já myslím, že byla ve své komnatě a tam za ní přiběhla Mezulána. Tvářila se polekaně a vykládala, že zahlédla vraha se stříbrnou maskou na tváři. Požádala ji, aby o ní při výslechu nevykládala, nechce mít opletačky s úřady. Pak se dala na útěk a Vilemína volala z okna o pomoc, ale nedalo jí to a do komnaty svého manžela nahlédla. Praštila sebou o zem a museli ji odnést na lože. Všechno vypadalo tak přirozeně.“

„Purkmistr Rajmund měl o ni opravdu strach, protože milenci jsou!“ dodala pevně Dobromila.

„Jsou, jinak by má hypotéza neměla smysl,“ potvrdil Oldřich z Chlumu. „Obě vraždy se staly tak, jak už jsme si pověděli. Jen motiv je trochu jiný. Mezulána je bezcitná a vychytralá ženská. Takže musím asi opravit svůj původní předpoklad, že Rajmund sice nerozumí číslům, ale tenhle úskok vymyslel dokonale. Nevymyslel, je opravdu nekňuba. Vsadím všechno, co mám, že to vymyslela Mezulána. Samozřejmě jí šlo od začátku o bratrovo stříbro. Když ho ukryl v jejím domě, nedalo jí to spát.“

„Nějak zjistila, že její švagrová podvádí svého manžela. A na tom plán založila,“ doplnila Dobromila. „Kolik neštěstí už zavinili chlípni mužové, kteří svedli počestné vdané ženy.“

„Kolik neštěstí zavinily chlípné manželky, které se vystavovaly počestným ženatým mužům na odiv tak dlouho, až jim podlehli,“ nedal si nic líbit panoš Ota. „Dohodněme se na tom, že by se mělo šesté přikázání dodržovat. Nebo by si měli lidé alespoň dávat pozor, aby z toho nebyly takové pády jako tady v Jihlavě.“

„Dost!“ přísně je zarazil Oldřich z Chlumu. „Bůh věděl, proč svěřil Mojžíšovi do rukou desatero. Myslím, milý Oto, až se vrátíme na Bezděz, že by se ti měl náš kaplan více věnovat.“

Panoš Ota mlčel, i když se mu hlavou mihla kacířská myšlenka, že lepší kaplan než Ludmila z Vartemberka. Sám sobě dal slib, že doma hřešit nebude. Leda by to bylo nutné v rámci nějakého pátrání.

„Zpátky k případu! Jakmile Mezulána zjistila, že může do své hry zatáhnout Rajmunda, navštívila ho a vyložila mu, jak by se mohl zbavit své manželky a manžela své milenky. Souhlasil, protože je opravdu nekňuba, a zbytek znáte.“

„V téhle variantě by ovšem purkmistr nezískal žádné bohatství. Jak jsme si řekli, s paní Johanou stál a padal jeho vliv na radnici,“ namítl Diviš. Pozorně poslouchal a byl na sebe hrdý, protože všechno pochopil.

„Paní Vilemína by zdělila výstavný dům. Ve dvoře stojí druhý, kde jsou ubytováni tovaryši z mincovny. To zajišťuje bezpracný příjem. V truhlici jsme našli padesát kop stříbrňáků a Mezulána mu možná nabídla ještě něco z toho, co měla ukryté doma. A pak, svou roli hrála i tajná hříšná láska. Tahle hypotéza také objasňuje smysl oněch dvou listů od Jana ze Lhoty. Napsala je ona, protože chtěla odvést pozornost od obou mordů. Jí bylo jedno, že sem přijedou zástupci krále a možná odhalí, že se ztrácí stříbro. Od začátku plánovala, že vina padne na jejího bratra, kterého se hodlala zbavit. Možná to dokonce byla ona, kdo urburěrovi poradil, aby si přivlastnil stříbrnou masku z hrobu, když se dostal do úzkých. Přesně by to odpovídalo jejímu plánu.“

„A Wurm a to ostatní?“

„Nepochybuju, že vrah, který v perkhausu zabil ty dva poutníky místo vás, je Wurmův služebník. Ale tohle nechám vyšetřit krajskému popravci. Ten už Buřta na šibenici dostane. Nu a machinace se stříbrem bude řešit pan Eberhard. Ostatně, kdo jiný?“

„Finito est,“ oznámil vítězoslavně panoš Ota. „Teď už zbývá jen vyslechnout Mezulánu a odsoudit ji. Předpokládám, že dostane zostřený hrdelní trest. Rozhodně si ho zaslouží.“

„Škoda že ženy nelze lámat v kole nebo jim sedřít kůži z těla,“ litovala pomstychtivě Dobromila, „ale pohřbení za živa bude také stačit.“

„Jistě, je konec, ale bez nás, milý Oto a Diviši. Vyslechnu Mezulánu a dohlédnu na to, aby řekla pravdu. Stejně tak nechám uvěznit Rajmunda a vyslechnu i jeho, ale soudit je bude pan nejvyšší mincmistr. Jsme v Jihlavě a nechci se s ním přetahovat o pravomoci. Ještě dneska vyrazíme na cestu.“

Nechtěl přiznat, jak moc se už těší domů na svou Ludmilu. Tady byl opravdu zbytečný. Všechno bylo jasné. Navíc bylo zbytečné prodlužovat rozchod Oty s Bonou. I o jejich vztahu se dalo říci: Finito est. To se dalo vlastně říci o celém lidském životě. Všechno jednou skončí. Ale než ten konec nastane, měl by se člověk snažit, aby svůj vyměřený čas nepromarnil.

Pokud by zůstal v Jihlavě, byl si jistý, že by ho promarnil určitě. Svou povinnost splnil, to stačilo. Odměna ho čekala na Bezdězu.

KONEC

OBSAH

<u>I. KAPITOLA</u>	
<u>II. KAPITOLA</u>	
<u>III. KAPITOLA</u>	
<u>IV. KAPITOLA</u>	
<u>V. KAPITOLA</u>	
<u>VI. KAPITOLA</u>	
<u>VII. KAPITOLA</u>	
<u>VIII. KAPITOLA</u>	
<u>IX. KAPITOLA</u>	
<u>X. KAPITOLA</u>	
<u>XI. KAPITOLA</u>	
<u>XII. KAPITOLA</u>	
<u>XIII. KAPITOLA</u>	
<u>XIV. KAPITOLA</u>	
<u>XV. KAPITOLA</u>	
<u>XVI. KAPITOLA</u>	
<u>XVII. KAPITOLA</u>	
<u>XVIII. KAPITOLA</u>	
<u>XIX. KAPITOLA</u>	
<u>XX. KAPITOLA</u>	
<u>XXI. KAPITOLA</u>	
<u>XXII. KAPITOLA</u>	
<u>XXIII. KAPITOLA</u>	
<u>XXIV. KAPITOLA</u>	
<u>XXV. KAPITOLA</u>	
<u>XXVI. KAPITOLA</u>	
<u>XXVII. KAPITOLA</u>	